

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΑΝ. Ι. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ
ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΥ ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

Η ΚΑΤΟΧΗ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΟΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1951

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΑΝ. Ι. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ
ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΥ ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

Η ΚΑΤΟΧΗ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΟΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1951

Α Φ Ι Ε Ρ Ο Υ Τ Α Ι

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΥΣ ΟΡΕΣΙΒΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΟΙΤΙΝΕΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑΝ ΒΛΑΧΟΙ ΕΓΚΛΕΙΟΥΣΙΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΝ ΤΩΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΥΠΕΡ ΗΣ ΟΛΟΙ ΟΙ ΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΛΙ ΘΥΣΙΑΙ ΑΥΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1941 μετὰ τὸν νικηφόρον κατὰ τῆς Ἰταλίας ἀγῶνα ἐπελθοῦσα ὑποταγὴ καὶ ὑποδούλωσις τῆς Ἑλλάδος κατόπιν τῆς ἀπὸ νώτων ἐπιθέσεως τοῦ γερμανικοῦ κολοσσοῦ παρέσχεν, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ δευτέρου βιβλίου ἡμῶν ἐξεθέσαμεν, τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὰς ξένας καὶ ἀνθελληνικὰς προπαγάνδας ν' ἀναλάβωσιν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐν τῇ δυναστείᾳ ταύτῃ διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐποχῇ προπαγανδιστικὰς ἐνεργείας εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Αἱ ξέναι προπαγάνδαι κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐρειδόμεναι εἰς τὴν προσοσίαν τῶν κατακτητῶν, ἐξ ὧν ἠρῶντο τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, ἐπεδίωκον δι' ὄλων τῶν μέσων ν' ἀλλοιώσωσι τὴν ἐθνολογικὴν σύνθεσιν τῆς χώρας πρὸς ὄφελος τῶν κρατῶν, ἐξ ὧν ἀπέρρεον ἢ ἐξ ὧν ἠρῶντο τὴν ἰσχὺν αὐτῶν.

Παραλλήλως πρὸς τὴν βουλγαρικὴν ἐπιβουλὴν, ἣν ἐξεθέσαμεν εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον, ἐξεδηλώθη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς κατοχῆς προπαγανδιστικὴ δρᾶσις, ἀποσκοποῦσα ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας τοὺς βλαχοφώνους τῆς Μακεδονίας, Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας. Ἡ ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων Ἑλλήνων προπαγάνδα ἐξεδηλώθη πρὸς δύο κατευθύνσεις, ὧν ἡ μὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν δημιουργίαν νέας, ἰταλοφίλου καταστάσεως, ἡ δὲ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ὑφισταμένης ρουμανικῆς κατευθύνσεως, ὑπερέβη δὲ εἰς δραστηριότητα τὴν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΘ' καὶ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Κ' αἰῶνος ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐκδηλωθεῖσαν συστηματικὴν προσπάθειαν τῆς Ρουμανίας, ἣτις ἐπωφελήθεισα τῶν ἐθνικῶν ἐν Τουρκίᾳ ἀνταγωνισμῶν εἶχεν ἐπιτύχει νὰ παρασύρῃ λόγῳ τῆς εὐνοίας τῆς ἐπισήμου Τουρκίας ἐλάχιστον ποσοστὸν βλαχοφώνων, οἵτινες ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀποτελοῦντες τὴν μειονότητα τῶν ρουμανιζόντων καὶ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ περίοδος τῆς ξενικῆς κατοχῆς ἐπέτρεψε τῶρα εἰς ἐλάχιστους τινὰς παλαιοὺς ρουμανίζοντας τυχodiώκτας νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ σκηνῆς καὶ σιτηριζόμενοι εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς δρᾶσεώς των ὑπὸ τῶν κατακτητῶν νὰ ἐπιζητήσωσι δι' ὑπόβλων, πολλάκις δὲ καὶ τρομοκρατικῶν μέσων, νὰ καταφέρωσι

νέον πλήγμα κατά τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποχωρίζοντες ἀπ' αὐτοῦ τοὺς Ἑλληνας βλαχοφώνους, οἵτινες ἀπετέλουν ἐν τῇ Βαλκανικῇ ἀπ' αἰώνων ἐθνικὰ προπύργια τῆς ἑλληνικῆς πατριδος.

Ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1941 τὸ ἔργον τῆς παρακολοθησεως καὶ ἀντιμετωπίσεως τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπισημοῦ ἰδιότητος τοῦ Γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ νομαρχιῶν Μακεδονίας, περιέλαβον λίαν συντόμως εἰς τὸ πρόγραμμα μόν καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων διεξαγομένης τότε προπαγάνδας εἴτε ὑπὸ τὴν ἰταλόφιλον εἴτε ὑπὸ τὴν ρουμανόφιλον κατεύθυνσιν. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν ταύτης ἐστήριξα τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὄλης ἀντιδράσεως κυρίως εἰς τὸν πατριωτισμὸν τοῦ ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἀπειλουμένου ἑλληνοβλαχικοῦ πληθυσμοῦ, ὡς δ' εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐξιστορήσεως τῆς δράσεως τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας ἐξέθεσα, συνέταξα κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1941 φυλλάδιον, ὅπερ ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὰς βλαχοφώνους περιοχὰς κατ' ἀρχὰς μὲν γραφομηχανημένον, κατὰ δὲ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1942 καὶ ἔντυπον, ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας μακεδονικῶν σπουδῶν εἰς τρεῖς χιλιάδας ἀντιτύπων ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου». Τὸ φυλλάδιον διενεμήθη εἰς τοὺς βλαχοφώνους κατοίκους τῶν χωριῶν, ἅτινα ὑπέκειντο εἰς τὴν προπαγανδιστικὴν προσπάθειαν, ἵνα ἔχωσιν αὐτὸ ὡς πρόχειρον σύμβουλον.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1941-1942, λαβὼν πληροφορίας, ὅτι ὁ κορυφαῖος Βεροιεὺς ρουμανίζων Δημοσθένης Χατζηγώργας, ὅστις ἀπὸ πολλοῦ ἦτο πρόεδρος τῆς ρουμανικῆς κοινότητος Βεροίας καὶ λόγῳ τοῦ κύρους καὶ τῆς οικονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἤσκει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ρουμανιζόντων καὶ ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ρουμανοβλάχων, ἀποκαλούμενος μάλιστα καὶ πρόεδρος τῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων, δὲν εἶχεν ἀναμιχθῆ ἔνεργῶς εἰς τὴν διενεργουμένην προπαγάνδαν ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων, ἐκάλεσα τοῦτον καὶ ἔθεσα εἰς αὐτὸν ὡμῶς τὸ ἐρώτημα τί θὰ ἔκαμνεν εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ Μακεδονία προσηγορεῖται εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Λαβὼν παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπάντησιν, ὅτι εἰς τὴν ἀπίθανον ταύτην περίπτωσιν θὰ προσέφευγεν εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα συμμεριζόμενος τὴν τύχην τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, ἐτόνισα αὐτῷ τὴν ἀπορίαν μου διαί, ἐφ' ὅσον οὐδὲν κἀλὸν ἀνέμενεν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, ἐπέτρεπεν ὅπως αἱ βουλγαρικαὶ βλέψεις ἐνισχύωνται ὑπὸ τῆς ἐκδηλουμένης ἀνθελληνικῆς δράσεως τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, εἰς διαμαρτυρίαν δὲ αὐτοῦ ὅτι ὁ ἴδιος ἀπεῖχε πάσης προπα-

γανδιστικῆς ἀναμίξεως καὶ ὅτι δὲν ἐπεδοκίμαζεν οὔτε τὰς ἀσχημίαις τῶν νεοφανῶν πρακτόρων τῆς ρουμανικῆς ταύτης κινήσεως οὔτε τὴν δρᾶσιν τῆς ἐκδηλωθείσης εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν ἰταλοφίλου προπαγάνδας, ὑπέδειξα αὐτῶ ὅτι ἡ οὐδτερότης του ἦτο ἀσύγγνωστος, διότι διὰ ταύτης παρεῖχε τὴν εὐχέριαν εἰς τοὺς νεοφανεῖς τυχοδιώκτας νὰ βλάβιτωσι τὴν καθεστηκυῖαν τάξιν ἁρμονικῆς συμβιώσεως Ἑλλήνων καὶ ρουμανιζόντων καὶ νὰ ἐμισχύωσιν ἐμμέσως διὰ τῶν ἀνθελληνικῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδα.

Ἐπισημασθέντος ὅτι ἡ ἀντιδράσις κατὰ τὰς ὁδηγίας μου εἰς τὸ ἔργον τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας καὶ νὰ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς καθεστηκυίας τάξεως, ἀνέλαβε δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν καὶ μὲ τοὺς ἐγκύρους κύκλους τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ ρουμανιζόντων διὰ τὴν δημιουργίαν ἀντιδράσεως κατὰ τῆς διενεργουμένης ἐκεῖ ἰταλοφίλου προπαγάνδας. Ἡ οὕτω παρυσχεθεῖσα συνδρομὴ καὶ συνεργασία τοῦ Χατζηγγώγα ἀπετέλεσε τὸ ἔρεισμα τῆς ἐν συνεχείᾳ προσπαθείας μου, ἣτις ἔσχεν ὡς ἀποτελεσμα, ὅπως ἡ ὅλη δρᾶσις τῆς ἰταλορουμανικῆς προπαγάνδας ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων ἐκφυλλισθῆ ταχέως καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξουδετερωθῆ.

Διεξαγαθὼν καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς τὴν παρακολούθησιν καὶ ἀντιμετώπισιν τοῦ ἔργου ἀμφοτέρων τῶν προπαγανδῶν τούτων, συνεκέντρωνον τὰ στοιχεῖα δράσεως αὐτῶν, ἅτινα ἐπιχαίρως περιελάμβανον εἰς ὑποβαλλομένας εἰς τὰς κυβερνήσεις Ἀθηνῶν καὶ Καΐρου εἰδικὰς ἐτησίαις ἐκθέσεις μου ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἡ προπαγάνδα ἐπὶ τῶν Βλάχων εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα », εἰς ἃς ἐξέθετον τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς, τὰς δημιουργηθείσας ροπὰς, τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα καὶ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν ἀντίδρασιν. Ἡ ὅλη τῶν ἐκθέσεων τούτων περιλαμβάνεται ἐν τῷ παρόντι, διηρημένῃ εἰς μέρη, ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὴν δρᾶσιν ἐκάστου ἔτους.

ΑΘ. ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ

Α΄.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1941

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας καὶ βάσει τῆς εἰδικῆς ἑλληνο-ρουμανικῆς συμφωνίας Βενιζέλου-Μαιῶρέσκου εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ἡ ὑπαρξίς ρουμανικῆς μειονότητος ἐν Ἑλλάδι, ἣτις ἔχαιρε τοῦ δικαιώματος διατηρήσεως ἰδίων κοινοτήτων, σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν καὶ ἐτήρει ἐπαφὴν μετὰ τῶν ρουμανικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν. Ἡ κατάστασις ὅμως αὕτη εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν ἀθόρυβον, ἀλλὰ διηνεκῆ καὶ ὑπουλον δρᾶσιν ἐνδημούσης ρουμανικῆς προπαγάνδας ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων τῆς ἑλληνικῆς περιοχῆς, ἣτις πολλάκις διεξήγετο θρασύτατα ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Ἐκ τούτου ἀνεκαθεν εἶχον ἐπισημανθῆ ὡς σημαντικώτερα κέντρα δράσεως τῆς προπαγάνδας ταύτης αἱ περιοχαὶ Γρεβενῶν καὶ Βεροίας καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ τοῦ Παΐκου ὄρους, κυριώτεροι δὲ πρᾶκτορες αὐτῆς ἐνεφανίζοντο οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς, ὡς καὶ μισθωτοὶ τινες ὑπάλληλοι τοῦ ρουμανικοῦ κράτους ἢ καὶ τινες τυχοδιῶκται ἢ συγγενεῖς ἐγκατασταθέντων ἐν Ρουμανίᾳ Βλάχων καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἐκρουμανισθέντων. Ἡ διενεργουμένη ὑπὸ τῶν πρακτόρων αὐτῶν προπαγάνδα ἀπηυθύνετο κυρίως πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας καὶ πένητας βλαχοφώνους μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας τὴν νεότητα, τὴν ὁποίαν προσεπάθει νὰ προσηλυτίσῃ εἰς τὸν Ρουμανισμόν, κυρίως διὰ τῆς δωρεᾶν εἰς ρουμανικὰ σχολεῖα ἐκπαιδεύσεως. Ἐφ' ᾧ καὶ πολλὰ σχολεῖα στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, πλούσια εἰς ἐντυπωσιακὰ μέσα ἐκπαιδεύσεως, μὲ πολυάριθμον ἐκπαιδευτικὸν προσωπικὸν καὶ παροχὴν πλείστων ὄσων διευκολύνσεων εἰς τοὺς μαθητὰς εἶχον συσταθῆ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ χωρία τῶν ἑλληνικῶν περιοχῶν, ἔνθα ὑπῆρχον ρουμανίζοντες. Ἐκ παραλλήλου ἐλειτούργουν σχολεῖα μέσης ἐκπαιδεύσεως εἰς Ἰωάννινα, Γρεβενὰ καὶ Θεσσαλονικίην μὲ πλούσιον ἐπίσης προσωπικὸν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, παρέχοντα ἅμα ἀξιολόγους διευκολύνσεις καὶ διὰ καταλλήλου προπαγάνδας ἐπιζητοῦντα τὴν εἰς αὐτὰ προσέλκυσιν τῶν πενεστέρων βλαχοφώνων, δεδομένου ὅτι εἰς ἅπαντα ταῦτα ἐλειτούργουν καὶ οἰκοτροφεία διὰ τοὺς ἐκπαιδευομένους, συντηρούμενα δαπάναις τοῦ ρουμανικοῦ κράτους.

Παρὰ τὰ διατιθέμενα ὅμως πλούσια μέσα καὶ τὰς παρεχομένας ὑποσχέσεις ἀδαπάνου σπουδῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας σχολὰς τῆς Ρουμανίας, ἡ προ-

παγάνδα αὐτὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ προόδον τινα, πολλῶ δὲ τοῦναντίον παντοῦ οἱ ἀριθμοὶ τῶν μαθητολογίων τῶν ρουμανικῶν σχολείων κατὰ κανόνα μὲν ἐδείκνυον στασιμότητα, ἐνίοτε δὲ καὶ κάθοδον. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀποφοιτῶντων ἐκ τῶν μέσων ρουμανικῶν σχολῶν νέων πολλοὶ ἅμα τῇ ἀποφοιτήσῃ των ἔσπευδον ν' ἀποβάλωσι τὸν ρουμανικὸν μανδύαν καὶ νὰ προσανατολισθῶσι πρὸς τὸ ἑλληνικὸν περιβάλλον, διακηρύσσοντες μετὰ θάρρους ὅτι αἱ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ λόγους οἰκονομικῆς ἀνάγκης γενόμεναι σπουδαὶ αὐτῶν εἰς ρουμανικὰ σχολεῖα οὐδόπως εἶχον μεταβάλλει τὰ ἑλληνικὰ τῶν αἰσθήματα.

Ἐν γενικαῖς ὁμως γραμμαῖς αἱ ἐπὶ σειρὰν ἑτῶν πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου ὑφιστάμεναι στεναὶ φιλικαὶ ἑλληνορουμανικαὶ σχέσεις συνέτεινον, ὥστε αἱ ἐπίσημοι ρουμανικαὶ προπαγανδιστικαὶ ἐνέργειαι νὰ μὴ ἐκφεύγωσι πολὺ τῶν φιλικῶν ὁρίων. Εἰς τοῦτο ἴσως εἶχε συντελέσει καὶ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἐν Ἑλλάδι ρουμανίζοντες, κυρίως δὲ οἱ νέοι, κατὰ τὰς κατευθύνσεις τῆς προπαγάνδας εἶχον προσχωρήσει εἰς τὴν ἐν Ρουμανίᾳ ὀργάνωσιν «Σιδηρᾶ φρουρά», ἣτις, ὡς γνωστόν, εἶχε θεωρηθῆ ἐν Ρουμανίᾳ ὡς παράνομος καὶ κατεδιώκετο, φονευθέντος μάλιστα τοῦ ἀρχηγοῦ της. Κατὰ τὴν περίοδον ἄλλωστε ταύτην εἶχε σημειωθῆ ἐν Ρουμανίᾳ σοβαρὰ κίνησις, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐγκαταλείψεως ὑπὸ τοῦ κράτους τῆς ἰδέας διατηρήσεως τῆς ρουμανικῆς μειονότητος ἐν Ἑλλάδι. Οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ἰδέας ταύτης δὲν ἐδίστασαν νὰ χαρακτηρίσωσι τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς χαινουσαν πληγὴν διὰ τὴν Ρουμανίαν, ἣτις, ἐνῶ ἐδηλητηρίαζεν ἐν μέρει τὰς ὑφισταμένας καλὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο φίλων λαῶν, ἐξήντλει παραλλήλως ἄνευ λόγου τὴν οἰκονομικὴν εὐεξίαν τοῦ ρουμανικοῦ θησαυροφυλακίου, ὅπερ ἔδαπάνα ἀσκόπως καὶ ἀνωφελῶς μεγάλα ποσὰ χάριν τῆς συντηρήσεως ὀλίγων κερδοσκοπῶν καὶ ἰδιοτελῶν, οἵτινες ἐνεφανίζοντο ὡς ἐμμένοντες εἰς τὸν Ρουμανισμὸν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, διὰ ν' ἀπολαμβάνωσι τὰ ρουμανικὰ εὐεργετήματα.

Ἐκ παραλλήλου ὁμως τὸ γεγονός τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ἔτη ἐφαρμοσθείσης τακτικῆς ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουργείου τῆς γεωργίας, ὅπερ διὰ τῶν τεθέντων περιορισμῶν ἐπέδιωκε τὴν ἐξαφάνισιν τῶν αἰγῶν, ἔθιξε σπουδαίως τὰ συμφέροντα τῆς κατὰ μεγίστην ἀναλογίαν κτηνοτροφικῆς τάξεως τῶν βλαχοφώνων, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις, πικρίας καὶ δυσαρεσκείας καὶ συνετέλεσεν, ὥστε νὰ ἐπωφεληθῆ τούτων ἢ προπαγάνδα, ἵνα ἐμβάλῃ εἰς τούτους τὴν δυσπιστίαν ὡς πρὸς τὰς πρὸς αὐτοὺς προθέσεις τοῦ κράτους καὶ ἐπεκτείνῃ τὴν δυσπιστίαν ταύτην καὶ εἰς τοὺς βλαχοφώνους Ἑλλήνας αἰγοβοσκούς.

Οὕτως εἶχεν ἡ κατάστασις, ὅτε ἐγένετο ἐν Ρουμανίᾳ ἡ γνωστὴ μεταπολίτευσις, ἐξ ἧς ἢ ἕως τότε ὑπὸ καταδίωξιν διατελοῦσα ὀργάνωσις τῆς «Σιδηρᾶς φρουρᾶς» συμμετέσχεν εἰς τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κράτους. Οἱ ρουμανίζοντες τῆς Ἑλλάδος ἔσπευσαν τότε νὰ διακηρύξωσι τὴν χαρὰν τῶν διὰ τὴν

μεταπολίτευσιν ταύτην, οὕτω δὲ οὐ μόνον σωφεία συγχαρητηρίων καὶ εὐχετηρίων τηλεγραφημάτων γενικῶς ἀπεστέλλοντο καθημερινῶς εἰς Ρουμανίαν ὑπὸ τῶν διαφόρων ρουμανιζόντων καὶ τῶν ἐπισήμων ὀργανώσεων αὐτῶν, κοινοτήτων, σχολικῶν ἐφορειῶν, ἀθλητικῶν συλλόγων κλπ., ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ρουμανίζοντες ἔσπευσαν ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς Ρουμανίαν πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς καταστάσεως καὶ θεσιθηρίαν.

Ἐξαιρετικὸν θόρυβον εἶχε προκαλέσει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἀθλητικὸς σύλλογος τῶν ρουμανοφρόνων Βεροίας «Τραιάν», ὅστις προέβαιεν εἰς ἐνθουσιώδεις πανηγυρισμοὺς καὶ ἐξετρέπετο εἰς ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἄφηνον νὰ διαφαίνωνται θρασεῖς ἀνθελληνικοὶ ὑπαινιγμοί.

Κυρίως ὅμως τὸ γεγονός, ὅτι τόσον ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὀργανώσεως ταύτης, ὅστις ἦτο καὶ ἀντιπροέεδρος τῆς κυβερνήσεως ἐν Ρουμανίᾳ, ὅσον καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς, ἐπανελημμένως ἐξεδήλωσαν ἐπισήμως τὰς προθέσεις τῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι ρουμανικὴν μειονότητα, ἐκφρασθέντες δριμύτατα κατὰ τῆς Ἑλλάδος, συνετέλεσεν, ὥστε νὰ ἐκδηλωθῇ ἐμφανῶς ὁ ἀνθελληνικὸς προσανατολισμὸς τῶν ρουμανιζόντων, διασπασθέντων τελείως ἀπὸ τῶν λοιπῶν βλαχοφόνων. Ἐπίσης κατὰ τὴν ἐπιδείνωσιν τῶν ἑλληνοϊταλικῶν σχέσεων ὑπῆρχον πληροφορίαι, ὅτι ρουμανίζοντές τινες εἶχον διατεθῆ εὐνοϊκῶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔλαβον θέσιν καθαρῶς ἀνθελληνικῆν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ διαπίστωσις αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἄσκοπον, ἀμελέτητον καὶ ἔσπευσμένην λήψιν μέτρων ἅμα τῇ κηρῦξει τοῦ πολέμου, ἅτινα καὶ πάλιν συμπεριέλαβον εἰς συλλήψεις καὶ ἐκτοπισμοὺς δικαίους καὶ ἀδίκους καὶ ἔθιξαν καιρίως τὰ αἰσθήματα πολλῶν ἀγκραιφῶν Ἑλλήνων Βλάχων, οἵτινες εἶχον προσφέρει πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἰδέας καὶ ἀπετέλουν τὸ ἀντίπαλον δέος τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας.

Παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα ἡ κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον συμπεριφορὰ τῆς μεγίστης πλειονότητος τοῦ βλαχοφόνου στοιχείου ὑπῆρξεν οἷα ἐξεδηλώθη πάντοτε κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς ἀγῶνας, καθ' οὓς οἱ ἀγκραιφένστατοι οὔτοι ὀρεσίβιοι Ἕλληνες ἀνεδείχθησαν οἱ κύριοι πρωτοπόροι, οἱ βαστάσαντες τὸ μεγαλύτερον βῆρος τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ἀγῶνων τοῦ ἔθνους. Ἡ ἐποποιία τῆς Πίνδου καὶ ἡ συμβολὴ εἰς τὸν ἐκεῖ ἀγῶνα καὶ τῶν γυναικοπαίδων ἔτι τῶν βλαχοφόνων χωρίων τῆς περιοχῆς ταύτης ἀποτελεῖ ἓνα εἰσέτι τίτλον τιμῆς δι' αὐτοὺς καὶ μίαν νέαν ὑποθήκην εὐγνωμοσύνης τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος πρὸς τὰ ἡρωϊκὰ ταῦτα τέκνα της.

Βεβαίως ὑπῆρξαν, ὡς πάντοτε, καὶ αἱ ἐξαιρέσεις. Εὐρέθησαν ἐξωνημένοι συμφεροντολόγοι ἢ ἔχοντες προσωπικοὺς λόγους δυσαρεσκείας ρουμανίζοντες, οἵτινες ἐβοήθησαν τὸν ἐχθρὸν κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον προέλασίν του ἢ προσεχώρησαν καὶ ἠκολούθησαν τοῦτον καὶ μετεβλήθησαν τέλος εἰς πράκτορας αὐτοῦ κατὰ τὴν κατοχὴν. Οὗτοι ὅμως ἦσαν ἐλάχιστοι ἔναντι τοῦ ὄγκου τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν Βλάχων. Δυστυχῶς σοβαρὰν βοήθειαν εἰς

τὴν ἀνθελληνικὴν τούτων δρᾶσιν παρέσχεν ἐνίοτε ἢ ἀμελέτητος, ὡς εἶπομεν, ἀψυχολόγητος καὶ προχειρολόγος ἀντιμετώπισις τῶν ἀναγκῶν ἀσφαλείας διὰ διενεργείας συλλήψεων καὶ ἐκτοπισμῶν, θιγόντων, ὡς πολλάκις δυστυχῶς συνέβη, καὶ ἀγνοῦς καὶ ἀθῶους πατριώτας. Πᾶσα ὅμως ἀνθεθνικὴ κίνησις αὐτῶν οὔτε εἰς ἔκτασιν οὔτε εἰς ἀποτέλεσμα ἠδύνατο ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνέχουσα στοιχεῖα σοβαρῶν διὰ τὸ κράτος καὶ τὸ ἔθνος κινδύνων. Οἱ φωνασκοῦντες καὶ θορυβοποιοὶ ἦσαν μεμονωμένα ἄτομα, κατὰ κανόνα μὴ ἀκολουθούμενα οὐδὲ καὶ ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς ταύτης τῆς οἰκογενείας των.

Κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἐπιβληθείσης ἐκ τῆς γερμανικῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπιθέσεως ὑποχωρήσεως ἐξ Ἑλβανίας, ὅποτε μεγάλαι μονάδες τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, συμπτυσσόμεναι διὰ τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν τῆς Πίνδου διήρχοντο διὰ τῶν βλαχοφώνων χωρίων τῆς Πίνδου, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν χωρίων, τῶν ἐχόντων ἀνεγνωρισμένην ρουμανικὴν μειονότητα, ὁ πληθυσμὸς τούτων ἄνευ διακρίσεως ἐξεδήλωσε μετὰ μεγάλης θέρμης τὰ ἀγνὰ αὐτοῦ ἑλληνικὰ αἰσθήματα, παρασχὼν αὐθορμήτως καὶ μετ' αὐταπαρνήσεως πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν καὶ περιποίησιν εἰς τὰ ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν πορειῶν ἐξηνητημένα ἑλληνικὰ στρατεύματα. Χαρακτηριστικὸν δὲ παράδειγμα τοῦ ὕψους τοῦ ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ τῶν βλαχοφώνων ἔστω τὸ κάτωθι ἐξηκριβωμένον γεγονός :

Κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρῆς εἰς τὸ βλαχοχώριον Βοτονάσι (17 χλμ. Δ. τοῦ Μετσόβου), ἐνῶ ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς Ντήριχ ὑπέγραφε τὸ πρωτόκολλον τῆς ἀναχωρῆς μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατηγοῦ Τσολλάκογλου καὶ εὗρισκοντο συγκεντρωμένοι ἔξωθι τοῦ οἰκήματος, ὅπου συνεσκέποντο οἱ στρατηγοί, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ Γ' Σώματος στρατοῦ καὶ ὁμάδες χωρικῶν, ἀναμένοντες ἐν σιγῇ καὶ περισκέψει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συναντήσεως ταύτης, γηραιά, ἀλλὰ λεβεντόκορμος Βλάχα χωρική, μὲ ὕφος καταφανῶς ἔμπλεον πικρίας καὶ θλίψεως, ἀποταθεῖσα πρὸς ὁμάδα τινὰ ἀξιωματικῶν ἠρώτησεν : « Ὑπεγράφη, παιδάκι μου, τὸ νεκροχάρτι ; », εἰς ἀπάντησιν δ' ἐνὸς ἀξιωματικοῦ « Τί νὰ κάνουμε, κυρούλα ; Ἔτσι ἦταν γραφτό. Ὅ,τι γίνεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν, γίνεται κυρίως χάριν τοῦ πληθυσμοῦ. Νὰ γλυτώσετε ἀπὸ τὸν ἄσκοπον βομβαρδισμόν καὶ ἀντὶ τῶν Ἰταλῶν, ποὺ ἐπολεμήσαμεν καὶ ἐνικήσαμεν, νὰ ἔλθουν οἱ Γερμανοί, ποὺ ἀγαποῦν τοὺς Ἕλληνας » ἡ χωρική Βλάχα ἀπήντησε : « Τί νὰ τοὺς κάμωμεν, παιδάκι μου, τοὺς Γερμανοὺς ; Ἡ Ἑλλάδα μας εἶναι ; Τὴν γλυκειά μας τὴν σημαία θὰ τὴν ἰδοῦμε ξανά, παιδάκι μου ; Τί νὰ τὴν κάνωμε τὴν ζωὴ, παιδάκι μου ; » καὶ ταυτοχρόνως ἓνα κλάμα πινηχτό, προδίδον ὅλην τὴν τραγωδίαν τῆς ἀγνῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς τῆς, ἐξέσπασεν ἀπὸ τὰ στήθη τῆς γηραιᾶς, ἀλλὰ ὑπερηφάνου ἐκείνης Ἑλληνίδος Βλάχας. Τὸ κλάμα τῆς αὐτὸ μετεδόθη εἰς ὅλους τοὺς παρισταμένους, ἀξιωματικούς, χωρικούς, χωρικός καὶ μικρὰ ἔτι παιδία τῆς

ὀμηγύρεως, εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ὁποίων εἶχε μεταλαμπαδεύσει ἢ ὑπέροχος ἐκείνη Ἑλληνὶς ὅλον τὸ ψυχικόν της μεγαλεῖον. Πρὶν δὲ παρέλθῃ ἡ πρώτη συγκίνησις, ἄλλη χωρικὴ, δακρυσμένη ἀκόμη, ἀνέλαβε τότε νὰ παρασκευάσῃ καφφέν, τὸ ποτὸν τῆς λύπης καὶ τοῦ πένθους, καὶ προσέφερεν αὐτὸν εἰς τοὺς πλέον τεταραγμένους ἀξιωματικοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπιτελείου.

Αὐταὶ εἶναι αἱ βλαχόφωνοι Ἑλληνίδες τῆς Πίνδου, τῶν ὁποίων ἐτίθετο ὑπὸ ἀμφισβήτησιν ἡ ἑλληνικότης τῶν αἰσθημάτων παρὰ διαφόρων ὑπόπτου φυράματος ἀτόμων, ἀποβλεπόντων εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοτίων καὶ ποταπῶν σκοπῶν τῆς προπαγάνδας, εἰς ἣν ἐδούλευον,

Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΕΥΘΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ καταστροφή καὶ ἡ ξένη κατοχὴ συνετέλεσαν νὰ ἐξευρεθῇ εὐθύς ἅμα τῇ ὑποδουλώσει τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ διαφόρους κατευθύνσεις ἕδαφος δράσεως τῶν πρακτόρων τῶν ξένων προπαγανδῶν μεταξὺ καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν βλαχοφώνων Ἑλλήνων διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν δημιουργηθεισῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἀδικιῶν, ὅποτε, ὡς ἐλέχθη, ἐθίγησαν ἀναίτιως τὰ ἐθνικὰ αἰσθήματα πολλῶν ἑλληνικωτάτων οἰκογενειῶν. Οὕτω ρουμανίζοντες τινες τυχοδιῶκται, ἐνισχυόμενοι ὑπὸ τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας πινηγρᾶς ἀτμοσφαίρας διὰ τὸν Ἑλληνισμόν καὶ τῆς τεχνητῆς ἐντυπώσεως, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐξέλιπε πλεόν, ἤγειραν τὸ ἀνάστημά των κατὰ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος καὶ ἐξεδηλώθησαν ἄσπονδοὶ ἀντίπαλοι αὐτῆς καὶ θρασεῖς κατακλιταὶ παντὸς ἑλληνικοῦ. Τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ κηρύγματα ἀντεγράφοντο ὑπ' αὐτῶν, ἀνεπτύσσοντο καταλλήλως καὶ ἐξεδηλοῦντο κατὰ τὰς ρουμανικὰς ἀπόψεις.

Οἱ διωχθέντες ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, οἱ ἐκτοπισθέντες καὶ γενικῶς οἱ ἔχοντες παράπονα κατὰ τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως προσελκυσόμενοι ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἐνεφανίζοντο ἀκολούθως κατὰ τὰς ὁδηγίας αὐτῆς ζητοῦντες ἐκδίκησιν καὶ ἀπειλοῦντες ἀντίποινα. Ἡ θρασύτης τῶν τυχοδιωκτῶν πρακτόρων ὑπερέβαλλε κατὰ κανόνα πᾶσαν τυχὸν γενομένην ἀδικίαν εἰς ρουμανίζοντά τινα καὶ ἐνεφάνιζε τὰς ὑπερβασίας ἢ τὰ σφάλματα τῶν ἑλληνικῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων ὡς ὀργανωμένα ἐγκλήματα τοῦ ἐπισήμου ἑλληνικοῦ κράτους, ὅπερ κατὰ τὰ κηρύγματα αὐτῶν ἐφέρετο ἀπεργαζόμενον τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου.

Παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα ἢ κατὰ τῆς Ἑλλάδος μῆνις περιορίσθη μεταξὺ ἐνίων μόνον παλαιῶν ρουμανιζόντων, καὶ κυρίως μεταξὺ τῶν ἐχόντων παράπονα κατὰ τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως, οἵτινες ἀπειλοῦντες ἐκδίκησιν προσεκολλήθησαν ἅμα τῇ ὑποδουλώσει τῆς πατρίδος εἰς τὸν κατακτητήν. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, ὠργανώθη ὑπὸ τούτων ἀνθελληνικὴ κίνησις, ἡ δὲ διεξαγομένη προπαγάνδα ἔθετεν ὡς πρόγραμμα αὐτῆς τὴν εἰς τὰς ἀπόψεις τῆς προσέλκυσιν ὄλων τῶν βλαχοφώνων. Ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως ταύτης ἢ προπαγάνδα παρουσιάσθη κατ' ἀρχὰς συγκεχυμένη καὶ ἀκαθόριστος, ἔχουσα μόνον ὡς γενικὸν γνώρισμα αὐτῆς τὴν ἀνθελληνικὴν τῆς τάσιν καὶ τὰς ἀνθελληνικὰς τῆς ἐκδηλώσεις, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως διεπλάσθη καὶ διεμορφώθη ἀναλόγως τῆς διαμορφώσεως τῶν τοπικῶν κυρίως συνθηκῶν, τῆς ἐμφανίζο-

μένης δυνατότητος ἐκμεταλλεύσεως τοῦ κατακτητοῦ καὶ τῆς ἐκδηλουμένης ψυχουσυνθέσεως τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς, διηρημένης εἰς δύο κυρίως κατευθύνσεις, ὧν ἡ μὲν, τελείως νέα αὕτη, ἐπεζήτει τὴν προσέγγισιν καὶ τὸν προσανατολισμὸν ὄλων τῶν βλαχοφόνων, ρουμανιζόντων καὶ Ἑλλήνων, πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ἡ δὲ παλαιὰ ἐνέμενεν εἰς τὸν προσανατολισμὸν τῆς πρὸς τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν προσέλκυσιν εἰς τὸν Ρουμανισμὸν καὶ ἄλλων βλαχοφόνων Ἑλλήνων.

Μὴ ὑπαρχουσῶν ὁμως σταθερῶν βάσεων, ἐφ' ὧν ἠδύνατο νὰ στηριχθῆ ἡ δρᾶσις τῆς προπαγάνδας πρὸς οἰανδήποτε τῶν ἄνω κατευθύνσεων, ἐπεζητήθη ὑπ' αὐτῆς ἡ ὀπωσδήποτε δημιουργία ἀφορμῆς ἢ καταστάσεως, ἣτις θὰ ἔθετεν ἀντιμετώπους τοὺς βλαχοφόνους πρὸς τὸ ἑλληνικὸν κράτος. Διὰ τοῦτο οἱ ἀναλαβόντες τὴν ἀνθελληνικὴν κίνησιν, ἵνα ἐκθέσωσι πάση θυσίᾳ τοὺς βλαχοφόνους πληθυσμούς, ἐνεφανίσθησαν ὡς ἀπόστολοι τοῦ μίσους αὐτῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν γένει καὶ ἐπεδίωξαν τὴν διὰ παντὸς μέσου ἐμφάνισιν τῶν προσκειμένων αὐτοῖς ἢ προσελκυσθέντων εἰς τὰ δίκτυά των βλαχοφόνων ὡς ἀντιπάλων τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος.

Ἐξ ἄλλου αἱ δυσμενεῖς οἰκονομικαὶ συνθήκαι, αἵτινες ἐδημιουργήθησαν μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ δῆξ ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα, ὅπερ συνετάρασσε τὴν χώραν, ἐχρησιμοποιήθησαν, ἵνα προσελκυσθῶσιν ὀπαδοὶ τινες ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει, ὅτι ἐπὶ τῇ ὑπογραφῇ μιᾶς δηλώσεως θὰ ἐξησφαλίζετο διὰ τούτους εὐχερῆς καὶ ἄνετος ἐπισιτιστικὴ κατάστασις. Οὕτως ἡ προπαγάνδα διεκλήρουξεν ὅτι θὰ ἐλαμβάνοντο ἀμέσως εἰδικὰ ἐπισιτιστικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τοὺς καταλόγους αὐτῆς Βλάχων, ἐπιτυχοῦσα διὰ τοῦ συνθήματος τούτου νὰ παρασύρῃ εἰς τὰ δίκτυά της ἀπλοϊκοὺς τινὰς καὶ πτωχοὺς εἰς ἀσήμαντον ὁμως ποσοστόν.

Γενικῶς ἡ ἐπὶ τῶν βλαχοφόνων διενεργουμένη προπαγάνδα προσεπάθησε ν' ἀντιγράψῃ τὸ ἔργον καὶ τὴν δρᾶσιν τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐμφανισθεῖσα καὶ κατὰ τὴν δυσχερῆ ταύτην περίοδον, ἣν διήνυνεν ἡ ἑλληνικὴ πατρίς, σύμμαχος τῶν Βουλγάρων, ὡς εἶχεν ἐκδηλωθῆ καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνος ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑΝ

Ἡ νέα αὕτη κατεύθυνσις προπαγανδιστικῆς ἐνεργείας ἐπὶ τῶν Βλάχων εἶχεν ὡς στήριγμα τὴν ἰσχὴν τῆς ἰταλικῆς κατοχῆς καὶ τὰς ἀπειλὰς καὶ πιέσεις τῶν ἐνδόξων ἠττημένων ἰταλικῶν στρατευμάτων. Ἐφ' ᾧ αἱ περιοχαί, ἐνθα κυρίως διεμορφώθη ἡ κατεύθυνσις αὕτη, ἦσαν αἱ ἰταλοκρατούμεναι, ἦτοι ἡ περιοχὴ τῆς Πίνδου ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ Ἡπειρος καὶ ἡ Θεσσαλία. Ἐκ τῶν περιοχῶν τούτων μόνον ἡ περιοχὴ τῆς Πίνδου, καὶ δὴ ἡ περιοχὴ τῶν ἐπαρχιῶν Γρεβενῶν καὶ Βοΐου τοῦ νομοῦ Κοζάνης, ἀνήγετο εἰς τὴν ἀρμοδιότητα

ἡμῶν, οὐχ ἦτον ὅμως, ἐπειδὴ ἡ περιοχὴ τῆς Θεσσαλίας ἦτο στενότατα συνδεδεμένη ἐν τῇ προπαγανδιστικῇ δράσει μετὰ τῆς περιοχῆς τῶν Γρεβενῶν καὶ τῆς Πίνδου, ἣτις ἀπετέλει ἀπλῶς ἐπέκτασιν τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ἐχούσης τὸ κέντρον τῆς ἰταλικῆς προπαγάνδας, ἀναγκαστικῶς ἐπεξετείναμεν τὴν παρακολούθησιν τῆς ἀντεθνικῆς δράσεως τῆς προπαγάνδας ταύτης καὶ ἐκτὸς τῆς Μακεδονίας, ὡς ἐκ τούτου δὲ περιλαμβάνομεν ἐνιαχοῦ καὶ τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ συναφῇ δρασίαν.

Πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τῆς προπαγάνδας ταύτης, ψυχὴ καὶ κίνητρον αὐτῆς, ἀνεδείχθη ὁ ἐκ Σαμαρίνης τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν Ἀλκιβιάδης Διαμάντης. Οὗτος, ἀπόφοιτος ἑλληνικοῦ γυμνασίου, γλωσσομαθῆς, ἡλικίας 50 περίπου ἐτῶν, ὑπηρέτησε κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον τοῦ 1916-1918, καταταγείς ὡς ἐθελοντῆς λοχίας εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Μετὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ κράτους διεκρίθη διὰ τὸν κομματικὸν φανατισμὸν του, καταδιώξας ἀμειλίκτως τοὺς βασιλόφρονας συμπατριώτας του, πολιτικούς ἀντιπάλους τοῦ τότε καθεστώτος, καὶ ἀπέβη τὸ φόβητρον τῆς περιοχῆς, ἣτις κατὰ πλειονότητα περιελάμβανε πολιτικούς του ἀντιπάλους. Διεδίδετο τότε εὐρέως ὅτι ὁ φανατισμὸς του δὲν ἦτο ἰδεολογικός, ἀλλὰ προήρχετο ἀπὸ κίνητρα ἐκβιασμοῦ τῶν βασιλοφρόνων καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν δημοκρατικῶν, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ ὑποστήριξις του καὶ παῦσις τῆς μήνιος αὐτοῦ παρείχοντο ὑπ' αὐτοῦ εὐχερῶς ἀντὶ ἀδραῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου μετέβη εἰς Ρουμανίαν, ὅπου κατώρθωσε νὰ συνδεθῆ μετὰ σοβαρῶν Ρουμάνων οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν παραγόντων καὶ ν' ἀποσπάσῃ παρ' αὐτῶν ἱκανὰ χρηματικὰ ποσὰ διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ρουμανικῆς προπαγάνδας. Φύσις κλασικῶς τυχοδιωκτικὴ ὡς ἦτο, εὐθύς ὡς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀδιαφορήσας δι' ὅσα ὑπεσχέθη, ἐπεδόθη εἰς διαφόρους κερδοφόρους ἐπιχειρήσεις, τυροκομίαν, δασοκομίαν κλπ., ἐπιτυχῶν νὰ δημιουργήσῃ κατὰ περιόδους σημαντικὴν περιουσίαν, ἡ ὁποία ὅμως ταχέως ἐξηνεμίζετο λόγῳ τοῦ πολυεξόδου του καὶ τῆς τολμηρότητος εἰς τὰ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐγκατασταθεὶς ἀκολούθως εἰς Ἀλβανίαν, ὅπου ἐνεφανίσθη καὶ ἔδρασεν ὡς παράγων τῆς ἐκεῖ κουτσοβλαχικῆς κινήσεως καὶ ἐπέτυχε νὰ τῷ ἀπονεμηθῆ ὁ τίτλος τοῦ προξένου τῆς Ρουμανίας εἰς Αὐλῶνα πρὸς ἐνίσχυσιν μᾶλλον τῶν ἐπιχειρήσεών του, κατὰ τὴν ἰταλικὴν κατοχὴν τῆς Ἀλβανίας ἐνεφανίσθη ῥίπτων τὸ σύνθημα τῆς προσεγγίσεως ὄλων τῶν Βλάχων πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἤρξατο νὰ προπαγανδίξῃ δειλῶς πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν ταύτην μὲ βάσιν τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ καταγωγὴ τῶν βλαχοφόνων ἦτο ρωμαϊκὴ καὶ ὅτι οἱ σημερινοὶ Βλάχοι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀλβανίας ἦσαν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων στρατιωτῶν, οἵτινες εἶχον ἐγκατασταθῆ κατὰ μῆκος τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ καὶ τῶν κλεισσορειῶν καὶ διαβάσεων τῶν ἑλληνικῶν ὄρεων,

ἄς ἠκολούθουν αἱ ἐκ Ρώμης ὀρμώμεναι διὰ τὰς ἀνὰ τὰ Βαλκάνια καὶ τὴν Ἐνατολὴν ἐπιχειρήσεις τῶν ρωμαϊκῶν φάλαγγες.

Ὀλίγον πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ὁ Διαμάντης εἶχε μεταβῆ εἰς Ἰταλίαν, ἔνθα φαίνεται ὅτι κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν φασιστῶν εἰς τὸ πρόγραμμα του καὶ νὰ ἀποκτήσῃ γνωριμίαν καὶ κύρος παρὰ τῷ ὑπουργείῳ ἑξωτερικῶν. Ἐκ τούτου ἐπέτυχε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ σημεινόντων κύκλων τοῦ φασιστικοῦ κόμματος, ἐγγράφεις καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὰς φασιστικὰς λεγεῶνας καὶ λαβῶν, ὡς ἔκαυχᾶτο, καὶ βαθμὸν τινα εἰς τὴν φασιστικὴν ἱεραρχίαν. Ἐφημολογεῖτο ἅμα ὅτι κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἰταλῶν εἰς Πίνδον ὁ Διαμάντης ἠκολούθει τὰ ἰταλικά στρατεύματα ὡς ὁδηγὸς καὶ σύμβουλος, προαλειφόμενος πιθανώτατα διὰ τὴν διοίκησιν τῶν βλαχικῶν περιοχῶν τῆς Πίνδου εἰς περίπτωσιν ἐπιτυχίας τῶν ἰταλικῶν ἐπιχειρήσεων, ἵνα ἐφαρμόσῃ τὸ ἰταλόφιλον πρόγραμμα του.

Μὴ εὐνοηθειῶν ὁμως χάρις εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα τῶν ἰταλικῶν ἐπιδιώξεων, ὁ Διαμάντης ἐνεφανίσθη εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πίνδου μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὴ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γερμανῶν ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης καὶ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῇ τῆς ἰταλικῆς κατοχῆς, ἦτοι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου, ἡ δὲ πρώτη ἐμφάνισίς του ἐγένετο εἰς τὴν γενετείράν του Σαμαρίναν, ἔνθα ἔκαμε τὴν ἑναρξιν τῶν αὐθαιρέτων του πράξεων καὶ τῶν σκληρῶν πιέσεών του ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Οὕτως ἅμα τῇ ἀφίξει του εἰς Σαμαρίναν ἔκλεισεν ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐξυλοκόπησε διδασκάλους καὶ κατήργησε τὰ νόμιμα κοινοτικά καὶ ἐκκλησιαστικά συμβούλια, διορίσας νέα τοιαῦτα ἀποκλειστικῶς ἐξ ὀπαδῶν του. Περιελθὼν πομπωδῶς τὴν περιοχὴν, ἐνεφανίζετο καὶ διεφημίζετο εἰς τὰ βλαχικὰ κυρίως χωρία ὡς ἀνεγνωρισμένος ἤδη ἀρχηγὸς τῶν ρουμανιζόντων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀφικόμενος εἰς Γρεβενὰ ἐγκατέστησεν ἐντευκτήριον τῶν ρουμανιζόντων, ἀναρτήσας ἐξωθεν αὐτοῦ πινακίδα, φέρουσαν τὸν τίτλον «Ἐνωσις ρουμανικῶν κοινοτήτων Πίνδου - Θεσσαλίας - Ἡπείρου - Μακεδονίας». Ὑπὸ τὴν σκέπην συνοδευόντων αὐτὸν Ἰταλῶν φασιστῶν ἐπίεξε συστηματικῶς τοὺς βλαχοφόνους τῆς περιοχῆς, ὅπως ὑπογράψωσι δηλώσεις ρουμανικῆς ἐθνικότητος, ἐνῶ ἅμα ὑπισχεῖτο εἰς τοὺς ὑπογράφοντας τοιαύτας τὴν παροχὴν οἰκονομικῶν καὶ ἐπισιτιστικῶν διευκολύνσεων καὶ ἠπειλεῖ τοὺς ἀρνούμενους ἢ ἀντιδρῶντας διὰ συλλήψεως, φυλακίσεως καὶ ἐκτοπισμοῦ.

Ἡ κατοποιὸς δρασίς του καὶ ἡ προπαγάνδα του ἐπεξετάθη οὕτω ταχέως εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τῶν ἐπαρχιῶν Γρεβενῶν καὶ Βοΐτου τῇ ἐνεργῶ πάντοτε συνδρομῇ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς. Συνήθως ἐνεφανίζετο περιστοιχούμενος ὑπὸ δμάδος σωματοφυλάκων ἐκ δέκα μέχρις εἰκοσίν ὀπαδῶν του, πάντοτε δὲ ὑπὸ δμάδος Ἰταλῶν φασιστῶν. Κατὰ τὰς ἐμφανίσεις του ταύτας ἐλάμβανε τὴν θέσιν ἀπολύτου κυριάρχου τῆς περιοχῆς καὶ δικτάτορος ἀναμειγνύμενος εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν, δίδων διαταγὰς καὶ ὁδη-

γίας και ἐκδίδων ἀποφάσεις. Τὰς ἑλληνικὰς ἀρχάς ἢ ἡγνόει ἢ ἠπείλει καὶ πολλὰκις ἐκακομεταχειρίζετο διὰ τῶν ἐκτελεστικῶν τοῦ ὄργανον, τῶν Ἰταλῶν φασιστῶν.

Παρ' ὅλα ταῦτα οἱ προσήλυτοὶ τοῦ προήρχοντο εἰς μὲν τὰ χωρία κυρίως ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν λαθροβοσκῶν, τῶν λαθροῦλοτόμων καὶ τῶν κακοποιῶν, εἰς δὲ τὰς πόλεις ἐκ τυχοδιωκτῶν καὶ ἐπὶ πλεόν ἐξ ὑπόπτου ἐπίσης παρελθόντος ἀποτυχημένων ἐπιστημόνων καὶ δημοσίων τινῶν ὑπαλλήλων, ἐχόντων ἐκκρεμεῖς εἰς βᾶρος τῶν διαχειριστικὰς κυρίως ἀνωμαλίας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατήρτισεν ἐπιτροπὰς κατὰ χωρία, οἱ δὲ κυριώτεροι συνεργάται αὐτοῦ ἦσαν οἱ ἑξῆς:

α') Εἰς Γρεβενὰ οἱ Γεώργιος Βασιλάκης καὶ Γεώργιος Καζάνας, ἀμφοτέρω δικηγόροι, Πέτρος Παπαθανασίου, Νικόλαος Μητσιομπούνας, ἰατρός, Γάκης Παπᾶς, Ἄποστολος Παπᾶς, Στέργιος Παπᾶς, Ζήκος Ἀράϊας, Σωτήριος Ἀράϊας, Ἀθανάσιος Παπαθανασίου, διευθυντῆς ρουμανικοῦ σχολείου, Λάζαρος Περγίκης, ἐπιθεωρητῆς ρουμανικῶν σχολείων, Μιχαὴλ Καλόγηρος, Ἰωάννης Τζημάνης, Ἰωάννης Πατσαούρας, Ἰωάννης Μπόκης, Δημ. Πισαρᾶς, Ἄποστολος Περγίκης, Ἄποστολος Ντουῆκος, Στέργιος Μπαζούκης.

β') Εἰς Σαμαρίναν οἱ ἀδελφοὶ Μητσιομπούνα, Γεώργιος Γιαννούλης, Ἀγρογιάννης, Βασίλειος Λαζάρου.

γ') Εἰς Ἀβδέλλαν οἱ Γάκης Πόππας, Στέργιος καὶ Νικόλαος Μπαλοδήμος, Δημήτριος Λύτρας, Δημήτριος Κατσιοδέρης, Ἀθανάσιος Κατούρης, Λάμπρος Παπαχαντζῆς.

δ') Εἰς Περιβόλι οἱ Βασίλειος Βαρδούλης, Ἰωάννης Τζημπούνης, Ἀθαν. Παπαθανασίου, Γεώργιος Μούτης, Ἀθαν. Ρίζος, Θεόδωρος καὶ Κούλης Παπαθεοδώρου, Δημήτριος Καλογήρου, Ζήσης Καλογήρου, Βασίλειος Καλογήρου.

ε') Εἰς Κρανιὰν Γρεβενῶν οἱ Ἰωάννης Μπαρτζουμπᾶς, Νικόλαος Νιμπῆς, Φερδινάνδος Νιμπῆς, Ἰωάννης Γκριζιώτης.

Ἡ δοῶσις τοῦ Διαμάντη τῇ ἐνεργῶ ὑποστηρίζει μᾶλλον ἢ τῇ ἀπλῇ ἀνοχῇ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ὁσημέραι καθίστατο τοσοῦτον προκλητικὴ καὶ δυσβάστακτος, ὥστε ἐνέκρωνε πᾶσαν ἐνέργειαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως, τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν μὴ δυναμένων νὰ ἀσκήσωσιν οὐδεμίαν διοίκησιν. Χαρακτηριστικαί τινες ἐνέργειαι τοῦ Διαμάντη ἦσαν αἱ κάτωθι:

1) Ἐκλείσει τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον Σαμαρίνης καὶ προुकάλεισε τὴν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν φασιστῶν σύλληψιν τῶν διδασκάλων Σακελλίου καὶ Κανιᾶ, οἵτινες, ἀφοῦ ἐκακοποιήθησαν, ἐξετοπίσθησαν εἰς Γρεβενὰ μὲ ρητὴν ἀπαγορευσιν πάσης ἀποπειράς ἐπανόδου.

2) Προुकάλεισε τὴν σύλληψιν τῶν μελῶν τοῦ κοινοτικοῦ συμβουλίου, τοῦ ἱερέως καὶ τῶν διδασκάλων τοῦ χωρίου Κρανιάς, ἀποδώσας εἰς τούτους κατηγορίαν ἐπὶ ἀντιϊταλικῇ προπαγάνδᾳ.

3) Προκάλεσε την σύλληψιν χωροφυλάκων, ἀποσταλέντων πρὸς σύλληψιν ζωοκλέπτου, καὶ τὴν μετ' αὐτῶν σύλληψιν τοῦ μηνυτοῦ ἀντι τοῦ κλέπτου, ὅστις ἦτο φίλος καὶ ὁπαδὸς τοῦ Διαμάντη.

4) Προκάλεσε τὴν σύλληψιν τοῦ γέροντος ἱερέως Κρανιαῆς Στεργίου Κοντίκα μὲ σκηνοθετηθεῖσαν κατηγορίαν ἀποκρούψεως ὄπλων εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

5) Ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχε νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ὁ διοικητὴς τῆς ὑποδιοικήσεως χωροφυλακῆς Σαμαρίνης Μπίνιαρης, ἵνα καταπέση τὸ γόητρον τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως.

Αἱ ἐνεργεῖαι ὅμως τοῦ Διαμάντη δὲν περιορίζοντο μόνον εἰς ἀνθελληνικὴν ἢ προσηλυτιστικὴν δρασίαν πρὸς τὴν ἰταλόφιλον κατεύθυνσιν. Κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ἀναγκῶν τῶν στρατευμάτων κατοχῆς ἐμχανεῦετο καὶ ἔθετεν εἰς ἐφαρμογὴν πᾶν μέσον εὐκόλου πλουτισμοῦ. Συγκεκριμένως :

1) Ἐπέβαλεν ὡς κυρίαρχος τῆς περιοχῆς κεφαλικὴν φορολογίαν εἰς τὰς κοινότητας τῆς Πίνδου διὰ τὴν ἐνίσχυσιν δῆθεν τοῦ ταμείου ὁδοποιίας. Ἡ φορολογία αὕτη ἐπεβλήθη κυρίως εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους τῆς περιοχῆς καὶ εἰσεπρατίετο ὑπὸ ὁπαδῶν αὐτοῦ, ἐκβιαστικῶς ἀπειλούντων τοὺς δυστροποῦντας διὰ συλλήψεως καὶ φυλακίσεως, ὥστε οἱ πλέον ἀσθενεῖς τὸν χαρακτῆρα ὑπέκλυτον εἰς τὸν ἐκβιασμὸν πρὸς ἀποφυγὴν περιπετειῶν.

2) Διεχειρίζετο ἀνεξελέγκτως τὴν διάθεσιν μεγάλων ποσοτήτων τροφίμων, τὰς ὁποίας κατῳρθωνεν ἐκβιαστικῶς ἐπίσης νὰ συγκεντρῶνῃ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς διαθέσεως αὐτῶν πρὸς διατροφήν τῶν στερουμένων τῶν πάντων ὄρειων πληθυσμῶν, ἐξ ὧν μόνον εἰς ὁπαδούς του ἀπέστελε τροφίμα τινα.

3) Ἐπέτυχε τὴν μονοπωλιακὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ὑλοτομίας τῶν δασῶν τῆς Πίνδου ἐκβιάζων τοὺς ὑλοτόμους καὶ τοὺς ἐπιχειρηματίας, ὥπως μὴ προσφέρωσιν εἰς τὰς ἐνεργοιμένας πλειοδοτικὰς δημοπρασίας πλέον τῆς ὑπ' αὐτοῦ προσφερθείσης τιμῆς.

4) Ἐπέτυχε τὴν μονοπωλιακὴν ἐπίσης ἐκμετάλλευσιν τῆς γαλακτοπαραγωγῆς πρὸς τυροκομίαν.

Ἐπειδὴ, ὡς ἦτο φυσικόν, εἰς τὰς παρανόμους καὶ ἐκβιαστικὰς ταύτας ἐνεργείας του ἀντέδρων κατὰ καθήκον αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαί, ὁ Διαμάντης, μὴ ὀρθοῶν πρὸ οὐδεμιᾶς παρανομίας, προσέβη εἰς τὰς κάτωθι ἐνεργείας :

1) Προκάλεσε τὴν σύλληψιν 14 δημοσίων ὑπαλλήλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνοντο οἱ δασικοὶ καὶ οἱ ἐφορειακοὶ τῆς περιοχῆς, οἵτινες λόγῳ τῆς ἀρμοδιότητός των ἐνεφανίζοντο ὡς οἱ περισσότερον ἀντιδρώντες εἰς τὰ ληστροικὰ του σχέδια. Εἰς τὸν δασάρχην μάλιστα Παπασταματίου εἶχε τὴν ἀναίδειαν νὰ ὁμολογήσῃ θρασύτατα ὅτι τὸν ἔθλιγον πολὺ περισσότερον αἱ οἰκονομικῆς φύσεως ἀντιδράσεις αὐτοῦ παρὰ αἱ ἐθνικαὶ ἀντιδράσεις τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων.

2) Παρήγγειλεν εἰς τοὺς λοιποὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τῆς περιοχῆς, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν ἔπαρχον καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅτι, ἐὰν δὲν ἔπαυον τὴν κατ' αὐτοῦ ἀντίδρασιν θὰ τοὺς συνελάμβανε καὶ θὰ τοὺς ἔδενεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀδιαφορῶν διὰ πᾶσαν τυχὸν ἀντίδρασιν τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν.

3) Ἐξητελέειε καὶ ἐμείωνε δι' ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων τὸ κύρος τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ἅτινα ἅμα διὰ παντὸς ἀθεμίτου μέσου προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ὑποπτα εἰς τὸν στρατὸν κατοχῆς, ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν ἐξουδετέρωσιν αὐτῶν.

Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσιν ὁδηγίαν καὶ διασαφήσεις παρὰ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς σχετικῶς μὲ τὴν ἐν γένει ἐμφάνισιν τοῦ Διαμάντη καὶ εἰς ὑπεκφυγὰς αὐτῶν ἐπέμειναν σταθερῶς, ὅπως καθορίσωσιν αὐταὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ, δεδομένου ὅτι οὗτοι ἀντιπροσωπεύοντες τὸ ἑλληνικὸν κράτος ἐδέχοντο ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων των προπηλακισμοὺς καὶ ὑπεχρεοῦντο πολλάκις νὰ ἐκτελῶσι διαταγὰς παρανόμους, ἐκδιδομένας ὑφ' ἐνὸς ἀνηθίκου προσώπου, ὀργιζόντος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἰταλῶν φασιστῶν.

Αἱ ἰταλικαὶ ἀρχαί, αἵτινες ἀπέφευγον ἀρχικῶς νὰ δώσωσι συγκεκριμένην ἀπάντησιν, καθώρισαν τελικῶς διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τῆς μεραρχίας Τρικιάλων τὴν θέσιν τοῦ Διαμάντη ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἄλκιβιάδης Διαμάντης ἀσκεῖ ἐξουσίαν ἀφ' ἑαυτοῦ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς ρουμανικῆς μειονότητος. Τυχγάνει ἐγκάρδιος φίλος τῆς Ἰταλίας καὶ ὡς τοιοῦτος γίνεται δεκτὸς παρὰ ταῖς ἰταλικαῖς ἀρχαῖς. Πάντως ὅμως εἰς οὐδεμίαν οὕτος ἐπιτρέπεται νὰ ἔλθῃ ἐπαρῆν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἀρχάς, αἵτινες θὰ ἐκτελοῦν μόνον τὰς διαταγὰς τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως». Ἡ ἀπάντησις αὕτη, πλαισιώσασα πλεον τὰς ἑλληνικὰς ἀρχάς, ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὰς νὰ ἀναλάβωσιν ἐντονωτέραν καὶ συστηματικωτέραν ἀντίδρασιν κατὰ τῶν παρανόμων ἐνεργειῶν αὐτοῦ.

Ἐξ ἄλλου ὡς πρὸς τὴν προσπάθειαν τοῦ Διαμάντη, ὅπως παρουσιάσῃ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὡς ἐν τῷ συνόλῳ ἀντιδρῶν καὶ μόνον τοὺς ρουμανίζοντας ὡς νομοταγεῖς, αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ τῆς περιοχῆς κατώρθωσαν νὰ πείσωσι τὰς ἰταλικὰς ἀρχὰς δι' ἐπιδεξίων χειρισμῶν:

1) Ὅτι τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ἀντικομμουνιστικῶν φρονημάτων ἐν τῷ συνόλῳ του, μετὰ τὸν ὀπωσδήποτε τερατισμὸν τοῦ πολέμου διὰ τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶχε συμφέρον ν' ἀσκήσῃ ἀντιαξονικὴν πολιτικὴν, φιλόνομον δ' ὄν, ἐπεδίεδετο εἰς τὰ ἔργα του.

2) Ὅτι ὀπωσδήποτε τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀπετέλει τὴν μεγίστην πλειονοψηφίαν τῆς περιοχῆς, περιλαμβάνον ἅμα ὅλα τὰ ἠθικὰ καὶ ὑγιᾶ στοιχεῖα τῶν Βλάχων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Διαμάντη, οἵτινες καὶ ἐλάχιστοι ἦσαν καὶ κατὰ πλειονότητα ὑπόπτου φουράματος.

Ἐκ παραλλήλου ὁ τοπικὸς Ἰταλὸς διοικητὴς φρούραρχος Γρεβενῶν ταγματάρχης Γκαραβίνα, παρακολουθῶν τὴν ἐν τῇ περιοχῇ κατάστασιν καὶ

ἐνημερωθεὶς πλήρως περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ Διαμάντη, διέγνωνε τὸ ποιὸν αὐτοῦ καὶ κρίνων ὅτι ἡ ἐξαιρετικὴ περιποίησις ἐνὸς κοινοῦ τυχοδιώκτου καὶ ἀπατεῶνος ἐμίαινε τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ κύρος τῆς διοικήσεώς του ἐξεδηλώθη σταθερῶς ἀντίθετος αὐτοῦ καὶ ἀπέξενωσε τοῦτον τῆς περαιτέρω προστασίας του. Ἡ ἔναντι τοῦ Διαμάντη αὐστηρὰ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰταλοῦ φρουράρχου, στερήσασα τοῦτον τοῦ κυρίου ὄπλου του, ἐπέφερε ταχέως τὸν ἐκφυλλισμόν τῆς δράσεώς του ἐν τῇ περιοχῇ Γρεβενῶν μὲ ἐπακόλουθον ὅπως ἡ ἐπιρροή αὐτοῦ ἐν τῇ κυρία περιοχῇ τῆς δράσεώς του, ἦτις συνέλιπτε μὲ τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς του, μειωθῆ σημαντικῶς. Εἰς τοῦτο βεβαίως συνέτέλεσε πολὺ καὶ τὸ σκοτεινὸν παρελθόν του, ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ τῶν ἀτασθαλιῶν τοῦ παρόντος αὐτοῦ ὑποψίαι τῶν πονηρῶν ὀρεσιβίων.

Ὁ Διαμάντης, ἀποξενωθείς οὔτω τῆς ἰταλικῆς ὑποστηρίξεως ἐν τῇ περιοχῇ Γρεβενῶν καὶ εὐρεθεὶς πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς πλήρους ἀπογυμνώσεώς του, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν μεταβάς εἰς Ἡπειρον, ἐνδεχομένως δὲ καὶ εἰς Ἰταλίαν. Πάντως ἐπέτυχεν ὅπως ἐντὸς ὀλίγου ἐκδοθῆ διαταγὴ τῆς Ἀνωτέρας ἰταλικῆς διοικήσεως, δι' ἧς ἡ περιοχὴ Σαμαρίνης παρὰ πᾶσαν γεωγραφικὴν καὶ συγκοινωνιακὴν λογικὴν ὑπήγετο ἐφεξῆς εἰς τὴν Στρατιωτικὴν διοίκησιν Κονίτισης, ἀποσπωμένη τῆς διοικήσεως Γρεβενῶν. Ὅταν δὲ βραδύτερον ὁ φρουράρχος Γρεβενῶν ταγματάρχης Γκαραβίνα μετετέθη εἰς Μαυροβούνιον, ὁ Διαμάντης ἔσπευσε νὰ διακηρύξῃ κομπαστικῶς ὅτι ἡ μετάθεσις αὐτῆ ὀφείλετο εἰς προσωπικὰς του ἐνεργείας, ἀλλ' ὁ Γκαραβίνα ἐν γενικῇ συγκεντρώσει τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων Γρεβενῶν ἀπέκρουσε τὴν ἐκδοχὴν ταύτην εἰπὼν ἐπὶ λέξει: «Ἀλλοίμονον ἐὰν εἷς ἀπατεὼν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτυχῆ τὴν μετάθεσιν ἐνὸς ἀνωτέρου Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ».

Ἡ γενικὴ κατεύθυνσις τῆς προπαγανδιστικῆς δράσεως τοῦ Διαμάντη ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ἰταλικὴν κυριαρχίαν αὐτονομίαν τῶν περὶ τὴν Πίνδον περιοχῶν Ἡπείρου, Θεσσαλίας καὶ Ἀντικῆς Μακεδονίας, μὲ προοπτικὴν ἐνώσεως ὀλοκλήρων τῶν περιοχῶν τούτων διὰ τὴν δημιουργίαν αὐτονόμου κουτσοβλαχικοῦ κράτους, τοῦ Πριγκηπάτου τῆς Πίνδου, ὡς τὸ ἀπεκάλει, οὔτινος τὴν διακυβέρνησιν θ' ἀνελάμβανεν οὔτος. Μέχρις ἐπιτεύξεως τοῦ σκοποῦ του τούτου εἶχε προσλάβει αὐτοβούλως τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ διοικητοῦ Ἡπείρου - Μακεδονίας, ὑπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐνεφανίζετο εἰς τὰ χωρία τῆς Πίνδου, ἵνα ἀσκήσῃ ἐπιβολήν.

Τὴν 7ην Σεπτεμβρίου, ἐπανελθὼν εἰς Γρεβενά, προσεκάλεσεν εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν ἀλευρεμπόρων ἀδελφῶν Ἀναγνώστου εἰς σύσκεψιν δῆθεν τοὺς ἐγκρίτους πολίτας Γρεβενῶν, προσωπικοὺς καὶ παιδικούς του φίλους, Ἰωάννην Γούτσιον, πρόεδρον τῆς κοινότητος, Ἀλέξανδρον Παπαλεξίου, ἱατρόν, Θεμιστοκλῆ Σπύρου, φαρμακοποιόν, Νικόλαον Ἀναγνώστου, ἀλευροβιομήχανον, Ἀχιλλέα Λαίον, ἔμπορον, καὶ Κωνσταντῖνον Βουλγαρόπουλον καί, ὅταν συνεκεντρώθησαν οὔτοι, ἀπετάθη πρὸς αὐτοὺς μὲ ὕψος ἐπι-

τακτικὸν καὶ ἀπειλητικόν, ἀξιόσας παρ' αὐτῶν ὅπως παρουσιασθῶσιν ἀμέσως εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀρχὰς τῆς πόλεως, ἵνα ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτῶν νὰ συνεχροασθῶσιν εἰλικρινῶς μὲ τὰς ἀρχὰς κατοχῆς, διότι, ὡς ἐτόνισεν, ἦτο γνωστὸν ὅτι αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐτήρουν στάσιν παθητικὴν καὶ ἐμφανῶς ἀντιαξονικήν. Προσέθεσε δ' ἐν τέλει τὴν ἀπειλήν, ὅτι, ἂν δὲν συνεμορφοῦντο, θὰ τοὺς ἔδενεν ὅλους ἔστω καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ συνδρομῆς τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν.

Εἰς τὰς ἰδιωτικὰς του συνομιλίας ὁ Διαμάντης ἠπέιλει τὸ κλείσιμον τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῆς πόλεως Γρεβενῶν καὶ τὴν διάλυσιν τῆς ἑλληνικῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐπὶ πλέον διεκήρυττεν ὅτι θὰ ἐνήργει κατ' οἶκον ἐρεῦνας, ἵνα κατάσχῃ τὰ εἶδη τροφίμων, ἅτινα θὰ ἀνεύρισκεν, ἵνα τὰ διανείμῃ εἰς τοὺς ρουμανίζοντας χωρικούς, οἵτινες ὑπέφερον. Αἱ ἀπειλαὶ αὗται, διαδοθεῖσαι εὐρύτατα μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, προυκάλεσαν ἀληθῆ πανικὸν μεταξὺ αὐτῶν, δεδομένου ὅτι πάντες εἶχον ὑπ' ὄψιν τῶν ὅτι τοιαῦτα ἀπειλαὶ εἶχον πραγματοποιηθῆ ἤδη εἰς Σαμαρίναν.

Κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου μετέβη εἰς Γρεβενά, προερχόμενος ἐκ Τρικάλων, Ἰταλὸς στρατηγός, προφανῶς ὁ διοικητὴς τῆς ἐκεῖ ἐδρευούσης ἰταλικῆς μεραρχίας. Τοῦτον ἅμα τῇ ἀφίξει του ἐπεσκέφθη ὁ ἔπαρχος Γρεβενῶν, ὅστις ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ ἅπασαν τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν δρᾶσιν τοῦ Διαμάντη καὶ ἐξήτησε παρ' αὐτοῦ σχετικὰς διευκρινίσεις. Ὁ στρατηγὸς οὗτος, ἂν καὶ ἦτο ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὰς συκοφαντικὰς κατὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν διαβολὰς τοῦ Διαμάντη καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ, ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰ καταγγελλόμενα καὶ ἐφάνη τελικῶς ἱκανοποιημένος ἐκ τῆς συνομιλίας του μὲ τὸν ἔπαρχον, εἰς τὸν ὁποῖον ὅμως συνέστησε τὰ ἑξῆς :

α') Νὰ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς χωροφυλακῆς διὰ τὴν πλήρη ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως ἐν τῇ περιοχῇ, ἣτις ὅμως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὐδὲν εἶχε διασαλευθῆ.

β') Νὰ μὴ ἐνεργῆται ἀντιαξονικὴ προπαγάνδα πρὸς τὸ ἴδιον τῶν κατοίκων συμφέρον (φυσικὰ ἠγνῶει τὴν διενέργειαν φιλοἰταλικῆς προπαγάνδας).

γ') Νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ εἰλικρινὴς συνεργασία τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν μὲ τὰς ἀρχὰς κατοχῆς καὶ

δ') Ν' ἀποφευχθῆ πᾶσα ἀντίδρασις εἰς τὸ ἔργον τῶν στρατευμάτων κατοχῆς.

Ἐν τέλει ὁ στρατηγὸς ἐτόνισεν αὐστηρῶς ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκλαμβάνηται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἢ εὐγενῆς (!) συμπεριφορὰ τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων ὡς ἀδυναμία αὐτῶν καὶ ὅτι δέον νὰ γνωρίζωσι πάντες ὅτι οἰανδήποτε κατ' αὐτῶν ὑβριστικὴν ἢ ἔστω καὶ περιφρονητικὴν στάσιν ἢ μορφασμὸν τὰ στρατεύματα ταῦτα θὰ ἐτιμώρουν αὐθωρεῖ, κάμνοντα χρῆσιν τῶν ὄπλων των. Γενικῶς ἄλλωστε ἐκ τῆς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ συνομιλίας του ὁ ἔπαρχος ἀπεκόμισε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ Διαμάντης εἶχε διαβάσει εἰς μέγαν βαθμὸν τὰς ἑλληνικὰς ἀρχὰς καὶ εἶχε παραστήσει αὐτὰς ὡς ἀποφευγούσας

τὴν εἰλικρινῆ συνεργασίαν καὶ ὑποσκαπτούσας τὸ κῆρος τῶν ἀρχῶν κατοχῆς διὰ διενεργείας ἀντιαξονικῆς προπαγάνδας.

Κατὰ τὸ δεύτερον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ὁ Διαμάντης ἐπεχείρησε ταξείδιον μέχρις Ἀθηνῶν. Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν, ἐξεδηλώθη προπαγανδίζων ὅπως νέαν κατεύθυνσιν, ἣν ἔλεγεν ὅτι συνέλαβε κατόπιν τῶν συνομιλιῶν, ἃς ἔσχε μετὰ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπισήμων. Ἡ κατεύθυνσις του αὐτῆ συνωφίζετο εἰς τὸ σύνθημα «Ἑλληνορουμανικὴ συμφιλίωσις ὑπὸ τὴν σκέλην τῶν πτερόγων τοῦ αἰτοῦ τῆς Ρώμης», τὸ ὁποῖον ὅμως εἶχε διακηρύξει πολλάκις καὶ πρότερον ὅτι ἀπετέλει τὸ σύμβολον τῆς προσπαθείας του. Ἀναλύων λεπτομερέστερον τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ὁ Διαμάντης καθόριζεν ὅτι αὕτη περιελάμβανε α') ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην φιλοαξονικῆς, ἀλλὰ κυρίως καὶ ἰδίως φιλοϊταλικῆς ἐκδηλώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ β') τὴν ἐπίτευξιν παροχῆς πλήρους ἐλευθερίας εἰς τὴν διενεργουμένην ὑπ' αὐτοῦ προπαγάνδαν διὰ τὴν νέαν κατεύθυνσιν τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν βλαχοφόνων, ἥτοι τὴν «προσέγγισιν αὐτῶν πρὸς τὴν Ρώμην καὶ τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἀπὸ τοῦ Βουκουρεστίου».

Ἐκαυχᾶτο ἅμα ὅτι ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους ἐδέχετο νὰ μὴ ἀνακινήσῃ προσωρινῶς ζήτημα δημιουργίας τοῦ ἀνεξαρτήτου κουτσοβλαχικοῦ κράτους τῆς Πίνδου καὶ διέδιδεν ὅτι εἶχεν ἐπιτύχει τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως παραδοχὴν τῶν ὄρων τούτων καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι ἀπέσπασε τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ὅτι θὰ διώριζε βλαχοφόνους ὁπαδοὺς αὐτοῦ δημάρχους εἰς τὰς πόλεις Τρίκαλα καὶ Καρδίτσαν καὶ προέδρους κοινοτήτων εἰς τὰς κωμοπόλεις Γρεβενά, Τίρναβον καὶ ἄλλας.

Ἰνα δὲ προσδώσῃ μεγαλύτερον κῆρος εἰς τὴν θέσιν του καὶ τὴν δρᾶσιν του, ἔθηκεν εἰς κυκλοφορίαν ἀνὰ τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν ἔντυπον, τὸ ὁποῖον ἐνεφάνιζεν ὡς ἀντίγραφον ὑποβληθέντος ὑπομνήματός του τὴν 25^{ην} Σεπτεμβρίου 1941 εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐν ᾧ προσεπάθει νὰ πλαστογραφῆσῃ τὰς ἐπὶ τῶν βλαχοφόνων Ἑλλήνων ἀντιλήψεις τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐπεξήτει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν προπαγανδιστικὴν του δρᾶσιν εἰς βάρος τοῦ ἐπισήμου κράτους. Τὸ ἔντυπον τοῦτο παραθέτομεν αὐτούσιον μὲ ὅλας τὰς ἀσυνταξίας καὶ τὰ ὀρθογραφικὰ του λάθη.

«Ἐξοχώτατε. Ἐμψυχούμενος ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδω ἀνατέλουσαν τὴν ἐκ μᾶς περιόδου εἰλικρινοῦς, διαρκοῦς, σταθερᾶς καὶ καρποφόρου συνεργασίαν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου, ἀντεπεχόρθην μὲ ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ὑμετέρας ἐξοχώτητος πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἐλπίδα νὰ τεθοῦν στερεαὶ βάσεις διὰ μίαν ὡς ἀνωτέρω συνεργασίαν. Κατόπιν τῶν διαμοιφθέντων κατὰ τὰς δύο συνομιλίαις μας τῆς 17 καὶ 20 τρέχοντος μὲ τὰς ὁποίας μὲ ἐτίμησεν ἢ ὑμετέρα ἐξοχότης ἐκτιμῶν ἐπακριβῶς ὅτι ἡ Υ. Ε. ἀναφορικῶς πρὸς τὰς

δικαίας και νομίμους διεκδικήσεις τοῦ ἐν Ἑλλάδι Βλαχικοῦ στοιχείου, ὑποβάλλω εἰς τὴν Υ. Ε. τὰ κάτωθι :

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰς ἄνευ ὑπολογισμοῦ θυσίας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀπανταχοῦ Βλάχοι ὑπεβλήθησαν κατ' ἀρχὰς διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ κατόπιν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἔχυσαν οἱ Βλάχοι ἀπὸ κοινοῦ μὲ τούτους Ἕλληνας πρὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ τὴν ἐπανάστασιν καὶ μέχρι τῆς σήμερον, ἀπὸ τοῦ πρωτομάρτυρος Ρήγα Φεραίου, τοῦ ἥρωος τῶν ἡρώων Γεωργάκη Ὀλυμπίου καὶ τόσων ἄλλων μεγάλων ἀρχηγῶν τῆς ἐπανάστασεως Βλάχων, τῶν ἡρώων τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου μέχρι τῶν συγχρόνων Ἐθνικῶν Ἐυεργετῶν καὶ διανοουμένων, Ἀβέρωφ, Τσοῖτσα, Στουρνάρα, Σίνα, Λάμπρου, Κρουστάλλη κλπ.

Πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐξοχώτητα Στρατηγὸν Γεώργιον Τσολάκογλου, Πρόεδρον Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ἐνταῦθα.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ὅτι αἱ Ἀθῆναι τοῦ 1800 μόλις ἦτο ἓνας συνοικισμὸς 6000 κατοίκων, ἥδη ἀριθμοῦσιν 1.100.000 περίπου ἐνῶ αἱ Βλαχικαὶ κοινότητες τῆς Μοσχοπόλεως ἢ ὁποία ἠρίθμει κατὰ τὸ 1750 ἄνω τῶν 60.000 κατοίκων καὶ ἐνθα ἤκμασε ἓνας ἑλληνολατινικὸς πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος ἠκτινοβόλησε πέραν τῶν ὁρίων τῆς Βαλκανικῆς, τῆς Σαμαρίνης ἢ ὁποία ἠρίθμει πληθυσμὸν πλεόν τῶν 80.000 καὶ ἤκμαζεν ἢ ἑλληνολατινικὴ παιδεία, ὁ πλοῦτος δὲ τῆς κοινότητος καὶ τῶν κατοίκων ἦτο ἀνυπολόγιστος, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ σωζομένου ἤδη Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Νικολίτσας, Νιζοπόλεως καὶ λοιπῶν πλείστων Βλαχικῶν συνοικισμῶν, οἱ ὁποῖοι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦνθον ὅπως τὸ εὐρίσκει καὶ ἀναφέρει μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως ὁ Πούκεβιλ, Πρόξενος ἐν Ἰωαννίνοις τῆς Γαλλίας, ἥδη ὑποφέρουν τὰς συνεπειὰς μιᾶς μεγάλης ἀδικίας καὶ ἀδελφικῆς ἀχαριστίας, καταδικασθέντες εἰς μίαν μαρασμώδη καὶ ὑποτυπώδη ζωὴν.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς μεγάλας ἀδικίας τὰς διαπραχθείσας συνεχῶς ὑπὸ τῶν ἀλληλοδιαδόχων Κυβερνήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἰς βᾶρος τοῦ Λατινικοῦ Βλαχικοῦ Κράτους, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀγνοηθοῦν τὰ στοιχειώδη δικαιώματά μου.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἅπασαι αἱ Κυβερνήσεις ὀλισθήσασαι εἰς ἓνα παράλογον σωβινισμόν, ὁ ὁποῖος καθίστατο ἐπαχθέστερος ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν ζῆλον τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἐπεδείωξαν τὴν ἐξαφάνησιν τοῦ Ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Λατινικοῦ στοιχείου τῆς Πίνδου, Ἡπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, μετερχόμενοι μέσα τὰ ὁποία ἀπάδουν πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸ Βλαχικὸν στοιχεῖον, συστηματικῶς ἀπέκλεισαν τοῦτο ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν, ἠθικὴν καὶ ἔθνικὴν του ἀποκατάστασιν, τόσον διὰ τῶν ἐναντίον τῶν Βλαχικῶν σχολείων Θεσσαλίας, Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας καὶ τῶν Λειβαδιῶν.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ στοιχειῶδες πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ ἠθικῆς ὑπαγορεύει ἐπιτακτικῶς νὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν καὶ ὅτι τὸ Λατινικὸν στοιχεῖον τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ἔδωσε ματαίως τόσας ἀποδείξεις νομιμοφροσύνης ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους καὶ δὲν ἐγνώρισεν εἰμὴ μόνον ἐπαχθεῖς ὑποχρεώσεις χωρὶς νὰ ἔχη κανὲν δικαίωμα.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Λατινικὸν Βλαχικὸν στοιχεῖον Πίνδου, Ἡπείρου, Θεσσαλίας, Μακεδονίας εἰλικρινῶς συνεργαζόμενον μὲ τὸ Ἑλληνικὸν κράτος δύναται νὰ γίνῃ ὁ ἰσχυρότατος συνδετικὸς κρῖκος Ἑλλάδος-Ρουμανίας καὶ Ρώμης-Βερολίνου καὶ νὰ δημιουργηθῆ τοιουτοτρόπως διὰ τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως ὑποκειμενικῶς καὶ ἀντικειμενικῶς ἡ δυνατότης καρποφόρου συνεργασίας εἰς ὅλους τοὺς τομείς εἰς τὸ πλαίσιον τῆς νέας Εὐρωπαϊκῆς τάξεως καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δυνάμεων τοῦ ἄξονος.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς συνεργασίας ταύτης ἐπιβάλλεται ἀπολύτως ἡ ἐπανόρθωσις ἐν μέρει τῶν ἀδικιῶν τοῦ παρελθόντος εἰς βάρος τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου διὰ νὰ ἐδραιωθῆ ἡ ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη καὶ ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μᾶς διέπῃ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω καὶ συμφώνως μὲ ὅσα καθωρίσαμεν προφορικῶς μὲ τὴν ἐξοχότητά σας. Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑπενθυμίσω καὶ γραπτῶς τὴν συμφωνίαν μας ταύτην, ἣτις ἐπεκυρώθη προφορικῶς διὰ τῆς ὑμετέρας εὐαρεσκείας καὶ ἀντιλήψεως ἐπὶ τῶν κάτωθι διεκδικήσεων, αἱ ὁποῖαι πιστεύω ὅτι εἶναι ἀπαραίτητοι ὡς ἀπαρχὴ μιᾶς πραγματικῆς καὶ εἰλικρινοῦς συνεργασίας.

1) Οἱ Νομάρχαι καὶ οἱ Δήμαρχοι Ἡπείρου, Πίνδου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ὅπου ὑπάρχουν εἰς τὰς ὡς ἄνω περιοχὰς ἀμιγεῖς συνοικισμοὶ Βλάχων ἢ μικτοὶ τοιοῦτοι Βλάχων καὶ Ἑλλήνων, νὰ διορισθοῦν ἀπὸ συμφώνου μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου Διαμάντη ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ὡς ἀντιπροσώπου τῶν Βλαχικῶν κοινοτήτων τῆς Πίνδου, Ἡπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας μὲ τὴν προηγουμένην ἔγκρισιν Ἀρχῶν κατοχῆς, ἥτοι τῶν Γερμανῶν διὰ τὴν περιοχὴν Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἰταλῶν διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἰταλίας κατεχομένην ζώνην.

2) Νομάρχαι τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν θὰ ἔχουν ἐξουσίαν καὶ καθήκοντα Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἔτι θὰ δύναται νὰ λαμβάνουν μόνον τῶν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διοικητικὰ ἀπολύσεως καὶ διορισμοῦ ὑπαλλήλων, πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, μεταθέσεως αὐτῶν διὰ τὸν ἀποτελεσματικὸν ἔλεγχον ἐφαρμογῆς τῆς συμφωνίας μας καὶ τὴν εἰλικρινῆ συνεργασίαν μὲ τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς κατοχῆς. Οὕτω θὰ ἀποφευχθοῦν ληθηραὶ καὶ ἐγκληματικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ τελευταίου καιροῦ, ὡς ἡ ἴδρυσις ὠρισμένων στοιχείων, οὐχὶ ὑπευθύνων τὰ ὁποῖα ὑποκινοῦνται ἀπὸ τοὺς πράκτορας τοὺς ἐχθρικῶς διακειμένους πρὸς τὸν ἄξονα ἢ ὠθοῦνται ἀπὸ ἓνα κακῶς ἐννοούμενον πατριωτισμὸν.

3) Ὁ ἰθαγενὴς πληθυσμὸς τῶν ὡς ἀνωτέρω περιφερειῶν πρέπει νὰ ἔχη τὰ ἀντίστοιχα σχολεῖα εἰς τὴν μητρικὴν τῶν γλῶσσαν καὶ ἐκκλησίαν, συνεπῶς εἰς τοὺς ἀμιγεῖς λατινικοὺς—Βλαχικοὺς συνοικισμοὺς θὰ λειτουργοῦν μόνον βλαχικὰ σχολεῖα· εἰς χωρία καὶ πόλεις μὲ μικτὸν πληθυσμὸν οἱ μαθηταὶ θὰ παρακολουθοῦν ὑποχρεωτικῶς τὰ ἀντίστοιχα σχολεῖα, μαθηταὶ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ μαθηταὶ Βλαχικῆς καταγωγῆς τὰ βλαχικὰ σχολεῖα.

4) Νὰ δοθῆ μία προσωρινὴ πίστωση ἀμέσως, πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐπὶ θύραις χειμῶνος, 250.000.000 διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Πίνδου ἰδίως ὅπου, ὅπως εἶχον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἐκθέσω πλὴν τῶν ἐπιτάξεων καὶ τῶν ζημιῶν τὰς ὁποίας ὑπέστησαν ἐκ τοῦ πολέμου, αἱ περιουσίαι τῶν Βλάχων ἐλεηλατήθησαν καὶ κατεστράφησαν ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ἐκ μόνης τῆς Σαμαρίνης διηρπάγησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν πέριξ χωρίων 3.500 φορτία οἰκιακῶν εἰδῶν ἐξ ἐρίου καὶ ἡ καταστροφή τῆς κωμοπόλεως συνεπληρώθη διὰ τῆς πυρπολήσεως πλείστων οἰκῶν χωρίων, ἀναφέρω τὴν κατάστασιν τῶν χωρίων Δέντινκο, Ἀβδέλλα, Βρεᾶζης (Δίστρατον) κλπ.

5) Ἀπόλυτον ἰσότητα εἰς τὴν παροχὴν οἰκονομικῶν βοηθημάτων, ἀνάλογον διανομὴν σίτου καὶ τροφίμων, αἱ Τραπεζικαὶ πιστώσεις νὰ χορηγοῦνται δικαίως, χωρὶς νὰ ἐπιδιώκηται, ὡς ἐγένετο μέχρι τοῦδε ἡ συστηματικὴ πτώχευσις τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου. Νὰ παύσουν αἱ Ἀρχαὶ μεροληπτοῦσαι εἰς βάρος τῶν Βλάχων εἰς ὅλα ἐν γένει τὰ ζητήματα καὶ νὰ μὴ ἐμφανίζονται πλέον πράξεις ὡς αἱ σημειωθεῖσαι καὶ τελευταίως ἐν Σιατίστη ἔνθα ἐνῶ διετέθησαν 7.000 ἡμίονοι κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἐ. ἔ. διὰ χωρικοὺς, οὐδὲν ζῶον ἐδόθη εἰς τοὺς Βλάχους ἀγωγεῖς καὶ ἐπαγγελματίας παρ' ὅλον ὅτι εἶχον ἐπιταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους τὰ ζῶα τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ γνωστοῦ ὄντος, ὅτι μόνος πόρος ζωῆς διὰ τοὺς Βλάχους ἀγωγεῖς καὶ ἐπαγγελματίας ἦσαν τὰ ἐπιταχθέντα ζῶα τῶν.

6) Νὰ τροποποιηθῆ ὁ Νόμος περὶ Δήμων καὶ Κοινοτήτων ὡς καὶ ὁ ἀγροτικὸς ὥστε οἱ Βλάχοι νὰ ἀποκτήσουν ἄνευ διαδικασίας τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις εἰς τὰς κοινότητας ὅπου παραχειμᾶζουν καὶ νὰ ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα μετὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων ἐπὶ τῆς Κοινοτικῆς καὶ τῆς κοινῆς βοσκῆς τῶν συνεταιρισμῶν. Νὰ παραχωρηθοῦν αἱ χειμερινὰ βοσκαὶ εἰς τοὺς Βλάχους κτηνοτρόφους καὶ νὰ παύσῃ ὁ παραγκωνισμὸς καὶ μεροληψία τῶν Ἀρχῶν εἰς βάρος τῶν.

7) Νὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρῶς οἱ συκοφανταὶ καὶ οἱ ὑπάτιοι, οἵτινες προυκάλεσαν τὰς διώξεις, συλλήψεις, φυλακίσεις καὶ ἐκτοπίσεις τῶν Βλάχων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου, ὡς διακειμένους φιλικῶς πρὸς τὸν ἄξονα καὶ νὰ ἀπολυθοῦν οἱ ὑπάλληλοι καὶ ὄργανα τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας τὰ ὁποῖα διέπραξαν βανδαλισμοὺς εἰς βάρος Βλάχων, γερόντων, παίδων καὶ γυναικῶν τῶν.

Ἐξοχώτατε. Εἰς στιγμὰς ἐκτάκτως δυσχερεῖς καὶ ἡμέρας κρισίμους καμπῆς διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, ἀντιμετωπίζουσα ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μὲ γενναιοῦτητα καὶ πραγματικότητα ἔχετε τὸ θάρρος νὰ διακηρύξετε τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ στιγματίσητε τὰ φοβερὰ λάθη καὶ ἐγκληματικὴν νοοτροπίαν τῶν κυβερνησάντων εἰς τὸ παρελθόν, διατρανώντες τὴν ἀνάγκην ἐνὸς ὑγιοῦς προσανατολισμοῦ τῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος, θέτοντες τέρμα εἰς τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος, ἔχετε τὴν εὐκαιρίαν καὶ δυνατότητα σήμερον νὰ ἐξαλήψητε τὰς ἀδικίας τὰς διαπραχθείσας εἰς βάρος τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου, ἐξασφαλίζοντες οὕτω μίαν κοινωνικὴν ἰσορροπίαν καὶ ὁμόνοιαν εἰς τὰς ἀνωτέρω περιοχάς, ὁμόνοιαν καὶ συνεργασίαν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐξασφάλισιν εἰρηνικῆς διαβιώσεως καὶ εὐημερίας τοῦ Βλαχικοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, προωρισμένου ἐκ γεωπολιτικῶν καὶ γεωοικονομικῶν συνθηκῶν νὰ συμπληρῶνουν ἀλλήλους καὶ συζοῦν. Αἱ διαβεβαιώσεις τὰς ὁποίας ἡ ἐν τῇ ὑψηλῇ τῆς σωφροσύνῃ καὶ ἐν τῇ ὑψηλῇ κατανοήσει τῆς πραγματικότητος εὐηρεστήθη νὰ μοι εἴπη προφορικῶς, μοι ἐνίσχυσαν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ δοθῇ εὐμενῆς καὶ ἄμεσος πρακτικὴ λύσις εἰς τὰς ὡς ἄνω δικαιότητας διεκδικήσεις ὅπως ἐπιβάλλει τὸ δίκαιον καὶ ἡ λογικὴ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον.

Διατελῶν μὲ τὴν πεποίθησιν ταύτην παρακαλῶ ἐξοχώτατε νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου. Ὁ ἐκπρόσωπος τῶν Βλαχικῶν Κοινοτήτων τῆς Πίνδου καὶ Βλαχικοῦ στοιχείου τῆς Νοτίου Βαλκανικῆς. Ἄλκ. Διαμάντης».

Ἀντίγραφον τοῦ ἀνωτέρω ἐντύπου ἀπεστείλαμεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἵνα ἐπιζητήσῃ αὕτη ἀρμοδίως τὴν χαλιναγωγήσιν τοῦ ἀφηνιάσαντος τυχοδιώκτου καὶ ἀντιδράσῃ εἰς τὰς προπαγανδιστικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἔσχομεν δὲ τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μεγάλου ἀπατεῶνος, ὅστις ἐνεφανίζετο ἀναιδῆς καὶ κομπορορήμων ψευδολόγος χάρις εἰς τὴν προστασίαν, ἧς ἐτύγγανε παρὰ τῶν Ἱταλῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε πείσει ὅτι εἶχε τὴν δύναμιν νὰ δημιουργήσῃ λαϊκὰς ἐκδηλώσεις καὶ ἀπαίτησιν τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς δημιουργίαν τοῦ ἰταλικοῦ κρατιδίου τῆς Πίνδου.

Εἰς τὰς ἐν τῇ περιοχῇ Γρεβενῶν - Πίνδου ἐνεργείας του ὁ Διαμάντης ἐκτός τῶν μνημονευθέντων ὁπαδῶν καὶ ἀντιπροσώπων του εἶρε θερμὸν ὑποστηρικτὴν καὶ ἐνισχυτὴν τῆς δράσεώς του τὸν διευθυντὴν τοῦ Ταμείου Γρεβενῶν Κωνσταντῖνον Πέμαν. Οὗτος, καταγόμενος ἐκ Μοναστηρίου, εἶχεν ἐπιδείξει ἀπὸ τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ὑποπτα σημεῖα ἀνθελληνικῆς δράσεως, μετὰ δὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπέβαλε πάντα χαλινόν, ὑποστηρίζων δ' ἀναφανδὸν τὴν προπαγάνδαν τοῦ Διαμάντη καὶ ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ εἶχε κηρύξει ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης ἑλληνικῆς ἱεραρχίας καὶ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν ὑπαρξίν ἑλληνικῶν ἀρχῶν ἐδέχετο νὰ ἐκτελῇ μόνον τὰς

διαταγὰς τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν. Μετατεθείς ἐνεργείαις ἡμῶν εἰς Αἴγιναν, οὐ μόνον ἠρνήθη νὰ συμμορφωθῆ, ἀλλὰ καὶ ἐξετροχιάσθη εἰς ὕβρεις, τελικῶς δὲ τῇ ἐπειβάσει τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς παρόκεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Ἐκτοτε ἀποβαλὼν πᾶν πρόσχημα συναναστρέφето ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Διαμάντη, ἐξεφράζετο ὑβριστικῶς κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς ἐπισημοτέραν μάλιστα διακήρυξιν τῶν αἰσθημάτων του ἀπέστειλε τὰ τέκνα του εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον Γρεβενῶν. Παρὰ τοῦτον ἐφέρετο ὡς ἐνισχυτῆς τοῦ Διαμάντη, ἐπιφυλακτικῶς ὅμως καὶ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς δρωῶν, ὁ ἐπιθεωρητῆς τῶν δασῶν τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν Παπαθεοδώρου, καταγόμενος ἐπίσης ἐκ Μοναστηρίου, ὅστις ὅμως δὲν ἐνεφάνισεν ἀντεθνικὴν δρᾶσιν.

Συνεργάται τοῦ Διαμάντη ἐν τῇ προπαγανδιστικῇ δρᾶσει ἐξεδηλώθησαν ὁ ἱατρὸς Μητσιομπούνας, ὁ ρουμανοδιδάσκαλος Ἀράϊας καὶ ὁ Ἀπόστολος Λόκος εἰς τὰ Γρεβενά, ἐπίσης δὲ ὁ ταγματάρχης χωροφυλακῆς ἑ. ἀ. Κότσιος, ἄλλοτε (ἐπὶ Κονδύλη) νομάρχης Πέλλης, καὶ ὁ δικηγόρος, πολιτευτῆς, δημοσιογράφος καὶ παλαιὸς κομμουνιστῆς Ματούσης εἰς Θεσσαλίαν. Τέλος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Διαμάντη ἐν τῇ γερμανοκρατουμένῃ Μακεδονίᾳ παρουσιάζετο ὁ συγγενὴς αὐτοῦ δικηγόρος Θεσσαλονίκης καὶ ἀπότακτος ἀξιωματικὸς Θωμᾶς Πισπιρικὸς, περὶ οὗ θὰ ἀσχοληθῶμεν κατωτέρω.

Παρὰ πᾶσαν ὅμως δραστηριότητα, παρὰ πᾶν ἐκβιαστικὸν μέτρον καὶ παρὰ πᾶν νέον σύνθημα ἢ ἐπιρροή τοῦ Διαμάντη ἐξηκολούθει διαρκῶς μειουμένη εἰς τὴν κυρίαν περιοχὴν τῆς δράσεώς του. Τὸ κακὸν παρελθὸν καὶ τὸ ὑποπτον παρὸν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ στερεὰ ἑλληνικὰ αἰσθήματα τῶν κατοίκων συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν διαρκῶς ἐντεινομένην μείωσιν τῆς ἐπιρροῆς του. Παρὰ πᾶσαν ἰταλικὴν ὑποστήριξιν ἐλάχιστοι νέοι προσήλυτοι παρουσιάσθησαν καὶ οὗτοι κυρίως, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἐξευρέθησαν μεταξὺ τῶν τυχодиωκτῶν καὶ τῶν ἐχόντων δοσοληψίας μὲ τὴν ἑλληνικὴν δικαιοσύνην. Εἶναι ἄλλωστε χαρακτηριστικὸν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ στενοὶ συγγενεῖς τοῦ Διαμάντη δὲν ἐπηρεάσθησαν ἀπὸ τὴν προπαγάνδαν του καὶ ἐνέμειναν εἰς τὰς ἐθνικὰς τῶν πεποιθήσεις, εἶχομεν δὲ παράδειγμα τὴν περίπτωσιν Βλάχας χήρας, πρώτης ἐξαδέλφης τοῦ Διαμάντη, ἣτις, καίτοι συντηρουμένη παρ' αὐτοῦ, ἠρνήθη διαρρηθῆναι νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἀπαίτησίν του, ὅπως ἀποσύρῃ τὰ τέκνα τῆς ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ γυμνασίου καὶ ἐγγράψῃ ταῦτα εἰς τὸ ρουμανικόν, προτιμήσασα νὰ στερηθῆ παντὸς οἰκονομικοῦ ὀφελήματος παρὰ νὰ μεταβάλλῃ τὰ ἐθνικὰ φρονήματα ἑαυτῆς καὶ τῶν τέκνων τῆς.

Ὁ Διαμάντης, ἐδέλικτος πάντοτε, μετέφερε κατόπιν τούτου τὸ κύριον πεδίον τῆς δράσεώς του εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου τῇ ἐνισχύσει τῶν ἀρχῶν κατοχῆς συνεκρότησεν ἐπιτροπὰς προπαγανδιστικῆς δράσεως εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτῆς, εἰς ἃς διεβίου βλαχόφωνοι, καὶ ἐξεμεταλλεύθη εὐρύτατα ὑπὲρ τῆς προπαγάνδας του τὸ γεγονός, ὅτι εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του ἐν Λαρίσση ἐφημερίδα, ἣτις ἀνῆκεν ἢ ἐπηρεάζετο ἀπὸ προσηλύτους του.

Κατὰ τὰς συγκεντρωθείσας ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν πληροφορίας αἱ συγκροτηθεῖσαι ἐπιτροπαὶ εἰς τὰς θεσσαλικὰς πόλεις ἀπετελέσθησαν :

α') Εἰς Λάρισσαν ἐκ τῶν Νικολάου Ματούση, Δημοσθένους Τσούτρα, ἀμφοτέρων δικηγόρων, τοῦ Ματούση ὄντος παλαιοῦ πολιτευτοῦ τοῦ Ἀγροτικοῦ κόμματος καὶ διευθυντοῦ ἡμερησίας λαρισσινῆς ἐφημερίδος, Βασιλείου Ραποντίκα καὶ Ἀθανασίου Λεβέντη.

β') Εἰς Τρίκαλα ἐκ τῶν Στεργίου καὶ Νικολάου Κομάνου καὶ Ἀθανασίου Μπαλοδήμου.

γ') Εἰς Τίρναβον ἐκ τῶν Χαριλάου Μπισάκη, Δημοσθένους Λύτρα, Δημητρίου Κατσιπέρη καὶ Ἀριστοτέλους Οἰκονομικοῦ.

Ὁ Διαμάντης ἐπεχείρησεν ἐπίσης νὰ συγκροτήσει ἐπιτροπὰς καὶ εἰς Ἐλασσόνα καὶ Κοζάνην, ἀποταθεὶς πρὸς τοῦτο εἰς τοὺς ἐκεῖ παραχειμαζόντας Ἑλληνοβλάχους, ἀλλ' ἀπέτυχεν εἰς τὴν προσπάθειάν του ταύτην, προσκρούσας εἰς τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν αὐτῶν.

Ἡ διὰ τῶν ἄρθρων τῆς ἐφημερίδος τῆς Λαρίσσης ὑποστήριξις τῶν ἀπόψεών του προσέδωκεν ἀρχικῶς αἴγλην τινὰ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, συντρεχούσης δὲ τῆς ἐξαιρετικῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν, ἐνεφανίζετο ὡς ὁ ἰσχυρὸς τῆς ἡμέρας, δι' ὃν δὲν ὑπῆρχον ἐμπόδια εἰς ὅ,τι ἤθελε. Παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα καὶ ἐκεῖ ταχέως ἤρξατο μειουμένη ἡ ἰσχὺς καὶ ἐπιρροή του, προσκρούσασα εἰς τὰ σταθερώτατα ἑλληνικὰ αἰσθήματα τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ διαβιοῦντος βλαχοφώνου στοιχείου, ἐφ' οὗ οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ διανοίξῃ ρῆγμα ἢ ρουμανικὴ προπαγάνδα.

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἢ προπαγάνδα προσανατολισμοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ἐὰν δὲν ἔσχεν ἄξια λόγου ἀποτελέσματα εἰς τὸν προσηλυτισμὸν βλαχοφώνων καὶ περιορίσθη εἰς ἐλαχίστους τυχοδιώκτας καὶ τινὰς ἀνοήτους ἢ μισέλληνας ρουμανίζοντας τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, ἐπέτυχε κυρίως νὰ δημιουργήσῃ ἀνησυχίαν καὶ πιέσεις κατὰ τῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν ἐθνικὴν τῶν ἰδεολογίαν Ἑλληνοβλάχων καὶ νὰ καταστήσῃ ἐπαχθέστερον ἐν τῇ περιοχῇ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, ὑφ' ἣν διετέλει ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΜΜΕΝΟΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΝ

Τὰ καινοφανῆ συνθήματα τοῦ Διαμάντη, καὶ κυρίως τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ προσανατολισμοῦ πρὸς τὴν Ρουμανίαν, εὔρον σοβαρώτατην ἀντίδρασιν οὐ μόνον ἐκ μέρους τῶν παλαιῶν ρουμανίζόντων ἠγετικῶν στοιχείων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπισήμων ρουμανικῶν ἀρχῶν καὶ κυρίως τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης. Ἐὰν δ' ἡ ἀντίδρασις εἰς τὰς ἰταλοκρατουμένας περιοχὰς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκδηλωθῇ ἐμφανῶς, εἰς τὴν γεροκρατουμένην ὅμως Μακεδονίαν ὑπῆρξεν ἀπροκάλυπτος.

Οἱ ρουμανίζοντες τῆς γερμανοκρατουμένης περιοχῆς, ἐλάχιστοι μὴ ἑλληνικῶν αἰσθημάτων βλαχόφωνοι, μὴ ὑποκείμενοι ὑπὸ τὴν ἰταλικὴν ἐπιρροήν, ἠρνήθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὰ συνθήματα τοῦ Διαμάντη καὶ ἐξεδήλωσαν σταθερῶς τὴν ἐμμονὴν των εἰς τὸν πρὸς τὴν Ρουμανίαν προσανατολισμὸν των. Τὰ ἡγετικά στοιχεῖα τῶν ρουμανιζόντων τούτων ἐπωφελήθησαν μόνον τῶν περιστάσεων καὶ ἀπετάθησαν εἰς τὴν Ρουμανίαν ζητοῦντα τὴν συνδρομὴν αὐτῆς πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος τῶν μελῶν τῶν κοινοτήτων αὐτῶν μέσῳ τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου, ὅπερ κατηύθυνε καὶ συνετόνιζεν ὅλας τὰς ἐνεργείας αὐτῶν.

Ὁὗχ ἦττον μερὶς τούτων, κρίνουσα εὔθετον τὴν περίστασιν ν' ἀναδειχθῆ ἀποσπωμένη τῶν παλαιῶν ἡγετικῶν στοιχείων, ἐξεδήλωσεν ἀνθελληνικὴν δρᾶσιν ἀντιγράφουσα τὰς μεθόδους καὶ τὰ συνθήματα τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας. Οἱ τυχοδιῶνται οὗτοι ἐπωφελούμενοι τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, αἵτινες τοὺς ἐπροσάτευσον ὡς Ρουμάνους, καὶ ἐκμεταλλεύομενοι τὴν δύσκολον περίοδον, ἦν διήρχετο ἡ Ἑλλάς, ἐξεδήλωσαν παντοιοτρόπως τὸ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μῖσός των καὶ ἀνέλαβον τὴν διενέργειαν δραστηρίας προσηλυτιστικῆς δράσεως ἐπὶ τῶν πτωχῶν βλαχοφώνων, οἵτινες ἐμμένοντες εἰς τὸν ἐθνισμὸν των δὲν εἶχον ἀποδεχθῆ ἕως τότε τὰ κηρύγματα τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας. Οἱ ρουμανίζοντες οὗτοι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των ὀργανώθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς κατοχῆς, σχηματίζαντες ἐπιτροπὰς δράσεως, ὧν τὰ κύρια στελέχη ἀπετελέσθησαν ἐκ τῶν κάτωθι:

α') Εἰς Θεσσαλονίκην ἐκ τῶν Ἰωάννου Καραμούζη, Ἀθανασίου Ἀθανασάκου, Στέλλας Παπατῶχη, Ἀριστοτέλους Μουστάκα, Ἀναστασίου Τζουφέτα, Κων. Δάν, ἱατροῦ, Μενελ. Μητσιομπούνα, καθηγητοῦ ἐκ Σαμαρίνης, καὶ Ἰωάννου Τσότσου ἐκ Βεροίας. Ὡς ἐνεργὸν ἄμα μέλος τῆς ὀργανώσεως ταύτης μετεῖχεν ἐμφανιζόμενος καὶ ὡς νομικὸς σύμβουλος τῶν ρουμανιζόντων ὁ ἐκ Σαμαρίνης ἀπότακτος ἀξιωματικὸς καὶ δικηγόρος Θεσσαλονίκης, συγγενῆς καὶ συνεργάτης τοῦ Διαμάντη, Θωμᾶς Πισπιρίκιος, κατέχων μάλιστα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δημοσίαν θέσιν, διότι εἶχε διορισθῆ νομικὸς σύμβουλος τῆς ὑπηρεσίας δημοσίων κτημάτων, ἵνα ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἀπὸ ἐπισήμου ἑλληνικῆς θέσεως πλήττη τὴν μισθοδοτοῦσαν αὐτὸν ἑλληνικὴν πατρίδα.

β') Εἰς Κομμαριὰν οἱ Δημήτριος Τζίμας, Γεώργιος Χρήστου, Ἀστέριος Μπουῆρο καὶ ἱερεὺς Παπανικόλαος Σούκας.

γ') Εἰς Σκρᾶ ὁ Πρόδρομος Σούκας.

δ') Εἰς Βέροϊαν οἱ Δημήτριος Μπαζάκας, Ἀστέριος Χαϊδούλης, Γεώργιος Τσαλέρας, Ἰωάννης Τσουτσένης, Δημήτριος Παστουρμάς, Νικόλαος Πάσχος, Ἀντώνιος Πεντελόνης, Γεώργιος Νοτλίκας καὶ Βασ. Τσούκας.

ε') Εἰς Κατερίνην οἱ Γεώργιος Μπέκιος, Γεώργιος Τζίκας, Δημ. Σακελλαρόπουλος, Κωνσταντῖνος Τόνας καὶ Δημήτριος Μεργαρίδης.

Τὸ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος μῖσος τῶν πρακτόρων τῆς διὰ νέων στοιχείων ἀναζωπυρηθείσης ρουμανικῆς προπαγάνδας ἐξεδηλώθη κατόπιν τούτου ἐντονώτερον πάσης ἄλλης περιόδου καὶ πλέον ἀποκαλύπτως. Οὕτως εἰς δοθεῖσαν ἐν Βεροῖα θεατρικὴν παράστασιν τοῦ ἀθλητικοῦ συλλόγου «Τραϊὰν» τῆς Βεροῖας κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1941 ἐξημέσθησαν καὶ διὰ λόγων καὶ δι' ἀπαγγελιῶν καὶ θεατρικῶν εἰκόνων αἱ χυδαιότεραι ὕβρεις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Ἐλοιδορήθησαν καὶ ἐνεπαίχθησαν αἱ ἑλληνικαὶ ἐθνικαὶ παραδόσεις, γενικῶς δ' ἄσβεστον μῖσος κατὰ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ διεῖπεν ὁλόκληρον τὴν παράστασιν.

Κατὰ τὰς ἐκείστοτε θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐθνικῶν ρουμανικῶν ἐορτῶν ἢ εὐτυχῶν γεγονότων τῶν κρατῶν τοῦ Ἄξονος, ὠργανοῦντο διάφοροι ἐπιδείξεις, καθ' ἃς κατεβάλλετο φανατικὴ ὄντως προσπάθεια, ὅπως ἐκδηλωθῆ ἢ περιφρόνησις τῶν ρουμανιζόντων πρὸς τὴν Ἑλλάδα, αἱ πρὸς τὴν ὁποῖαν ὕβρεις, λοιδοραὶ καὶ χλευασμοὶ ἀπετέλουν εἰς πᾶσαν περιπτῶσιν τὴν κατευθυντηρίαν γραμμὴν πάσης ἐπιδείξεως. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μάλιστα ταύτης ἡ μνημονευθεῖσα τακτικὴ τοῦ Διαμάντη εἶχε παρουσιασθῆ ὄχι βεβαίως ὀλιγώτερον ἀνθελληνική, ἀλλὰ πάντως περισσότερον διπλωματικὴ.

Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα, ἣτις ἐβασίζετο κυρίως ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας καὶ ἐχρησιμοποιοῖε τὰ παλαιὰ καὶ ἔμπειρα στελέχη αὐτῆς τῇ ἐνεργῶ συνδρομῇ τοῦ ἐπισήμου ρουμανικοῦ κράτους, χωρὶς βεβαίως νὰ δυνηθῆ νὰ θίξῃ τὰ πλήθη τῶν Ἑλλήνων βλαχοφώνων, ἐστήριξε κυρίως τὴν ἐπιτυχίαν τῆς δράσεώς της εἰς τὴν διὰ τῆς ἀναμενομένης ἀποστολῆς τροφίμων ἐκ Ρουμανίας ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος τοῦ πληθυσμοῦ. Πράγματι δὲ ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως ταύτης ἔσχε τὰς ἐπιτυχίας της βραδύτερον, διότι ἱκανὸς ἀριθμὸς ρουμανιζόντων ἀπεδείχθη ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβιβάσῃ τὰς δύο ἰδεολογίας, ἑλληνικὴν καὶ ρουμανικὴν. Οὗτοι, ἀπεμπολήσαντες διὰ λόγους συμφέροντος πάντα σύνδεσμον πρὸς τὴν σκέπουσαν αὐτοὺς ἑλληνικὴν πατρίδα, κατέληξαν νὰ ἐκδηλωθῶσι φανατικοὶ ἐχθροὶ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ, ἔτοιμοι νὰ συνεργασθῶσι μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Καθ' ὃν χρόνον οἱ τε ἀσπασθέντες τὴν ἰδέαν προσανατολισμοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ οἱ ἐμμένοντες εἰς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν, ἐλάχιστοι ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν Ἑλλήνων Βλάχων, εἰργάζοντο πρὸς εὐδῶσιν τῶν σκοπῶν των, ἐνεφανίσθη ἄλλη ὕπουλος κίνησις, ἀποσκοποῦσα τὴν ἐπιτεῦξιν συνεργασίας τῶν ρουμανιζόντων τῆς Μακεδονίας μετὰ τῶν Βουλγάρων εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κινήσεως ταύτης ἢ μᾶλλον κύριος ἐμπνευστὴς καὶ ἀπόστολος ταύτης ἐνεφανίσθη ὁ προμνημονευθεὶς ἐκ Σαμαρίνης δικηγόρος Θεσσαλονίκης Θωμᾶς Πισπιρίκος, νομικὸς σύμβουλος παρὰ τῇ ὑπηρεσίᾳ δημοσίων κτημάτων τῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας.

Οὗτος, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐνεργειῶν του διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς φιλοῦταλικῆς δράσεως τοῦ Διαμάντη, ἐπεδίωξε νὰ ἡγηθῇ ἰδίας κατευθύνσεως, δράσεως ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, καί, προκαλέσας κατὰ μῆνα Νοέμβριον συνάντησιν μετὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη Βουλγάρου στρατηγοῦ Ζίλκωφ, ὅστις κατήθυνε τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδα, ἐπρότεινε αὐτῷ συνεργασίαν εἰς τὴν προπαγανδιστικὴν δρᾶσιν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῷ ὄρφ συνδρομῆς μὲν τῶν ρουμανιζόντων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐπὶ τῆς Μακεδονίας βλέψεων τῶν Βουλγάρων, ἀναγνωρίσεως δ' ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας αὐτοδιοικήσεως καὶ προνομίων τῶν ρουμανιζόντων. Εἶναι ἄγνωστον ποῦ κατέληξαν αἱ γενόμεναι συνομιλίας, εἶναι ὅμως γεγονός, ὅτι ἐπῆλθε συμφωνία συνεργασίας ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ Πισπιρίκος κατόπιν τῆς συμφωνίας ταύτης ἐπροθυμοποιήθη νὰ βοηθήσῃ τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐμμέσως. Συλλαβὼν τὸ καταχθόνιον σχέδιον νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ματαίωσιν τῆς κατὰ τῆς βουλγαρικῆς καὶ ρουμανικῆς προπαγάνδας ἀντιδράσεως, ἣν διεξῆγεν ἡ Γενικὴ ἐπιθεώρησις νομαρχιῶν τῆς περιοχῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας, κατήγγειλεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς ὅτι ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἀπετέλει ἐπαναστατικὴν ὀργάνωσιν, στρεφομένην κατὰ τοῦ κατακτητοῦ, ἣτις χρησιμοποιοῦσα πρὸς τοῦτο δύο χιλιάδας πεντακοσίους ἄξιωματικούς, διεσπαρμένους εἰς ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν, προπαρεσκευάζε τὴν στρατολογίαν διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων στρατοῦ, ὅστις ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ θὰ ἐλάμβανε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Γερμανῶν. Ἡ καταγγελία αὕτη δὲν ἔτυχε τῆς ὑπὸ τοῦ Πισπιρίκου ἀναμενομένης ἐκτιμήσεως, ἀσφαλῶς λόγῳ τοῦ προφανῶς ἀπιθάνου τοιοῦτου ἐνδεχομένου καὶ διότι ἀπηυθύνετο εἰς στρατιωτικούς, δυναμένους νὰ ἐκτιμήσουν τὰς πιθανότητας καὶ τὸ βάσιμον τοιαύτης ἐκδοχῆς. Πάντως ὅμως ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ στραφῶσιν αἱ ὑποψαίαι τῶν στρατευμάτων κατοχῆς ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, νὰ παρακολουθῶσι ταῦτα τὴν δρᾶσίν της καὶ νὰ ἐπεμβαίνωσιν ἀνασταλτικῶς εἰς ὄφελος τῆς βουλγαρικῆς καὶ ρουμανικῆς προπαγάνδας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐπελθούσης τῆς ἐπαφῆς ρουμανιζόντων καὶ βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐσυνεχίσθη ἡ συνεργασία αὕτη, τοῦ Πισπιρίκου ἀποδεχθέντος νὰ ἐνισχύῃ τοὺς Βουλγάρους διὰ παραλλήλου ἀνθελληνικῆς δράσεως τῶν ρουμανιζόντων εἰς τὰς κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἐνεργείας των.

Η ΕΞΟΧΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ

Ἡ κατὰ πᾶσαν κατεύθυνσιν ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα ἐπὶ τῶν Βλάχων εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις προσέκρουσεν εἰς τὴν ἀκλόνητον πίστιν καὶ ἀντοχὴν τῆς μεγίστης πλειονότητος τούτων, οἵτινες ἀντέταξαν πείσμονα καὶ σταθερὰν τὴν ἀντίδρασιν αὐτῶν εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς προπαγάνδας καὶ εὐθαρσῆ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἑλληνικότητος αὐτῶν. Οἱ πρωτοστατοῦντες εἰς τὰς ἀνθελληνικὰς ἐκδηλώσεις καὶ οἱ πράκτορες τῆς προπαγάνδας κατηγορέλλοντο ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν Βλάχων ὡς πρόσωπα ἐξωνημένα καὶ ἀπὸ συμφέροντος ἐλαυνόμενα καὶ ἐπέσυρον τὴν περιφρόνησιν αὐτῶν.

Εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν - Πίνδου ὁ Διαμάντης δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεταιρισθῆ ἄξιον λόγου ποσοστὸν, ἐμνημονεύθη δὲ ἤδη καὶ ἡ ἄρνησις συγγενοῦς του ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἰδεολογίαν του. Εἰς τὴν περιοχὴν Βεροίας ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα δὲν ἔσχε σοβαρὰς ἐπιτυχίας, ἀπομείνασα μόνον μὲ τὰς ἀνθελληνικὰς ἐκδηλώσεις ὀλίγων τυχοδιωκτῶν. Εἰς τὴν περιοχὴν Φλωρίνης, Ἐδέσσης καὶ Παΐκου ἡ κατάστασις παρέμεινεν οἷα ἦτο πρὸ τοῦ πολέμου.

Κατόπιν τῶν ἀποτυχιῶν τούτων ἡ ἐπὶ τῶν βλαχοφώνων προπαγάνδα ἤρξατο κατ' ἀπομίμησιν τῆς βουλγαρικῆς ν' ἀποβλέπῃ εἰς ἐπίτευξιν ὠφελιμάτων δι' ἐπισιτιστικῶν παροχῶν καὶ πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἤρξατο κατευθύνουσα ἐπιμόνως τὰς ἐνεργείας της, ζητήσασα ἐπανειλημμένως παρὰ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως τὴν ἀποστολὴν σιτηρῶν καὶ τροφίμων.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1942

Ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, οὕτω καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1942, ἡ ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα ἐπὶ τοῦ κουτσοβλαχικοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐσημείωσε τὴν δρᾶσίν της ἐπὶ τῶν δύο κατευθύνσεων, τῆς μὲν μιᾶς ἐπὶ τοῦ προσανατολισμοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν, τῆς δ' ἄλλης ἐπὶ τῆς συνεχίσεως τοῦ προσανατολισμοῦ πρὸς τὴν Ρουμανίαν.

Κύριος ἐκπρόσωπος καὶ ὁδηγὸς τῆς πρώτης κατευθύνσεως ἐξηκολούθησε παραμένων μέχρι τοῦ Ἰουνίου ὁ περιβόητος Ἀλκιβιάδης Διαμάντης, αὐτοτιτλοφορούμενος πρίγκηψ τῆς Πίνδου, ἀντικατασταθεὶς μετὰ τὴν εἰς Ρουμανίαν ἀναχώρησίν του ὑπὸ τοῦ ἐκ Γρεβενῶν ἱατροῦ Μητσιομπούνα. Κύριον πεδῖον δράσεως καὶ ἐπιρροῆς τῆς φιλοϊταλικῆς κατευθύνσεως παρέμειναν αἱ ἰταλοκρατούμεναι περιοχαί, αἱ περιλαμβάνουσαι βλαχοφώνους Ἑλληνας, ἤτοι αἱ ἐπαρχίαι Γρεβενῶν καὶ Βοΐου τῆς Μακεδονίας καὶ ὀλόκληρος ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἡπειρος. Τὰ συνθήματα τῆς φιλοϊταλικῆς κατευθύνσεως ἐξειλίχθησαν εἰς βιαιότατα ἀνθελληνικά με ἐπιστέγασμα τὴν δημιουργίαν τῶν διαβοήτων ρωμαϊκῶν λεγεώνων, αἵτινες ἀπέβησαν πραγματικὴ μάστιξ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῶν περιοχῶν τῆς δράσεώς των. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι κυρίως ἡ μῆνις τῆς προπαγάνδας καὶ τῶν λεγεωναρίων ἐστράφη ἐναντίον τοῦ συμπαγοῦς ὄγκου τῶν Ἑλληνοβλάχων καὶ ἰδιαιτάτα ἐναντίον τῶν διανοουμένων κύκλων αὐτῶν. Ἄπαντες οἱ βλαχικῆς καταγωγῆς ἐπιστήμονες τῶν θεσσαλικῶν πόλεων ὑπέστησαν ἀπηνῆ διωγμὸν τῇ προτροπῇ, εἰσηγήσει καὶ συκοφαντικῇ δυσφημῆσει τῶν λεγεωναρίων, πλείστοι δὲ τούτων ἀπεστάλησαν ὡς ὄμηροι εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἶναι ἅμα γνωστὸν ὅτι ἡ δρᾶσις αὐτὴ προκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν με ἀποτέλεσμα τὴν εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἔξαψιν τῶν παθῶν. Οἱ φόνοι καὶ αἱ δολοφονίαι ἐπληθύνοντο ἡμέρα τῇ ἡμέρα καὶ ἡ ὅλη κατάστασις προσέλαβεν ἐντελῶς ἔκρυθμον χαρακτῆρα. Ἡ κατάστασις αὕτη ὑπῆρξεν ἐξ ἄλλου μία τῶν δημιουργικῶν αἰτιῶν τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀνταρτοκομμουνιστικῶν ὁμάδων τοῦ Ε.Α.Μ. εἰς τὰς περιοχὰς δράσεως τῆς φιλοϊταλικῆς προπαγάνδας.

Ἐνῶ οὕτως ἐξειλίχθη ἡ κατάστασις εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν, ἔνθα ἐπεβλήθη ἡ κατεύθυνσις Διαμάντη, ἐντελῶς διάφορος παρουσιάσθη εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν, ἔνθα ἐξηκολούθησεν ἡ ἔμμομη εἰς τὸν πρὸς τὴν Ρουμανίαν προσανατολισμὸν τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν παλαιῶν ρου-

μανιζόντων καὶ τῶν ἐλαχίστων νέων προσηλύτων των, τῶν ἀπεμπολησάντων τὴν ἑλληνικὴν ἐθνικὴν συνείδησιν Βλάχων.

Ὁ Διαμάντης ἀρχικῶς καὶ ὁ Μητσιομπούνας βραδύτερον ἀπειραθήσαν ἐπανελημμένως διὰ προσωπικῆς ἐμφανίσεως νὰ μεταφυτεύσωσι καὶ εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν τὰς κατευθύνσεις των, ἀπόρροια δὲ τῶν ἀποπειρῶν τούτων ὑπῆρξαν ὁ σάλος καὶ ἡ ἀναταραχὴ. Παρὰ πᾶσαν ὄμως προσπάθειαν αὐτῶν ἡ κίνησις αὕτη ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἀποτυχίας τῇ ἐνεργῶ ἀντιδράσει τῶν κυριωτέρων ἡγετικῶν στοιχείων τῶν παλαιῶν ρουμανοφρόνων, ἐν μέρει δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης.

Πεισθέντων διὰ καταλλήλου χειρισμοῦ ἡμῶν καὶ διαφωτίσεως τῶν παλαιῶν ἡγήτορων τῶν ρουμανιζόντων ὅτι ἡ ἀνθελληνικὴ αὐτῶν δρᾶσις οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἠδύνατο νὰ παράσχη αὐτοῖς καὶ ὅτι μόνον εἰς ὑποβोधίθῃσιν τῶν σκοπῶν τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας συνετέλει, ἐπετεύχθη ὅπως οἱ παλαιοὶ ρουμανόφρονες τῆς γερμανοκρατουμένης περιοχῆς ἀκολουθήσωσι κατὰ μεγίστην ἀναλογίαν νομιμόφρονα ἔναντι τῆς Ἑλλάδος στάσιν, ἐξ οὗ καὶ αἱ ἀσχημίαι τοῦ παρελθόντος ἔτους πλὴν ἐλαχίστων προσωπικῶν περιπτώσεων ἐξέλιπον.

Εἰς ἐκάστην ἐμφάνισιν τῶν ἐκπροσώπων τῆς κατευθύνσεως Διαμάντη ἐπήρχετο πάντοτε ἀναταραχὴ μεταξὺ τῶν ρουμανοφρόνων, ἔνιοι θερμοαίμοι παρυσύροντο πρὸς τὰς τυχοδιωκτικὰς ἐπαγγελίας τῶν διαμαντικῶν, ἀλλὰ τελικῶς ἐπεκράτει ἡ σύνεσις τῶν πολλῶν καὶ οὕτω διέργουσε τὸ ἔτος ἐν νομιμοφροσύνῃ καὶ ἡρεμίᾳ. Εἰς τὴν σύνεσιν ταύτην δέον ν' ἀποδοθῇ καὶ ἡ ἐπιτευχθεῖσα ἐξουδετέρωσις τοῦ Διαμάντη, ὅστις, μεταβὰς τὸ θέρος εἰς Ρουμανίαν, ἵνα τακτοποιήσῃ τὴν πρὸς ταύτην θέσιν του, ἠμποδίσθη ἀκολουθῶς τῇ εἰσηγήσει τῶν ρουμανιζόντων τῆς Μακεδονίας νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὸ πεδίου δρᾶσεώς του. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐπίσης ὅτι ἐκτὸς προσωπικῶν τινων ἐξαιρέσεων οἱ κατευθύνοντες τὴν ρουμανικὴν προπαγάνδαν δὲν ἠθέλησαν νὰ συνεργασθῶσι μὲ τὴν Βουλγαρικὴν λέσχην καὶ νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς Βουλγάρους πράκτορας στοιχεῖα πρὸς ἐκμετάλλευσιν διὰ τὴν ἀνθελληνικὴν δρᾶσίν των.

Ἐὰν ὄμως εἰς τὸ ζήτημα τῆς νομιμόφρονος συμπεριφορᾶς ἡ ρουμανόφρων παράταξις δὲν ἐτήρησεν ἀνθελληνικὴν στάσιν, εἰς τὸ ζήτημα τῆς προπαγάνδας διὰ προσηλυτισμὸν ὁπαδῶν ἢ δρᾶσις της ὑπῆρξεν ἔντονος, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ἔτους. Ἡ δρᾶσις αὕτη εὔρε σπουδαῖον ἔρεισμα εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως διάθεσιν ἀφθονωτάτων μέσων διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς προπαγάνδας ἐπὶ τοῦ ἐπισιτιστικοῦ πεδίου, ἀφοῦ διὰ τούτων ἐπετεύχθη ὅπως πραγματοποιῶνται συνεχεῖς καὶ ἀφθονοὶ παροχαὶ τροφίμων εἰς τοὺς παλαιοὺς καὶ νέους προσηλύτους. Ἡ διάθεσις αὕτη εἰς περιόδον τοσοῦτον κρίσιμον ἐπισιτιστικῶς διὰ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν συνετέλεσεν ὥστε τὸ ἔργον τῆς προπαγάνδας νὰ εὐοδωθῇ κατὰ πολὺ

καὶ πολλὰ παλαιὰ ἐπάλλξεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ νὰ πέσωσιν ἐν μέρει εἰς ρουμανικὰς χεῖρας.

Ἡ διὰ ἐπισιτιστικῶν παροχῶν προσέλκυσις εἰς τὴν ρουμανικὴν προπαγάνδα τῶν Βλάχων ἐστράφη κυρίως πρὸς τὴν νεότητα διὰ τῆς παροχῆς πλουσίου συσσιτίου καὶ οἰκονομικῶν πλεονεκτημάτων εἰς τε τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῶν. Οὐχ ἦττον ὁμως δὲν ἐπεδίωξαν τὴν δημιουργίαν νέων σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν, διὰ δὲ τῶν οἰκονομικῶν παροχῶν ἐπέτυχον κυρίως τὴν σημαντικὴν αὔξησιν τῶν μαθητῶν τῶν ρουμανικῶν σχολείων, ὡς καὶ τὴν αὔξησιν τῶν ἐκκλησιαζομένων εἰς τὰς ρουμανικὰς ἐκκλησίας.

Ἐπὶ πλέον ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἐνεφάνισεν ἐπισήμως τὴν ἴδρυσιν κοινότητος εἰς Θεσσαλονίκην, ἣν παρουσίασεν ὡς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ὑφισταμένην καὶ προσεπάθησεν ἀνεπισήμως, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεπιτυχῶς, νὰ ἰδρῦσῃ τοιαύτας καὶ εἰς ἄλλα τινὰ κέντρα κουτσοβλαχικῆς κινήσεως.

Ἐκ παραλλήλου ἐξηκολούθει ἀντιθέτως ἐντεινομένη καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν ἑλληνικωτάτων Βλάχων, ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου οἱ πλεῖστοι τῶν νέων λόγω τῆς οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως προσηλύτων ἐξηκολούθουν ἐμπνεόμενοι ὑπὸ ἑλληνικῶν αἰσθημάτων, ἔτοιμοι νὰ ἐπανεέλθωσιν ὁμαδικῶς εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἑλληνικῆς ὀλότητος. Πάντως ἡ ἔκτασις τῶν προπαγανδιστικῶν ἐπιτυχιῶν δὲν ἀπετέλει σημαντικὸν κίνδυνον διὰ τὸ μέλλον, διότι τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον, ὅπερ προσέφερε πολλὰ εἰς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα, ἀντέδρα ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν ὑποῦλων διασπαστικῶν ἐνεργειῶν τῆς προπαγάνδας.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑΣ ΠΕΡΙΟΧΑΣ

Παρὰ τὴν ἠθικὴν μείωσιν, ἣν ὑπέστη ὁ Διαμάντης κατὰ τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἐξηκολούθησε τὴν δρᾶσίν του διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως κυρίως τοῦ ἐπισιτιστικοῦ παράγοντος, ὡς καὶ διὰ πιέσεων καὶ ἐκβιασμῶν. Τῇ συνδρομῇ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς ἐπέτυχε τὴν ἐπανελημμένην διάθεσιν τροφίμων εἰς τοὺς ὁπαδούς του καὶ τοὺς ρουμανίζοντας γενικῶς καὶ τὴν πλήρη ὑποστήριξιν αὐτῶν εἰς τὴν διενέργειαν τῆς προπαγανδιστικῆς, ἀνθελληνικῆς καὶ ἐκμεταλλευτικῆς του δράσεως.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου μετέβη εἰς Λάρισσαν, ὁπόθεν ἀπέστειλε σημαντικὰς ποσότητας τροφίμων εἰς Γρεβενά, ἐπιτυχῶν ὅπως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μηνῶν Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου διανεμηθῶσιν ἀνὰ 15 περίπου ὀκάδες σίτου, 30 ὀκάδες ἀραβοσίτου καὶ 100 δράμια ζαχάρους κατ' ἄτομον καὶ ἀνὰ 5 ὀκάδες ἄλατος κατ' οἰκογένειαν. Τὰ τρόφιμα ταῦτα συνώδευσεν ὁ ἐκ τῶν ὑπαρχηγῶν του Ἀπόστολος Ντόκος, ἐνῶ ὁ Διαμάντης με-

τέβη εἰς Κοζάνην καὶ Σιάτισταν. Εἰς ἀμφοτέρως τὰς πόλεις ταύτας προσεπάθησε νὰ ἰδρῦσῃ ρωμαϊκῶς κοινότητος, μὴ ἐπιτυχὼν ὅμως τοῦ σκοποῦ του.

Εἰς Κοζάνην ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν καὶ μετὰ τινων ἐθνικοφρόνων Ἑλλήνων καὶ ἐπλησίασε τοὺς ἀξιωματικούς, ταγματάρχην πεζικοῦ Μιχ. Παπαζήσην, τυγχάνοντα συγγενῆ αὐτοῦ, καὶ λοχαγὸν Στέργ. Κοτσούραν ἐκ Σαμαρίνης, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδήλωσεν ὅτι ἡ κατεύθυνσίς του ἦτο συμφέρουσα διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τοῦτο ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐθνικόφρονας Ἕλληνας νὰ τὸν συνδράμωσι. Προσέθεσε μάλιστα χαρακτηριστικῶς: «Μόνον ὅσοι Ἕλληνες περιμένουσιν ἀκόμη τὴν νίκην τῆς Ἀγγλίας δεόν νὰ μὲ θεωρήσωσιν ἐχθρόν των».

Εἰς Σιάτισταν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Θωμᾶ Νούσια, δικηγόρου, Μιλτ. Στρακαλῆ, δικηγόρου, Κλεάνθους Γκισιάκη, ἱατροῦ, Παναγ. Κομίσα καὶ Θεοδ. Βαβίκη, καπνεργατῶν. Ἄπαντες οὗτοι ἄν καὶ ἐφιλοξένησαν τὸν Διαμάντην καὶ ἐπανειλημμένως συνεσκέφθησαν μετ' αὐτοῦ, εὐθύς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐδικαιολόγησαν τὰς ἐνεργείας των ταύτας ὡς προερχομένας μόνον ἐκ λόγων γνωριμίας καὶ φιλίας καὶ οὐχὶ ἐξ ἐθνικῆς ὁμοφροσύνης.

Πάντως ἐπίσημος ἐμφάνισις ἀνθελληνικῆς κινήσεως τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου δὲν ἐνεφανίσθη εἰς Κοζάνην, οὔτε δὲ καὶ εἰς Σιάτισταν, ἐκτὸς ἐνεργειῶν τινων τοῦ Θωμᾶ Νούσια. Ἐνεφανίσθη ὅμως διαμαντικὴ κίνησις ἐν Τσοτυλίῳ, ὅπου ἐξεδηλώθησαν ὡς φίλοι τοῦ Διαμάντη οἱ Ἀριστοτέλης καὶ Θωμᾶς Φλιώνης, ὁ Ἄχιλ. Δημ. Τάκος, ὁ Γεράσ. Δάσιος, ὁ Χρ. Πινέτας, ὁ Γεώργ. Σιαγκίκας καὶ ὁ Χρ. Κρόγιας, οἵτινες κληθέντες ὑπ' αὐτοῦ μετέβησαν εἰς Σιάτισταν καὶ Γρεβενά, ἵνα λάβωσι τὰς ὁδηγίας του.

Τὴν 10ην Φεβρουαρίου ὁ Διαμάντης ἐπανῆλθεν εἰς Γρεβενά, ἀφοῦ διῆλθε καὶ αὐθις ἐκ Λαρίσσης. Κατὰ τὴν ἀφίξιν του ἐκόμισε καὶ ποσότητας τροφίμων καὶ συγκεκριμένως ἀραβόσιτον, γεώμηλα, ἄλας καὶ ἔλαιον, ἅτινα διένειμεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ μέλη τῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων. Ἄμα τῇ ἀφίξει του ἤρξατο τῇ ἐνισχύσει πάντοτε τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς νὰ προπαγανδίξῃ κατευθύνσεις καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ μέτρα, ἅτινα ἔτεινον προφανῶς νὰ προκαλέσωσι τὴν ρῆξιν τοῦ μὴ ἑλληνόφρονος βλαχικοῦ στοιχείου πρὸς τὸ ἑλληνόφρον καὶ τὴν ὀργάνωσιν ὁμάδων, ἐπιδιωκουσῶν νὰ ἐμφανισθῶσιν ἀντιμέτωποι τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Συγκεκριμένως ἐξεδήλωσε τὴν ἐξῆς δοῶσιν:

α') Ἀπῆτει τὴν ἐπέμβασιν τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν πρὸς διορισμὸν ρουμανιζόντων νομαρχῶν καὶ ἐπαρχῶν εἰς Θεσσαλίαν, Ἡπειρον καὶ Δυτικὴν Μακεδονίαν.

β') Ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχεν ὅπως εἰς τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον Γρεβενῶν ἀντιπροσωπευθῆ ἡ ρουμανικὴ μειονότης. Ὅθεν διωρίσθη νέον πενταμελὲς συμβούλιον, οὔτινος τὰ 2 μέλη, ἐν οἷς ὁ ἀντιπρόεδρος, ἦσαν φανατικοὶ ὀπαδοὶ του.

γ') Ἦρξατο ἀναδιοργανῶνων ἐπὶ νέων βάσεων τὴν ρουμανόφρονα νεολαίαν. Ἡ ὀργάνωσις τῆς νεολαίας ταύτης περιελάμβανε καὶ τοὺς μαθητὰς τοῦ σχολείου, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς ἔξω τοῦ σχολείου νέους καὶ νέας.

δ') Ἐτύπωσε καὶ διένειμε βιβλιάρια περὶ τῆς ἐθνολογικῆς θεωρίας του, τῆς ἐκ Ρωμαίων δηλαδὴ καταγωγῆς τῶν Βλάχων.

ε') Ἐπεδίωξε τὴν ἴδρυσιν σχολείων εἰς ὅλα τὰ χωρία καὶ τοὺς συνοικισμοὺς ἔτι, εἰς οὓς ὑπῆρχον κάτοικοι, ὁμιλοῦντες τὴν βλαχικὴν διάλεκτον. Εἰς τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων τούτων οὐδέποτε εἶχε τολμήσει νὰ ἐμφανισθῇ μέχρι τότε ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν ἐθεωροῦντο ἀνέκαθεν ἀκραιφνέστατοι Ἑλληνες καὶ τὰ χωρία τῶν προπύργια τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οὕτω διορίσθησαν ρουμανοδιδάσκαλοι οἱ Φερδινάνδος Νομπῆς εἰς Μηλιὰν Μετσόβου, Γεώργ. Κουγιάζης καὶ Χρ. Γκριζιώτης εἰς Καταφύγιον, Ἄθαν. Κουτίνος εἰς Νέα Κουτσούφλιανη, Δημ. Γκιουζέλης εἰς Μαλακάσαν. Σημειωτέον ὅτι δύο ἄλλοι διορισθέντες ρουμανοδιδάσκαλοι, οἱ Θεόδ. Βανιώτης καὶ Ἄθαν. Γκριζιώτης, ἠρνήθησαν ν' ἀποδεχθῶσι τὸν διορισμὸν των, δηλώσαντες ὅτι δὲν ἐδέχοντο νὰ εἶναι ἀργόμισθοι. Ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ διορισθέντες, οἵτινες μετέβησαν εἰς τὰς θέσεις των, μὴ δυνηθέντες νὰ προσελκύσωσιν οὐδένα μαθητὴν, ἐποιοῦντο τὰς διατριβὰς των προπαγανδίζοντες ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ χαροπαίζοντες εἰς τὰ καφενεῖα τῶν χωρίων. Οἱ διδάσκαλοι ἄλλωστε οὗτοι οὔτε καὶ οἰκήματα διὰ σχολεῖα ἠδυνήθησαν νὰ ἐξεύρωσι, διότι οἱ βλαχόφρονοι κάτοικοι ἠρνοῦντο νὰ διαθέσωσι τὰ οἰκήματά των διὰ τὴν λειτουργίαν ρουμανικῶν σχολείων παρὰ τὰ δελεαστικὰ ἐνοίκια, ἅτινα τοῖς προσεφέροντο.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἐπεχείρησε περιοδεῖαν ἀνὰ τὰ βλαχοχώρια ταῦτα ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν ρουμανικῶν σχολείων Περγίδης, ὅστις ἐκνευρισθεὶς πρὸ τῆς ἀρραγοῦς ἑλληνικῆς στάσεως τοῦ βλαχικοῦ πληθυσμοῦ ἐξετόξευσε διαφόρους ἀπειλὰς. Οὕτως εἰς τὸ χωρίον Καταφύγιον προσεφέρθη εἰς τινα χωρικόν, οὔτινος δὲν ἐγνώσθη τὸ ὄνομα, τὸ ὑπερβολικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μίσθωμα τῶν 8 χιλιάδων δραχμῶν μηνιαίως, ὅπως διαθέσῃ μίαν πενιχρὰν ἀποθήκην του, ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς σχολεῖον· ὁ Περγίδης, καλέσας τοῦτον, ἠπέλησεν ὅτι καὶ τὸ οἶκημα θὰ ἐπέτασσε καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον θὰ παρέπεμπεν εἰς τὸ ἰταλικὸν στρατοδικεῖον. Ὁ ὑπέροχος ὅμως οὗτος Ἑλληνόβλαχος ἀπήντησε: «Πῶς νὰ δώσω τὸ σπίτι μου νὰ γίνῃ μὴ ἑλληνικὸ σχολεῖο; Ποῦ ἀκούστηκε ποτὲ στὸ Καταφύγι ρουμανικὸ σχολεῖο;»

Ὡς ἐξετέθη καὶ εἰς τὴν δρᾷσιν τοῦ προηγουμένου ἔτους, κατὰ κανόνα οἱ προσήλυτοι τοῦ Διαμάντη ἀνῆκον πάντοτε εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κακοποιῶν καὶ τῶν ἀποτυχημένων, ἀλλὰ μωροφιλοδόξων ἐπιστημόνων. Ὁ θόρυβος ὅμως, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργει παντοῦ, ἦτο σημαντικὸς καὶ εἰς τὰ ὅμματα τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς παρουσιάζετο ὡς διαθέτων ἐπιρροήν, ἥτις

ἠϋξήθη μὲν ὁμολογουμένως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ προηγουμένου ἔτους λόγῳ κυρίως τῶν ἐπισιτιστικῶν ἐκβιασμῶν, πόρρω ὅμως ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι οἷα ἰσχυρίζετο οὗτος. Μάλιστα κατὰ τὸν χειρισμὸν τοῦ ζητήματος τῶν τροφίμων ἐπέδειξε καὶ πάλιν τὴν τόσον σύμφωνον μὲ τὸν χαρακτήρα του ἰδιοτέλειαν, καταχρασθεὶς μεγάλας ποσότητας. Αἱ καταχορήσεις του αὐταὶ προκάλεσαν τὴν μῆνιν τῶν διανοουμένων κυρίως ὁπαδῶν του, οἵτινες μὲ ἀρχηγὸν τὸν ἱατρὸν Γρεβενῶν Μητσιομπούναν ἐξετρέποντο εἰς ὕβρεις κατ' αὐτοῦ καὶ ἠπέλουν ὅτι θὰ τὸν ἐμήνουν εἰς τὰς ἰταλικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν Ρουμανικὴν πρεσβείαν. Ὁ Διαμάντης, αἰωνίως τυχοδιώκτης καὶ ἀσυνείδητος, ἀνταπήντησε: «Νὰ μὴ μὲ ζορίζουν, διότι δὲν τὸ ἔχω τίποτε νὰ ξαναγίνω Ἕλληνας». Ἡ ἀπειλὴ αὕτη ἔσχε, φαίνεται, σημαντικὴν ἐπίδρασιν, διότι, ἂν καὶ ἡ ἀντίδρασις ἐξηκολούθει σοβοῦσα, παρὰ ταῦτα δὲν ἔλαβε πλέον ἐξωτερικὴν μορφήν, ἀλλὰ πάντες οἱ ρουμανίζοντες τῆς περιοχῆς ἐσυνέχισαν πειθαρχοῦντες εἰς τὰς διαταγὰς καὶ τὰ σχέδια αὐτοῦ.

Τὰ σχέδια τοῦ Διαμάντη ἔβαινον οἷτω γοργῶς ἐκδηλούμενα συμφῶνως μὲ τὰς ἀρχικὰς βασικὰς κατευθύνσεις του, αἵτινες παρὰ τοὺς πολυδαίδαλους ἐλιγμούς ἦσαν, καθὼς ἀπεδείχθη σαφῶς ἐκ τῆς ἐξελίξεως, ὀργάνωσις τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου, λήψις θέσεως καθαρῶς ἀνθελληνικῆς καὶ τελικῆς ἐπιδίωξις τῆς αὐτονομίσεως τῶν περιοχῶν, ἐνθα ὑπῆρχε κουτσοβλαχικὸν στοιχεῖον. Αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ σκέψεις τοῦ Διαμάντη ἡμέρα τῆ ἡμέρα καθίσταντο περισσότερον ἐμφανεῖς.

Ἄλλ' ἐνῶ οὕτως ὀργάνωνεν οὗτος τὸ κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν κατακάθισμα τοῦ βλαχοφώνου πληθυσμοῦ, ὀργανοῦτο ἀντιθέτως πρὸς ἀντίδρασιν ὁ μέγας ὄγκος τῶν ὑγιῶν καὶ ἀγκραιφνεστάτων ἑλληνικῶν αἰσθημάτων Βλάχων, ἀποφασισμένων ν' ἀναλάβωσιν οἱ ἴδιοι τὸν ἀγῶνα τῆς καθάρσεως καὶ τῆς ἐξυγιάνσεως ἀπὸ τῆς διαμαντικῆς σαπρίας. Τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος ἀνέλαβε νὰ κηρύξη ὁ δημοσιογράφος καὶ διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος τοῦ Βόλου «Θεσσαλίας» Τάκης Οἰκονομάκης, εἷς τῶν πλέον ἐπιλέκτων Ἑλλήνων δημοσιογράφων, ὅστις διὰ σειρᾶς ἀρθρῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι του, ἀφοῦ δι' ἀδροτάτων ἐπιχειρημάτων ἀπέδειξε τὸ ἔωλον τῆς διαμαντικῆς θεωρίας περὶ τῆς λατινικῆς δῆθεν καταγωγῆς τῶν Κουτσοβλάχων, δὲν ἐδίστασε νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἥρσοξε τὸν τυχοδιώκτην καὶ τοὺς ὀλίγους κακοποιούς καὶ μωροφιλοδόξους ὁπαδούς του, οὓς ἀπεκάλεσεν ἀποχωρητήριον τοῦ λαμπροῦ ἑλληνικοῦ οἰκοδομήματος. Πᾶς ὅστις ἀνεγίγνωσκε τὴν σειρὰν τῶν ἀρθρῶν τούτων τοῦ Οἰκονομάκη κατελαμβάνετο ὄντως ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ πρὸς τὴν σοφίαν, τὴν καλλιέπειαν, τὴν ἐπιχειρηματολογίαν καὶ τὸ ἄσβεστον ἠφαίστειον τοῦ πατριωτισμοῦ του, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὑπέροχον θάρρος, ὅπερ ὤθει τὸν λαμπρὸν τοῦτον Ἕλληνα νὰ ἀψηφήσῃ εἰς τὰς δυσχερεῖς ἐκείνας περιστάσεις τὰς συνεπείας τῆς ἰταλικῆς μῆνις.

Τὰ ἄρθρα τῆς «Θεσσαλίας» ἀπετέλεσαν τὸ ἔνασμα τῆς πυρίτιδος. Ὁ Διαμάντης ἀπέστειλεν ἀμέσως ἀπάντησιν ἐξ ὀνόματος δῆθεν τοῦ κουτσοβλαχικοῦ στοιχείου, ἦν ὑπεχρεώθησαν νὰ δημοσιεύσωσιν ἅπασαι αἱ θεσσαλικαὶ ἐφημερίδες. Τὸ δημοσίευμα τοῦτο ὑπέγραφεν ὁ Διαμάντης ὡς ἀρχηγὸς καὶ ἐκπρόσωπος τῶν Βλάχων τῆς Βαλκανικῆς, κάτωθι δὲ τῆς ἰδικῆς του ἐτίθεντο αἱ ὑπογραφαὶ ἐνὸς Μιχαὴλ Γερογιάννη ὡς ἐκπροσώπου τῶν Βλάχων τῆς Σερβίας, ἐνὸς Ζήκου Ἀράϊα ὡς ἐκπροσώπου τῶν Βλάχων τῆς Βουλγαρίας, ἐνὸς Β. Βαρδούλη ὡς ἐκπροσώπου τῶν Βλάχων τῆς Ἀλβανίας καὶ 40 ἄλλων ἐκπροσώπων τῶν Βλάχων τῆς Ἑλλάδος. Ἀπατεὼν ὅμως ὡς ἦτο ἐκ συστήματος, δὲν εἶχε λάβει καὶ τὴν πρόνοιαν, ὥστε ἡ πλαστότης τῶν ὑπογραφῶν καὶ τῆς ἐκπροσωπήσεως νὰ μὴ εἶναι ἐκ πρώτης ὄψεως καταφανής, διότι οἱ δύο ἐμφανιζόμενοι ὡς ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν βαλκανικῶν κρατῶν, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας, εἶναι πασίγνωστοι ρουμανόφρονες παράγοντες, καταγόμενοι ὁ μὲν πρῶτος ἐκ Σαμαρίνης, ὁ δὲ δευτέρος ἐκ Γρεβενῶν, ὡς δὲ ἔλεγον οἱ ἴδιοι χαριεντιζόμενοι «οὐδέποτε εἶχον μεταβῆ ἢ εἶχον ἐπαφὴν τινα μὲ τὰς χώρας, τὰς ὁποίας ἐκπροσωποῦν». Ἐκ τῶν 42 λοιπῶν ἐκπροσώπων τῶν Βλάχων τῆς Ἑλλάδος, ὧν πολλοὶ ἦσαν γνωστοὶ ρουμανόφρονες, οἱ πλείστοι ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἠρωτήθησαν κἂν ἂν ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὴν ἀπάντησιν ἢ ἂν ἐδέχοντο νὰ τεθῆ ἡ ὑπογραφή των. Ὁ Διαμάντης οὕτως ἐπλαστογράφησεν ἐλαφροῶς τῇ καρδίᾳ τὰς ὑπογραφὰς των, ἂν καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἠρνοῦντο, ἐὰν τοῖς ἐζητοῦντο αὐταί. Τὸ δημοσίευμα τοῦτο, ὅπερ παρελάβομεν ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Λαοισσαϊκὸς τύπος» τῆς 2ας Ἀπριλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιβεβλημένη ἀπάντησις», εἶχεν οὕτω:

«Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου ἐδημοσιεύθη μία σειρὰ ἄρθρων ἐναντίον τῶν Βλάχων τῆς Ἑλλάδος καὶ μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ κ. Κεραμοπούλου περὶ τῶν Βλάχων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἄρθρα, ἐλπίζομεν ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ θέσῃ τέρμα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκδήλωσιν. Εἰς κανένα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παίξῃ ἐν οὐ παικτοῖς, καθ' ἡν στιγμὴν οἱ ἀδελφοί μας χύνουν τὸ αἷμά τους παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν κραταιῶν συμμάχων μας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἱστορικὸν μέρος διὰ τὴν καταγωγὴν τῶν Βλάχων τῆς Βαλκανικῆς, περιτεύουν αἱ ἐξεζητημέναι ἐξηγήσεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Κεραμοπούλου, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ διαστροφή καὶ παραχάραξις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Οἱ Βλάχοι, ἀπόγονοι τῆς θρυλικῆς 5ης Ρωμαϊκῆς Λεγεῶνος καὶ τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως ἀδελφῶν μας, ἀναφαίνονται δρωῖνες ὡς ἰδίᾳ ἐθνότης ἀπὸ τοῦ 6ου αἰῶνος καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ κανεὶς, ὅτι ἡ Νότιος Μακεδονία καὶ ἡ Θεσσαλία ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἀπετέλουν τὴν Μεγάλην Βλαχίαν, ἐνῶ ἡ περὶ τὴν Πίνδον περιοχὴ καὶ ἡ Αἰτωλοκαρνανία ἀπετέλουν τὴν Μικρὰν Βλαχίαν.

Ἐπὶ πλέον οἱ μεγάλοι ἀρχηγοὶ τῶν Βλάχων, Πέτρος καὶ Ἀσάν, ἐγένοντο ἰδρυταὶ ἰδίας δυναστείας, ἡ ἐπικράτειά των δὲ ἠπλοῦτο ἀπὸ τοῦ Βελι-

γραδίου μέχρι τοῦ Εὐξείνου. Πάντας τοὺς καλῆς θελήσεως συζητητὰς παραπέμπομεν εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς Κεκαυμένον, Προκόπιον, Κεδρηνὸν καὶ λοιπούς, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη, τόμος Γ', σελ. 331 στ. 332, ἔνθα ὁ καθηγητὴς Ν.Α.Β. γράφει ἐπὶ λέξει : «Βλάχοι, λατινογενὴς λαὸς κλπ.» Ὡπωσδήποτε αὐτοὶ οὗτοι οἱ Βλάχοι ἀποκαλοῦσιν ἑαυτοὺς Ρομὰν ἢ Ἀρομὰν, τοῦτέστιν «Ρωμαίους», διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν πλείστους ξένους συγγραφεῖς Γερμανοὺς, Ἰταλοὺς, Ἄγγλους καὶ τὴν ἐξέχουσαν φυσιογνωμίαν τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς Ρουμανίας Γ. Μούρνου. Συνεπῶς ἡμεῖς οἱ Βλάχοι τῆς Βαλκανικῆς, διατηρήσαντες διὰ μέσου τῶν αἰώνων πλήρη συνείδησιν τῆς λατινικῆς μας καταγωγῆς, τὴν γλώσσαν, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά μας δὲν ἔχομεν ἀνάγκην διαφωτίσεως ἀπὸ διαφόρους τύπους ὑπόπτους.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προέχει διὰ τοὺς καλῆς πίστεως Ἑλληνας εἶναι ἡ συμβολὴ τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἐξέλιξιν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ πρωτομάρτυρος Ρήγα Φερραίου, τοῦ ἥρωος Γεωργ. Ὀλυμπίου, τοῦ Κωλέττη καὶ τόσων ἄλλων μεγάλων ἀρχηγῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως, μέχρι τῶν συγχρόνων διανοουμένων πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος Λάμπρου, Σταύρου, Ζαλοκώστα, Ἀβέρωφ, Κρυστάλλη, Σίνα, Στουρνάρα κλπ., συνέβαλον μὲ τὸ αἷμά τους, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ χρῆμα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, τὴν ἐξέλιξιν καὶ εὐημερίαν τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τὸ Βλαχικὸν στοιχεῖον ὀφείλεται ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων τιμὴ, σεβασμὸς καὶ εὐγνωμοσύνη, δι' ὅσα ἔδωσεν ἄνευ ὑπολογισμοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τὴν σημερινὴν στάσιν τῶν Βλάχων παραπέμπομεν τοὺς πάντας εἰς τὰς κατὰ Σεπτέμβριον 1941 γενομένας συνεννοήσεις μας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ εἰλικρινὴς διάθεσις τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου, ἰδίως τῆς Πίνδου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, διὰ μίαν στενὴν καὶ ἀδιάσπαστον συνεργασίαν τοῦ Βλαχικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ στοιχείου εἶναι τόσον σαφῆς καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον δεδηλωμένη, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία νὰ χωρῆ, ὑπὸ ἓνα ὅμως καὶ μόνον ὄρον: ἡ εἰλικρινὴς αὕτη διάθεσις νὰ εὕρη ἀπήχησιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν καὶ ὅτι θὰ ἐνταχθῶμεν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ Ἄξονος. Ἀπὸ τὴν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῆς ὡς ἄνω συμφωνίας μας ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων θὰ ἐξαρτηθῆ ἡ περαιτέρω στάσις μας.

Ὡς πρὸς τὸ στοιχεῖον μας ἡ γραμμὴ μας ἔχει χαραχθῆ σαφῶς ἀπὸ πολλοῦ, τὸ καθήκον μᾶς ἐπιβάλλει ὡς ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ρωμαϊκῶν Λεγεόνων καὶ τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως ἐλευθέρων ἀδελφῶν μας, νὰ ἀγωνισθῶμεν παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἰταλίας καὶ Γερμανίας. Ὅπου ἡ Ρώμη καὶ ἡμεῖς, ἄς τὸ γνωρίζουν φίλοι καὶ ἔχθροί, ἰδιαίτατα δὲ οἱ Βαλκανικοὶ λαοί, μὲ τοὺς ὁποίους, ζῶντες ἐπὶ αἰῶνας, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσουν τὴν δυναμικότητα τοῦ στοιχείου μας. Βάρβαροι ἐπιδρομαὶ καὶ παροδικὰ πολεμικὰ γεγονότα μᾶς ἐχώρισαν ἀπὸ τὴν μητέρα Ρώμην, ἀλλὰ τίποτε ἐπὶ 15 αἰῶνας δὲν ὑπῆρξεν ἱκανὸν νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν συνείδησίν μας τὴν λατινικὴν καταγωγὴν διετηρήσαμεν

τὴν ἀπόλυτον πίστιν μας διὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς Ρώμης καὶ ἰδοὺ ἀετοὶ τῆς ἀπλώνουν καὶ πάλιν τὰ φτερά των ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην. Θὰ ἦτο αὐτόχρομα μωρία νὰ πιστεύη κανεὶς σήμερον ὅτι μὲ τὴν διαστρέβλωσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ μὲ δρᾶσιν, ἡ ὁποία οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν προσφέρει εἰς τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, οἱ Βλάχοι θὰ ἐλησμονοῦν τὴν καταγωγὴν τους καὶ τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτοὺς ἱερὸν καθήκον ἀπέναντι τῆς φυλῆς των καὶ τῆς μητρὸς των Ρώμης.

Εἶναι καιρὸς οἱ σωφρονοῦντες Ἕλληνες νὰ ἐπωφεληθοῦν τῆς παρουσιαζομένης ἐξαιρετικῆς εὐκαιρίας, μὲ τὴν εἰλικρινῆ συνεργασίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Βλαχικοῦ στοιχείου μετὰ τῶν λοιπῶν φίλων μας ἐν τῇ Βαλκανικῇ, νὰ θέσουν ἀσφαλεῖς βάσεις διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον καὶ μίαν εὐημεροῦσαν Ἑλλάδα, εἶναι καιρὸς νὰ ἀντιληφθοῦν ὅλοι καὶ νὰ ἐκτιμήσουν δεόντως σήμερον τὸν σπουδαιότατον ρόλον, τὸν ὁποῖον ἔχουν νὰ διαδραματίσουν τὰ 1.500.000 ὑπολειφθέντα Βλάχων τῆς Νοτίου Βαλκανικῆς, ὡς συνδετικὸς κρῖκος μεταξὺ Ρώμης-Βουκουρεστίου, μεταξὺ δύο λαῶν 80.000.000, διὰ τὴν παγίωσιν μιᾶς δικαίας τάξεως πραγμάτων ἐν τῇ Νοτιοανατολικῇ Εὐρώπῃ καὶ εἰς τὴν πολυπαθῆ Βαλκανικὴν. Εἰλικρινῆς συνεργασία Ἑλληνικοῦ καὶ Βλαχικοῦ στοιχείου καὶ εἰλικρινῆς ἔμπρακτος προσανατολισμὸς πρὸς τὴν αἰωνίαν Ρώμην εἶναι αἱ ἀσφαλέστεραι βάσεις διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον ὄλων μας.

1η Μαρτίου 1942. Ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἐκπρόσωπος τῶν Βλάχων τῆς Κάτω Βαλκανικῆς. Ἄλκ. Διαμάντης.

Οἱ σύμβουλοι καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Βλάχων τῆς Κάτω Βαλκανικῆς: Σερβίας Μιχαὴλ Γερογιάννης, Βουλγαρίας Ζήκος Ἀρᾶς, καθηγητῆς, Ἀλβανίας Βασίλ. Βαρδούλης, Ἑλλάδος Νικ. Ματούσης, δικηγόρος, Δημ. Τσούτρας, καθηγητῆς, Κων. Τάχας, ἰατρός, Γεώργ. Καζάνας, δικηγόρος, Γεώργ. Βασιλάκης, δικηγόρος, Γεώργ. Φράγκος, ἰατρός, Α. Μπέκος, καθηγητῆς, Γ. Πάπος, Νικ. Μιτσιομπᾶνος, ἰατρός, Σ. Παππᾶς, καθηγητῆς, Δημ. Χατζηγῶγος, Ἄν. Σ. Καλάμπρος, Νικ. Τελειώνης, συνταγματάρχης, Δημ. Τέγας, Βασ. Γεωργίου, ταγματάρχης, Κων. Νικολέσκου, καθηγητῆς, Στέφ. Κώτσιος, ταγματάρχης - καθηγητῆς, Γεώργ. Κοντογιάννης, Κωνστ. Καλογεράς, ἰατρός, Βιργ. Μπαλαμάκας, καθηγητῆς, Μιχ. Μάρδας, Ε. Γκοντζαμάνης, μηχανικός, Ἰωάν. Στέφας, Νικ. Α. Μπέκας, Παπαχατζῆς, καθηγητῆς, Θ. Πισπιρίκος, Α. Μπαλομᾶκος, Πελέκης, μηχανικός, Πιτούλης, δικηγόρος, Γ. Μάρδας, δικηγόρος, Ἄπ. Χατζῆς, Ἰωάν. Κόπανος, Ζήσης Χατζῆς, καθηγητῆς, Σ. Τριανταφύλλου, ἰατρός, Ἰωάν. Ν. Μέριτζιος, Περ. Δ. Πιτένης, Γεώργ. Τσιουλάκας, Ἀχιλ. Χατζῆ Φουρκιώτης, Ἀθαν. Μπαλοδημόμος, Βασ. Τζιόντζιος, συνταγματάρχης».

Εἰς τὸ δημοσίευμα τοῦτο ὁ Διαμάντης δὲν ἀπέβαλεν εἰσέτι τὸ προσωπεῖον τοῦ συνθήματος τῆς ἑλληνοβλαχικῆς συνεργασίας, ἐνῶ ἐπίσης δι' ἐπι-

δεξίου χειρισμοῦ προσεπάθει νὰ συνενώσῃ τὰς δύο ἀντιμαχομένας κατευθύνσεις, τὴν ρουμανόφιλον καὶ τὴν ἰταλόφιλον.

Μεταξὺ τῶν ἄνω 43 ὑπογραφῶν περιλαμβάνονται καὶ ὑπογραφαὶ τριῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν ἐν ἀποστρατεία καὶ ἐνὸς ἐν ἐνεργείᾳ. Ἐξηκριβώθη ὁμως ὅτι ἐκ τούτων μόνον ὁ Ἐ. Ἀ. ταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς Στέφ. Κώτσιος συνεμερίζετο τὰς ἀπόψεις τοῦ Διαμάντη καὶ ἡ ὑπογραφή του, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου, πάντως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τεθῆ. Οἱ λοιποὶ, συνταγματάρχης πεζικοῦ Ἐ. Ἀ. Βασίλ. Τζιόντζιος, ταγματάρχης πεζικοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Γεωργίου Θ. καὶ ἀντισυνταγματάρχης πεζικοῦ Ἐ. Ἀ. Ν. Τελειώνης, οὐ μόνον οὐδεμίαν εἶχον ἐπαφὴν μὲ τὸν Διαμάντην, ἀλλ' ἦσαν καὶ σφοδρότατοι ἀντίπαλοι τούτου. Ἄπαντες οὗτοι, καθὼς καὶ ὁ δικηγόρος Μπάρδας, ἠθέλησαν νὰ διαμαρτυρηθῶσιν εἰς τὰς δημοσιεύσασας ἐφημερίδας διὰ τὴν χρῆσιν τῶν ὑπογραφῶν των, ἀλλ' ἡ δημοσίευσίς τῶν ἐπιστολῶν διαμαρτυρίας αὐτῶν εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἐφημερίδας δὲν ἐπετράπη ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν. Κατόπιν τούτου οἱ μὲν συνταγματάρχης Τζιόντζιος καὶ ἀντισυνταγματάρχης Τελειώνης ἐπέτυχον τὴν δημοσίευσιν τῆς διαμαρτυρίας των εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ δὲ Γεωργίου καὶ Μπάρδας εἰς τὰς τῶν Ἀθηνῶν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ διαμαρτυρίας τῶν δύο πρώτων εἶχον ὡς ἑξῆς :

Ἡ τοῦ συνταγματάρχου Βασ. Τζιόντζιου, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ φύλλον τῆς «Νέας Εὐρώπης» τῆς 21ης Μαΐου 1942 :

«Εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Βόλου «Θεσσαλία» καὶ «Ταχυδρόμος» τῆς 28ης Μαρτίου ἔ. ἔ. ἐδημοσιεύθη ἐπιστολή τις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιβεβλημένη ἀπάντησις» μὲ ὑπογραφὰς ἀρχηγῶν Βλάχων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφέρετο καὶ τὸ ὄνομά μου.

Οὐδέποτε ὑπέγραψα τὴν ἄνω ἐπιστολήν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἔδωκα πρὸς τινὰ ἄλλον τὴν ἐντολήν νὰ ὑπογράψῃ ταύτην ἀντ' ἐμοῦ καὶ ὅτι ἐγὼ οὐδένα ἄλλον ἐκπροσωπῶ πλὴν τοῦ ἀτόμου μου.

Ὡς Ἕλληνας δὲ μόνον τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀναγνωρίζω ὡς ἀρχηγὸν καὶ εἰς τοὺς νόμους αὐτῆς καὶ τὰς διαταγὰς τῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν τοῦ στρατοῦ Κατοχῆς.

Τρίκαλα 14η Μαΐου.»

Ἡ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Τελειώνη, δημοσιευθεῖσα ἐπίσης εἰς τὴν «Νέαν Εὐρώπην» :

«Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆ 22.4.42

Κύριε διευθυντὰ τῆς ἐφημερίδος «Λαρισσαϊκὸς Τύπος». Εἰς τὴν ἐγκριτον ἐφημερίδα σας τῆς 2.4.42 ὁ κ. Ἀλκιβιάδης Διαμάντης δημοσιεύει ἄρθρον του περὶ τῶν Βλάχων καὶ αὐτοτιτολοφορεῖται Ἀρχηγὸς καὶ ἐκπρόσωπος τῶν Βλάχων τῆς Κάτω Βαλκανικῆς.

— Δικαίωμα του εἶναι νὰ γράφῃ, νὰ συγγράφῃ καὶ νὰ δημοσιεύῃ ὅ,τι θέλει. Ποῖος θὰ τὸν ἐμποδίσῃ;

— Κάτωθεν ὅμως τοῦ ἄρθρου του, μὲ ὑπότιτλον «Οἱ σύμβουλοι καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Βλάχων τῆς Κάτω Βαλκανικῆς», μεταξύ ἄλλων ὀνομάτων ἀναγράφεται καὶ τὸ ἐπώνυμον Ν. Τελειώνης, συνταγματάρχης.

— Ἐγὼ ὀνομάζομαι Νικ. Γ. Τελειώνης καὶ εἶμαι ἀπόστρατος ἀντισυνταγματάρχης πεζικοῦ.

— Ἄν περὶ ἐμοῦ πρόκειται, τότε δηλῶ κατηγορηματικῶς :

α') Ὅτι οὐδόλως συμμερίζομαι τὰς γνώμας, ἀπόψεις, ἀντιλήψεις καὶ ἐνεργείας τοῦ Διαμάντη ἐν σχέσει μὲ τοὺς Βλάχους, τοῦναντίον εἶμαι ἀκριβῶς εἰς τοὺς ἀντίποδας, τὴν δὲ σχετικὴν μου γνώμην καὶ ἀντίληψιν ἔχω ἐκφράσει εὐλαβῶς, πλὴν ἀνδρικῶς καὶ εὐθαρσῶς, πρὸς τοὺς ἀρμοδίους δι' ὑπομνημάτων μου, οἵτινες γνωρίζουσι τί δέον γενέσθαι καὶ δὲν περιμένουσι τὰς ὑποδείξεις τοῦ Διαμάντη, οὔτε πτοοῦνται ἀπὸ τὰς ἀπειλάς του.

β') Διαμαρτύρομαι διὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ὀνόματός μου, ἔστω καὶ λανθασμένου, καὶ ποιοῦμαι τὴν δήλωσιν, ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ ὑπογραφή τις ὡς ἡ ἰδική μου, αὕτη εἶναι πλαστὴ καὶ ψευδής.

Ἐπίσης πλασταὶ καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξουσιοδοτήσεως ἦσαν καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἐκπροσώπων τῆς ρουμανικῆς κινήσεως ἐν Βεροῖα καὶ Θεσσαλονίκῃ, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ Δημοσθένους Χατζηγώγα. Οἱ παράγοντες οὗτοι διεμαρτυρήθησαν εἰς τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον, ἀλλὰ ὁ ὅλος χειρισμὸς τοῦ ζητήματος τούτου ἐκ μέρους των θὰ ἐξετασθῇ εἰς ἄλλο κεφάλαιον. Πάντως αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ συνταγματάρχου Τζιόντζιου, τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Τελειώνη, τοῦ ταγματάρχου Γεωργίου καὶ τοῦ ἰδιώτου Μιχ. Μπάρδα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο χρῆσις καὶ ὀνομάτων Ἑλληνοβλάχων, οὐδεμίαν σχέσιν ἐχόντων μὲ οἰανδήποτε μὴ ἐλληνικὴν κατεύθυνσιν τῶν ρουμανιζόντων. Εἶναι πιθανὸν καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων ὑπογραφῶν νὰ ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι οὐ μόνον τύποις, ἀλλὰ καὶ οὐσίᾳ πλασταί.

Ἐνῶ ὅμως ὁ Διαμάντης εἰς τὴν προκήρυξίν του ἐτήρει εἰσέτι τὰ προσχήματα ἐναντι τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ πράξει ἐξεδήλωνεν ἐντονωτάτην ἀνθελληνικὴν δρᾶσιν. Εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι ἐφανάτιζον τοὺς μαθητάς, παριστάνοντες τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀπαισίους τυράννους, τὴν δὲ Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνισμόν ὡς προαιώνιον ἐχθρὸν τοῦ Λατινισμοῦ καὶ τῶν λατινοφώνων. Εἰς θεατρικὰς μαθητικὰς παραστάσεις ἐν Ἀβδέλλᾳ καὶ Κραγιᾷ ἐξετοξεύθησαν χυδαῖαι ὕβρεις κατὰ παντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ προετρέποντο οἱ βλαχόφωνοι ὅπως συμβάλωσι δι' ὄλων τῶν δυνάμεών των εἰς τὴν ἀπόπνιξιν τοῦ ἰοβόλου ἐλληνικοῦ ὄφους. Χαρακτηριστικῶς κατὰ τὰς παραστάσεις εἰς τὰ σκηνικὰ ἡ Ἑλλὰς παρίστατο ὡς ὄφεις, ἔρπων, ἵνα δαγκᾷ τὴν λύκαιναν, ἐκπροσωποῦσαν τὸν Λατινισμόν, ἐνῶ ἀπηγγέλλετο μετὰ στόμφου ὑπὸ μαθητῶν τὸ κάτωθι ἀνθελληνικωτάτου περιεχομένου ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Διαταγὴ γονέων» :

«Διαταγή γονέων μᾶς ὀρίζει μεγάλην πόθον, ἀδέλφια ἀπὸ μητέρα καὶ πατέρα, ἐμᾶς τοὺς παλαιούς Ρουμάνους.

Ἦμαστε οἱ ἥρωες τῆς Πίνδου, παιδιὰ τῆς Λύκαινας, ἀπ' τὴν Αὐλῶνα ὡς τὴν Πίνδον ἤμαστε οἱ Ρουμάνοι τῆς Πίνδου.

Ἀπ' τὴν Αὐλῶνα ὡς τὴν Πίνδο ἡ φωνὴ τῆς Λύκαινας φωνάζει: Τῆ σημαία στὰ χέρια καὶ μὲ τὰ ὄπλα στὰ χέρια.

Καὶ μὲ τὴν μεγάλην σημαία ἡ μεγάλη μητέρα τῆς Ρώμης φωνάζει: Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας νὰ προφυλαχτοῦμε καὶ ἀπὸ τὸ λαιμὸ νὰ τοὺς πνίξουμε.

Ὅλους στὴ θάλασσα νὰ τοὺς πετάξουμε καὶ ἀπ' αὐτοὺς νὰ γλυτώσουμε, γιὰτι θέλουν νὰ μᾶς χάσουν τὴ γλῶσσα, τὴ μεγάλη τῆς Ρώμης, μητέρα μεγάλη.

Ἔσεῖς, Ρουμάνοι Μακεδόνες, ἕως πότε θὰ κοιμηθῆτε, γιὰτι δὲν ξυπνᾶτε στὸν κόσμον ὡς ἄνδρες;

Οἱ Ἕλληνες σᾶς λένε Κουτσοβλάχους καὶ σᾶς ἔχουν ὡς δούλους καὶ οἱ Βούλγαροι σᾶς λένε τσιντσάρους καὶ σᾶς νομίζουν μωρούς.

Ὅλοι μὲ τὰ ὄπλα στὰ χέρια καὶ μὲ τὰ σπαθιὰ στὰ χέρια ἀπ' αὐτοὺς νὰ φυλαχθῆτε καὶ γρήγορα νὰ τοὺς πνίξετε.

Ἀπὸ τίς πλάκες τῶν κοιμητηρίων φωνάζουν οἱ καλοὶ μας γονεῖς: κατὰ μεγάλην νὰ ἔχουν τὰ σπίτια αὐτῶν, ποὺ ἀφήνουν τὴν γλῶσσα.

Ὅποιος ἀφήνει τὴν γλῶσσα του, νὰ τὸν κάψῃ ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς, νὰ τυραννηθῆ ζωντανὸς στὴ φωτιὰ καὶ νὰ τοῦ καίῃ ἡ φωτιὰ τὴ γλῶσσα.

Αὐτὸς στὴν ἐστία τῶν γονέων του οἰκογένεια νὰ μὴ χαρῆ, ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του στεφάνι νὰ μὴ φιλήσῃ, μικρὸ στὴ κούνια νὰ μὴ σπαργανώσῃ.

Ἡ σημαία στὰ βουνὰ κυματίζει καὶ τὰ τέκνα τῆς μαζώνει καὶ ἡ φωνὴ τῆς Λύκαινας ἀκούεται καὶ τοὺς ἥρωας μαζώνει.»

Βαθμηδὸν ἐρρίπτετο φανερὰ πλέον τὸ σύνθημα τῆς αὐτονομίσεως τῶν περιοχῶν, εἰς ἃς κατοικοῦσι Βλάχοι, καὶ τῆς ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου πριγκιπάτου Πίνδου—Θεσσαλίας—Μακεδονίας ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Ρώμης. Ἡ ρουμανίζουσα νεολαία ὠργανοῦτο καὶ συνεκροτεῖτο εἰς λεγεῶνα, διενεμήθησαν δὲ καὶ ὄπλα εἰς τοὺς μεγαλυτέρους τὴν ἡλικίαν νέους.

Ὁ Διαμάντης ἐκινεῖτο συνεχῶς μετὰξὺ Γρεβενῶν, Τρικκάλων, Λαρίσσης καὶ Ἰωαννίνων, ἐπιβλέπων παντοῦ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν λεγεῶνων. Ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἀνέλαβε καὶ τὴν ἐργολαβίαν συντηρήσεως τῶν ὁδῶν συνδέσεως Δυτικῆς Μακεδονίας - Ἡπείρου, οὕτω δὲ εὔρισκεν εὐκαιρίαν νὰ κινήται συχνότερον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἐπεσκέφθη τὸ Ἄργος Ὀρεστικὸν καὶ τὴν Καστορίαν, ἔνθα εἰς μάτην προσεπάθησε νὰ ἰδρῦσῃ ρουμανικὰς κοινότητας.

Τὴν 19ῃν Ἀπριλίου κατόπιν μακροῦ ταξιδίου εἰς Θεσσαλίαν ἐφθασεν εἰς Γρεβενά, ὅπου ἐκάλεσεν εἰς ὀλονύκτιον σύσκεψιν τοὺς ὀπαδούς του, ἀπὸ τῶν ἐπομένων δ' ἡμερῶν ἐνεφανίζετο πλέον φανερὰ ἡ δρασις τῶν περιφήμων λεγεῶνων, αἵτινες ἐπεξετείνοντο ἤδη εἰς ὅλους τοὺς μὴ ἑλληνόφρονας Βλάχους.

Εἰς τὰς λεγεῶνας ταύτας κατετάσσοντο ὡς λεγεωνάριοι ὅλα τὰ κατωτάτης ἠθικῆς ὑποστάθμης κακοποιὰ στοιχεῖα, εὐθίσκοντα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰ ληστροικὰ των ἔνστικτα. Ἐπειδὴ ὁ ἑπαρχος Γρεβενῶν ἀντέδρα δραστηρίως κατ' αὐτῶν, συνελήφθη τῇ εἰσηγήσει τοῦ Διαμάντη ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν, δὲν κατέστη δ' ἔκτοτε δυνατὸς ὁ διορισμὸς ἄλλου ἐπάρχου εἰς Γρεβενά. Προσχηματικῶς ὡς κυρία ἀποστολὴ τῶν λεγεωναρίων ἐτίθετο ἡ ἀνάληψις τοῦ ἔργου τοῦ ἀφορλισμοῦ τῶν Ἑλλήνων, ἐν τῇ ἐκτελέσει ὅμως τοῦ ἔργου τούτου παρείχτο ἡ ἀφορμὴ καὶ ἡ δυνατότης ἐκδηλώσεως ἀφαντάστων πείσεων καὶ ἐκβιασμῶν, ἀλλὰ καὶ χαρακτηριστικῶν ληστειῶν εἰς βάρος τοῦ νομιμόφρονος ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῶν περιοχῶν δράσεως τῶν λεγεωναρίων.

Κύριος ὅμως στόχος τούτων ὑπῆρξαν οἱ Ἑλληνες Βλάχοι, οἵτινες οὐ μόνον ἐπιέζοντο καὶ ἐκακοποιοῦντο ὑπὸ τῶν καθαριμάτων τοῦ Διαμάντη, ἀλλὰ καὶ ἐσυκοφαντοῦντο συνεχῶς εἰς τὰς ἀρχὰς κατοχῆς. Αἱ φυλακαὶ καὶ τὰ στρατότοπεδα συγκεντρώσεως ἐπληρώθησαν κρατουμένων καὶ ὁμήρων Ἑλληνοβλάχων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μεγάλην ἀναλογίαν ἀπετέλουν οἱ διανοούμενοι καὶ τὰ διακεκριμένα στοιχεῖα.

Ὡς ἦτο φυσικόν, οἱ Ἑλληνες Βλάχοι ἀντέδρασαν κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦτο τῆς ἔξοντώσεώς των καὶ οὕτως ἐδημιουργήθη μία κατάσταση ἐκρηγμοῦ καὶ χαώδους μὲ συνεχεῖς ἐκατέρωθεν ἀπωλείας ἐκ δολοφονιῶν καὶ ἐκδικήσεων. Αἱ ἀρχαὶ κατοχῆς ἐπενέβαινον συνεχῶς κατὰ τῶν ἀμυνομένων θυμάτων, ἐφ' ᾧ καὶ διὰ τὸ ἑλληνοβλαχικὸν στοιχεῖον ἡ κατάσταση εἶχε καταστῆ ἀφόρητος, ἐνῶ ἔξ ἄλλου ἡ δράσις τῶν ρωμαϊκῶν τούτων λεγεῶνων ὑπῆρξε μία τῶν σπουδαιότερων ἀφορμῶν τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀνταρτοκομμουνιστῶν.

Ὁ Διαμάντης ἐπεχείρησε νὰ μεταφέρῃ τὰ συνθήματα καὶ τὰς ἐνεργείας του καὶ εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπεχείρησε πρὸς τοῦτο δύο ταξείδια εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέροϊαν, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐπέτυχε νὰ δημιουργήσῃ μόνον διαιρέσεις, ἀντεγκλήσεις καὶ διαφορὰς μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων, χωρὶς τελικῶς νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἰδικῶν του ἀπόψεων. Ἡ δημιουργηθεῖσα ὅμως ἐκ τῆς ἐπεμβάσεώς του ἀναστάσις προκάλεσε σφοδροτάτην ἀνησυχίαν καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀντιδράσεως τῶν μὴ ἀκολουθούτων τὰς κατευθύνσεις αὐτοῦ Ρουμανοβλάχων. Οἱ οἰκοκυραῖοι καὶ γενικῶς ὅλα τὰ συντηρητικὰ στοιχεῖα τούτων διείδον εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Διαμάντη μεγίστους διὰ τὴν μειονότητα αὐτῶν κινδύνους καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐπισύρῳσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ρουμανικοῦ προξενείου, κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ὑπεβλήθη ὑπόμνημα, ὑπογεγραμμένον παρὰ πλείστων Ρουμάνων καθηγητῶν καὶ ἰδιωτῶν, πρὸς τὴν ρουμανικὴν κυβέρνησιν, δι' οὗ ἐξητεῖτο ἡ λῆψις ριζικῶν μέτρων κατὰ τοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τοῦ Διαμάντη. Κατόπιν τούτου ὁ Ρουμάνος πρόξενος οὐ μόνον συνεφώνησεν, ἀλλὰ

καὶ ὑπερέβαλεν εἰς τὰς ἀπόψεις ταύτας, παραγγείλας εἰς τὸν Διαμάντην ὅτι, ἐὰν δὲν ἔπαυε τοὺς τυχοδιωκτισμούς του, ἡ Ρουμανία θὰ προέβαινε εἰς ἐπίσημον ἀποκήρυξίν του.

Ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις, ἐνημερωθεῖσα οὕτως, ἐκάλεσε τὸν Διαμάντην νὰ μεταβῇ εἰς Βουκουρέστιον, τὴν δὲ 13ην Ἰουνίου ἦλθεν οὗτος εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου προσεπάθησεν, ἀλλ' εἰς μάτην, ἵνα πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του καθησυχάσῃ τὴν ἐναντίον του μῆνιν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκ τῶν συνομιλιῶν, ἃς ἔσχε μετὰ τῶν ρουμανιζόντων, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς ἐπαφήν, ἐπίσθη ὅτι δὲν ἦτο πλέον ἀνεκτὴ ἡ δρᾶσίς του, ἀπεφάσισεν, ἵνα μεταβαίνων εἰς Βουκουρέστιον τακτοποιήσῃ τὴν θέσιν του. Εὐστροφος καὶ πονηρὸς ὡς ἦτο, ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἐπετύγχανεν ἐκεῖ νὰ ἐγκριθῇ ἡ πολιτικὴ του, ὡς μὴ ἀντιτιθεμένη εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ρουμανικοῦ κράτους. Ἡ ρουμανικὴ ὅμως κυβέρνησις, βαρέως φέρουσα τὴν ἰταλικὴν ἐκδήλωσίν του, εἶχεν ἀποδεχθῆ ἔν τῷ μεταξὺ ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ πρότασιν τοῦ Προξένου Θεσσαλονίκης, ὅπως τὸν περιφρονήσῃ, καὶ εἶχε δώσει ἐντολήν εἰς τὸ προξενεῖον, δι' ἧς αἴρουσα τὴν πρόσκλησίν τῆς ἀπηγόρευε τὴν θεώρησιν τοῦ διαβατηρίου του διὰ τὴν εἰς Βουκουρέστιον μετάβασίν του, οὕτω δὲ ἡ ἀναχώρησίς του ἐματαιοῦτο.

Ἡ ματαιώσις ὅμως αὕτη ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἐπιφέρῃ ζωηροτέρων καὶ πλέον ἐμπαθῆ τὴν δρᾶσίν του ἐπὶ τῆς ἰταλικῆς κατευθύνσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων τῆς Θεσσαλονίκης προυκλήθησαν συζητήσεις, ἂν συνέφερε νὰ ἀποξενωθῇ οὗτος πάσης σχέσεως μετὰ τοῦ Βουκουρεστίου. Λαβὼν ὅμως ὁ γράφων ἐγκαίρως γινώσιν τοῦ δημιουργηθέντος ζητήματος, ἐπέτυχε χρησιμοποιήσας τὸν Δημοσθένην Χατζηγώγαν, περὶ οὗ κατωτέρω, νὰ ὑποδείξῃ καταλλήλως ὡς συμφερωτέραν λύσιν διὰ τε τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ συμφέρον τῶν ρουμανιζόντων τὴν ἐγκρισίν ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Βουκουρέστιον καὶ μετὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξόδου αὐτοῦ ἐκ Ρουμανίας.

Ἡ λύσις αὕτη, καταλλήλως ὑποστηρικθεῖσα ὑπὸ τῶν προσελκυσθέντων εἰς τὴν ἑλληνικὴν κατεύθυνσιν ρουμανιζόντων, ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης, ὅπερ ἐπέτυχε τὴν ἐγκρισίν τῆς μετακινήσεώς του, κατόπιν δὲ ταύτης οὗτος ἀνεχώρησε τὴν 19ην Ἰουνίου διὰ Ρουμανίαν, ὁπόθεν δὲν τῷ ἐπετράπη ἔκτοτε ν' ἀπομακρυνθῇ. Κατόπιν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ τὴν ἀρχηγίαν τῆς διαμαντικῆς μερίδος ἐν τῇ ἰταλοκρατομένῃ περιοχῇ ἀνέλαβεν ὁ ἰατρὸς Γρεβενῶν Νικ. Μητσιομπούνας, ὅστις ἀρχικῶς ἠκολούθησε τὴν ἀλλόφρονα τακτικὴν τοῦ Διαμάντη. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἡ ἰταλόφιλος προπαγανδιστικὴ δρᾶσις ἤρξατο ἐκφυλιζομένη, μετατραπεῖσα εἰς προσπάθειαν συντηρήσεως τῆς προνομιούχου αὐτῆς θέσεως ἔναντι τῶν ἀρχῶν κατοχῆς.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΠΡΑΚΤΩΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ

Ἄναμφισβήτως ἡ δρᾶσις τοῦ Διαμάντη ἐπεσκίαζε γενικῶς τὴν δρᾶσιν ὄλων τῶν ἄλλων ἀνθελληνικῶς δρώντων παραγόντων τῆς προπαγάνδας, ἐφ' ὅσον ἄλλωστε πάντες οὗτοι ἐκινουῦντο ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν καθοδήγησιν αὐτοῦ. Ἐν τούτοις κρῖνομεν ἐπιβεβλημένον νὰ περιλάβωμεν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν ἄλλων σημαντικῶν ἐπίσης παραγόντων τῆς ἀνθελληνικῆς ταύτης κινήσεως, οἵτινες ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν προπαγανδιστικὴν ταύτην δρᾶσιν, περιοριζόμενοι εἰς τοὺς κυριώτερους τούτων.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν Σωτήριος Ζ. Ἀραΐας ἐκ Σαμαρίνης ὑπῆρξεν ὁ κύριος ὀργανωτὴς τῆς νεολαίας, ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἀρχηγίαν αὐτῆς. Γνωρίζων καλῶς τὴν ἰταλικήν, ἐχρησιμοποιοεῖτο ὡς διερμηνεὺς ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν καὶ ἐξεμεταλλεύετο πᾶσαν εὐκαιρίαν, ἵνα διαρκῶς συκοφαντῇ τοὺς Ἕλληνας, καὶ κυρίως τοὺς ἑλληνόφρονας Βλάχους. Πολλὰ συλλήψεις Ἑλληνοβλάχων, πραγματοποιηθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, ὠφείλοντο εἰς προσωπικὰς καὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας διαβολὰς τοῦ Ἀραΐα. Ἐκ τῆς ὅλης ἀνθελληνικῆς δράσεως αὐτοῦ ἀρχοῦμεθα νὰ μνημονεύσωμεν τὰ ἑξῆς:

Τὴν 8ην Μαρτίου, καθ' ἣν συνώδευε δύναμιν ἰταλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ χωρίον Κρασιά, ἅμα τῇ ἀφίξει ταύτης ἐγένετο συγκέντρωσις τῶν κατοίκων, εἰς ἣν ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ ἐκεῖ σταθμοῦ χωροφυλακῆς μετὰ τοῦ σταθμάρχου. Ὁ Ἀραΐας, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπετέθη δριμύτατα κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ξέρουμε ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ δασικοὶ ὑπάλληλοι, δάσκαλοι καὶ χωροφύλακες, οἱ ὅποιοι σᾶς καταπιέζουν καὶ προπαγανδίζουν κατὰ τῆς Ἰταλίας. Πρέπει νὰ ξέρουν ὅλοι αὐτοὶ ὅτι ὁ καιρὸς των παρῆλθεν...». Μεθ' οὗ, τῇ εἰσηγήσει του προφανῶς, ὁ Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς ἔθεσεν ὑπὸ κράτησιν ὀλόκληρον τὴν δύναμιν τῆς χωροφυλακῆς καὶ κατεξηυτέλισεν αὐτήν.

Ὁ ρουμανοδιδάσκαλος Κρασιάς Μπρατζούμας, ἐπιλεγείς ὡς ἀρχηγὸς τῆς νεολαίας τῶν βλαχοχωριῶν τῆς περιοχῆς καὶ λογοκριτὴς τῶν ἐπιστολῶν τῶν κατοίκων, ὕβριζε καὶ ἐπίεζεν ἀσυστόλως πάντα ἀνθιστάμενον εἰς τὰ σχέδιά του. Ἀντέδρασε μετὰ φανατισμοῦ κατὰ τῆς ἀπογραφῆς τῶν σπαρεισῶν ἐκτάσεων καὶ ἀργότερον κατὰ τῆς συγκεντρώσεως, ὅταν δ' ἐκλήθη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ σταθμάρχου, ἵνα τῷ γίνωσι σχετικαὶ συστάσεις, ὅπως παύσῃ ἀντιδρᾶν εἰς τὴν ἐργασίαν, ἣτις ἀφῆρα εἰς τὸν ἐπισιτισμὸν ὄλων, ἀπήτησε: «Σκατά. Ἐδῶ εἶναι βλαχο-Κρασιά καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτε». Ὁ ἴδιος συνέταξεν ὑπόμνημα πρὸς τὰς ἰταλικὰς ἀρχάς, δι' οὗ ἀπεκηρύσσεται ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ Ἑλλάς καὶ ἐζητεῖτο ἡ προσάφρησις τῆς περιοχῆς

εις την Ἰταλίαν, τὸ ὑπόμνημα δὲ τοῦτο περιέφερον αὐτοπροσώπως πρὸς ὑπογραφήν, ἀπειλῶν καὶ ἐκβιάζων.

Ὁ ἀναφερθεὶς καὶ εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ παρελθόντος ἔτους διευθυντὴς τοῦ Ταμείου Γρεβενῶν Κωνστ. Πέμματος κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἀπέβαλε πάντα χαλινὸν καὶ πᾶν πρόσχημα εἰς τὰς ἀνθελληνικὰς ἐκδηλώσεις του. Ἀπέστειλεν ἀμφότερα τὰ τέκνα του εἰς τὸ ρουμανικὸν γυμνάσιον καὶ ὕβριζε παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἀπεκάλει «ψοφίμι». Μετατεθεὶς εἰς Αἴγινα καὶ ἀντικατασταθεὶς, ἐπεκαλέσθη τὴν ἐπέμβασιν τῶν Ἰταλῶν, οἵτινες ἀποκατέστησαν τοῦτον εἰς τὴν θέσιν του, ἀπειλήσαντες τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ ταμείου ὅτι «θὰ τοὺς κρεμάσουν εἰς τοὺς στύλους τῶν τηλεγράφων, ἐὰν δὲν ἐξετέλουν πιστῶς τὰς διαταγὰς τοῦ Πέμματος». Ἀργότερον ὁ Πέμματος ἐπέζητησε καὶ ἐπέτυχε τὴν τοποθέτησίν του εἰς Λάρισα. Ὅταν ὁμως ἐγένετο ἡ ἐκστρατεία τοῦ Εὐαγγελόπουλου, περὶ ἧς κατωτέρω, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν ὄπλων, ὁ Πέμματος ἐπανῆλθεν αὐτόκλητος εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν καὶ συμμετέσχε τῶν ὁμάδων ἐρεῦνης, πρωτοστατῶν εἰς ὕβρεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

Νέος παράγων ἐντονωτάτης ἀνθελληνικῆς δράσεως καὶ δημιουργίας πολλῶν ἀσχημιῶν ἐνεφανίσθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Δημ. Εὐαγγελόπουλος, ὅστις, καταγόμενος ἐκ Διάκου καὶ ἐγκατεστημένος ἐν Γρεβενοῖς, ἦτο παλαιὸς κομμουνιστῆς, ἐκτεθεὶς καὶ ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς τοῦ Ἐνιαίου μετώπου. Οὗτος, καταγόμενος ἐξ ἑλληνικῆς οἰκογενείας καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχων μὲ τὸν Κουτσοβλαχισμόν, καθ' ὃ τυχοδιώκτης καὶ κακοποιός, βεβαρημένος μὲ μελανὸν ποινικὸν μητρῶον, παρουσιάσθη εἰς τὰς ἰταλικὰς ἀρχάς, προθυμοποιηθεὶς νὰ τὰς ἐξυπηρετήσῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὑποδείξεως κεκρυμμένων ὄπλων. Αἱ ἰταλικαὶ ἀρχαί, δεχθεῖσαι τὴν προσφορὰν του, ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ἓνα λόχον ἐρεῦνης, ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὁποίου ὁ Εὐαγγελόπουλος διέπραξεν ἀνηκούστους θηριωδίας κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ἅμα ὅτι οὗτος ἐν τῇ δράσει του ταύτῃ εὗρε τοὺς μᾶλλον θεομὸνθ θιασώτας καὶ συνεργάτας ἐν τῷ προσώπῳ παλαιῶν γνωστῶν κομμουνιστῶν, ὡς ὁ γραμματεὺς τῆς κοινότητος Ἀμυγδαλιῶν Νικ. Στεργιόπουλος καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀναβρύτων Κων. Βουλγαρίδης.

Ὁ Εὐαγγελόπουλος ἐπρωτοστάει εἰς ὕβρεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, ἐχειροδίδει δὲ αὐτοπροσώπως κατὰ χωροφυλάκων καὶ ἀστυνομικῶν σταθμαρχῶν, κατηγορῶν τούτους ὡς ἀντιδρώντας εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς περισυλλογῆς τῶν ὄπλων. Συγκεκριμένως ἐκτύπησε τὸν ὑπενωμοτάρχην Καλλονῆς Ἰωάν. Νεντῆν, καθ' ὃν χρόνον, ἐννοεῖται, ἐκράτουν τοῦτον δέσμιον Ἰταλοὶ στρατιῶται. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ἐπίσης ὅτι ὁμιλῶν πρὸς κομμουνιστικοὺς κύκλους ἐδικαιολογήθη εἰπὼν: «Εἶναι καιρὸς νὰ κτυπήσωμε καὶ νὰ ἐξυτελίσωμε τώρα τὴν χωροφυλακίαν, γιατί θὰ τὴν βροῦμε ἀντιμέτωπον ἀργότερα». Εἰς τὸ ἔργον του, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, εἶχεν ἐθε-

λοντήν συνεργάτην τὸν διευθυντήν ταμείου Πέμμαν, ἐλθόντα ἐπίτηδες ἐκ Λαοίσης. Μετὰ τὸ πέρας τῆς περιουσίας του εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν ἐπεσκέφθη τὴν περιοχὴν Βοΐου, εἰς ἣν ἀπειλῶν, ἐκβιάζων καὶ οὐδενὸς μέσου φειδόμενος καὶ πρὸ οὐδενὸς δισταζὼν ὑπεχρέωσε τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Πενταλόφου, Ἀγίας Σωτήρας, Μόρφης, Κορυφῆς, Χρυσουγῆς καὶ Διλόφου νὰ ὑπογράψωσιν αἴτησιν προσαρτήσεως τῆς περιοχῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὴν περιουσίαν του ταύτην συνωδεύετο ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων καὶ ἐπὶ πλέον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, ὃν διώρισε πρόεδρον τῆς κοινότητος Φιλίου.

Τῆς εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν προπαγανδιστικῆς δράσεως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμμετέσχον οἱ Ζῆκος Ἀραΐας, πατὴρ τοῦ ἀναφερθέντος καθηγητοῦ, συνταξιούχος ρουμανοκαθηγητῆς, Εὐθύμιος Γκαρέλλας, Ἀπόστ. Πάπας, Μιχ. Τεγογιάννης καὶ Δημ. Βαρδούλης, καθηγηταὶ τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν, ὁ Λάζ. Περγίτης, ἐπιθεωρητῆς τῶν ρουμανικῶν σχολείων, Γεώργ. Πολυωραῖος, ἱερεὺς τῆς ρουμανικῆς ἐκκλησίας, Στέργ. Γίτσης, ψάλτης τῆς ρουμανικῆς ἐκκλησίας, Κων. Καζάνας, δικηγόρος, Γεώργ. Βασιλάκης, δικηγόρος, ἡ οἰκογένεια Μητσιομπούνα καὶ ἡ οἰκογένεια Γκριζιώτη.

Εἰς τὴν Σιάτισταν σοβαρὰν δρᾶσιν ἐξεδήλωσεν ὁ δικηγόρος Θωμᾶς Νούσιος, ἐμφανισθεὶς ἀπροκαλύπτως διώκτης τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν καὶ διὰ τῶν συκοφαντιῶν καὶ ραδιουργιῶν του ἐπισύρας τὴν ὑποψίαν τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς κατὰ τῶν ἐλληνικῶν ἐν γένει ἀρχῶν. Εἰς τὰς ἀνθελληνικὰς ἐνεργείας του οὗτος εἶχε στενὸν συνεργάτην τὸν ἀδελφόν του Κων. Νούσιαν, φοιτητὴν νομικῆς, παλαιὸν κομμουνιστὴν, ὑποβαλόντα δῆλωσιν μετανοίας.

Ἐξετέθη ἤδη ὅτι τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἐν τῇ ἰταλοκρατουμένῃ Μακεδονίᾳ ἰταλορουμανιζόντων ἀνέλαβε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη ὁ ἱατρὸς Γρεβενῶν Νικ. Μητσιομπούνας. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τόσον οὗτος, ὅσον καὶ ὁ ὑπαρχηγὸς αὐτοῦ Ἀποστόλος Ντόκος, παντοπώλης, ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν προπαγανδιστικῶν ἐνεργειῶν.

Ἴνα καταδειχθῇ ἡ ἀνθελληνικὴ καὶ σκοτιὰ δρᾶσις τῶν ὡς ἄνω πρακτόρων τῆς προπαγάνδας, παραθέτομεν κατωτέρω δύο συγκεκριμένα γεγονότα, ὧν τὸ μὲν ἔλαβε χώραν ἐν ἰταλοκρατουμένῃ περιοχῇ, τὸ δὲ ἐν γερμανοκρατουμένῃ, εἰς ἣν ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἡ ἐπέμβασις Ἰταλῶν.

Εἰς τὸ Ἄργος Ὁρεστικὸν τῆς ἰταλοκρατουμένης περιοχῆς Καστορίας περὶ τὰ μέσα Μαρτίου συνεπέια συκοφαντιῶν πρὸς τὰς ἰταλικὰς ἀρχὰς ρουμανιζόντων συνελήφθησαν ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐφυλακίσθησαν ὁ ἱερεὺς Παπαδαμιανὸς Καρακώτας καὶ πέντε ἄλλοι Ἑλληνοβλάχοι. Μετὰ τὴν φυλάκισίν των καταλλήλως ἠρωτήθησαν ἐὰν ἐδέχοντο νὰ δηλώσωσιν ὅτι ἦσαν Ρουμάνοι, ἵνα ἀποφυλακισθῶσιν. Ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἐν πλήρει ἀγανακτήσει ἀπήντησεν «Προτιμῶ νὰ πεθάνω στὴ φυλακὴ ἀλλὰ Ἑλληνα». Ἐδήλωσαν ὁμως ὅτι ἀπεδέχοντο ὅτι ἦσαν Ρουμάνοι καὶ ἀπεφυλακίσθησαν κατόπιν τῆς δηλώσεώς των οἱ Γεώργιος Ἀποστόλου καὶ Μιχαὴλ Γάτσας Ζαγούρης.

Εἰς τὸ χωρίον Κλεισοῦραν τῆς γερονοκρατουμένης περιοχῆς τὴν 27ην Μαρτίου μετέβησαν εἰς Ἰταλὸς λοχίας μετὰ τριῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἅμα τῇ ἀφίξει των παρεκάθησαν εἰς τὸ καφενεῖον Σαμαρᾶ μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου, ἔνθα, κληθέντες, προσῆλθον ὁ δημοδιδάσκαλος Μιχαήλ Παπαμιχαήλ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀνθυπολοχαγὸς Κ. Παπαμιχαήλ καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος Τρύπης. Ἐπὶ τῇ προσελεύσει των ὁ Ἰταλὸς λοχίας εἶπεν ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς: «Εἰς τὸ ἰταλικὸν Φρουραρχεῖον Καστορίας ἐπῆγαν παιδιὰ ἀπὸ τὴν Κλεισοῦρα καὶ ἀνέφεραν ὅτι σεῖς διαδίδετε ὅτι τὸ λαϊκὸν συσσίτιον τοῦ χωρίου συντηρεῖ ἢ Ἀγγλία καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς Γεώργιος θ' ἀποστείλῃ λίαν προσεχῶς ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα». Εἰς ἀπάντησιν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ὅτι οὐδέποτε οὗτοι εἶπον τοιοῦτόν τι καὶ ὅτι ἀσφαλῶς πρόκειται περὶ συκοφαντιῶν, διετάχθησαν παρὰ τοῦ λοχίου ν' ἀναχωρήσωσι. Ἄμα ὅμως ὡς ἠγέρθησαν καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν ἔξοδον, ἐδέχθησαν ἑξαφνικὰ ραβδισμοὺς καὶ γρονθοκοπήματα ἐκ μέρους τῶν Ἰταλῶν στρατιωτῶν. Προφανῶς τὴν κατὰ τῶν ἀνωτέρω κατηγορίαν ἐδημιούργησεν ὁ ρουμανοδιδάσκαλος Κλεισοῦρας.

Η ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΔΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΤΑΛΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη περιορίσθη μὲν σημαντικῶς ἡ ἔκνομος δρᾶσις καὶ αἱ πάσης φύσεως ἀσχημίαι, χωρὶς βεβαίως νὰ ἐκλείψωσιν ἐντελῶς, ἠὲξήθη ὅμως ἐξ ἀντιθέτου σημαντικώτατα ἡ προσηλυτιστικὴ δρᾶσις διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἐπισιτιστικοῦ παράγοντος.

Ὁ ἀναλαβὼν τὸν ρόλον τοῦ ὑπαρχηγοῦ Ἀπόστολος Ντόκος μετέφερε κατὰ πυκνὰ χρονικὰ διαστήματα πάσης φύσεως τροφίμα, ἅτινα διενέμοντο ἄλλοτε δωρεὰν καὶ ἄλλοτε ἀντὶ ἐλαχίστου ἀντιτίμου εἰς τοὺς μὴ ἑλληνόφρονας Βλάχους. Μετέφερον ἐπίσης φάρμακα καὶ σχολικὰ εἶδη. Συγκεκριμένως περὶ τὸ τέλος Ἰουνίου μετέφερε 1.000 κιλὰ φάρμακα καὶ διάφορα σχολικὰ εἶδη. Τὰ σχολικὰ εἶδη διανεμήθησαν εἰς τὰς ρουμανικὰς κοινότητας καὶ τὰ σχολεῖα, τὰ δὲ φάρμακα εἰς τὰς κοινότητας καὶ τοὺς ρουμανόφρονας ἰατροὺς. Δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῇ, ὡς ἐνδεικτικὸν τῶν ἐλαττηρίων, ἕξ ὧν ἦγοντο οἱ πράκτορες τῆς προπαγάνδας ταύτης, τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ντόκος εἰς τὸ κοστολόγιον τῶν μεταφερθέντων ὡς ἄνω εἰδῶν ἀνέγραψεν ἐπισήμως καὶ ἰδικῆν του προμήθειαν.

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον διανεμήθησαν τροφίμα καὶ συγκεκριμένως ζάχαρις καὶ μαρμελάδα, ἅπαντα δὲ ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς. Κατὰ τὴν διανομὴν ταύτην ἀνεκοινώθη ὅτι πᾶς Βλάχος ἠδύνατο νὰ λάβῃ, καὶ μάλιστα ἐντε-

λῶς δωρεάν, τὰς ποσότητας ταύτας, ἤρκει μόνον νὰ δηλώσῃ προσχώρησιν εἰς τὴν προπαγάνδαν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἐποχὴν παρετηρήθη μεγίστη ἔντασις τῆς προπαγάνδας διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν τέκνων τῶν Ἑλληνοβλάχων εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα. Πρὸς προσέλκυσιν τούτων ἰδρῦθησαν πλουσιώτατα μαθητικὰ συσσίτια καὶ διενέμοντο εἰς τοὺς μαθητὰς ὑποδήματα. Περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐγένετο νέα διανομὴ ἀραβοσίτου καὶ ζαχάρως, καθ' ἣν ὑπελογίσθη ποσότης 10 ὀκάδων ἀραβοσίτου κατ' ἄτομον καὶ 1 χιλιογράμμου ζαχάρως, ἐνῶ διὰ τοὺς ἔχοντας τέκνα εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα ἢ ποσότης τοῦ ἀραβοσίτου ἐδιπλασιάζετο, χορηγοῦμένων 20 ὀκάδων κατ' ἄτομον. Τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων ἐγένετο τρίτη διανομὴ ἐκ 5 ὀκάδων σίτου, 10 ὀκάδων ἀραβοσίτου καὶ ἡμίσεος χιλιογράμμου ζαχάρως κατ' ἄτομον καὶ διὰ τὰς οἰκογενεῖας τῶν μαθητῶν ἐπὶ πλεόν 10 ὀκάδων ἀραβοσίτου κατ' ἄτομον καὶ ἑνὸς χιλιογράμμου μαρμελάδας κατ' οἰκογένειαν.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἡ προσπάθεια πρὸς προσηλυτισμὸν μαθητῶν ἐξηκολούθησεν ἐντεινομένη, γενομένης ἐκμεταλλεύσεως ἐκτὸς τῆς ἐπισιτιστικῆς καὶ πάσης ἄλλης καταλλήλου καταστάσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἤρξατο ἐκτραχυνομένη ἡ κατάστασις λόγῳ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων ἀνταρτικῶν ομάδων. Αἱ ομάδες αὗται, ἑλληνικῶν ἀρχικῶς φρονημάτων, ἔδρασαν κατὰ τῶν συνεργαζομένων μὲ τοὺς Ἱταλοὺς Βλάχων, σημειωθεισῶν ἐκ τούτου πολλῶν περιπτώσεων ἐκτελέσεως προπαγανδιστῶν πρακτόρων.

Αἱ Ἱταλικαὶ ἀρχαὶ ἔδωσαν τότε νέαν ὄψιν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ρωμαϊκῶν λεγεῶνων, ἐνῶ οἱ διαμαντικοὶ ἀρχηγοὶ ἐκήρυξαν τὸ ρουμανίζον στοιχεῖον ὑπὸ διωγμόν. Αἱ Ἱταλικαὶ ἀρχαὶ ἀπεφάσισαν ἐπίσης τὴν κατάταξιν ρουμανοφρόνων εἰς τὴν Ἱταλικὴν χωροφυλακὴν ἀντὶ σημαντικωτάτων ἀπολαυῶν, διὰ τὴν κατὰ τὴν δὲ ταύτην ἐνηργήθη εὐρεία προπαγάνδα, ἣτις περιέλαβε καὶ τοὺς ρουμανίζοντας τῶν γερμανοκρατουμένων περιοχῶν.

Ἄλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἀνταρτικαὶ ομάδες περιήρχοντο ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν κομμουνιστῶν, οἵτινες ἀπὸ συστήματος περιέλαβον εἰς τὴν δίωξιν καὶ τοὺς ἐθνικοφρονῶντας Ἑλληνοβλάχους. Ἐδημιουργήθη οὕτω χαώδης κατάστασις, ἐκσπῶσα κυρίως εἰς βάρους τῶν πανταχόθεν βαλλομένων καὶ οὐδαμοῦ εὐρισκόντων στήριγμα ἐθνικοφρόνων Ἑλληνοβλάχων. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐσυνεχίσθη ἐνταθεῖσα βραδύτερον.

Ἐλάχιστα εἶναι τὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἠδυνήθημεν νὰ συγκεντρώσωμεν ἐκ τῆς Ἱταλοκρατουμένης ταύτης περιοχῆς, διότι αἱ Ἱταλικαὶ ἀρχαὶ κατοχῆς εἶχον λάβει δρακόντια μέτρα κατὰ τῆς λειτουργίας τῆς ἡμετέρας ὑπηρεσίας, ἤλεγχον δ' αὐστηρῶς πᾶσαν ἀλληλογραφίαν. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὰ συγκεντρωθέντα ὑφ' ἡμῶν στοιχεῖα δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ παράσχωσι τὴν εἰκόνα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προπαγάνδας, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ προσηλυτίσεως δὲν κατέστη δυνατόν νὰ συγκεντρώσωμεν στατιστικὰ στοιχεῖα. Ἐχομεν ὅμως τὸ δεδομένον, ὅτι οἱ

μαθηται τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Κρανιαῶς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1941-1942 ηὐξήθησαν, τὰ μὲν νήπια ἀπὸ 18 εἰς 108, οἱ δὲ μαθηταὶ ἀπὸ 46 εἰς 64. Ἐν αὐτῇ ἐπιτομῇ καὶ τὸ μοναδικὸν τοῦτο στοιχεῖον παρουσιάζει σημαντικὴν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προπαγάνδας, ἐν τούτοις αἱ γενικαὶ πληροφορίαι ἔφερον ὅτι ἐν τῷ συνόλω παρὰ τὰ ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα καὶ τὰ πολυειδῆ εὐνοϊκὰ στοιχεῖα ἢ ἀντίδρασις τοῦ πατριωτικωτάτου ἑλληνοβλαχικοῦ στοιχείου ὑπῆρξε τόσον σθεναρά, ὥστε τ' ἀποτελέσματα τῆς προπαγάνδας ἐλάχιστα ἔθιξαν τὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν.

ΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ ΕΝ Τῇ ΓΕΡΜΑΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝῃ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους εἶχε καταφανῆ ὅτι τὰ συνθήματα καὶ αἱ κατευθύνσεις τῆς ἰταλοφίλου προπαγάνδας τοῦ Διαμάντη, αἵτινα προσεῖλκυσαν ὀπαδοὺς ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ καὶ τῇ ἰταλοκρατουμένῃ περιοχῇ τῆς Πίνδου, δὲν εὔρον πρόσφορον ἔδαφος ἐν τῇ γερμανοκρατουμένῃ Μακεδονίᾳ, εἰς ἣν ἐνανάγησαν ὅλαι αἱ προσπάθειαι τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Διαμάντη ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ δικηγόρου Θωμᾶ Πισπιρίκου. Ὁ τελευταῖος οὗτος εἶχε δώσει ἐνδείξεις ἰταλοφίλου καὶ ἀνθελληνικοῦ προσανατολισμοῦ ἀπὸ τῆς περιόδου ἔτι τῆς δεξύνσεως τῶν ἰταλοελληνικῶν σχέσεων πρὸ τοῦ πολέμου. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Διαμάντη ἐτάχθη φανερὰ ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τούτου, ὑπερέβη δὲ μάλιστα κατὰ πολὺ εἰς ἀνθελληνικὸν φανατισμὸν τὸν πατέρωνά του, διότι ἐκηρύχθη καὶ ὑπὲρ τῆς συνεργασίας μετὰ πάσης ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας, βουλγαρικῆς καὶ ἀλβανικῆς, πρὸς ἣν κατεύθυνσιν δὲν ἔσχομεν στοιχεῖα, ὅτι συνετάσσετο καὶ ὁ Διαμάντης.

Ἐκτὸς τοῦ Πισπιρίκου εὐνοϊκοὶ πρὸς τὴν ἄποψιν Διαμάντη ἐφάνησαν καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν - Πίνδου καταγομένων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τῶν ρουμανικῶν σχολείων Θεσσαλονίκης καὶ τῆς ὑπαίθρου. Ἐναντίον ὅμως τούτων εἶχε ταχθῆ ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν παλαιῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τῶν ρουμανίζόντων, οἵτινες οὔτε ἠδύναντο οὔτε καὶ ἠθελον νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰ νέα διαμαντικὰ συνθήματα τῆς προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ρώμην καὶ ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ Βουκουρεστίου. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Διαμάντη προσεπάθησαν ἐπιμόνως νὰ προσεταιρισθῶσι τινὰς τῶν ἡγητῶν τούτων, παραδεχθέντες χάριν συμβιβασμοῦ νὰ περικύψωσι πολλὰ ἐκ τῆς καθαρῶς διαμαντικῆς θέσεως. Ἐδημιουργήθη οὕτω μία ζύμωσις, ἣτις διήνυσεν πολλὰ στάδια καὶ ἣτις πολλὰκις ἔλαβε μορφήν δεξύνσεως καὶ σοβαρῶν διαστάσεων. Τὴν μεγαλύτεραν ὄξυνσιν ἔδωκαν τὰ ἐξῆς γεγονότα, ἀναγόμενα εἰς τὴν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Διαμάντη εἰς Ρουμανίαν περίοδον:

1) Ἡ κατὰ τὰ μέσα Μαρτίου καὶ ἀρχὰς Ἰουνίου προσωπικὴ ἐμφάνις τοῦ Διαμάντη εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Βέροιαν.

2) Ἡ δημοσίευσις τῆς ἐπιστολῆς του εἰς τὸν θεσσαλικὸν τύπον, ἐν ἧ ὁ Διαμάντης περιέλαβεν ἄνευ ἐξουσιοδοτήσεως καὶ τὰ ὀνόματα πολλῶν ἡγετικῶν ρουμανιζόντων στοιχείων τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας.

3) Ἡ ἐνέργεια κατατάξεως ρουμανιζόντων εἰς τὸ σῶμα τῶν καραμπινιέρων.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη μέχρι τέλους τοῦ ἔτους ἐπεκράτησε κατάστασις ἡρεμίας ἀπὸ ἀπόψεως προπαγανδιστικῶν ἀσχημιῶν. Ἡ ἡρεμία αὕτη, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἀλληλεπίδρασιν καὶ ἀλληλοεξουδετέρωσιν τῶν διαφόρων τάσεων τῆς προπαγάνδας, ὑπῆρξε λίαν ὠφέλιμος διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἄποψιν, διότι πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων οὔτε αἱ ἀσχημίαι τοῦ παρελθόντος ἔτους παρετηρήθησαν οὔτε ἐπαναστατικὴ δρᾶσις ἐξεδηλώθη οὔτε ἔδαφος ἐκμεταλλεύσεως εἰς ἄλλας προπαγάνδας παρεσχέθη. Αἱ δημιουργηθεῖσαι τάσεις εἶχον προσλάβει, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀνθελληνικὸν προσανατολισμὸν, ὠρισμένην κλιμάκωσιν, ὁ συντελεστὴς τῆς ὁποίας δι' ἐκάστην κατεύθυνσιν, αὐξομειούμενος ἐκάστοτε κατὰ τὰς περιόδους τῶν ζυμώσεων, παρέμεινε τελικῶς πλέον σημαντικὸς καὶ ἐνισχυμένος διὰ τὴν εὐνοϊκωτέραν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἀπόψεις μερίδα τῶν συντηρητικῶν ρουμανιζόντων. Ὁ Πισπιρῆκος ἀπεσπάσθη τῆς διαμαντικῆς κατευθύνσεως ἐργαζόμενος δι' ἑαυτὸν, οἱ λοιποὶ ρουμανιζόντες ὠργανοῦντο εἰς διαφόρους κατευθύνσεις, ἐνῶ ἡ ἰσχυροτέρα κατευθύνσις τῶν συντηρητικῶν ρουμανιζόντων ἐλάμβανε θέσιν, ἐξυπηρετοῦσαν τὸ ἑλληνικὸν συμφέρον. Οὕτως ἐδημιουργήθησαν αἱ ἐξῆς κατευθύνσεις :

α') Ἡ κατεύθυνσις τοῦ ἀδιαλλάκτου μισελληνισμοῦ καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως πάσης εὐκαιρίας πρὸς ὑπονόμευσιν καὶ συκοφάντησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κινήσεως ταύτης ἴσταντο οἱ ἀνακαλύψαντες τὴν λατινογενῆ καταγωγὴν των χωρὶς μεταξὺ τούτων νὰ παραλείπεται, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐθνικὸν προσανατολισμὸν των, ἄλλοπρόσαλλος τακτικὴ ἄλλων πρὸς Ἰταλίαν καὶ ἄλλων πρὸς Ρουμανίαν.

Ὁ κυρίως ἐκπροσωπῶν τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἦτο ὁ δικηγόρος Πισπιρῆκος, ὅστις εἰς συνεννοήσεις του μετὰ τῆς Βουλγαρικῆς λέσχης παρεδέχθη ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ἐνίσχυσιν τῶν βουλγαρικῶν ἐπιδιώξεων περὶ βουλγαροποιήσεως καὶ τῆς ὑπολοίπου Μακεδονίας. Οὗτος ἐπροπαγάνδιζεν ἀκόμη καὶ τὴν ἀνάγκην συνεργασίας τῶν Ρουμανοβλάχων μετὰ τῶν ἐλαχίστων ἀλβανικῶν στοιχείων τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ἐπιδιώκων τὴν ἐνίσχυσιν τῆς βουλγαρικῆς θέσεως, ἥτοι τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ μὴ ἑλληνικὰ γηγενῆ στοιχεία τῆς Μακεδονίας ὑπερέτρουσαν τοῦ ἑλληνικοῦ. Ὁ Πισπιρῆκος ἐπεχείρησε μακρὸν ταξείδιον εἰς Ρώμην, ἐτήρει δὲ στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης. Ἐνῶ δὲ εἶχεν ἐκδηλωθῆ προσηνατολισμένος πρὸς τὴν διαμαντικὴν ἄποψιν τοῦ ἰταλικοῦ προσανατολισμοῦ, ταυτοχρόνως ὅμως

δὲν ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τῆς ρουμανικῆς κατευθύνσεως. Ἐπεδίωκε μᾶλλον τὸν συγκερασμὸν τῶν δύο ἀπόψεων, ἀποφυγὼν νὰ λάβῃ θέσιν ἐπὶ τοῦ περιμαχίτου ζητήματος τῆς καταγωγῆς τῶν Βλάχων, ὅπερ κυρίως ἀπετέλει τὴν κυρίαν ἀφορμὴν τῶν διενέξεων τῶν ρουμανιζόντων. Γενικῶς ἡ θέσις αὐτοῦ καὶ τῶν ὀλίγων ὁπαδῶν του δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι εὕρισκετο εἰς τὴν κατεύθυνσιν: «Πᾶς ἄλλος πλὴν τῆς Ἑλλάδος».

β') Ἡ καθαρῶς διαμαντικὴ κατεύθυνσις τοῦ πρὸς Ἱταλίαν προσανατολισμοῦ, ἣν ἐξεπροσώπων ἤδη ἐν τῇ γερμανοκρατούμενῃ Μακεδονίᾳ ὁ διευθυντὴς τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Βεροίας Σωτήριος Παπαθανασίου καὶ ὁ ἱερεὺς Βεροίας Παπαστέργιος Μιχατάσης. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην παρεσύρθη καὶ ὁμᾶς νέων τῆς περιοχῆς Βερμίου ὑπὸ τοὺς Γεώργ. Νουλίκαν, Ἡλίαν Καραγιάννην καὶ Κώνσταν Μανάκον.

Ὁ Παπαθανασίου εἶχε στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Ἱταλικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης, τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν Γρεβενῶν καὶ τοῦ διαμαντικοῦ κέντρου Γρεβενῶν. Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἱερέως, τοῦ Νουλίκα καὶ τῶν λοιπῶν ἰταλοφίλων νέων ἀνέλαβε τὴν στρατολογίαν καραμπινιέρων καὶ βραδύτερον ἐθελοντῶν διὰ τὰ ἀντιανταρτικὰ σώματα ἐκ τῶν νέων τῆς περιοχῆς Βεροίας.

Ὁ Παπαστέργιος Μιχατάσης ἐπροπαγάνδιζε τὴν ἄποψιν, ὅτι συμφέρον διὰ τοὺς μὴ Ἑλληνας Βλάχους ἦτο νὰ προσανατολισθῶσι πρὸς τὴν Ἱταλίαν, ἣτις καὶ στρατεύματα κατοχῆς διέθετεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὡς νικητρία ἠδύνατο νὰ προσαρτήσῃ τὰ ἐδάφη, ἐπεκτείνουσα τὰ ὄρια τοῦ ἰταλικοῦ κράτους, ὥστε νὰ περιλάβωσιν ἐντὸς αὐτῶν ἐν γεινιάσει πρὸς τὴν Ἀλβανίαν τὴν Ἠπειρον, τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν, εἰς ἃς κατόκου Βλάχοι. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν μὴ ἐπιτεύξεως τούτου προσεπάθει νὰ πείσῃ τοὺς ρουμανιζοντας ὅτι ἔπρεπε νὰ προτιμηθῇ ὁ προσανατολισμὸς πρὸς τὴν Ἱταλίαν, διότι καὶ μεγάλη δύναμις ἦτο αὕτη καὶ ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὕρισκετο, ἐνῶ ἡ Ρουμανία εὕρισκετο μακρὰν καὶ ἐλάχιστα ἠδύνατο νὰ ἐλπίζωσι παρ' αὐτῆς. Ὁ Μιχατάσης ἐγνώριζε τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν, εἶχε δὲ παραμείνει καὶ ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα εἰς Ἱταλίαν. Εἰσηγήθη ἅμα ὅπως ἡ λειτουργία ἐν τῇ ρουμανικῇ ἐκκλησίᾳ διεξάγεται ἐναλλάξ εἰς τὴν ρουμανικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν μὲ ἀπώτερον σκοπὸν, ὅπως βραδύτερον παραμείνῃ μόνον ἡ ἰταλική. Ἐπὶ πλέον οὗτος ἔφερεν ἐνδυμασίαν μᾶλλον προσεγγίζουσαν πρὸς τὴν τῶν καθολικῶν ἱερέων, πιθανώτατα δὲ καὶ εἰς τὰ δογματικὰ ζητήματα ἐκαθολικίζε. Αἱ προτάσεις καὶ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Μιχατάση προυκάλεσαν σφοδροτάτην ἀντίδρασιν, οὐδεμιᾶς τῶν εἰσηγήσεών του ἐλικρατησάσης.

Τέλος ὁ Νουλίκας καὶ οἱ λοιποὶ νέοι, ἐρχόμενοι ἐπίσης εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Ἱταλικοῦ προξενείου, προσεπάθουν νὰ παρεμβάλωσι κατὰ τὰς συγκεντρώσεις τῶν ρουμανιζόντων τὰ ἰταλόφιλα συνθήματα, ὁμιλοῦντες περὶ τῆς ἐθνολογικῆς θεωρίας, καθ' ἣν οἱ Βλάχοι κατήγοντο ἐκ τῶν ἀποίκων

τῶν ρωμαϊκῶν λεγεῶνων. Οὕτως εἰς γενομένην ἐν Κάτω Βερμίῳ διασκέδασιν ἐψάλλσαν τραγούδια μὲ ἰταλόφιλον περιεχόμενον καὶ μὲ τὴν ἐξῆς κοινὴν ἐπωδὸν :

«Ἡ μαμά μας Ρώμη θέλει νὰ μάση τὰ παιδιά της
ἀπὸ τὴν Πίνδο, Ὀλυμπο καὶ Βαλκάνια.
Ἄπ' ὅπου περνᾷ βάλλει καμπάνες νὰ κτυποῦν'
σηκωθῆτε, Ἄρουμᾶνοι, λιοντάρια δικά μας».

Οἱ ἰταλόφιλοι ἔξεμεταλλεύθησαν κυρίως τὴν μὴ ἐπίλυσιν ὑπὸ τῆς Ρουμανίας μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1942 τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου. Μετὰ τὴν ριζικὴν ὅμως ἐπίλυσιν τούτου, ἥτις συνέπεσε νὰ ἐπιτευχθῆ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη, ἡ ἰταλόφιλος προπαγάνδα πρὸ τῆς γενικῆς κατακραυγῆς περιῆλθεν εἰς ὕφεσιν, μὴ δημιουργήσασα ἔκτοτε ζητήματα καὶ ἀναταραχὴν.

γ') Ἡ κατεύθυνσις προσεγγίσεως ἰταλοφίλων καὶ ρουμανοφίλων ἐν τῷ συνθήματι τῆς μέσης θέσεως : «Οἱ Βλάχοι τῆς Βαλκανικῆς δέον ν' ἀποτελέσωσι τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ τῶν δύο λατινογενῶν λαῶν Ἰταλίας καὶ Ρουμανίας». Τὴν ἄποψιν ταύτην ἐπροπαγάνδιζεν ὁ Ἰωάννης Καραμούζης, ὅστις εἶχεν ἀναδειχθῆ πρῶτος πρόεδρος τῆς Ρουμανικῆς λέσχης Θεσσαλονίκης, ὑπεστηρίζετο δ' εἰς ταύτην ὑπὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν τῶν ρουμανικῶν σχολείων, οἵτινες κατήγοντο ἐκ Γρεβενῶν καὶ Πίνδου. Ἀπὸ καθαρῶς ἐθνολογικῆς ἀπόψεως ἡ κατεύθυνσις αὕτη συνεταυτίζετο μὲ τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Πισπιρίκου.

δ') Ἡ κατεύθυνσις τῶν ζωηροτέρων ἡγετικῶν ρουμανιζόντων στελεχῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων προέχουσιν θεσιν κατεῖχον ὁ Μπατζάκας καὶ ὁ Ἄντ. Χαϊδούλης, καὶ ἰδίᾳ ὁ τελευταῖος, καθ' ἣν ἔδει νὰ διατηρηθῆ ὁ ἐθνολογικὸς προσανατολισμὸς τῶν ρουμανιζόντων ὡς μέχρι τοῦδε πρὸς τὴν Ρουμανίαν. Οὐδεμίᾳ παρέμβασιν, τείνουσα ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ρουμανίζοντας ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν, ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῆ, ἀφοῦ ἐκεῖθεν ἐδημιουργήθη ἡ ὅλη κίνησις καὶ ἐκεῖ εἶχον εὖρει καταφύγιον πάμπολλοι Βλάχοι τῆς Ἑλλάδος. Ταυτοχρόνως ὅμως ἡ κατεύθυνσις αὕτη ἐπέδωκε τὴν διὰ τοῦ συμμάχου τῆς Ρουμανίας κατακτητοῦ ἐπίτευξιν εὐρύνσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν ρουμανιζόντων ἐν τῷ ἑλληνικῷ πλαισίῳ, κατὰ τρόπον ὥστε οὗτοι διατηροῦντες ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνος πολίτου καὶ ἀπολαύοντες προσθέτων προνομίων ὡς Ρουμᾶνοι νὰ καταστῶσι προνομιούχοι.

ε') Ἡ κατεύθυνσις τῆς συντηρητικωτέρας μερίδος τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐμμονῆς τῶν ρουμανιζόντων εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας δημιουργηθεῖσαν θέσιν, ὅφ' ἦν ἐπὶ δεκαετηρίδας ἤδη διεβίωσαν ἐν ἀγαστῇ συμποσίᾳ μὲ τοὺς Ἑλληνας κατοίκους αὐτῆς. Ἀρχηγὸς τῆς μερίδος ταύτης ἀνεδείχθη ὁ Βεροειὺς Δημοσθένης Χατζηγώγας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν

κτηματιῶν καὶ μεγάλης μερίδος γεωργῶν. Τὴν ἄποψιν ταύτην ἠκολούθησαν καὶ αἱ πλεῖστοι τῶν ἀνεγνωρισμένων ρουμανικῶν κοινοτήτων καὶ συγκεκριμένως αἱ τοῦ Πατήματος καὶ τοῦ Γραμματικοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἐδέσσης.

Ἡ ἐπίσημος ρουμανικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ ὑπεστήριξε καὶ ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν μερίδα Μπατζάκα-Χαϊδούλη. Πρὸς τὴν αὐτὴν ἄποψιν συνετάχθη καὶ ἡ πλειονότης τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, τῶν καταγομένων ἐκ τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν ρουμανικῶν σχολείων Ἰωάν. Μαργαρίτης καὶ ὁ γενικὸς διαχειριστὴς Φίλιππος Γκόζ, ἀμφοτέρωι ἀσχοῦντες μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ρουμανιζόντων.

Ἐπὶ τὴν πληροφορίαν, ὅτι πρὸς τὴν κατευθύνσιν τοῦ Καραμουζῆ ἀπέκλινον καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς πρεσβείας Ἀθηνῶν Κούζας καὶ Παπαϊωάννου, καταγόμενοι ἐξ Ἀβδέλλας Γρεβενῶν, ὁ κατώτερος ὑπάλληλος Γούλας Μπουσουλέγκας, γόνος ἑλληνικῆς οἰκογενείας τοῦ Βερμίου, καὶ ὁ διπλωματικὸς ταχυδρόμος Ἀλέξανδρος Σδρούλας. Ὁ Ρουμάνος πρόξενος Θεσσαλονίκης Πολέσκου, ὑπηρετῶν εἰς Θεσσαλονίκην ἀπὸ τῆς προπολεμικῆς περιόδου, ἐτήρει τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν κατευθύνσεων Χαϊδούλη καὶ Χατζηγῶγα, προσπαθῶν διὰ διπλωματικῶν ἐλιγμῶν νὰ προσπορισθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ὀφέλη ὑπὲρ τῆς ρουμανικῆς ἀπόψεως καὶ ἐπωφελοῦμενος τῆς τότε λεπτῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐμφανίσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους του ὑπὲρ τῶν ρουμανιζόντων, χωρὶς ὅμως νὰ δώσῃ κατὰ τὰ λοιπὰ λαβὴν εἰς ἐκμεταλλεύσεις εἰς τὰ λοιπὰ ἀνθελληνικὰ στοιχεῖα.

Ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως τοῦ Χατζηγῶγα εἶχον ταχθῆ ὁ Ρουμάνος ὑποπρόξενος, ὁ ἱατρὸς Δάν, ἀσκῶν σημαντικὴν ἐπιρροὴν, καὶ γενικῶς οἱ ἔχοντες στενὰ σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων λόγῳ ἐπαγγέλματος καὶ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, ὡς καὶ οἱ διαθέτοντες ἀκίνητον περιουσίαν παλαιοὶ ρουμανιζόντες. Τοὺς κύκλους τούτους ἐνίσχυσαν αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ τῆ προτάσει τῆς Γενικῆς ἐπιθεωρήσεως νομαρχιῶν, καθ' ὅσον ὁ γράφων σὺν ἐπανειλημμέναις ἐπαφὰς μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κατευθύνσεως ταύτης Δημοσθένους Χατζηγῶγα εἶχεν ἐπιτύχει ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους νὰ κατευθύνῃ τοῦτον ἐν τῷ κοινῷ συμφέροντι εἰς σθεναρὰν ἀντίδρασιν κατὰ πάσης ἀνθελληνικῆς δράσεως καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθελληνικῶν προπαγανδῶν καὶ ἐπιδιώξιν, ὅπως παύσῃ ἐμφανιζομένη καὶ αὐτὴ αὕτη ἢ ὑπαρξίς ρουμανικῆς προπαγάνδας, τῶν ρουμανιζόντων διαβιούντων ἐφεξῆς ὡς ἡσυχῶν καὶ φιλονόμων πολιτῶν.

Οὕτω δι' ἐπιδεξιῶν χειρισμοῦ ὑπὸ τῶν συντηρητικῶν παραγόντων τῶν ρουμανιζόντων τῶν ἐμφανιζομένων ἐκάστοτε ζητημάτων καὶ προβλημάτων ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἐπετεύχθη γενικῶς ἐξέλιξις, εὐνοοῦσα τὰς ἑλληνικὰς ἀπόψεις. Γενικῶς ὅμως εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν διαμόρφωσιν τῶν διαφορῶν κατευθύνσεων συνετέλεσαν τὰ κάτωθι γεγονότα :

Περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου ἀφίχθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βέροϊαν ὁ Διαμάντης, ὅστις ἔθεσεν ἀμέσως ζήτημα προσχωρήσεως τῶν ρουμανιζόντων εἰς τὴν ἰταλόφιλον κατευθύνσιν, κεκαλυμμένην ὅμως ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς συνεργασίας πρὸς τε τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Ὡς ἦτο φυσικόν, ἡ ἐπέμβασίς του αὐτῆ ἀπέβλεπεν ὑστεροβούλως εἰς τοῦτο, ὅπως, ἐὰν αἱ ἀπόψεις του ἐγίνοντο ἀποδεκταί, ἀναδειχθῆ οὗτος ἀρχηγὸς σύμπαντος τοῦ ρουμανιζόντος στοιχείου. Ἡ ἐμφάνισίς του ὅμως κατόπιν τῆς διὰ τῶν κύκλων τοῦ Χατζηγώγα ἐπιτευχθείσης νομιμόφρονος κατευθύνσεως ἐγένετο ἀμέσως αἰτία δημιουργίας σάλου καὶ ἀναταραχῆς μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων. Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην πλὴν τοῦ Πισπιρικού καὶ ἐν μέρει τοῦ Καραμούζη οὐδένα ἄλλον ἐπέτυχε νὰ παρασύρῃ. Εἰς τὴν Βέροϊαν ἐγένετο συγκέντρωσις εἰς ἑξοχικὸν παρεκκλήσιον τῶν ρουμανιζόντων, καθ' ἣν προεκλήθη δευτέρα συζήτησις. Μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ Διαμάντη ἐτάχθησαν ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου Παπαθανασίου, ὁ ἱερεὺς Μιχατάσης καὶ ὁμᾶς νέων ὑπὸ τὸν Νουλίκαν. Ἡ ἀντίδρασις ὅμως τῶν λοιπῶν ὑπῆρξε ζωηροτάτη καὶ τελικῶς οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ Διαμάντη κατετροπώθησαν, ἐπικρατησάσης τῆς μερίδος τοῦ συντηρητικοῦ Δημοσθ. Χατζηγώγα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἀφίκετο ἐκ νέου ὁ Διαμάντης, ἔλθων εἰς συνεννοήσεις καὶ ἐπαφὰς μὲ διαφόρους, ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδένα κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ, ἐνῶ ἀπεναντίας οἱ πλεῖστοι ὑπεστήριζον ὅτι ἡ παρουσία του καὶ αἱ ἐνέργειαι του ἐγίνοντο ἀφορμὴ κακοῦ διὰ τοὺς μὴ Ἑλληνας Βλάχους. Εὐρεθεὶς πρὸς τοιαύτης ἀντιδράσεως ὁ Διαμάντης, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ μεταβῆ εἰς Ρουμανίαν, ἵνα ἀρυσθῆ ἐκεῖθεν, ὡς ἤλπιζεν, ἰσχὴν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἀπόψεών του, ἐπηκολούθησαν δὲ τὰ ἐν προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἐκτεθέντα.

Ἡ δημοσίευσίς τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Διαμάντη εἰς τὸν θεσσαλικὸν τύπον καὶ αἱ ριπτόμεναι παρ' αὐτοῦ κατευθύνσεις ἰταλόφιλου προσανατολισμοῦ ἔγιναν ἀφορμὴ σφοδροτάτων διαμαρτυριῶν τῶν ρουμανιζόντων ἡγετικῶν στοιχείων. Ἰδιαιτέρως ἐξανέστησαν ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἐγένετο χρῆσις τῆς ὑπογραφῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐντολῆς, ὡς ὁ Χατζηγώγας κ.ο.κ.

Ὁ Ρουμάνος γενικὸς πρόξενος Ποπέσκου ἐδικαίωσεν ἀπολύτως τοὺς διαμαρτυρομένους καὶ παρεδέχθη ὅπως κοινοποιηθῆ ἀπάντησις διαψεύσεως. Ἀντίθετος ὅμως εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐτάχθη ὁ πρόεδρος τῆς συσταθείσης ἐν τῷ μεταξὺ Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης Καραμούζης, ὅστις, προκαλέσας καὶ τὴν τηλεφωνικὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀνωτέρου ὑπαλλήλου τῆς πρεσβείας Κούζα, ἐπέτυχεν ὅπως αἱ διχογνωμίαι αὗται μὴ λάβωσι τὴν ὁδὸν τῆς δημοσιότητος, ἀλλὰ λυθῶσι δι' ἑσωτερικοῦ συμβιβασμοῦ μεταξὺ των.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Διαμάντη ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου Βεροίας Σωτ. Παπαθανασίου ἐκοινοποίησεν εἰς τοὺς νέους τῆς περιφερείας ἐγκύκλιον τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν, ὅτι ἠδύνατο νὰ καταταγῶσιν εἰς

τὴν ἰταλικὴν χωροφυλακὴν ὡς καραμπινιέροι ἢ ἀξιωματικοὶ τοῦ σώματος τούτου ἀναλόγως τῶν προσόντων των. Τὰ προσόντα ταῦτα καθορίζοντο διὰ μὲν τοὺς καραμπινιέρους ἡλικία μέχρι 35 ἐτῶν καὶ γνώσεις δημοτικῆς σχολείου, διὰ τοὺς ὑπαξιωματικούς ἡλικία μέχρι 30 ἐτῶν καὶ ἀπολυτήριον γυμνασίου καὶ διὰ τοὺς ἀξιωματικούς ἡλικία μέχρι 30 ἐτῶν καὶ πτυχίον ἀνωτάτης σχολῆς. Καθορίζετο ἐπὶ πλέον ὅτι ὅσοι θὰ προεκρίνοντο θὰ ἐφοίτων εἰς εἰδικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις ἐπὶ δίμηνον, μετὰ δὲ τὴν ἀποφοίτησίν των ἐξ αὐτῆς οἱ προοριζόμενοι διὰ τοὺς βαθμοὺς τοῦ ὑπαξιωματικοῦ ἢ ἀξιωματικοῦ θ' ἀπετέλλοντο ἐπὶ ἑξάμηνον εἰς Ἰταλίαν. Οἱ καραμπινιέροι οὗτοι θ' ἀπετέλουν ἴδιον σῶμα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐν Λαρίσση ἐδρευόντος Ραποντίκα καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἀποστράτου ταγματάρχου τῆς ἐλληνικῆς χωροφυλακῆς Στεφάνου Κώτσιου. Οἱ ἰταλόφιλοι παράγοντες τῆς Βεροίας καὶ ὁ πρόεδρος τῆς λέσχης Θεσσαλονίκης Καραμούζης ἐνήργησαν ἐντονωτάτην προπαγάνδαν καὶ ἐπέτυχον νὰ παρασύρῳσιν ἀριθμὸν τινα νέων, λόγῳ κυρίως τῶν καλῶν οικονομικῶν παροχῶν, αἵτινες ἦσαν μισθὸς 30 χιλιάδων δραχμῶν μηνιαίως διὰ τοὺς καραμπινιέρους, 80 χιλιάδων δραχμῶν διὰ τοὺς ὑπαξιωματικούς καὶ 130 χιλιάδων δραχμῶν διὰ τοὺς ἀξιωματικούς, ἐπὶ πλέον δὲ τροφή, ἐνδυμασία καὶ κατοικία. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι αἱ παροχαὶ αὗται διὰ τὴν περίοδον ταύτην, παραβαλλόμεναι μὲ τὰς ἀποδοχὰς τῶν Ἑλλήνων δημοσίων ὑπαλλήλων, ἦσαν ἐξαιρετικά.

Κατόπιν ἐπιμόνου ἐνεργείας ἐνεγράφησαν πρὸς κατάταξιν 26 νέοι ἐν ὄλῳ, οἱ Ν. Κουτόβας, Δημ. Ἀντ. Καμίνας, Ἡλίας Ἀδ. Πρίπαρης, Ζήσης Ἰ. Παζαλίας, Γεώρ. Ν. Παπαγιαννούλης, Βίκτωρ Γ. Καπρίνης, Δημ. Στ. Παπαστεργίου, Ἡλίας Μ. Ἀραβᾶς, Γεώργ. Μιχ. Φανόλας, Γεώρ. Π. Ζάννας, Γεώρ. Ι. Μήλας, Νικ. Π. Δημούλας, Στέρ. Ν. Τζιμουγιάννης, Νικ. Ζ. Καραμήτρον, Ἰωάν. Ν. Κόγκας, Μιχαὴλ Μπερλεκάρου, Ἀντών. Κ. Τσάμης, Στέργ. Ν. Χατζῆκος, Νικ. Ἀθ. Φιτάκας, Παν. Σέμου, Στέργ. Κ. Γκίκας, Κων. Γ. Μπουσμπούκης, Ἀθ. Ἰ. Σταμούλης, Γεώρ. Ν. Νιτέλλας, Δημ. Ἀδ. Μητρόγκας καὶ Γεώργ. Ἀθ. Γάκης.

Ἄπαντες οἱ ἐγγραφέντες κατήγοντο ἐκ τῆς περιοχῆς Βεροίας, ἦσαν δ' ὅλοι ἄγαμοι πλὴν τοῦ Παναγιώτου Σέμου, ὄντος ἐγγάμου, ἀλλὰ ἐπιλεγέντος ὡς διερμηνέως λόγῳ τῆς γλωσσομαθείας του. Ἀπόφοιτος γυμνασίου ἦτο μόνον ὁ Γεώργ. Παπαγιαννούλης. Ἡ ἐγγραφή 26 μόνον νέων ἐξ ὀλοκλήρου τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας δὲν ἐκρίθη ἱκανοποιητικὴ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κατάταξιν τούτων ἐξεδηλώθη μεγάλη ἀντίδρασις, κυρίως ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν γονέων καὶ συγγενῶν τῶν ἐγγραφέντων, ἐξ ἧς καὶ ἀνεβλήθη ἀρχικῶς ἢ ἀναχώρησις τούτων, ἵνα ματαιωθῇ τελικῶς βραδύτερον.

Ἐν τέλει κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ Γενικοῦ ρουμανικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης ἐλήφθησαν μέτρα διατηρήσεως ἐν συνοχῇ τοῦ ρουμανόφρονος στοιχείου καὶ πειθαρχίας αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐκ Βουκουρεστίου παρεχομένης ὁδη-

γίας. Πρὸς πρόληψιν δ' ἐπανεμφάνισεως τοῦ Διαμάντη ἢ ἄλλου ὑποκαταστάτου αὐτοῦ ἐκαλλιουργήθη ἡ ἰδέα τῆς συγκροτήσεως πενταμελοῦς ἀνωτάτου συμβουλίου, ὅπερ, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου ἐξ ἐκάστου τῶν κέντρων Θεσσαλονίκης, Βεροίας, Γρεβενῶν καὶ Ἰωαννίνων καὶ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τῶν Ρουμάνων ἐκπαιδευτικῶν, θὰ ἐπελαμβάνετο ὅλων τῶν γενικῶν ζητημάτων, τῶν ἀφορώντων εἰς τοὺς ρουμανίζοντας, καὶ θὰ ἐρρῦθμιζε τὴν κίνησιν καὶ τὰς κατευθύνσεις αὐτῶν. Ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τούτου, ἔχων τὸν τίτλον τοῦ ὑπάτου ἀρχηγοῦ τῶν Βλάχων, θὰ ἐξελέγετο διὰ τῆς ψήφου τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου. Ἄλλ' ἢ σκέψις αὕτη δὲν ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Βουκουρεστίου, ὅπερ τηροῦν τὴν ἐπιβολὴν διὰ τοῦ χρήματος καὶ τῶν τροφίμων ἐπροτίμησε καὶ τὴν τήρησιν τῆς διευθύνσεως δι' ἐμπίστων αὐτῷ προσώπων.

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Μαρτίου ἐσημειώθη ἡ ἐμφάνισις ἐν Θεσσαλονίκη Ρουμανικῆς κοινότητος, δρώσης κατ' ἀπομίμησιν τῆς Βουλγαρικῆς λέσχης. Ἡ κοινότης αὕτη ὑφίστατο καὶ προπολεμικῶς τῇ σιωπηρῇ συγκαταθέσει τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἠνείχοντο ταύτην, καίπερ μὴ προβλεπομένην ὑπὸ τῶν συνθηκῶν, διὰ λόγους φιλικῆς ἀβρότητας ἔναντι τῆς μέχρι τότε συμμάχου Ρουμανίας. Ἦδη, κατὰ μίμησιν προφανῶς τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἡ Ρουμανικὴ κοινότης ἐπεχείρει νὰ ἐμφανίσῃ σπουδαιότερον ρόλον, ἀναλαμβάνουσα τὴν ὅλην κατεύθυνσιν τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας.

Προπολεμικῶς ἡ κοινότης Θεσσαλονίκης περιελάμβανε 50 μόνον μέλη καὶ εἶχε σκοπὸν καθαρῶς ψυχαγωγικόν. Ἦδη, ἀναδιοργανωθείσα, μὲ ἀριθμὸν μελῶν, ὑπερβάντα τοὺς 300, διεξεδίκει πολιτικὰς ἐπιδιώξεις, ἀποτελοῦσα τρόπον τινὰ τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου, ὅπερ δὲν ἠθέλε, φαίνεται, νὰ ἐκτεθῆ εἰς ἀνθελληνικὰς ἐνεργείας. Ἀμα τῇ ἐμφανίσει τῆς ἐζητήθη ἡ διευκρίνισις τῆς θέσεώς της, καθ' ὅσον αὕτη οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ἐπίσημως οὔτε ὑπὸ τὴν μορφήν σωματείου οὔτε ὑπὸ τὴν μορφήν ὀργανισμοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἐκ τῆς ἐρευνῆς καὶ μελέτης τοῦ ζητήματος ἐκρίθη ὑπὸ τῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας ὡς προτιμότερα ἡ ἀποφάσεις τῆς τηρήσεως τῆς αὐτῆς σιωπηρᾶς ἀνοχῆς, ἵνα μὴ προκληθῆ ἡ δι' ἀποφάσεως τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ἔγκρισίς της. Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος, κληθεὶς ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς Ἀστυνομίας, ἀφῆκε νὰ νοηθῆ τοιαύτη ἀπειλή, ἐνῶ ὑπεσχέθη ἐξ ἀντιθέτου ὅτι ἢ μὴ δημιουργία ζητήματος θὰ ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ ταύτης, ἥτις θ' ἀπέφευγε νὰ προβῆ εἰς ἐνεργείας, ἀντιτιθεμένας πρὸς τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους.

Ἀρχικῶς τὰ γραφεῖα τῆς κοινότητος ἐστεγάσθησαν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρόλου Ντῆλ 7 ρουμανικοῦ δημοτικοῦ σχολείου, βραδύτερον

ὅμως διετέθη διὰ τὴν στέγασιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τσιμισκῆ 104 οἴκημα. Ἐν τῷ μεταξύ, γενομένων ἀρχαιρεσιῶν, εἰς ἃς ἔλαβον μέρος καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν λοιπῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας, ἐξελέγη τὸ διοικητικὸν συμβούλιον αὐτῆς ὡς ἑξῆς: Ἰωάν. Καραμούζης (ὁδὸς Ἰωαννίνων 63), πρόεδρος, ἀπόφοιτος τῆς ρουμανικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς, ἐκτοπισθεὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου, Ἄθαν. Ἀθανασέσκου, ἀντιπρόεδρος, (Ἰουστινιανοῦ 31), Στέφας ἢ Παπανέλκος (Μακεδονικῆς Ἀμύνης 57), Ἀριστ. Μουστάκας (Συνοικισμὸς Νεαπόλεως ὁδὸς Βενιζέλου 4), Θωμᾶς Πισπιρῆκος, δικηγόρος, (Ἐγνατίας 132), σύμβουλοι, Ἀναστ. Τζουφέτας (Δεληγιώργη 25), γραμματεῦς. Τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου ἦσαν ἄμισθα πλὴν τοῦ γραμματέως Τζουφέτα, ὅστις τὸν Φεβρουάριον ἐλάμβανε μισθὸν ἐκ δραχμῶν 20.000 μηνιαίως, αὐξηθέντα ἀπὸ τοῦ Μαΐου εἰς δραχμὰς 80.000 μηνιαίως. Ἡ πρώτη ἐνέργεια τῆς κοινότητος ταύτης ἦτο νὰ ἐπιληφθῆ τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος τῶν ρουμανιζόντων, οὗτινος ἡ ἐξέλιξις θὰ ἀναγραφῆ εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἄλλωστε τοῦ Μαΐου ὁ ἐπιστρέψας ἐκ Βουκουρεστίου διευθυντῆς τῆς ρουμανικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς Δαυὶδ Πλιατάριος, προκαλέσας σύγκλησιν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, εἶχε μεταβιβάσει ρητὰς ὑποσχέσεις τοῦ Ρουμάνου πρωθυπουργοῦ, ὅτι ἀπὸ τοῦ θέρους θὰ ἤρχιζεν ἡ ἀποστολὴ τροφίμων.

Ἀπὸ τῆς ἐπισήμου ἐμφανίσεώς της ἡ Ρουμανικὴ κοινότης ἀπετέλει πλέον τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ τῶν ρουμανικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ρουμανοφρόνων, ἀργότερον δὲ μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Γενικοῦ ρουμανικοῦ προξενείου ἀνέλαβε τὸν ρόλον τοῦ συνδέσμου καὶ πρὸς τὰς γερμανικὰς ἀρχὰς κατοχῆς. Ἀπαντες οἱ ἐξ Ἀθηνῶν ἢ Βουκουρεστίου ἀφικνούμενοι εἰς Θεσσαλονίκην διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι ἤρχοντο εἰς ἐπαφὴν καὶ συνεργασίαν μετὰ τῆς κοινότητος, μέσῳ τῆς ὁποίας διεβιβάζοντο τὰ συνθήματα καὶ αἱ κατευθύνσεις τῆς προσηλυτιστικῆς προσπάθειας. Εἶναι ἄλλωστε ἐξηκριβωμένον ὅτι ἡ κοινότης ἐχορηματοδοτεῖτο πλουσιοπαρόχως παρὰ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως. Τοιαύτας χρηματικὰς ἀποστολάς συνώδευσαν οἱ ὑπάλληλοι τῆς πρεσβείας Ἀλέξ. Σδρούλας καὶ Γ. Μπουσουλέγκας.

Ἡ κυρία ὅμως προπαγανδιστικὴ δρᾶσις τῆς κοινότητος ἐξεδηλώθη ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου καὶ ἐντεῦθεν, ὅποτε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀναχώρησις τοῦ Διαμάντη ἐπέφερε τὴν ἔκλειψιν τῶν ἐσωτερικῶν διενέξεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ συνεχὴς ἀφίξις σημαντικῶν ποσοτήτων τροφίμων παρέσχε τὸ σπουδαιότερον ὄπλον διὰ τὴν προπαγάνδαν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν μάλιστα τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ κοινότης ἤρχισε νὰ ἐκδίδῃ καὶ δελτία ταυτότητος, δι' ὧν ἐφωδιάζοντο ὅλοι οἱ ρουμανιζόντες τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας.

Τὰ δελτία ταυτότητος τῶν μελῶν τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος ἦσαν τετρασέλιδα, τὸ δὲ κείμενον αὐτῶν, συντεταγμένον εἰς ρουμανικὴν, γερμανικὴν,

ἰταλικὴν καὶ ἑλληνικὴν γλῶσσαν (μία σελὶς δι' ἐκάστην γλῶσσαν), περιελάμβανε τὰ κάτωθι :

Ρουμανικὴ Κοινότης Θεσσαλονίκης

Β ε β α ί ω σ ι ς

Ἡ Ρουμανικὴ Κοινότης Θεσσαλονίκης βεβαιοῖ ὑπ' εὐθύνην της καὶ ἐν πλήρει γνώσει ὅτι ὁ Κοσ ἐπαγγέλματος κάτοικος ὑπήκοος Ἑλληνας, εἶναι Ρουμανικῆς καταγωγῆς καὶ μέλος τῆς Ρουμανικῆς Κοινότητος Θεσσαλονίκης.

Ἡ παροῦσα βεβαίωσις χορηγεῖται, ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

Θεσσαλονικὴ τῆ 1942

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γραμματεὺς

Ἐπὶ τῆς γερμανιστὶ γεγραμμένης σελίδος ἔβεβαίου τὸ γνήσιον τῶν υπογραφῶν μόνον ὁ πρόξενος τῆς Ρουμανίας, ἐπὶ τῆς ἰταλιστὶ ἔβεβαίου καὶ ὁ πρόξενος τῆς Ἰταλίας, ἐπὶ δὲ τῆς ρουμανιστὶ ὁ Γκὸς ἔβεβαίου τὸ γνήσιον τῶν υπογραφῶν καὶ ὁ Ρουμάνος πρόξενος ἐπεκύρωσε διὰ τῆς υπογραφῆς του. Μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφοδιασθέντων διὰ τοιούτων δελτίων ταυτότητος ἀνῆλθεν εἰς ἑξακοσίους πενήκοντα, τὴν δὲ 4ῃν Νοεμβρίου ἀνῆλθεν εἰς χιλίους πενήκοντα.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν δρᾶσιν τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος καὶ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον αὐτῆς ἤσκησαν σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ρουμανιζόντων διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης ὁ ἐμπορομεσίτης Ἰωάν. Τσούτσιος ἐκ Βεροῖας καὶ ὁ ἰατρός Κωνστ. Δάν.

Παρὰ τὴν πολύμορφον ὅμως κατεύθυνσιν τῆς κοινότητος ταύτης ἡ τηρηθεῖσα σταθερῶς ὑπ' αὐτῆς στάσις δὲν ἔλαβε μορφὴν βιαιῶν ἀνθελληνικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἀσχημιῶν. Ἡ κοινότης αὕτη ἠρκέσθη εἰς τὴν συστηματικὴν προπαγάνδαν καὶ τὸν προσηλυτισμὸν εἰς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν πτωχῶν Βλάχων διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως διαφόρων εὐνοϊκῶν συνθηκῶν καὶ κυρίως διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν οἰκονομικῶν παροχῶν.

Τῆ πρωτοβουλίᾳ τῆς κοινότητος κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ Σεπτέμβριον ἐνηργήθη ἔρανος μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων διὰ τὴν ἀγορὰν δώρων πρὸς ἀποστολὴν εἰς τοὺς Ρουμάνους στρατιώτας τοῦ ἀνατολικοῦ μετώπου. Ὡς μικροτέρα συνεισφορὰ εἶχεν ὀρισθῆ τὸ ποσὸν τῶν 3.000 δραχμῶν, κατὰ δὲ τὰς πληροφορίας μας ὁ ἔρανος οὗτος ἀπέδωκεν ἱκανοποιητικὰ ποσά.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ

Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα, κατευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ρουμανικοῦ προευνεῖου, τῶν ρουμανοδιδασκάλων, τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης καὶ τῶν λοιπῶν ἡγετικῶν στελεχῶν, ἐξεμεταλλεύθη τὰς δυσμενεῖς διὰ τὴν Ἑλλάδα οἰκονομικὰς καὶ ἐπισιτιστικὰς κυρίως συνθήκας, ἵνα ἀυξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ρουμανιζόντων Βλάχων. Οὕτω περιοχαί, εἰς ἃς οὐδέποτε εἶχεν εἰσχωρήσει τὸ ρουμανικὸν μικρόβιον, ἐγένοντο ἤδη ἀντικείμενον προσπαθειῶν βαθμιαίας εἰσχωρήσεως, ἐνῶ εἰς ἄλλας, εἰς ἃς οἱ ρουμανίζοντες ἀπετέλουν ἔλαχιστην μειονότητα, κατεβλήθησαν σύντονοι προσπάθειαι πλήρους ἐκρουμανίσεως. Τὸ σπουδαιότερον ὄπλον τῆς προπαγάνδας ὑπῆρξεν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος, ἐνῶ μεγαλυτέρα μέρηματα κατεβλήθη πρὸς προσέλκυσιν τῆς νεότητος διὰ τοῦ σχολείου. Ἐκτὸς ὅμως τούτων, ἅτινα θὰ ἐξετασθῶσιν εἰς ἰδιαιτέρα κεφάλαια, καὶ πολλῶν ἄλλων μέσων ἐγένετο χρῆσις καὶ πολλῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ἐκμετάλλευσις. Οὕτως ἐπεχειρήθη ἡ ἴδρυσις ρουμανικῶν κοινοτήτων καὶ εἰς πόλεις ἢ χωρία, ἐνθα οὐδέποτε εἶχε σημειωθῆ ἔμφανῆς ρουμανικὴ ἐκδήλωσις, ἐπεδιώχθη ἡ παραχώρησις εἰδικῶν εὐεργετημάτων εἰς τοὺς ρουμανίζοντας ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ὡς συμμάχων, κυρίως δὲ ἐπεζητήθη ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν μελῶν τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος ἀπὸ τῶν συλλήψεων καὶ ἐκτελέσεων τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, αἵτινες ἐνηργοῦντο ὡς ἀντίποινα εἰς περιπτώσεις ἀντιγερμανικῶν ἐκδηλώσεων. Πάντως κατὰ περιοχὰς ἡ ἐκδηλωθεῖσα δράσις εἶχεν ὡς ἐξῆς :

Πόλις Θεσσαλονίκης. Τὰ ἐγγραφέντα μέλη εἰς τὴν κοινότητα ἀνῆλθον ἀρχικῶς εἰς 300 περίπου, ὧν οἱ πλεῖστοι κατήγοντο ἐκ τῶν περιοχῶν Γρεβενῶν καὶ Πίνδου, ὀλιγώτεροι ἐκ τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας καὶ ἐλάχιστοι ἐξ Ἡπείρου. Κατὰ τὴν διανομὴν τῶν τροφίμων τοῦ Νοεμβρίου παρουσιάσθησαν καὶ περὶ τοὺς 60 νέοι προσήλυτοι, μερικοὶ τῶν ὁποίων προήρχοντο ἐκ τῶν προσφύγων τῶν βουλγαροκρατουμένων περιοχῶν.

Περιοχὴ Κατερίνης. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Κατερίνης συνεστήθη τριμελὴς ἐπιτροπὴ, τιτλοφορηθεῖσα «Ρουμανικὴ κοινότης», ἣτις ἀνέλαβε τὴν ὅλην προπαγανδιστικὴν ἐνέργειαν, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν Γεωργ. Μπίκτου, ἀνθρακεμπόρου καὶ κτηματίου, Γεωργ. Τζέγκα, κτηματίου, καὶ Δ. Σακελλάροπούλου, νέου, σπουδάσαντος ἐν Ρουμανίᾳ. Ἐκτὸς τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς σπουδαῖοι παράγοντες τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας ἐν τῇ περιοχῇ Κατερίνης ἐξεδηλώθησαν ὁ Κων. Τόνας, πρόεδρος τοῦ δασικοῦ συνεταιρισμοῦ Κατερίνης, ὁ Δημ. Μαργαρίτης, κτηνοτρόφος, καὶ ὁ Ἄναστ. Τζίγκας, κτηνοτρόφος, μετὰ τοῦ υἱοῦ του Αὐρηλίου, φοιτητοῦ.

Πρὸς τόνωσιν τῆς προπαγάνδας μετέβησαν εἰς Κατερίνην, ἔλθόντες εἰς ἔπαφην μετὰ τῶν ἀναφερθέντων πρακτόρων, ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης Καραμούζης δῖς, τὸν Μάϊον καὶ Ὀκτώβριον, ὁ ρουμανοκαθηγητῆς Καραγιάννης καὶ ὁ ὑπάλληλος τῆς Ρουμανικῆς πρεσβείας Ἀθηνῶν Παπαϊωάννου. Ἡ κίνησις αὕτη ὠφείλετο εἰς τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν Κατερίνης παρεχίμαζον ἄνω τῶν 1500 οἰκογενειῶν Βλάχων, ἔξ ὧν 500 οἰκογένειαι εἰς τὸ χωρίον Δῖον.

Κατὰ μῆνα Νοέμβριον κατόπιν ἀποστολῆς εἰς Κατερίνην σοβαρῶν ποσοτήτων τροφίμων ἢ προπαγάνδα ἔσχε τὴν σημαντικὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐγγραφῆς ἀρκετῶν βλαχικῶν οἰκογενειῶν διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν τροφίμων. Ὅταν ὅμως δι' ἐπιτοπίου ἡμῶν μεταβάσεως ἐξηγήσαμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τούτους Βλάχους ὅτι ἡ ὑπογραφή των διὰ τὴν παραλαβὴν τροφίμων ἐσήμαινεν ὀριστικὴν ἀποχώρησιν αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἀναγνώρισιν ὅτι ἦσαν Ρουμάνοι, ὁ μέγιστος ὄγκος τῶν Ἑλληνοβλάχων τούτων διεμαρτυρήθη ἐντόνως, διότι δὲν εἶχε τεθῆ αὐτοῖς ζήτημα ἀλλαγῆς ἐθνικότητος, ὅταν τοῖς ἐζητήθη νὰ ὑπογράψωσι δηλώσεις, ἵνα συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν διανομὴν. Οἱ πλεῖστοι μάλιστα τούτων ἐδήλωσαν ὑπερηφάνως ὅτι «ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ πολλαπλάσιον τὰ προσφερόμενα αὐτοῖς τρόφιμα, ἐὰν ἐπρόκειτο μὲ αὐτὰ νὰ ἐξαγορασθῇ ἡ ἐθνικὴ των συνείδησις». Πάντως οἱ περισσότεροι ἐπέστρεψαν τὰ παραληφθέντα, ἐκδηλώνοντες τὴν περιφρόνησίν των πρὸς τοὺς ἐπιζητήσαντας νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὴν πενίαν των.

Τελικῶς, τελευτῶντος τοῦ ἔτους, ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἐν τῇ περιοχῇ Κατερίνης διὰ τῆς ὑπερηφάνου ἀντιδράσεως τῶν Ἑλληνοβλάχων, κυρίως τῶν καταγομένων ἐκ Λειβαδίου τοῦ Ὀλύμπου, σχεδὸν ἐξεμηδένισθη, μὴ παραμεινάντων εἰς αὐτὴν εἰμὴ ἐλαχίστων ἐκ Σαμαρίνης καὶ τινῶν Ἀρβανιτοβλάχων.

Περιοχὴ Βεροίας - Βερμίου - Ναούσης. Ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ καὶ προπολεμικῶς ὑπῆρχε σημαντικὸς ἀριθμὸς ρουμανιζόντων, ἀνηκόντων, ὡς ἐξετέθη, κατὰ μεγίστην ἀναλογίαν πολιτικῶς εἰς τὴν ἐν Ρουμανίᾳ ὀργάνωσιν «Σιδηρᾶν φρουράν», ἣτις ἀνέκαθεν εἶχε φιλογερμανικὸν προσανατολισμόν. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν, ὡς ἀνεφέρθη εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἔτους 1941, οἱ ρουμανίζοντες Βεροίας ἐνεφανίσθησαν ὑπὸ μορφὴν ἐντονώτατα ἀνθελληνικὴν, δημιουργήσαντες ἀσχημίας, τῇ πρωτοστατήσει τοῦ ἀθλητικοῦ συλλόγου «Τραϊάν». Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδημιουργήθησαν αἱ ἀναφεροθεῖσαι εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια διαιρέσεις καὶ προστριβαὶ μεταξὺ διαμαντικῶν Ἰταλοφίλων καὶ ρουμανιζόντων, τῶν τελευταίων πάλιν διαιρεθέντων εἰς τοὺς ἐξημμένους ἐκμεταλλευτὰς τῆς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Χαϊδούλην καὶ τοὺς συντηρητικούς, οἵτινες ἐνέμενον εἰς τὴν ἀνέκαθεν καθεστηκυῖαν τάξιν ὑπὸ τὸν Χατζηγώγον.

Μετά τὴν κατατρόπωσιν τῶν διαμαντικῶν κατὰ τὴν γενομένην τὸν Μάρτιον συγκέντρωσιν οἱ ὄπαδοι τοῦ Ἄντ. Χαϊδούλη ἠθέλησαν νὰ κινηθῶσι κυρίως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν διὰ τὴν ἀπόκτησιν διαφόρων προνομίων. Αἱ ἀξιώσεις των ὅμως αὐται, δις τοῦλάχιστον ὑποβληθεῖσαι εἰς τὸ γερμανικὸν Φρουραρχεῖον, εὔρον ἀντιμέτωπον τὸν Γερμανὸν φρούραρχον, ὅστις τοὺς ἀπήντησε: «Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆτε ὅτι εἴσθε Ἕλληνες πολῖται». Κατόπιν τούτου καὶ λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως τῶν συντηρητικῶν τῆς ὁμάδος Χατζηγῶγα αἱ ἀξιώσεις αὐται δὲν ἐπαυλῆθησαν.

Κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον, ἐνεργηθεισῶν ἀρχαιρεσιῶν διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέων μελῶν τῆς ρουμανικῆς κοινότητος Βεροίας, ἐπέτυχον διὰ σημαντικῆς πλειοψηφίας ὁκτὼ ὄπαδοι τοῦ Χατζηγῶγα, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Δημ. Καπρίνης, Γεώργ. Τσαλέρας, Ἰωάν. Σαμαρᾶς, γνωστοὶ συντηρητικοί, καὶ εἰς μόνον τῆς ἰταλοφίλου μερίδος ὁ Γεώργ. Νουλίκας. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ψηφοφορίας ταύτης δὲν ἱκανοποιήθη ἡ ὁμὰς τῶν ἰταλοφίλων, συνεκρότησεν ἰδιαίτερον ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Παν. Σίμου, Γεωργ. Πιτουλία καὶ Ἰωάν. Βρούσια, ἣτις ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης. Τοῦναντίον ἡ ὁμὰς Χαϊδούλη ἐπειθάρχησεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας, ἀκόμη δὲ καὶ ὁ Γεώργ. Νουλίκας, πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Χατζηγῶγα, ἀντέδρασεν εἰς τὰς διασπαστικὰς ἐνεργείας τῶν ἰταλοφίλων.

Ἡ προπαγανδιστικὴ προσπάθεια ἐν τῇ περιφερείᾳ Βεροίας λόγῳ τῶν οἰκονομικῶν παροχῶν ἔσχεν ἀποτελέσματά τινα περαιτέρω ἐπεκτάσεως, χωρὶς ἐν τούτοις ταῦτα νὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι σημαντικά. Προσπάθειαι τῆς προπαγάνδας ἐστράφησαν καὶ πρὸς τὴν Νάουσαν, καὶ κυρίως πρὸς τὸ χωρίον Καλύβια, ἔνθα ὁ ὀρισθεὶς πρᾶκτωρ καὶ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Γεώργ. Παρίζος ἐνήργει ἐντονωτάτην προπαγάνδαν. Αἱ προσπάθειαι του ὅμως αὐταὶ ἐναυάγησαν, τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων κρινομένων ὡς ἀνεπαισθήτων.

Ἐπαρχία Παιονίας. Εἰς τὴν περιφέρειαν ταύτην τὰ χωρία, πρὸς ἃ ἐστράφη ἡ προσοχὴ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, ἦσαν ἡ Κάρπη, τὰ Μεγάλα Λειβάδια, τὸ Σκρᾶ καὶ ἡ Κούπα. Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν κατοίκων τῶν χωρίων τούτων δὲν ἦτο καλὴ, οἱ δὲ ὄροι διαβιώσεώς των ἦσαν σκληροὶ λόγῳ τοῦ ἀγόνου τοῦ ἐδάφους. Μικρὰν ἐξαίρεσιν ἀπετέλει τὸ χωρίον Κάρπη, ἀφ' ὅτου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πρὸ τοῦ πολέμου ἤρξατο ἡ πατατοκαλλιέργεια, ἀποδειχθέντος ὅτι ὑπῆρχεν εὐνοϊκὸν ἔδαφος καλλιεργείας διὰ τὴν πατάταν.

Εἰς τὰ χωρία ταῦτα ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἤρξατο ἀπὸ μακροῦ δρωῖσα, ἀλλὰ μετὰ μηδαμινῶν σχεδὸν ἀποτελεσμάτων λόγῳ ἀντιδράσεως τῶν ἑλληνικῶν αἰσθημάτων κατοίκων. Ἐπανελημμένα ἀπόπειραι εἶχον γίνοι διὰ

τὴν ἴδρυσιν ρουμανικῶν σχολείων, ἀλλ' ὅλαι αὐταὶ ἐναυάγουν ἐκ τῆς μὴ προσελκύσεως μαθητῶν. Μέχρι τῆς κατ' Ἐπὶ Ἰουλίον 1941 καταρρεύσεως τῆς Ἑλλάδος αἱ μοναδικαὶ ἀποσκευασθεῖσαι ἦσαν αἱ ἐξῆς: Εἰς Κάρπη ἐπὶ 1110 κατοίκων οὐδείς ρουμανίζων, εἰς Σκρᾶ ἐπὶ 892 κατοίκων ρουμανίζοντες 23, εἰς Κούπαν ἐπὶ 669 κατοίκων ρουμανίζοντες 30. Εἰς Κούπαν ἐλειτούργει ρουμανικὸν σχολεῖον μὲ 8 ἐν ὄλῳ μαθητάς.

Ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἤρξατο ἐντονωτάτη δρᾶσις τῆς προπαγάνδας ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ρουμανοδιδασκάλου Σταύρου Παπᾶ Τζᾶζα καὶ τὴν διαρκῆ δρᾶσιν τῶν παλαιῶν ἢ νέων προσηλύτων, Εὐαγγ. καὶ Νικ. Ζάρα, Γεωργ. Ἐγγου καὶ Χρ. Γούντη ἐν Κάρπη, Πέτρου Ζιᾶρα καὶ Προδ. Σιούκα ἐν Σκρᾶ καὶ Χρ. Δηλιβάνη ἐν Κούπα. Ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἐγένετο κυρίως ἐκμετάλλευσις τοῦ ἐπισιτιστικοῦ παράγοντος διὰ παροχῆς τροφίμων καὶ μεγάλων εὐκολιῶν εἰς τε τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς γονεῖς των. Ἐπανελημμένα περιοδεῖα διαφόρων πρακτόρων ἐκ Θεσσαλονίκης ἐγένοντο, ἰδίᾳ δὲ ρουμανοδιδασκάλων, ὡς καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ρουμανικῶν σχολείων, δις κατ' Ἐπὶ Ἰουλίον καὶ Μαΐον τοῦ 1942 περιελθόντος καὶ τὰ τρία ταῦτα χωρία.

Κατὰ τὸν μῆνα Μαΐον 1942 ἐπετεύχθη ἡ ἴδρυσις ρουμανικοῦ σχολείου ἐν Σκρᾶ τῇ ἐγκρίσει τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ ἑλληνικὴ ἀντίδρασις ἐξηκολούθει σιθναρά. Τὸν Ὀκτώβριον ἡ κατάστασις παρουσιαζέτο ὡς ἐξῆς: Εἰς Κάρπη προσχωρήσαντες κάτοικοι 200, παραμένοντες Ἕλληνες 910. Εἰς Σκρᾶ προσχωρήσαντες κάτοικοι 340, παραμένοντες Ἕλληνες 550. Εἰς Κούπαν προσχωρήσαντες 100, παραμένοντες Ἕλληνες 550. Ἐκ παραλλήλου ἐνεγράφησαν μαθηταὶ εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα ἐκτὸς τῶν νηπίων διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1942-1943 εἰς μὲν τὴν Κούπαν 27, εἰς δὲ τὸ Σκρᾶ 98. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων συνάγεται ὅτι τὴν μεγαλυτέραν προσβολὴν τοῦ ρουμανικοῦ μικροβίου ὑπέστη τὸ χωρίον Σκρᾶ, πρὸς ὃ καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως εἶχε στραφῆ ἡ προσοχὴ τῆς προπαγάνδας. Μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου ἐν τούτοις βελτίωσιν τῶν ἐπισιτιστικῶν ὄρων μία γενικὴ τάσις ἐπανόδου εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς κόλπους ἤρξατο σημειουμένη, διότι οἱ λόγῳ ἀνάγκης προσχωρήσαντες οὐδέποτε πραγματικῶς ἀπέβαλον τὰ ἑλληνικά των αἰσθήματα.

Ἐν τούτοις οὐ μόνον τὸ ρεῦμα τῆς ἐπανόδου ἀνεκόπη ἀποτόμως, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετον ρεῦμα ἰσχυρότατον ἐσηματίσθη ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγονότος: Περί τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐσημειώθησαν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Γουμένισσης καὶ εἰς τὸ μεταλλεῖον Μαύρου Λένδρου ἐμφανίσεις ἀνταρτικῶν ὁμάδων, ἀποπειραθεισῶν νὰ ἐνεργήσωσι σαμποτάζ, ἐκ τούτου δὲ τὴν 18^{ην} Δεκεμβρίου ἡ γερμανικὴ ἀστυνομία προέβη εἰς συλλήψεις κατοίκων ἐκ τῶν πλησίον πρὸς τὰς θέσεις τῶν γεγονότων χωρίων. Κατὰ τὰς συλλήψεις ταύτας ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀστυνομικῶν Γερμανὸς ἀξιωματικὸς ἐξήρει πάντα ἐπιδεικνύοντα αὐτῷ δελτίον ταυτότητος τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος. Τὸ γεγονὸς

τοῦτο ὑπῆρξε σοβαρώτατον ἐπιχείρημα εἰς χεῖρας τῶν Ρουμάνων πρακτόρων. Ἐκινήθησαν ἀμέσως οὗτοι δραστηριώτατα, διαδίδοντες καὶ ὑπισχνούμενοι ὅτι ἡ ρουμανικὴ ταυτότης δὲν συνετέλει μόνον εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος τοῦ ἀποκτῶντος ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἐξησφάλιζεν αὐτὸν ἀπολύτως ἀπὸ παντὸς κινδύνου συλλήψεων καὶ ἐκτελέσεων. Κατόπιν τούτου ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα εἶχε σημαντικωτάτας ἐπιτυχίας. Ἐντὸς 20 μόνον ἡμερῶν ἡ ἀναλογία τῶν προσχωρησάντων ἠϋξήθη κατὰ πολὺ, ὥστε περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου παρουσιάζετο ἡ ἑξῆς κατάστασις. Εἰς τὸ χωρίον Κάρπην οἱ ρουμανίζοντες κάτοικοι ἠριθμοῦντο εἰς 200 καὶ οἱ παραμένοντες Ἕλληνες εἰς 310, ἐπανελεύθησαν τῆς καταστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου. Εἰς τὸ χωρίον Σκραῖ οἱ ρουμανίζοντες κάτοικοι ἠϋξήθησαν εἰς 480, οἱ δὲ παραμένοντες Ἕλληνες ἐμειώθησαν εἰς 410. Εἰς τὸ χωρίον Κούπαν οἱ ρουμανίσαντες κάτοικοι ἀνῆλθον εἰς 260, παραμενόντων Ἑλλήνων μόνον 410 τοιούτων. Τὸ χωρίον Κάρπη παρουσιάσθη οὕτως ἐμφανίζον τὴν μεγαλυτέραν ἀντίδρασιν. Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὰ δύο ἄλλα χωρία, μόλις παρήλθεν ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἡ ἑλληνικὴ συνείδησις ἀνέκυψε καὶ τὸ ρεῦμα τῆς ἐπανόδου πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν ἐπανήρχισεν, ὥστε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1943 ἡ κατάστασις παρουσιάζετο ὡς ἑξῆς: Κάρπη ρουμανίζοντες 140, Ἕλληνες 970, Σκραῖ ρουμανίζοντες 430, Ἕλληνες 460, Κούπα ρουμανίζοντες 130, Ἕλληνες 540. Οὕτως, ἂν καὶ τὸ ἑλληνικὸν αἰσθημα τῶν κατοίκων παρέμενε βαθέως ἐρριζωμένον, ἐν τούτοις, ἐφ' ὅσον δὲν ἐεργατίζετο ἡ ἔκρυθμος κατάστασις καὶ δὲν ἠτόνουν αἱ ἔκτακτοι εὐκαιρίαι ἐκμεταλλεύσεως, ὑφίστατο πάντοτε ὁ κίνδυνος τῆς διαρροῆς ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἐκμεταλλεύσεως τῶν δυσμενῶν διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν συνθηκῶν.

Νομοὶ Πέλλης. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐδέσσης ὑπάγονται τὰ βλαχόφωνα χωρία Κεδρών, Πάτημα καὶ Ἄνω Γραμματικόν, ὧν τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν κατοίκων εἶχον προσχωρήσει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς τουρκοκρατίας εἰσέτι εἰς τὸν Ρουμανισμὸν, καὶ συνεπῶς τὸ ἔδαφος ἦτο κεκορησμένον καὶ ἔδαφος νέας δράσεως τῆς προπαγάνδας δὲν ὑπῆρχε. Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων εἶχον ἐπιδείξει κατ' ἐξοχὴν νομοταγῆ πάντοτε στάσιν ἔναντι τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Τὴν αὐτὴν στάσιν ἐπέδειξαν καὶ κατὰ τὴν κατοχὴν, ὅταν δὲ ὁ ἱερεὺς τοῦ χωρίου Κεδρώνος Φρασερίτης ἔδειξε τάσεις ἀντεθνικῶν καὶ ἀναρχικῶν ἐνεργειῶν, οἱ κάτοικοι ἐξεδίωξαν τοῦτον. Ἐπὶ πλέον δὲ τούτου, ἐπειδὴ ὁ ἱερεὺς οὗτος, μεταβὰς εἰς Ἐδεσσαν, μετέφερον ἐκεῖ τὸ κέντρον τῶν ἀντεθνικῶν ἐνεργειῶν του, ἡ κοινότης Κεδρώνος ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν νομάρχην Πέλλης ἀποδοκιμάζουσα τὰς ἐνεργείας του ταύτας καὶ δηλοῦσα ρητῶς ὅτι «οἱ ρουμανίζοντες ἐννοοῦσι νὰ ζήσωσι φιλονόμως ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποδοκιμάζουσι πᾶσαν ἐνέργειαν ἐκμεταλλεύσεως τῆς δεινῆς θέσεως τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος».

Εἰς τὴν Ἔδεσσαν ὁ Φρασερίτης ἠθέλησε νὰ δημιουργήσῃ ζητήματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν, συνεργαζόμενος στενῶτα μετὰ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας. Ἐπεδίωξε τὴν παραχώρησιν ἐκκλησίας διὰ τοὺς ὀλίγους ρουμανίζοντας καὶ προσεπάθησε νὰ διεγείρῃ τούτους κατὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Παρὰ ταῦτα ὅμως οὔτε εἰς Ἔδεσσαν ἐπέτυχεν εἰς τὰς ἐπιδιώξεις του ὁ ταραχοποιὸς οὗτος ἱερεὺς. Ἀποδοκιμασθεὶς καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ρουμανιζόντων, κυρίως ἔνεκα τῆς ἀνευλαβοῦς στάσεώς του ἔναντι τοῦ ἐμπνέοντος τὸν γενικὸν σεβασμὸν Ἑλληνοσὺν Μητροπολίτου Παντελεήμονος, ἠναγκάσθη νὰ ἀναζητήσῃ ἀλλαγὴν προσφρον ἔδαφος δράσεως καὶ ὡς τοιοῦτον ἐξέλεξε τὰς ἰταλοκρατουμένας περιοχάς, μεταβὰς εἰς Γρεβενὰ ἀρχικῶς καὶ εἶτα εἰς Λάρισσαν.

Μεγαλυτέραν ἐπιτυχίαν παρουσίασεν ἡ προπαγάνδα εἰς τὸ βλαχόφωνον χωρίον τῆς ἐπαρχίας Ἀλμωπίας Ἀρχαγγέλου, τῶν ἀνηκόντων μέχρι τότε εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλμωπίας χωρίων Σκρᾶ καὶ Κούπας συμπεριληφθέντων εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν γεγονότων τῆς ἐπαρχίας Παιονίας, ὑφ' ἣν ὑπήχθησαν. Κυρίως πρῶτον ἐκεῖ ἀνεδείχθη ὁ ἐξ Ἀρχαγγέλου ρουμανοδιδάσκαλος Σιούπκας. Οὗτος εὐθὺς ἀπὸ τῆς καταρρεύσεως ἔλαβεν ἔντονον ἀνθελληνικὴν στάσιν καὶ ἐγένετο δημιουργὸς συνεχῶν ἐπεισοδίων. Ἐκμεταλλεόμενος πᾶσαν εὐκαιρίαν, ἄλλοτε ὑπισχνούμενος τροφίμα καὶ οἰκονομικὰ ὀφέλη καὶ ἄλλοτε ἀπειλῶν καὶ ἐκβιάζων, προσεπάθησε νὰ δημιουργήσῃ πυρῆνας ρουμανιζόντων καὶ εἰς τὰ γειτονικὰ χωρία. Μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου ὅμως τοῦ 1942 ἐλάχιστα ἐπέτυχεν, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Ἀρχαγγέλου δὲν ὑπερέβησαν τοὺς 10. Αἱ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου ὅμως πλούσιαι παροχαὶ ἤρκεσαν νὰ παρασύρῳσιν ἀρκετοὺς ἐκ τῶν κατοίκων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τινες οἰκογενεῖαι παλαιῶν μακεδονομάχων καὶ πρωτεργατῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιδράσεως.

Νέον ὄπλον εἰς τὸν Σιούπκαν καὶ τοὺς συνεργάτας του ἀπετέλεσεν, ὡς ἀνεφέρθη καὶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν Παιονίας, ἡ ἐξαίρεσις τῶν ἐφωδιασμένων διὰ ρουμανικῆς ταυτότητος ἐκ τῶν συλλήψεων τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν. Τὸ τέλος τοῦ ἔτους εὗρε τὴν προπαγάνδαν εἰς τὴν μεγίστην τῆς ὀξύτητα. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων εἶχε παρασυρθῆ, ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως κατόπιν ὠργανώθη καὶ ἐσυστηματοποιήθη ἡ ἀντίδρασις, εἰς τρόπον ὥστε ὁ δείκτης τῆς ρουμανικῆς προόδου, σταματήσας ἐπ' ἀρκετόν, ἤρχισε κατόπιν κατερχόμενος.

Νομὸς Φλωρίνης. Ἐκ τῶν βλαχοφώνων χωρίων τοῦ νομοῦ τούτου εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην ζώνην ἀνήκον τὰ χωρία Νυμφαῖον, Δροσοπηγὴ καὶ Κλεισοῦρα. Μέχρι τοῦ Ἰουνίου ἡ δρᾶσις τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας εἰς τὰ χωρία ταῦτα ἦτο μᾶλλον χαλαρά. Κατὰ τὸν μῆνα ὅμως τοῦτον τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον ἀπέστειλε σοβαρὸς ποσότητος σίτου ἢ ἀραβοσίτου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς κατοίκους, ἡ δὲ ἐν στιγμαῖς πείνης ἐμφάνισις ἀφειδοῦς διανομῆς ἀπέτελεσε τὸ δέλεαρ τῆς προσελκύσεως εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς προπαγάνδας νέων ὀπαδῶν.

Εἰς τὸ χωρίον Νυμφαῖον ἡ ἀποστολὴ 3000 ὀκάδων σίτου ἔφερον ἀναστάτως, διότι ἡ προπαγάνδα διέδιδεν ὅτι ἡ διανομὴ θὰ περιοριζέτο μόνον εἰς τοὺς ρουμανίζοντας. Κατόπιν ὅμως γενομένων ἐνεργειῶν ἡ διανομὴ περιέλαβεν ὅλους τοὺς κατοίκους, μηδὲ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐξαιρουμένων.

Κατόπιν τῆς τροπῆς ταύτης ἡ κοινότης Νυμφαίου ἀπέστειλεν ἐπίσημον εὐχαριστήριον ἔγγραφον διὰ τὴν δωρεάν, ἣτις παρουσιάσθη οὕτω τοσοῦτον εὐγενῆς καὶ ἀνυστερόβουλος. Ἀποκλεισθείσης οὕτω τῆς οικονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως, δὲν ἐσημειώθη διαρροή, ἐφ' ᾧ καὶ μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1941 - 1942 ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Νυμφαίου παρέμεινε σχεδὸν ὁ προπολεμικός, ἦτοι 12-15 μαθηταὶ καὶ μαθήτριά, ἀνήκοντες εἰς τὰς 18 ρουμανιζούσας οἰκογενεῖας, αἵτινες μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου ἀνῆλθον εἰς 26. Βραδύτερον ὅμως, ὅταν κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ρουμανικοῦ προξενείου καθωρίσθη ἡ παρὰ τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν χορήγησις τροφίμων διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ρουμανικῶν σχολείων καὶ τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν, καὶ μαθητικὸν συσσίτιον ἐλειτούργησεν εἰς τὸ ἐν Νυμφαίῳ ρουμανικὸν σχολεῖον καὶ εἰς ἰκανὴν ποσότητα τροφίμα ἐκ τῶν χορηγουμένων παρὰ τῆς γερμανικῆς ἐπιμελητείας διενέμοντο εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν φοιτῶντων εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον μαθητῶν. Κατόπιν τούτου καὶ λόγῳ τῶν στερησεῶν τῶν κατοίκων καὶ τῆς ἐκ παραλλήλου ἐνεργουμένης προπαγάνδας παρὰ τῶν ἐκεῖ ρουμανοδιδασκάλων ἐσημειώθη ἡ προσχώρησις 31 εἰσέτι οἰκογενειῶν τοῦ Νυμφαίου εἰς τὴν ρουμανικὴν μειονότητα ὡς νέων μελῶν ἐπὶ πλέον τῶν ἀνωτέρω 26.

Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν νέων μελῶν τῆς ρουμανικῆς μειονότητος ὑπεχρεώθησαν καὶ ὑπέβαλον ἀτομικῶς ἕκαστος ὑπεύθυνον δήλωσιν προσχωρήσεως εἰς τὴν ρουμανικὴν μειονότητα, ἐχορηγήθησαν δὲ εἰς τούτους ρουμανικαὶ ταυτότητες, ἀφοῦ ἐνέγραψαν τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀνερχόμενα εἰς 71, εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον, ἀποσύραντες ταῦτα ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, εἰς ὃ ἐφοίτων μέχρι τότε. Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους ἡ κατάστασις παρέμεινε στάσιμος, καθ' ὅσον διὰ διαφόρους λόγους μέτρα ἀντιδράσεως ἐβράδυναν νὰ ληφθῶσι.

Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆι ὅτι συνέβη καὶ εἰς τὰ χωρία Δροσοπηγῆν καὶ Κλεισούραν, ὅπου ἐπίσης διενεμήθησαν σοβαραὶ ποσότητες σίτου ἢ ἀραβοσίτου, εἰς δὲ τοὺς ἐγγραφομένους εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα μαθητὰς διενέμοντο δωρεὰν ζάχαρις, ὄρουζα, καφφές, σάπων, ἔλαιον, μαρμελάδα, βούτυρον, τυρός, κασέρι κλπ. Εἰδικῶς εἰς τὴν Κλεισούραν λόγῳ τῆς γεινιάσεως αὐτῆς μετὰ τὴν Ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν ἐνεφανίσθησαν καὶ δξύτητες.

Κύριος πράκτωρ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας καὶ ὑποκινητῆς ἀναρχικῶν σκηνῶν ἐν Κλεισούρᾳ ἐξεδηλώθη ὁ ἐκεῖ ρουμανοδιδάσκαλος, ὅστις

περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου ἀπληυθέρωσε βιαίως ρουμανίζοντα κρατούμενον ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀστυνομίας, λέγων ἅμα εἰς αὐτὸν μεγαλοφώνως· «Ἐσὺ εἶσαι Ρουμάνος. Δὲν μποροῦν νὰ σὲ κρατοῦν αἱ ἑλληνικαὶ ἀρχαί», δι' ἣν πράξιν ὑπεβλήθη κατ' αὐτοῦ μήνυσις εἰς τὸν εἰσαγγελέα Καστορίας. Ὁ αὐτὸς ρουμανοδιδάσκαλος τὴν 7ην Φεβρουαρίου ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους Κλεισούρας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου, ἔνθα προσῆλθον περὶ τοὺς πενήκοντα, καί, ἀφοῦ ἀνέπτυξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἀνέκαθεν οἱ κάτοικοι τῆς Κλεισούρας ἦσαν Ρουμάνοι, τοὺς προσεκάλεσε νὰ δηλώσωσι καὶ τώρα τὴν ρουμανικὴν τὼν καταγωγὴν καὶ νὰ ἐγγράψωσι τὰ τέκνα τῶν εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον, ὑπὸ σπινθηροσφύριον συγχρόνως ὅτι θὰ τοὺς ἐφωδίαζε καὶ μὲ βιβλιάριον ἐλευθέρου κυκλοφορίας καὶ ὅτι, ἐὰν προέβαινον εἰς τὰς δηλώσεις ταύτας, ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις θὰ ἐμερίμα διὰ τὴν ἀποστολὴν εἰς αὐτοὺς πάσης φύσεως τροφίμων. Εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον τὴν 8ην Φεβρουαρίου εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Δημητρίου Σαμαρᾶ ὁ ρουμανίζων Κωνστ. Δημ. Τόττης, πίνων καὶ προσποιούμενος τὸν μεθυσμένον, προέβη εἰς ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς ἐναντίον τῶν διδασκάλων τοῦ χωρίου Μιχαὴλ Παπαμιχαὴλ καὶ Γεώργ. Τρύπη λέγων ὅτι θὰ τοὺς ξαπλώσῃ κάτω σὰν σκυλλιά μὲ τὸ πιστόλι.

Τὴν 1ην Δεκεμβρίου μετέβη εἰς Κλεισούραν Ρουμάνος ἱερεὺς ὀνόματι Ν. Λουπέσκου μὲ σκοπὸν τὴν ὀπωσδήποτε κατάληψιν ἑνὸς ναοῦ διὰ τὸν ἐκκλησιασμὸν τῶν ρουμανιζόντων. Οἱ Ἕλληνες Βλάχοι κάτοικοι Κλεισούρας ἔλαβον ἀμέσως μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν παντὸς πραξικοπήματος, εἰδοποίησαν δ' ἀμέσως τὴν Μητροπόλιν Καστορίας ὅπως μὴ ὑποκύβῃ εἰς τὴν ἀπαίτησιν συγκροτηθείσης ἐκ ρουμανιζόντων ἐπιτροπῆς, ἣτις θὰ μετέβαινεν εἰς αὐτήν, ἵνα ἀποσπάσῃ ἄδειαν διαθέσεως ναοῦ. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, τεθεῖσα ἐγκαίρως ὑπ' ὄψιν ἡμῶν, ἐπέφερε τὴν ἐπέμβασιν τῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας παρὰ ταῖς γερμανικαῖς ἀρχαῖς κατοχῆς, αἵτινες συνεφώνησαν εἰς τὴν ἀποτροπὴν τοποθετήσεως Ρουμάνου ἱερέως καὶ διαθέσεως ἐκκλησίας ἐν Κλεισούρα, ὡς ἀντικειμένων πρὸς τὴν ὑφισταμένην ἑλληνορουμανικὴν συμφωνίαν.

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΔΙΑ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Ἐὰν εἰς τὰς ἀναρχικὰς καὶ ἀνθελληνικὰς ἐκδηλώσεις ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα κατὰ τὸ ἔτος 1942 παρουσίασε μεγίστην ὕφεσιν, εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν ὅμως τοῦ ἐπισιτιστικοῦ παράγοντος διὰ τὸν προσηλυτισμὸν ὁπαδῶν ἐνεφάνισεν ἐντονωτάτην δρασίμ. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδαν, ἣτις περιορίζετο περισσότερον εἰς λόγους καὶ ὑποσχέσεις, ἐλάχιστα μόνον ἐκπληροῦσα ἐκ τῶν ὑπεσχημένων, ἡ ρουμανικὴ ἐχρησιμοποίησεν ἀφειδῶς τὸ μέσον τῆς παροχῆς τροφίμων, ἐπιλύσασα ὄντως τὸ ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα διὰ τοὺς προσηλύτους αὐτῆς.

Ἡ ἐπιτσιτιστικὴ εὐχέρεια τῆς προπαγάνδας παρουσιάσθη κυρίως ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰουνίου καὶ ἐφεξῆς, καὶ δὴ μετὰ τὴν κατὰ τὰ τέλη Ἰουνίου γενομένην ἐπικύρωσιν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τοῦ καταρτισθέντος διακανονισμοῦ (συμφωνίας) ἐν Βουκουρεστίῳ τὴν 19ην Φεβρουαρίου 1942, οὕτινος τὰ κυρίως ἐνδιαφέροντα ἀποσπάσματα παραθέτομεν κατωτέρω :

«Μεταξὺ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Ρουμανίας, ἐκπροσωπούμενου ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Δημητρέσκου διευθυντοῦ ἐπὶ τῶν συμφωνιῶν ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν Γερμανικῶν, Ἰταλικῶν καὶ Ἑλληνικῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπούμενων ὑπὸ τοῦ κ. Ροὺντ Σταϊγκερ καὶ παρουσία τοῦ κ. Φ. Β. Κράφτ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Γερμανικῆς πρεσβείας ἀφ' ἑτέρου, καθηρίσθη ὁ κατωτέρω διακανονισμός, ἀφορῶν τὴν ἀνταλλαγὴν ἐμπορευμάτων μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος.

I

1) Κατάλογος τῶν ἀνταλλακτέων ἐμπορευμάτων
καταρτισθεὶς διὰ κοινῆς συμφωνίας μεταξὺ τῶν δύο μερῶν.

α') Ρουμανικὰ ἐμπορεύματα

200	τόννοι	ἀραβοσίτου
1350	τόννοι	μιτζελίων
200	τόννοι	φακῶν
300	τόννοι	ζωντανῶν προβάτων	
ἢ 200	τόννοι	νωποῦ κρέατος
.

β') Ἑλληνικὰ ἐμπορεύματα

480	τόννοι	κολοφωνίου
100	τόννοι	ἐλαίου τερεβενθίνης
500	τόννοι	βαλανιδίων
26,5	τόννοι	νημάτων βαμβακερῶν
.

II

1) Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 110 καὶ 111 νομοδιαταγμάτων (Μ. Ο. ἀριθμ. 34 τῆς 8ης Φεβρουαρίου 1942) ἡ Ρουμανικὴ κυβέρνησις παρέσχεν ἐξουσιοδότησιν πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν κατωτέρω ἐμπορευμάτων, προοριζομένων διὰ τὴν διατροφήν εἰδικῶς τῶν ἐν Ἑλλάδι κατοικούντων Ἑλλήνων μὲν πολιτῶν, ρουμανικῆς ὁμῶς καταγωγῆς (Κουτσοβλάχων), ὡς καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ρουμανικῶν σχολῶν: 3000 τόννοι ἀραβοσίτου, 20 τόννοι σίτου, 20 τόννοι σιταλεύρου, 10 τόννοι ζυμαρικῶν, 7 τόννοι φασολίων, 3 τόννοι

φρακῶν, 3 τόννοι μπιζελίων, 6 τόννοι καπνιστοῦ κρέατος, 3 τόννοι λίπους, 7 τόννοι ζαχάρους, 3 τόννοι μαρμελάδας

3) Ἡ εἰς Ἑλλάδα μεταφορὰ τῶν ἐν κεφαλαίῳ II σημείον 1 ἔμπορευμάτων θ' ἀπολαύη τῶν αὐτῶν πλεονεκτημάτων καὶ διευκολύνσεων καὶ θὰ συντελεσθῆ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας καὶ συγχρόνως μὲ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐν κεφαλαίῳ I σημείον 1 παράγρ. α') ρουμανικῶν ἔμπορευμάτων.

Ἡ μεταφορὰ τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν ἔμπορευμάτων θὰ διενεργηθῆ ἐν ποσοτικῇ ἀναλογίᾳ 1]1, ἧτοι 2000 τόννοι καὶ 2000 τόννοι διὰ μιᾶς ἢ καὶ πλείονα τμήματα.

Αἱ ἀρμόδιαι Ἱταλικαὶ καὶ Γερμανικαὶ ἀρχαὶ θὰ παράσχουν τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν πρὸς τὴν Ρουμανικὴν ἀντιπροσωπείαν, ἣτις θὰ μεταβῆ ἐν Ἑλλάδι εἰδικῶς διὰ τὴν ἐν τῷ ἔσωτερικῷ τῆς χώρας μεταφορὰν καὶ τὴν διανομὴν τῶν ἔμπορευμάτων εἰς ὄντινα δικαιούται.

4) Ἐκ ρουμανικῆς πλευρᾶς ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος διακανονισμοῦ ἀρξεται ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ εἰς τὸ ὡς ἄνω ἐν κεφαλαίῳ II σημείον 3 προβλεπομένου ὅρου»

Ἐκ τῆς ἄνω συμφωνίας καθίσταται ἔμφανές ὅτι ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις ἐπωφεληθεῖσα τῆς ἐπισιτιστικῆς δεινῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος, ἣτις ἐπεζήτησε δι' ἀνταλλαγῶν νὰ ἐπιτύχη εἰσαγωγὴν εἰδῶν τινῶν τροφίμων ἐκ Ρουμανίας, παρεδέχθη ταύτην μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως γίνῃ ἀποδεκτὴ ἡ διάθεσις παρ' αὐτῆς τροφίμων καὶ μάλιστα ὄχι διὰ τοὺς ρουμανίζοντας μόνον, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς ἐν Ἑλλάδι Κουτσοβλάχους, τοὺς ὁποίους ἐξακριβρίζεν ὡς Ἑλληνας πολίτας, ρουμανικῆς ὅμως καταγωγῆς, παραγνωρίζουσα ὅτι τὸ μέγιστον ποσοστὸν τῶν Βλάχων παρέμενον φανατικοὶ Ἑλληνες.

Ἡ κοινοποίησις τῶν ὅρων τοῦ διακανονισμοῦ τούτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐκρίθη ἀρχικῶς ἀπαράδεκτος, οἱ δὲ κατὰ Μάρτιον ἀφίχθέντες εἰς Θεσσαλονικὴν ὑπουργοὶ ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ γεωργίας Χατζημιχάλης καὶ Καραμάνος συνετάχθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀπαραδέκτου αὐτῶν. Δι' ἀγνώστους ὅμως ἡμῖν λόγους κατὰ τὰ τέλη Ἰουνίου, ὁπότε μάλιστα ἔληγεν ἡ μαστίζουσα τὸν τόπον ἐπισιτιστικὴ κρίσις, τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν παρεδέχθη τὴν συμφωνίαν ταύτην καὶ διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καὶ διὰ κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. Α. Π. 17073]30.6.42 διαταγὴν τοῦ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τελωνείων Πειραιῶς μὲ τὴν ἔγκρισιν παραδόσεως ἀτελῶς τῶν 3000 τόννων ἀραβοσίτου, 20 τόννων σίτου καὶ 20 τόννων ἀλεύρων σίτου, ἅτινα προωρίζοντο διὰ τοὺς ρουμανίζοντας, ἐνῶ τὰ διὰ τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν προοριζόμενα ὑπεβάλλοντο εἰς τοὺς νομίμους δασμοὺς καὶ φόρους.

Τὴν ἐκ τῆς ὡς ἄνω παραδοχῆς ἐπελθοῦσαν διευκόλυνσιν τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας εἰς τὴν διὰ τῶν ἐπισιτιστικῶν ὠφελημάτων δρᾶσιν τῆς πρὸς ἄγραν ὀπαδῶν ἐπεζήτησε τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν νὰ ματαιώσῃ ἡ Γενικὴ

διοικήσις Μακεδονίας δι' ἐπεμβάσεως παρὰ ταῖς γερμανικαῖς ἀρχαῖς κατοχῆς, ἐπιμείνασα δὲ εἰς τὸ προηγούμενον τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ βουλγαρικοῦ ἀραβοσίτου διὰ τὴν προσέλκυσιν ὀπαδῶν ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐφ' οὗ εἶχεν ἐπιτύχει διάθεσιν μέρους τινὸς καὶ διὰ τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν, ἐπέτυχεν διαταγὴν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ Θεσσαλονίκης — Αἰγαίου, ὅπως ἡ διανομὴ γίνῃ εἰς τοὺς ἐνδεεῖς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωριῶν, ἅτινα θὰ καθόριζε τὸ Γενικὸν προξενεῖον τῆς Ρουμανίας, ἀνεξαρτήτως ὅμως φρονημάτων, δι' ἐπιτροπῆς ἐκ τοῦ νομάρχου ἢ ἐπαρχου ἢ ἐκπροσώπου τούτων, τοῦ διοικητοῦ τῆς ἀρχῆς χωροφυλακῆς καὶ ἐνὸς ἐκπροσώπου τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου.

Ἡ διαταγὴ ὅμως αὕτη δὲν κατορθώθη νὰ ἐφαρμοσθῇ γενικῶς, εἴτε διότι ὁ ἀραβόσιτος παρεδίδeto ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου εἴτε διότι κατόπιν ἐπεμβάσεων τοῦ προξενείου ἐξεδίδοντο εἰδικαὶ διαταγαὶ τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν εἴτε ἐξ ἀβελτηρίας κρατικῶν τινῶν ὀργάνων. Πάντως ἐμετριάσθη ἡ ἐπὶ τῆς διανομῆς αὐτοῦ προβλεπόμενη προπαγανδιστικὴ δράσις, εἰς τινὰ δὲ σημεῖα καὶ ἐπετεύχθη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Γερμανοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ.

Ἡ ὅλη σημειωθεῖσα κίνησις περὶ τὰ ρουμανικὰ τρόφιμα καὶ τὰ διὰ τούτων ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα τῆς Ρουμανικῆς προπαγάνδας εἶχον τὴν ἐξῆς ἐξέλιξιν:

Ἡ κίνησις διὰ τὴν παροχὴν τροφίμων ἐκ Ρουμανίας, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ προηγούμενου ἔτους μεταξὺ τῶν παλαιῶν ρουμανιζόντων, ἐνετάθη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους 1942. Τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον Θεσσαλονίκης ὠχλεῖτο συνεχῶς ὑπὸ ἐπιτροπῶν ρουμανιζόντων, αἵτινες ἀνεφέροντο αὐτῷ περὶ τῆς δυσχεροῦς ἀπὸ ἐπισιτιστικῆς ἀπόψεως θέσεως τῶν κοινοτήτων, ἃς ἐξεπροσώπουν, καὶ ἐζήτησαν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ κράτους, οὗτινος τὴν ἐθνικότητα εἶχον προτιμήσει. Συνεπῶς ἡ ἀρχικὴ κίνησις ἀφεώρα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν δεδηλωμένων καὶ ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένων ρουμανιζόντων καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς προπαγάνδας διὰ νέους προσηλυτισμούς.

Ἡ μεγαλύτερα κίνησις ἐσημειώθη μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων Βεροίας, οἵτινες περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου ἐξέλεξαν ὀκταμελῆ ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὸν Χαϊδούλην μὲ τὴν ἐντολὴν ἀναχωρήσεως αὐτῆς εἰς Ρουμανίαν πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τούτου. Τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιτροπῆς κατεβλήθησαν δι' ἐράνου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀφίκετο εἰς Θεσσαλονίκην, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν ἔγκρισιν τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν πρὸς ἀναχώρησιν εἰς Ρουμανίαν. Κατόπιν τούτου ἡ ἐπιτροπὴ διελύθη καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπέστρεψαν εἰς Βέροϊαν.

Μετὰ ἕνα μῆνα, ὅτε πλέον εἶχεν ὀργανωθῆ καὶ ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης, συνεκροτήθη νέα δωδεκαμελὴς ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὸν Χατζηγώγαν, ἥτις μεθ' ἐνὸς μέλους τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς κοινότητος ἀνεχώρησε διὰ Βουκουρέστιον, ἐπανεληθούσα δὲ μετὰ ἕνα περὶπου μῆνα, ἐδήλωσεν ὅτι

ἐπέτυχε πλήρως τοῦ σκοποῦ της, καθ' ὅτι ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις ὑπεσχέθη τὴν λήψιν ριζικῶν μέτρων. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἐπεβεβαιώθη καὶ ὑπὸ τοῦ ρουμανικοῦ τύπου, ὅστις κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἀνέγραψεν ὅτι ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ 3000 τόννων ἀραβοσίτου, 20 τόννων σίτου καὶ 160 τόννων ἄλλων προϊόντων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ ρουμανικῆς ἐθνικότητος, τοῦ διαβιούντος ἐν Ἑλλάδι. Τὰ τρόφιμα ταῦτα προσεφέροντο δωρεὰν ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, ἣτις συνῆψεν ἐσωτερικὸν δάνειον 50.000.000 λέϊ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Λόγῳ ὅμως τῶν δισταγμῶν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ν' ἀποδεχθῆ τὴν σύμβασιν καὶ βραδύτερον λόγῳ ἐλλείψεως μεταφορικῶν μέσων ἡ ἀποστολὴ τῶν εἰδῶν τούτων ἐβράδυνεν ἐπὶ πολὺ. Μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων διεδίδετο ὅτι ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις ἠρνεῖτο τὴν παραχώρησιν βαγονίων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μεταφορᾶς τῶν ἄνω τροφίμων καὶ ὅτι ἐδέησε τὸν Ἰούνιον νὰ συναφθῆ εἰδικὴ συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο κυβερνήσεων Σόφιας καὶ Βουκουρεστίου πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος.

Πάντως ἡ πρώτη ἀποστολὴ τῶν ὡς ἄνω εἰδῶν ἐγένετο κατὰ τὸν μῆνα Αὔγουστον. Ἀφίχθη τότε ἀρκετὴ ποσότης σίτου καὶ σημαντικὴ ποσότης ὀσπρίων, βουτύρου, ζαχάρους, μαρμελάδας καὶ κονσερβῶν κρέατος. Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν εἰδῶν τούτων ἐκρατήθη διὰ τὰ μαθητικὰ συστήματα τῶν ρουμανικῶν σχολείων Βεροίας, Ἐδέσσης, Ἀμυνταίου, Κούπας, Μεγάλων Λειβαδίων, Σκρά καὶ Ἀρχαγγέλου, Νυμφαίου, Κουμαριᾶς Βεροίας καὶ Γρεβενῶν, ἐνῶ σημαντικὴ ἐπίσης ποσότης διανεμήθη ἀμέσως εἰς τοὺς ρουμανοδιδασκάλους. Εἰς τὰ μέλη τῶν κοινοτήτων Θεσσαλονίκης, Βεροίας, Ἐδέσσης, Ἀμυνταίου καὶ Γρεβενῶν διανεμήθησαν διακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ εἰς τόννοι τροφίμων.

Ἡ Γενικὴ ἐπιθεώρησις νομαρχιῶν διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. Α.Π. 2801]9-9-42 καὶ Α.Π. 2925 ἀναφορῶν αὐτῆς πρὸς τὸ γραφεῖον προέδρου κυβερνήσεως ἔκρουσε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου διὰ τὴν ἐνδεχομένην προπαγανδιστικὴν χρησιμοποίησιν τῶν τροφίμων τούτων, ὑποδείξασα τὴν ἀνάγκην τοῦ σταματήματος πάσης τοιαύτης εἰσαγωγῆς, ὅπερ ὅμως δὲν κατέστη δυνατὸν λόγῳ τοῦ ὅτι εἶχεν ὑπογραφῆ ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἀναγραφομένη συμφωνία, ἣς βραδύτερον ἔλαβεν αὕτη γνῶσιν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ἐκομίσθη διὰ τοῦ ἰστιοφόρου τῶν ρουμανικῶν σκητῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους «Ἀρία» ποσότης 5.000 χιλιογράμμων ἀραβοσίτου καὶ 2.000 χιλιογράμμων ἄλλων τροφίμων, ἅτινα διετέθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς Ρουμάνους μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀντιπροσωπεῖα τῶν ὁποίων ὑπὸ τὸν ἱερομόναχον Δομήτιον Τριχινέα συνῴδευε τὸ πλοῖον.

Ἐπίσης ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου αἱ γερμανικαὶ ἀρχαὶ κατοχῆς, προφανῶς κατόπιν εἰδικῆς συμφωνίας, συναφθείσης μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων Γερμανίας καὶ Ρουμανίας, ἀνέλαβον νὰ διαθέτωσιν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐπιμελη-

τείας τροφίμα εις τὰς ρουμανικὰς κοινότητας διὰ τὴν διατροφήν τῶν μαθητῶν τῶν ρουμανικῶν σχολείων κατὰ τὴν διὰ τοὺς Γερμανοὺς στρατιώτας σύνθεσιν μερίδος τροφῆς. Αἱ ποσότητες αὗται διενέμοντο καθ' ἑβδομάδα καὶ ἦσαν αἱ ἑξῆς κατ' ἄτομον: $3\frac{1}{2}$ χιλιόγραμμα ἄρτου, 75 δράμια τυροῦ γραβιέρας, 75 δράμια ξυνοῦ γκοῤ, 75 δράμια μαργαρίνης, 75 δράμια μαρμελάδας, 75 δράμια μακαρονίων, 75 δράμια ζαχαρώς, 150 δράμια ὀσπρίων, 75 δράμια ἄλατος, $\frac{1}{2}$ χιλιόγραμμον κρέατος καὶ 5 δράμια τομάτας σάλτσας. Ἐφ' ὅσον καὶ ὅπου δὲν ἐλειτούργουν μαθητικὰ συσσίτια, ἐχορηγεῖτο διπλῆ μερὶς δι' ἕκαστον μαθητὴν, ὅταν δὲ καὶ ὅπου ἐλειτούργουν τοιαῦτα, ἡ μία μερὶς διετίθητο διὰ τὸ συσσίτιον καὶ ἡ ἄλλη διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μαθητοῦ.

Τὴν 15ην Σεπτεμβρίου τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον, παραλαβὸν 17 βαγόνια ἀραβοσίτου συνολικοῦ βάρους 255 τόννων, ἀπέστειλεν εἰς Γρεβενὰ 90 τόννους, εἰς Ἰωάννινα 75, εἰς Κλεισούραν 8, εἰς Ἄργος Ὁρεστικὸν 4, εἰς Νυμφαῖον 8, εἰς Βέροιαν 30, εἰς Ἐδεσσαν 15 καὶ εἰς Ἀξιούπολιν 15 τόννους, τῆς ὑπολοίπου ποσότητος παραδοθείσης εἰς τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης πρὸς διανομὴν εἰς τὰ μέλη της.

Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἄφιξις τροφίμων κατέστη πυκνοτάτη. Εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ἔφθανον ἐν πολλοῖς καὶ τὰ τροφίμα, τὰ προοριζόμενα διὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἡπειρον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἐκομίσθησαν 250 τόννοι ἀραβοσίτου, ἐξ ὧν ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ 50 τόννοι καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν ὑπὲρ τῶν παιδικῶν συσσιτίων ἄλλοι 50 τόννοι. Κατὰ τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα ἐκ τοῦ διὰ τοὺς ρουμανίζοντας προοριζομένου ἀραβοσίτου τούτου διετέθησαν κατὰ περιοχὰς αἱ ἑξῆς ποσότητες :

α') Π ε ρ ι ο χ ῆ Φ λ ω ρ ῖ ν η ς. 3000 χιλιόγραμμα εἰς Κλεισούραν, 1 βαγόνιον ἀπὸ κοινοῦ εἰς Νυμφαῖον καὶ Δροσοπηγὴν. Ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης ἔλαβον 9 ὀκάδας κατ' ἄτομον αἱ ρουμανίζουσαι οἰκογένειαι Κλεισούρας καὶ 4 ὀκάδας κατ' ἄτομον αἱ ρουμανίζουσαι οἰκογένειαι Δροσοπηγῆς. Εἰς Νυμφαῖον διανεμήθησαν ἀνὰ 4 ὀκάδες κατ' ἄτομον ἀναξιοπαθούσης οἰκογενείας ἀσχέτως ἐθνικότητος, οὐδεμιᾶς προτιμήσεως τηρηθείσης διὰ τοὺς ρουμανίζοντας.

β') Π ε ρ ι ο χ ῆ Ἐ δ έ σ σ η ς. Ἀπεστάλησαν 15 τόννοι. Διανεμήθησαν ἀνὰ 12 ὀκάδες κατ' ἄτομον εἰς τὰς ρουμανίζούσας οἰκογενείας τῶν χωρίων Πατήματος, Ἄνω Γραμματικοῦ, Κεδρωῶνος καὶ πόλεως Ἐδέσσης. Ὁ συνοδῶν τὸν ἀραβοσίτον καθηγητὴς Μητσιομπούνας εἶχεν ἐντολὴν τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου νὰ διανείμη εἰς τοὺς ρουμανίζοντας μόνον ἀνὰ 9 ὀκάδας κατ' ἄτομον, τὴν δὲ ὑπόλοιπον ποσότητα νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ νομάρχου Πέλλης πρὸς διανομὴν εἰς τὰς ἀπόρους ἑλληνικὰς οἰκογενείας. Κατόπιν

ὅμως ἐπεμβάσεως καὶ ἐσπευσμένων ἐνεργειῶν τοῦ Ρουμάνου ἱερέως Φρασσερίτη, ὅστις ἐποφελήθη ἀπουσίας τοῦ συνοδοῦ, ἵνα ἐπιδείξῃ τὸν μισελληνισμόν του, ὁ ἀραβόσιτος διετέθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τοὺς ρουμανίζοντας. Ὁ καθηγητὴς Μητσιομπούνας, ἵνα τηρήσῃ τὰ προσχήματα, παρουσιασθεὶς εἰς τὴν νομαρχίαν ἐξέφρασε τὴν λύπην του διὰ τὴν αὐτόβουλον ἐνεργεῖαν τοῦ Φρασσερίτη.

γ') Περιοχὴ Ἀλμωπίας-Παιονίας. Ἐγένετο διανομὴ ἀνὰ 9 ὀκάδων ἀραβόσιτου κατ' ἄτομον εἰς τὰς ρουμανιάσας οἰκογενεῖας τῶν χωρίων Ἀρχαγγέλου, Μεγάλων Λειβαδίων, Σκοῦ, Κάρπης, Κούπας καὶ Ἀξιούπολεως. Ἡ πλεονάσασα ποσότης διανεμήθη μεταξὺ τῶν συνοδῶν καὶ τῶν ρουμανοδιδασκάλων, ὅπερ προεκάλεσε τὰς διαμαρτυρίας τῶν λοιπῶν. Εἰς Κάρπην καὶ Ἀξιούπολιν ἡ διανομὴ ἐγένετο ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκ τοῦ ἐπάρχου Παιονίας, ἐνὸς Γερμανοῦ ὑπαξιωματικοῦ καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν ρουμανιζόντων Κάρπης. Ὁ Γερμανὸς ὑπαξιωματικὸς ἠρώτα ἕνα ἕκαστον τῶν προσερχομένων εἰς τὴν διανομὴν διατί ἐλάμβανε τὸν ἀραβόσιτον. Ἐξ ὅλων τούτων μόνον 3 ἀπήντησαν ὅτι «ἐθεώρουν φυσικόν, ἐφ' ὅσον ἦσαν Ρουμάνοι, νὰ δεχθῶσι τὸ δῶρον τῆς ρουμανικῆς των πατρίδος», ἅπαντες δὲ οἱ λοιποὶ ἐδήλουν ὅτι ἠναγκάζοντο νὰ τὸν λάβωσιν λόγῳ πείνης. Εἰς πολλοὺς ἐκ τούτων ὁ Γερμανὸς στρατιωτικὸς παρετήρησεν: «Ὡστε πωλεῖτε λοιπὸν τὸν ἐθνισμόν σας γιὰ 9 ὀκάδες καλαμπόκι; Ἐὰν οἱ Βούλγαροι σᾶς ἔδιδον 10, θὰ ἐδηλώνατε ὅτι εἴσθε Βούλγαροι;» Εἰς τὴν ἀποστοματικὴν ταύτην ἐρώτησιν τοῦ Γερμανοῦ οἱ πλεῖστοι ἐσιώπων, κύπτοντες τὴν κεφαλὴν. Τινὲς ὅμως ἀπήντησαν: «Ἄ, ὄχι! Βούλγαροι δὲν θὰ γινόμεαστε. Ἐὰν γινήκαμε Ρουμάνοι, εἶναι γιὰτὶ ζήροουμε ὅτι Ἑλλάς καὶ Ρουμανία δὲν ἔχουν μεγάλας διαφορὰς».

δ') Περιοχὴ ἐπαρχιῶν Κατερίνης καὶ Βεροίας. Ἀπεστάλησαν εἰς μὲν τὴν Βέροϊαν 30 τόννοι, εἰς δὲ τὴν Κατερίνην 12 τόννοι. Εἰς τὴν περιοχὴν Βεροίας ἡ διανομὴ ἐγένετο εἰς ποσότητα 5 ὀκάδων κατ' ἄτομον καὶ μόνον εἰς τοὺς ρουμανίζοντας. Εἰς τὴν Κατερίνην διανεμήθησαν 12 ὀκάδες κατ' ἄτομον καὶ εἰς ὅλους τοὺς βλαχοφώνους. Ὡς δ' ἐμνημονεύθη ἤδη εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν λαβόντων ἀραβόσιτον Βλάχων, ἅμα ὡς ἐπληροφορήθησαν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐομνηνευθῇ ἡ ἐνεργεῖα των ὡς σημαίνουσα προσχώρησιν εἰς τὸν Ρουμανισμόν, εἴτε ἐπέστρεψαν τὴν παραληφθεῖσαν ποσότητα εἴτε προσεφέρθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς πολλαπλάσιον ταύτην πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ θεωρηθῶσιν ἀπεμπολῶντες τὴν ἑλληνικὴν των ἐθνικότητα. Ὁ ἀραβόσιτος ἐχρεώθη μόνον μὲ τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς, ὑπολογισθέντα ἀπὸ 250-300 δραχμὰς κατ' ὀκάν, διότι ἡ διάθεσις αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως ἐγένετο δωρεάν.

Μεγάλη ποσότης ἀραβοσίτου ἀπεστάλη ἅμα σιδηροδρομικῶς μέσῳ Καλαμπάκας εἰς Γρεβενά, ὅπου λόγῳ τῶν αὐστηρῶν μέτρων τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν κατοχῆς δὲν κατέστη δυνατὸς ὁ ἔλεγχός μας.

Ἐκτὸς τοῦ ἀραβοσίτου ἀπὸ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἐγένετο συστηματικῶς καὶ λίαν συχνὰ διανομὴ ποικίλων ἄλλων, καὶ δὴ σπανιζόντων τροφίμων, εἰς ἃς κυρίως περιοχὰς ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἔδιδε μεγαλυτέραν προσοχὴν καὶ ἀνέπτυσεν ἐντονωτέραν δραῖσιν. Καθ' ὅλας τὰς διανομὰς ταύτας ἡ προσοχὴ τῆς προπαγάνδας ἐστρέφετο ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν οἰκογενειῶν, ὧν τὰ τέκνα ἐφοίτων εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα, ἵνα οὕτως ἐπιτυγχάνεται ἡ προσέλκυσις τῶν δυστυχοῦντων καὶ τῶν νεαρῶν βλαστῶν αὐτῶν εἰς τοὺς πλοκάμους αὐτῆς. Αἱ διανομαὶ αὗται κατὰ τὰς συγκεντρωθείσας ὑφ' ἡμῶν πληροφορίας, αἵτινες περιορίζοντο εἰς ὅ,τι δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποκρυβῆ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἔρευναν καὶ τὰς ἑλληνικὰς ὄψεις, ἐγένοντο ὡς κάτωθι :

Περιοχὴ ἐπαρχίας Ἀλμωπίας νομοῦ Πέλλης. Τὴν 23ην Νοεμβρίου ἀπεστάλησαν σιδηροδρομικῶς, ἐκφορτωθεῖσαι εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Εἰδομένης, αἱ κάτωθι ποσότητες τροφίμων, προοριζόμεναι διὰ τὰς ρουμανικὰς κοινότητας Σκοῦ, Κούπας, Μ. Λειβαδίων, Ἀρχαγγέλου καὶ Κάρπης: 2380 τεμάχια ἄρτου, 434 χιλιόγραμμα κονσερβῶν κρέατος, 217 χιλιόγραμμα σαλάμι, 339 χιλιόγραμμα κασέρι, 101 χιλιόγραμμα μαργαρίνης, 84 χιλιόγραμμα λίπους, 339 χιλιόγραμμα μαρμελάδας, 339 χιλιόγραμμα ρεθυθίων, 339 χιλιόγραμμα φακῶν, 339 χιλιόγραμμα μακαρονίων, 254 χιλιόγραμμα δαμασκήνων, 76 χιλιόγραμμα καφφέ, 235 χιλιόγραμμα ζαχάρεως, 235 χιλιόγραμμα ἄλατος, 56 χιλιόγραμμα τοματοπελετέ καὶ 1100 χιλιόγραμμα ὄξους. Τὴν 10ην Δεκεμβρίου ἀπεστάλησαν διὰ 92 οἰκογενείας μαθητῶν τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Σκοῦ καὶ 26 οἰκογενείας μαθητῶν Κούπας αἱ ἐξῆς ποσότητες τροφίμων: 1670 ὀκάδες ἄρτου, 93 ὀκάδες μακαρονίων, 100 ὀκάδες μαρμελάδας, 37 ὀκάδες λίπους, 37 ὀκάδες βουτύρου, 82 ὀκάδες δαμασκήνων, 93 ὀκάδες ζαχάρεως, 54 ὀκάδες σιτορύζου, 122 ὀκάδες φακῶν, 122 ὀκάδες τυροῦ, 122 ὀκάδες φάβας, 140 ὀκάδες τοματοπελετέ, 140 κυτία κονσερβῶν κρέατος. Τὴν 27ην Δεκεμβρίου ἀπεστάλησαν σιδηροδρομικῶς, ἐκφορτωθέντες ἐπίσης εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Εἰδομένης, πρὸς διανομὴν εἰς τὰς ρουμανικὰς κοινότητας Ἀλμωπίας 8 τόννοι διαφορῶν εἰδῶν τροφίμων, ἦτοι ζαχάρεως, ὀρυζῆς, ἐλαίου, ἐλαίων καὶ ζυμαρικῶν.

Περιοχὴ Ἐδέσσης. Κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον διενεμήθησαν εἰς τοὺς ρουμανίζοντας τῶν κοινοτήτων Κεδρωῶνος, Πατόματος, Ἄνω Γραμματικοῦ καὶ πόλεως Ἐδέσσης τὰ ἐξῆς εἶδη τροφίμων: Ἐλαιον, βούτυρον, μέλι, τυρός, ζαχαρις, καφφές, φασόλια καὶ μαρμελάδα. Τὰ αὐτὰ τρόφιμα διενεμήθησαν κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

Περιοχὴ Φλωρίνης. Κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον ἐγένετο διανομὴ εἰς τοὺς ρουμανίζοντας Νυμφαίου, Δροσπηγῆς καὶ Κλεισούρας τῶν αὐτῶν ὡς καὶ εἰς τὴν περιοχὴν Ἑδέσσης τροφίμων.

Γενικῶς σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἀφίξεις καὶ διανομαὶ ἐγίνοντο συχνότεραι καὶ τὰ διανεμόμενα εἶδη ἦσαν ἀφθονώτερα καὶ ἐλεγκτότερα. Καρφές, μαρμελάδα, βούτυρον, τυρὸς γραβιέρα, τρόφιμα δηλονότι, μὲ τὰ ὁποῖα οὐδὲ εἰς τὰς καλυτέρας ἐποχὰς ἦτο συνηθισμένη νὰ κοσμηῆται ἡ πτωχικὴ τράπεζα τοῦ γεωργοῦ, κτηνοτρόφου ἢ ἀγρότου, διενέμοντο συχνότατα. Ὁ σκοπὸς τῆς διανομῆς ὑπερέβη ἤδη ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἐπισιτιστικὴν ἐνίσχυσιν τῶν παλαιῶν ρουμανιζόντων. Τὰ πολυποίκιλα τρόφιμα προσεφέροντο κυρίως ὡς δέλεαρ εἰς τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὰ ἑλληνικά των αἰσθήματα, οἱ ὁποῖοι εὗρισκοντο οὕτω πρὸ φοβεροῦ διλήμματος, ἂν ἔπρεπε νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν δυστυχίαν των, ἐφ' ὅσον εἰς ἀντάλλαγμα μιᾶς ἀπλῆς δηλώσεως τοῖς προσεφέρετο ἄνετος ζωὴ καὶ πολυτέλεια. Ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ὑποβληθεῖσα ἀναφορὰ τῶν κατοίκων Κλεισούρας, διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτησαν νὰ τοῖς ἐξασφαλίσωμεν ἔστω καὶ συσσίτιον ὀσπρίων ἄνευ ἐλαίου ὡς μόνην ἑλληνικὴν προσφορὰν, ἵνα δυνηθῶσι ν' ἀπολακτίσωσι τὴν γραβιέραν καὶ τὰς κονσέρβας. Δυστυχῶς ἀνυπερβλητοὶ δυσχέρεια δὲν ἐπέτρεπον πολλάκις τὴν δυνατότητα διανομῆς καὶ τοῦ εὐπροσδέκτου ἄνευ ἐλαίου ζωμοῦ φασολίων καὶ οὕτως ὁ ὄγκος τῶν ὑγιῶν Βλάχων ἔβλεπε μὲ πικρίαν τοὺς ἐνδεεῖς ὁμοφύλους του νὰ ἀναγκάζονται νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸ παρεχόμενον δέλεαρ τῆς ξένης προπαγάνδας.

Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἐκμεταλλευθεῖσα τὴν παρασχεθεῖσαν αὐτῇ δυνατότητα διανομῶν τροφίμων εἰς πλουσίας ποσότητας καὶ ποιότητας ἐπέτυχεν ἐπιφανειακῶς τοῖςλάχιστον, ἰδίᾳ τελευτῶντος τοῦ ἔτους, ν' ἀποκομίση σημαντικὰ ἀποτελέσματα προσηλυτισμοῦ. Μολονότι δὲ ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν δεχθέντων τὴν προπαγανδιστικὴν ταύτην προσφορὰν διειρήρει εἰς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς του θεομὸν τὸ ἑλληνικὸν αἴσθημα, ἐν τούτοις οὕτως ἢ ἄλλως σημαντικαὶ μονάδες ἐκ τῶν πλέον ἐπιλέκτων τοῦ μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐὰν δὲν προσετίθεντο εἰς τὸν βουλγαροσλαβικὸν προαιώνιον ἐχθρὸν τῆς πατρίδος καὶ τῆς φυλῆς, πάντως ἀπεσχίσθησαν τῆς ἑλληνικῆς παρατάξεως ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸν ἕπουλον καὶ καταχθόνιον Βουλγαρισμόν.

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἀπέδωκεν ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν προσηλυτισμὸν τῶν νεαρῶν βλαστῶν τῶν βλαχοφώνων Ἑλλήνων. Γνωρίζουσα καλῶς ὅτι αἱ βαθύτατα ἐρριζωμέναι ἑλληνικαὶ ἀντιλήψεις τῶν ἐνηλίκων βλαχοφώνων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀλλοιωθῶσιν οὐσιαστικῶς, ἔστω καὶ ἐὰν αἱ δυσχερεῖς ἐπισιτιστικαὶ συνθῆκαι τοὺς ἠνάγκαζον νὰ δεχθῶσι τὰς πλουσιοπαρό-

χους προσφοράς της, ἐστράφη πρὸς τὰς ἀσχηματίστους εἰσέτι ἐθνικῶς καὶ εὐπλάστους ψυχὰς τῶν μικρῶν Ἑλληνοπαίδων, εἰς ἃς διέβλεπεν ὅτι διὰ καταλήλου διαπαιδαγωγήσεως θὰ ἠδύνατο πλέον εὐχερῶς νὰ ἐπιτύχη προσηλυτισμὸν καὶ ἐθνικὴν μεταστροφὴν. Ἡ κατεύθυνσις ἄλλωστε αὕτη εἶχεν ἀποδώσει ἀνεκάθευ, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς προπαγανδιστικῆς δράσεως ἐν Μακεδονίᾳ, ἐπιτυχῆ ἀποτελέσματα ἀγρεύσασα πολλοὺς πτωχοὺς Βλάχους εἰς τὸν Ρουμανισμὸν καὶ διὰ τοῦτο διετήρει εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ βλαχοχώρια μὲ παχυλοτάτους μισθοὺς ρουμανοδιδασκάλους, κατ' ἀρχὴν ἀγοροσχόλους, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εὔρισκον μαθητὰς, δεχομένους νὰ διδαχθῶσι τὸν Ρουμανισμὸν.

Ἡ προπολεμικὴ ἀναλογία τῶν διδασκάλων πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν ρουμανικῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ νηπιαγωγείων ἦτο κατὰ μέσον ὄρον εἰς διδάσκαλος ἐπὶ δεκατεσσάρων μαθητῶν ἢ νηπίων, ἐνῶ εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Κίτω Βεργίου ὑπηρετοῦν τρεῖς ρουμανοδιδάσκαλοι ἐπὶ δεκατριῶν μαθητῶν, ὅπερ ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ μοναδικὸν φαινόμενον εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι, ἐπιλεγόμενοι κατ' ἀρχὴν μεταξὺ τῶν πλέον φανατικῶν καὶ ἐπιτηδείων πρὸς διενέργειαν προπαγάνδας ρουμανιζόντων, ἦσαν παντοῦ οἱ ἐπίσημοι πράκτορες αὐτῆς, ἥτις ἠδύνατο νὰ κινῆται καὶ νὰ δρά μᾶλλον ἀνέτως ὑπὸ τὴν κάλυψιν τῶν συμμαχικῶν δεσμῶν, οἵτινες συνέδεον τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Ρουμανίαν.

Μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι οὗτοι ὑπῆρξαν κατὰ γενικὸν κανὸν οἱ ὑποκινηταὶ καὶ ἀρχηγοὶ τῶν σημειωθείσων ἀνθελληνικῶν ἀσχημιῶν. Ἐμνημονεῦθη ἤδη εἰς προηγούμενον κεφάλαιον ἡ δράσις πολλῶν ἐξ αὐτῶν, ὡς τοῦ Σωτηρ. Παπαθανασίου ἐν Βεροίᾳ, τοῦ Σταύρου Παπατζάρα ἐν Κούπα, τοῦ Σιούπκα ἐν Ἀρχαγγέλω κ.ο.κ. Γενικῶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οἱ διδάσκαλοι ὑπῆρξαν, σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως, ὀπαδοὶ καὶ ἐν πολλοῖς ἀρχηγοὶ τῆς μερίδος τῆς ἄκρως ἀνθελληνικῆς κατευθύνσεως. Εἰς ἀμοιβὴν ἄλλωστε τῆς δράσεώς των ταύτης καὶ τῆς προπαγάνδας των οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι ἀνεδείχθησαν κατ' ἐξοχὴν προνομιούχα ἄτομα, διότι καὶ ὁ μισθὸς των ἦτο παχυλὸς καὶ αἱ ἐπισιτιστικαὶ πρὸς αὐτοὺς χορηγήσεις εἶχον ἐξασφαλίσαι εἰς ἑαυτοὺς κατὰ τὴν δυσχερῆ ταύτην ἐπισιτιστικὴν περίοδον ζωὴν οὐχὶ ἀπλῆς ἀνέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον χλιδῆς.

Πράγματι ἐκ τῶν διανεμομένων ὑπὸ τῆς προπαγάνδας τροφίμων ἐπεφυλάσσετο δι' αὐτοὺς ἡ μερὶς τοῦ λέοντος ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς, αἱ δὲ ἀποδοχαὶ των ἐρρυθμίζοντο οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι σχεδὸν ὑπερδεκαπλάσιαι τῶν Ἑλλήνων συναδέλφων των καὶ πάντοτε ἀσυγκρίτως ἀνώτεραι καὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων Ἑλλήνων ὑπαλλήλων. Οὕτω κατὰ Μάρτιον 1942, ὅτε ὁ μισθὸς τοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου διευθυντοῦ Α' τάξεως δὲν ἔφθανε τὰς 20.000 δραχμὰς, ὁ Ρουμάνος διδάσκαλος ἐλάμβανεν 50.000 δραχμὰς μηνιαίως.

Οὕτως ἡ προπαγάνδα διαθέτουσα δραστηρίους πράκτορας τοὺς πλουσίως ἀμειβομένους ρουμανοδιδασκάλους καὶ μὲ δέλεαο τὰς πλουσίας ἐπισιτι-

στικὰς διευκολύνσεις, ὡς ἐξετέθη εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ἦτο φυσικὸν νὰ καρπωθῆ ἔν τῇ δυστυχίᾳ σημαντικὰ ἀποτελέσματα. Ἄλλως τε καὶ ψυχολογικῶς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον τῆς ἀντιτάξεως εἰς τὰ σαγηνευτικὰ δελεάσματα τῆς προπαγάνδας μικροτέρας ἀντιστάσεως ὑπὸ τῶν γονέων, ἔφ' ὅσον ἐπρόκειτο διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς καλῆς διατροφῆς τῶν τέκνων των, διότι, προκειμένου μὲν περὶ ἑαυτῶν, οἱ γονεῖς ἠδύναντο νὰ ἀποφασίσωσι ψυχραίμως καὶ μετὰ σκληρότητος, προκειμένου ὅμως περὶ τῶν τέκνων των, ἡ στοργὴ καθίστα πολὺ πλεόν μαλακὴν καὶ εὐαίσθητον τὴν πατρικὴν ἢ μητρικὴν καρδίαν.

Οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι ὡς πράκτορες τῆς προπαγάνδας ἐξεδηλώθησαν καὶ ὑπὸ τὴν ὑπαλληλικὴν των ἀκόμη ἰδιότητα παραβάται τῶν ἑλληνικῶν νόμων καὶ ἀντίπαλοι τῶν νομίμως ἐλεγχουσῶν αὐτοὺς ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἀρχῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνταρσίας ταύτης παραθέτομεν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων διαφόρων ἐνεργειῶν αὐτῶν τὰ ἑξῆς :

Κατήργησαν ἐν πολλοῖς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣτις συμφώνως πρὸς τὰς ἐπισήμους συνθήκας ἔδει νὰ διδάσκηται καθ' ὠρισμένον ἀριθμὸν ὥρῶν καθ' ἑβδομάδα.

Εἰσήγαγον πρὸς διδασκαλίαν βιβλία, καθαπτόμενα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων, οὓς παρουσίαζον ὡς τυράννους τῶν Ρουμάνων κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἡγεμονίας ἐπὶ τῶν παραδουναβίων περιοχῶν τῶν Ἑλλήνων Φαναριωτῶν.

Ἐρνήθησαν νὰ ἀποστείλωσι τὰς κεκανονισμένας καταστάσεις καὶ τὰ στατιστικὰ δεδομένα πρὸς τὴν ἀρμοδίαν γενικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν σχολείων των.

Ἀπέκλεισαν τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν σχολείων των ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἑλλήνων ἐπιθεωρητῶν, ὡς ἦτο ἐπίσης καθωρισμένον.

Ἐκ τῶν 24 ἀνεγνωρισμένων ρουμανικῶν σχολείων στοιχειώδους ἐκπαίδευσεως στατιστικὰ δεδομένα ἀπέστειλαν μόνον τὰ 10. Ἐκ τῶν δεδομένων πάντως τούτων τῶν 10 σχολείων προέκυπτον τὰ ἑξῆς διὰ τὴν μέγιστος Ἰουλίου 1942 περίοδον :

Ἰδούθη ἐν νέον σχολεῖον εἰς Σκοῦ, ἀναγνωρισθὲν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως

Διωρίσθησαν ἕξ νέοι ρουμανοδιδάσκαλοι, ἦτοι ὁ ἀριθμὸς τούτων ἀπὸ 18 ἀνῆλθεν εἰς 24.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν νηπίων, ἀνερχόμενος κατὰ τὸ τελευταῖον σχολικὸν ἔτος πρὸ τῆς κατοχῆς (1939 - 1940) εἰς ὀγδοήκοντα δύο, ἠϋξήθη κατὰ τὸ ἔτος 1941 - 1942 εἰς διακόσια πενήκοντα δύο, ἦτοι ὑπερετετραπλασιάσθη. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνῆλθεν ἀπὸ 197 εἰς 342, σχεδὸν διπλασιασθεῖς.

Πλέον συγκεκριμένως παρουσιάζονται τὰ δεδομένα δι' ἕκαστον τῶν κατωτέρω δέκα σχολείων πόλεων ἢ χωρίων, ὧν τὰ 2 ἀνῆκον εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν, ἐν συγκρίσει τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1939-1940 πρὸς τὸ 1941-1942 :

Θεσσαλονίκη. Ἐπὶ νηπίων 7 καὶ μαθητῶν δημοτικοῦ σχολείου 28, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠῤῥήθη τὸ 1941-42 εἰς νήπια 30 καὶ μαθητὰς 106.

Κομμαριά. Ἐπὶ 10 νηπίων καὶ 25 μαθητῶν, εἰς 8 νήπια καὶ 28 μαθητὰς.

Κεδρών. Ἐπὶ 21 νηπίων καὶ 29 μαθητῶν, εἰς 10 νήπια καὶ 35 μαθητὰς.

Ἄνω Γραμματικόν. Ἐπὶ 16 νηπίων καὶ 31 μαθητῶν, εἰς 92 νήπια καὶ 18 μαθητὰς.

Κούπα. Ἐπὶ οὐδενὸς νηπίου καὶ 5 μαθητῶν, εἰς 17 νήπια καὶ 6 μαθητὰς.

Ἄργος Ὀρεστικόν. Ἐπὶ 10 νηπίων καὶ 25 μαθητῶν, εἰς 10 καὶ 15.

Νυμφαῖον. Ἐπὶ οὐδενὸς νηπίου καὶ 17 μαθητῶν, εἰς 3 καὶ 17.

Κρανιά. Ἐπὶ 18 καὶ 28, εἰς 108 καὶ 64.

Μεγάλα Λειβάδια. Ἐπὶ οὐδενὸς νηπίου καὶ 5 μαθητῶν, εἰς 17 καὶ 16.

Σκροῶ. Πρωτοενεγράφησαν 26 νήπια καὶ 47 μαθηταί.

Τὰ δεδομένα ταῦτα, οὐχὶ πλήρως ἐξηκριβωμένα εἰμὴ ἐν μέρει μόνον διὰ τὰ χωρία Κεδρών, Ἄνω Γραμματικὸν καὶ Κρανιάν, ἀφορῶσιν εἰς τὴν μέχρι Ἰουλίου 1942 περίοδον. Διὰ τὴν περίοδον ταύτην εἴχομεν ἐπίσης τὰ ἐξῆς στοιχεῖα ἐξ ἄλλων πηγῶν :

Κλεισοῦρα. Νήπια καὶ μαθηταί ἐν ὄλῳ 10.

Δροσοπηγή. Ἐν ὄλῳ 7.

Κάτω Βέρμιον. Ἐν ὄλῳ 18.

Ἄρχάγγελος. Ἐν ὄλῳ 10.

Ἡ περίοδος ὅμως τῆς μεγίστης δράσεως καὶ ἀποδόσεως τῆς προπαγάνδας ἤρξατο ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς κατὰ Σεπτέμβριον ἐπαναλήψεως τῶν μαθημάτων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1942-1943, ὅποτε ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνῆλθε κατὰ πολὺ καὶ ἐξηκολούθησεν ἀνερχόμενος μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1942. Αἱ συλλεγεῖσαι πληροφορίαι, δυνάμεναι νὰ θεωρηθῶσιν ἀκριβεῖς, ἔφερον εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς :

Θεσσαλονίκη. Νήπια 80, μαθηταὶ δημοτικοῦ σχολείου 170.

Κούπα. Νήπια 12, μαθηταὶ 27.

Σκρᾶ. Ἐν ὄλφ μαθηταὶ καὶ νήπια 98.

Ἄρχάγγελος. Ἐν ὄλφ 46.

Νυμφαῖον. Ἐν ὄλφ 85.

Ἐὰν τὰ δεδομένα ταῦτα διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἦσαν ἐλλιπῆ, διὰ τὴν μέσσην οὐδεὶς ἀριθμὸς ἐγένετο γνωστός. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ὅμως ἀριθμοί, ὑπῆρχεν ἡ γενικὴ ἀντίληψις, ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαίδευσως, ἦτοι τῶν γυμνασίων Γρεβενῶν καὶ Ἰωαννίνων, τοῦ λυκείου καὶ τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς Θεσσαλονίκης ηὔξήθησαν κατὰ πολὺ.

Ἦτο ἄλλωστε γεγονός, ὅτι εἶχε ζητηθῆ ὑπὸ τῶν ρουμανιζόντων καὶ ἡ αὔξησης τῶν ρουμανικῶν σχολείων, ἐκ τῆς αἰτήσεως δὲ ταύτης ἀφίκετο εἰδικὸς ἀπεσταλμένος τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, ὁ Μανίου, ὅστις, περιοδεύσας τὴν Μακεδονίαν, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη αὔξεσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων, ἀλλὰ μόνον καλῆς συντηρήσεως αὐτῶν.

Τὸ ἀνησυχαστικότερον ὅμως ἦτο ὅτι οἱ μαθηταὶ οὗτοι διεπλάσσοντο ἐθνικῶς οὐ μόνον πρὸς κατεύθυνσιν ξένην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ μὲ πνεῦμα ἀκρῶς ἐχθρικὸν πρὸς αὐτήν. Εἰς ἀμφοτέρω τὰ οἰκοτροφεία τῆς Θεσσαλονίκης, ἀρρένων καὶ θηλέων, πολλάκις ἠκούοντο ἄσματα ἀνθελληνικοῦ περιεχομένου, οἱ δὲ ἄρρενες μαθηταὶ ἀπεδείκνυον καὶ ἐμπρόκτως τὰ ἀνθελληνικά τῶν αἰσθημάτων. Ὡς δὲ ἦτο φυσικόν, ἡ μορφωμένη νεότης ἐπηρέαζε καὶ τὴν ἐξωσχολικὴν καὶ ἔνεκα τούτου τὸ ἀνθελληνικὸν πνεῦμα ἐπεξετείνετο ὁσημέραι μεταξὺ τῆς ρουμανισάσης ἑλληνοβλαχικῆς νεότητος.

Οὕτως, καθ' ἣν ἐποχὴν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1942 ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα ἔφθινεν, ἀπεναντίας ἡ ρουμανικὴ, ἣτις ἐθεωρεῖτο ἀκίνδυνος καὶ ἀνεπαίσθητος μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1942, συνεχῶς ἔκτοτε προοδεύουσα, καθίστατο ἀν' ὅχι ἐπικίνδυνος, πάντως ὅμως ὑπολογίσιμος καὶ ἀξία πολλῆς προσοχῆς. Τὸ ἀρραγὲς μέχρι τότε μέτωπον τῆς ἑλληνοβλαχικῆς ἀντιστάσεως ἤρξατο καμπτόμενον καὶ μάλιστα εἰς τὸ πλεόν εὐπαθὲς σημεῖον, εἰς τὴν παρὰ ταξιν τουτέστιν τῆς νεότητος.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΝ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΝ

Ἡ ἐν τῇ γερμανοκρατομένῃ Μακεδονίᾳ ἐπελθοῦσα συνεργασία μεταξὺ ρουμανικῆς καὶ βουλγαρικῆς προπαγάνδας ἐξετέθη ἤδη εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον «Ἡ δράσις τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας». Ὁ δικηγόρος Θ. Πισπιρτικός προσεφέρθη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας καὶ ἐπεξήτησε τὴν στενὴν συνεργασίαν μετ' αὐτῆς, ἀλλὰ, μὴ ἀντιπροσωπεύων

οὐδένα ἄλλον πλὴν ἑαυτοῦ, δὲν ἐπέτυχε νὰ θεωρηθῆ σύμμαχος, παραμείνας μόνον πληροφοριοδότης τοῦ στρατηγοῦ Ζίλκωφ. Ἐπίσης ὁ ἱερεὺς Φρασσερίτης ἐν Ἐδέσση ἀπεδείχθη μὴ ἐκπροσωπῶν οὐδένα ἄλλον πλὴν ἑαυτοῦ.

Λέον ὅμως νὰ προστεθῆ ὅτι ἐνεργεῖα συνεργασίας παρετηρήθη κυρίως εἰς τὴν βουλγαροκρατουμένην Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν, ἔνθα πολλοὶ ρουμανίζοντες μετεβλήθησαν εἰς ὄργανα τῶν Βουλγάρων κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρετηρήθη κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν Πορροῖων. Μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων τῶν Πορροῖων, οἵτινες μετεβλήθησαν εἰς ὄργανα τῆς βουλγαρικῆς τυραννίας, ἀνεφέροντο οἱ Κων. Λεῦκος, παρασχῶν εἰς τὸν Βουλγαρισμὸν τὰς ὑπηρεσίας του καὶ εἰς ἀμοιβὴν διορισθεὶς ἀγροφύλαξ, Μᾶρκος Ναλέζης, συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Βουλγάρου δημάρχου καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ Ρίζωφ εἰς πιέσεις, ἐκβιασμοὺς καὶ κακοποιήσεις κατὰ τῶν Ἑλλήνων, Νικ. Καλέσης, Γεώργ. Καλέσης, Γούσιος Ἐπος, Γεώργ. Οὐφίδης, Γ. Γίτσας, Ἰωάν. Κασέρης καὶ Ἰωάν. Δεβιλιάσκας, ἅπαντες ἐνεργῶς ἐκδηλωθέντες ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων καὶ πολλαπλῶς συμμετασχόντες εἰς τοὺς κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου διωγμούς.

Ἐὰν ὅμως ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἀπέφυγε νὰ ἔλθῃ εἰς συνεργασίαν μετὰ τῆς βουλγαρικῆς πρὸς καταρτισμὸν κοινοῦ σχεδίου κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰ ἐπίμαχα σημεῖα, δὲν ἔδειξεν ὅμως καὶ διαθέσεις ἐνεργοῦ συνεργασίας μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τῶν Βουλγάρων. Ἐπεδείκνυε γενικῶς στάσιν μᾶλλον παθητικὴν καὶ τηρηθεῖσα μακρὰν τῶν ἑλληνοβουλγαρικῶν διαφορῶν καὶ διενέξεων εἰργάζετο ἐπιδιώκουσα τὴν πραγματοποιήσιν ὠφελιμάτων δι' ἴδιον αὐτῆς λογαριασμὸν. Πάντως ἐμμέσως τὰ ἀποτελέσματα τῶν ρουμανικῶν ἐνεργειῶν ὑπέκειντο εἰς εὐρεια ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ τεθέντι ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων προγράμματι ἀποδείξεως, ὅτι τὰ μὴ ἑλληνικὰ γηγενῆ στοιχεῖα τῆς Μακεδονίας ὑπερέτρουσαν τῶν ἑλληνικῶν καὶ συνεπῶς πᾶσα μείωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ὄγκου ἐξυπηρετεῖ ἀπολύτως τὴν βουλγαρικὴν θέσιν. Ὅθεν παρὰ πᾶσαν ἔλλειψιν συνεργασίας καὶ κοινοῦ προγράμματος οἱ Βούλγαροι ὑπεβοηθοῦντο ἐκ τῆς ρουμανικῆς δράσεως ἐμμέσως μὲν, ἀλλὰ θετικῶς.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἀντίδρασις, συστηματοποιηθεῖσα, ἐξεδηλώθη διὰ τῶν κατευθύνσεων ἡμῶν, ἀπευθυνομένη πρὸς τε τοὺς Ἑλληνας Βλάχους καὶ τοὺς ρουμανίζοντας. Οἱ πρῶτοι τούτων ἀνέλαβον αὐθορμητῶς τὴν πρωτοπορίαν τῆς ἀντιδράσεως, ἐνῶ ἐκ τῶν δευτέρων οἱ νουνεχεῖς καὶ οἰκοκυραῖοι ἐξεδηλώθησαν πρόθυμοι νὰ ἐπιβληθῶσιν ἐπὶ τῶν ὁμοφύλων των, ὥστε νὰ μὴ σημειωθῶσιν ἔκτροπα, συντελέσαντες τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἔργου τῶν ἀργυρωνήτων καὶ ζωηρῶν στοιχείων τῆς προπαγάνδας.

Τὴν κυριωτέραν ὅμως ἀντίδρασιν, ὡς ἐμνημονεύθη ἤδη, κατὰ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας ὑπὸ οἰανδήποτε μορφῆν παρουσιάζετο αὕτη ἐξεδήλωσαν αὐθορμητῶς αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ἕλληνες Βλάχοι. Τόσον εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην, ὅσον καὶ εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν, ὁ ἀγὼν διεξήχθη δξύτατος. Εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν ὁ ἀγὼν δὲν διεξήχθη μόνον διὰ τοῦ λόγου καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων μέσων τῆς προπαγάνδας, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες Βλάχοι ὑπέστησαν ἀπηνῆ διωγμὸν, πληρώσαντες τὰς φυλακὰς καὶ τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἐπὶ πλεόν ἑκατοντάδες φόνων καὶ δολοφονιῶν Ἑλληνοβλάχων ἦλθον νὰ πιστοποιήσωσι διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τὴν ἀγνότητα τῶν αἰσθημάτων τῶν ὑπερόχων τούτων ὀρεινῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν ἐπίσης ἐπὶ μὲν τῆς διὰ τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ζητήματος ἀντιμετωπίσεως τῆς προπαγάνδας ἐξαιρέσει τῆς ἀναφερθεῖσης ἀντιδράσεως ἡ Γενικὴ ἐπιθεώρησις νομαρχιῶν προσέφυγε καὶ εἰς τὴν παροχὴν οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως εἰς τὰ ἐμπερίστατα χωρία, ἵνα δυνηθῶσι ταῦτα νὰ προμηθευθῶσι τροφίμα διὰ τὴν λειτουργίαν σχολικῶν συσσιτίων, ἐπὶ δὲ τῆς κατευθύνσεως τῆς ἀντιδράσεως εἰς πᾶσαν προοπάθειαν τῆς προπαγάνδας διανοούμενοι καὶ ἀγρόται, διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς Βλάχοι ἐστάθησαν ἀπτόητοι ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν ἐπάλλξεων, δίδοντες αὐτοὶ τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀντιδράσεως. Καὶ δὲν ἀντέδρων μόνον κατὰ τοῦ Ρουμανισμοῦ οἱ ὑπέροχοι οὗτοι Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κατὰ τοῦ Βουλγαρισμοῦ ἀγῶνα εἶχον ἀναλάβει ἐπίσης πρωτοπόρον θέσιν. Τὰ ἑλληνοβλαχόφωνα χωρία τῆς Φλωρίνης ὑπῆρξαν αἱ σπουδαιότεραι ἐλληνικαὶ σκοπιαὶ καὶ τὰ ἀκατάβλητα προσύργια τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν τόσον ταραχώδη ἐκείνην περιοχὴν.

Πρὸ τῆς θαρραλέας στάσεως τοῦ ἑλληνοβλαχικοῦ στοιχείου πολλοὶ τῶν ἐκ διαφόρων λόγων παρασυρθέντων ὑπὸ τῆς προπαγάνδας ἔσπευσαν νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος, χαρακτηριστικὴ δὲ ἦτο ἡ δήλωσις μετανοίας, ἣν, παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ εἰς Γουμένισσαν μεταβάντος Μητροπολίτου Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου ἀειμνήστου κυροῦ Κυρίλλου, ἐπέβαλεν ὁ ἐφημέριος Καστανερῆς Δημήτριος Παπαντωνίου : «Ὁμολόγησα μετάνοιαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου δι' ὅσα παραπλανηθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος καὶ τῶν δυσκόλων συνθηκῶν . . . διέπραξα, προσχωρήσας εἰς τὴν ρουμανίζουσαν μερίδα τοῦ χωρίου μου, δηλώσας ὅτι εἶμαι Ρουμάνος ἱερεύς. Κατανοῶν τὸ βίβρος τοῦ ἁμαρτήματός μου τούτου . . . διαβεβαιοῦμαι ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ μου . . . ἀποκηρύσσω κλπ.»

Γενικῶς, ἐὰν αἱ δυσχερεῖς περιστάσεις ἐπέφεραν μίαν ρωγμὴν εἰς τὸ ἰσχυρότατον ἐλληνικὸν φρούριον τοῦ Ἑλληνοβλαχισμοῦ, οἱ Ἕλληνες Βλάχοι ἐξηκολούθησαν νὰ εἶναι οἱοὶ ἦσαν πάντοτε, ἦτοι ἐκ τῶν μαχητικωτέρων, ἀγνοτέρων καὶ ὑγιεστέρων στοιχείων τοῦ ἐνιαίου, καθολικοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Ἑλληνισμοῦ.

Γ.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1943

ΛΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1943

Δύο κεφαλαιώδους σημασίας γεγονότα, επισυμβάντα κατά τὸ ἔτος τοῦτο, ἐπηρέασαν οὐσιωδῶς τὴν ἐξέλιξιν τῆς προπαγάνδας ἐπὶ τῶν βλαχοφόνων τόσον ἐν τῇ ἀρχικῶς ἰταλοκρατουμένῃ, ὅσον καὶ ἐν τῇ ὑπολοίπῃ Μακεδονίᾳ, ἢ ἐπικράτησις ἐν τῇ ὑπαίθρῳ τῆς ὀργανώσεως τοῦ Ε.Α.Μ. καὶ τοῦ ἀνταρτοκομμουνιστικοῦ ἀγῶνος τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. καὶ ἡ κατάρρευσις τῆς Ἰταλίας.

Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Ε.Α.Μ., ἀποβάλλουσα ὁσημέραι τὴν ἐθνικὴν μορφήν, ὑφ' ἣν ἀρχικῶς ἐνεφανίσθη, μετεβλήθη συντόμως εἰς διεθνιστικὴν ὀργάνωσιν, ἣτις ἔθεσε σαφῶς τὸ ζήτημα τῆς πλήρους ἀναγνώρισεως ὅλων τῶν λυμαινομένων τὴν χειμαζομένην Μακεδονίαν προπαγανδῶν, διακηρύξασα ὅτι ἀνεγνώριζε «πλέρια τὰ δικαιώματα αὐτοδιαθέσεως τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων». Διὰ παντὸς μέσου προσεπάθει νὰ κολακεύσῃ τοὺς βουλγαρίζοντας καὶ τοὺς ρουμανίζοντας, παραδεχθεῖσα ἐπισήμως ὅτι οὗτοι «κατεπιέζοντο» ἀπὸ τὴν προπολεμικὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν «γιὰ μόνον τὸν λόγο ὅτι ἦσαν Βούλγαροι ἢ Ρουμάνοι». Ἐκάλει δὲ ὅλους τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς μειονότητες ταύτας νὰ συνεργασθῶσι μετ' αὐτῆς «γιὰ τὴ δημιουργίαν μιᾶς νέας τάξεως, ὅπου τὰ ἐθνικὰ αἰσθήματα δὲν θὰ μποροῦνε νὰ μποῦν γιὰ κριτήριον τῆς εὐμένειας ἢ δυσμένειας τοῦ κράτους».

Βάσει τῆς κατευθύνσεως ταύτης τὸ Ε.Α.Μ. ὄχι μόνον ἔδωκε πλήρη ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ εὐθύνης εἰς τοὺς πρωτουργοὺς τῶν προπαγανδῶν δι' ὅσα κακὰ ἔπραξαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τιμῶν ἐδέχετο τοὺς ἐκ τούτων προσχωροῦντας εἰς αὐτὸ καὶ ἐνέτασεν αὐτοὺς μεταξὺ τῶν ἐπιλέκτων καὶ κατεχόντων τὰς πλέον σοβαρὰς θέσεις μελῶν του. Ἐπὶ πλέον τούτου ἠγωνίσθη λυσσωδῶς, ἵνα καταρτίψῃ τὸ ἔργον τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν προπαγανδῶν. Ἡ ὑπηρεσία ἡμῶν τῆς λαϊκῆς διαφωτίσεως ἐγένετο στόχος ἀπηνόως διώξεως, συστηματικοῦ συκοφαντικοῦ διασυρμοῦ καὶ πράξεων βίας. Ὅχι μόνον διαφώτισις δὲν ἐπετρέπετο νὰ γίνῃ, ἀλλὰ καὶ πράξεις ἀκόμη καθαρῶς ἐξυπηρετικαὶ τοῦ λαοῦ, ὡς ἡ δημιουργία συσσιτίων διὰ συνεισφορᾶς τῶν εὐπορούντων ὑπὲρ τῶν ἀπόρων, ἐγένοντο ἀντικείμενον συστηματικῆς ἀντιδράσεως καὶ συκοφαντήσεως. Ἐφθασαν οἱ ἰθύνοντες τὸ Ε.Α.Μ. καὶ τὸν Ε.Λ.Α.Σ., καὶ ἰδίᾳ οἱ ἀρθρογράφοι τοῦ τύπου αὐτῶν, μέχρι τοῦ σημείου ἔτι νὰ διακηρύξωσιν ὅτι ἡ ἐπιθεώρησις νομαρχιῶν διὰ τῶν ἐπιτροπῶν λαϊκῆς διαφωτίσεως καὶ τῆς χωροφυλακῆς κατεπίεξε καὶ κατετυράννει τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς μειονότητας, ὡς ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκδηλωθῶσι πιέσεις ἐν περιοδῶ ξενικῆς κατοχῆς ὑπὸ δυνάμειος φίλης καὶ συμμάχου πρὸς τὰ κράτη, ἐξ ὧν

ἀπέρρεον καὶ ὑπεθάλλοντο αἱ προπαγάνδαι αὐταί. Οὕτω τὸ ἔργον τῆς ἀντιδράσεως παρέλυσεν, ἐνῶ ἕξ ἀντιθέτου οἱ προπαγανδισταὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίσημον προστασίαν τῆς ἐπικρατησάσης πλέον παντοῦ καὶ ἐπιβαλοῦσης ἰδίου νόμου ξενοδούλου ταύτης ὁργανώσεως.

Εἰδικῶς ὅμως ὡς πρὸς τὴν προπαγάνδαν ἐπὶ τῶν Βλάχων αἱ κατευθύνσεις καὶ αἱ διακηρύξεις τοῦ Ε.Α.Μ. δὲν ἔσχον ποσῶς τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ εἶχον διὰ τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδαν, ἣτις, εὐέλκτος οὖσα, ἔξεμεταλλεύθη τὴν ἐμφανισθεῖσαν ἀπρόοπτον ἐνίσχυσιν τοῦ ἐαμοκομμουνισμοῦ, ἵνα ἀποκομίση ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ὀφέλη. Ἦ ἐπὶ τῶν Βλάχων προπαγάνδα τοῦναντίον ἔσχεν ἐξέλξιν οὐδόλως ἐπηρεασθεῖσαν ὑπὸ τῶν διεθνιστικῶν κηρυγμάτων τοῦ Ε.Α.Μ.

Ὡς ἐξετέθη εἰς τὴν δραῖσιν τοῦ ἔτους 1942, αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐκδηλωθέντων ἰταλοφίλων τῆς κατευθύσεως τοῦ διαβοήτου Διαμάντη καὶ αἱ κακοουργαὶ καὶ βιαιότητές των κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ κυρίως κατὰ τῶν Ἑλληνοβλάχων, ὑπῆρξαν μία τῶν σπουδαιοτέρων αἰτιῶν τῆς ἐνίσχυσεως τοῦ ἀνταρτοκομμουνιστικοῦ κινήματος εἰς Θεσσαλίαν. Οἱ περιβόητοι λεγεωνάριοι μὲ τὰς πιέσεις, τοὺς φόνους καὶ τὰς δολοπλοκίας των κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ κυρίως τῶν Ἑλληνοβλάχων, ὥθησαν πολλοὺς τούτων, μὴ βλέποντας οὐδαμοῦ σάνιδα σωτηρίας, «πρὸς τὸ βουνό». Τὸ Ε.Α.Μ., ἐμφανισθὲν ἀρχικῶς ὑπὸ τὸν μανδύαν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγωνιστοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς νημέσεως, ἐνεστερνίσθη τὰς διεκδικήσεις αὐτῶν καὶ ἤρξατο βάλλον κατὰ τῶν διαμαντικῶν καὶ τῶν λεγεωναρίων. Λίαν συντόμως ὅμως ἐπείσθη ὅτι οἱ Ἑλληνοβλάχοι ἠδύναντο μὲν νὰ ἔχωσι διαφροσὰς καὶ νὰ μισῶσι τοὺς λεγεωναρίους, ἀλλὰ παρέμενον βαθύτατα ἐθνικόφρονες Ἑλληνες μὲ τὴν ἀγνότητα τῶν αἰσθημάτων τῶν ὀρεσιβίων ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν ἐντελῶς ἀκατάλληλοι διὰ πάντα διεθνιστικὸν προσανατολισμόν. Τὸ Ε.Α.Μ. τότε δὲν ἐδίστασε παρὰ πᾶσαν ὀρθόδοξον διεθνιστικὴν ἐπιταγὴν νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ συνόλου τῶν Βλάχων, διακηρῦξαν ὅτι «οἱ Βλάχοι ἐν τῷ συνόλῳ των ὑπῆρξαν προδότες, συνεργασθέντες μὲ τὸν κατακτητή». Οὕτω τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους 1943 παρέμεινε μακρὰν τοῦ Ε.Α.Μ. καὶ οἱ μὲν ἰταλίζοντες ἢ ρουμανίζοντες ἔλαβον καθαρῶς ἐχθρικήν κατ' αὐτοῦ στάσιν, οἱ δὲ Ἑλληνοβλάχοι ἐτήρουν στάσιν παθητικὴν καὶ ἀναμονῆς, ὡς ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἑλληνες.

Ἡ κατὰ τὸ τρίτον δεκαήμερον τοῦ Μαρτίου ἀποχώρησις τῶν Ἰταλῶν ἐκ Γρεβενῶν καὶ ἡ κατόπιν ταύτης πλήρης ἐπικράτησις τοῦ Ε.Α.Μ. εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἔσχεν ὡς συνέπειαν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς μέχρι τότε τακτικῆς τοῦ Ε.Α.Μ. ν' ἀναχωρήσῃ διὰ Θεσσαλονίκην τὸ πλεῖστον τῶν ἰταλισάντων Βλάχων, ἐνῶ μικρὰ ὀμάς τούτων ὑπὸ τὸν Γεώργιον Μητσιομπούναν ὁργάνωσεν ἀντιανταρτικὴν ὀμάδα. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, αἱ διεθνιστικαὶ ἐπιδιώξεις τοῦ Ε.Α.Μ. δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῶσι τὴν τοιαύτην θέσιν τοῦ ζητήματος τῶν Βλάχων. Ὅθεν ἐπεξέτεινε τοῦτο τὴν προπαγάνδαν του περὶ

αὐτοδιαθέσεως τῶν μειονοτήτων καὶ εἰς τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον, μολονότι οἱ Ἑλληνοβλάχοι πᾶν ἄλλο μᾶλλον παρὰ αὐτοδιάθεσιν ἐπεδίωκον. Τὸ Ε.Α.Μ. παρεδέχθη οὕτω τὴν διαμαντικὴν θεωρίαν τῆς λατινογενοῦς καταγωγῆς καὶ προσεπάθησε διὰ παντὸς μέσου νὰ κολακεύσῃ τοὺς μὴ Ἑλληνας Βλάχους. Ἐπὶ κεφαλῆς ἕξ ἄλλον τοῦ Ε.Α.Α.Σ. ἴστατο ὁ ἀμφιβόλων ἐθνικῶν φρονημάτων Βλάχος ἐκ Σαμαρίνης, συγγενὴς τοῦ Διαμιάντη, Ἀνδρέας Τζήμας, ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Βασίλης Σαμαρινιώτης πολιτικὸς ἐπίτροπος τοῦ Ε.Α.Α.Σ.

Ἐπικολούθησεν ἡ προσχώρησις εἰς τὸ Ε.Α.Μ. τῶν βλαχικῆς καταγωγῆς ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν συνταγματάρχου πεζικοῦ Βασ. Τζιόντζιου καὶ ταγματάρχου πεζικοῦ Μιχ. Παπαζήση, τοῦ τελευταίου μάλιστα κατόπιν ἀπαγωγῆς του ἐκ Κοζάνης. Παρὰ ταῦτα τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον ἐξηκολούθησε τὴν αὐτὴν σχεδὸν τακτικὴν, ἥτοι οἱ μὲν Ἑλληνοβλάχοι ὡς φανατικοὶ Ἑλληνες ἐθνικόφρονες ἀπεδοκίμαζον τὰς διεθνιστικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ Ε.Α.Μ., ἐνῶ οἱ μὴ Ἑλληνες ἐτήρουν ἐπιφυλακτικὴν καὶ ἐχθρικὴν πρὸς αὐτὸ στάσιν. Κατόπιν ὅμως τῆς καταρρέουσας τῆς Ἰταλίας ἅπαντες οἱ μὴ Ἑλληνες Βλάχοι, ἰταλίζοντες καὶ ρουμανίζοντες, συνηνώθησαν πρὸς τὴν ρουμανικὴν κατεύθυνσιν, ἐπαλεθούσης οὕτω τῆς προπολεμικῆς κατευθύνσεως.

Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα περισυλλέξασα οὕτως ὅλους τοὺς παλαιούς ὁπαδούς της δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ, ὡς συνέβη μὲ τὴν βουλγαρικὴν, τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν προπαγανδιστικὴν αὐτῆς δρασίαν τοῦλάχιστον ἐμφανῶς καὶ προκλητικῶς, ἐφ' ὅσον ἄλλωστε τὸ Ε.Α.Μ. οὐδεμίαν προσέβαλλεν ἀντίρρησην εἰς τοὺς χώρους ἐπιρροῆς του. Οἱ ρουμανίζοντες ἐξηκολούθησαν ἐλευθέρως διακηρύσσοντες τὰ φρονήματά των καὶ συνδεόμενοι περισσότερον μεταξύ των ἐν τῇ ἐκμεταλλεύσει τῶν εἰδικῶν προνομίων, ἅτινα ἠρῶντο ἐκ τῆς θέσεως τῆς Ρουμανίας παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἄξονος. Οὕτως, ἐνῶ ὁ νέος οὗτος ὑπηρεσιῶν παράγων, ἡ ἐπικράτησις τοῦ Ε.Α.Μ., συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐξουδετερωθῇ πᾶσα ἀντίδρασις κατὰ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, αὕτη ἕξ ἰδίας πρωτοβουλίας δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν προσφερομένων πλεονεκτημάτων.

Τὸ ἄλλο βασικὸν γεγονός, ὅπερ ἐπηρέασε τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τῆς ἐπὶ τῶν Βλάχων προπαγάνδας, ἀπετέλεσεν ἡ κατάρρευσις τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ἀπογύμνωσιν καὶ τὴν γελοιοποίησιν ἀρχικῶς καὶ τὴν κατάρρευσιν τελικῶς τῆς Ἰταλίας ἦτο φυσικὸν ὅπως πᾶσα φιλοϊταλικὴ τάσις ἀπονεκρωθῇ. Ἡ πομφόλυξ τοῦ ἀετοῦ τῆς Ρώμης, ὅστις ἔτεινε τὰ πτερά του πρὸς τοὺς δῆθεν λατινογενεῖς λαοὺς τῆς Βαλκανικῆς, διερράγη, παρουσιασθεῖσης οὕτω γυμνῆς τῆς κωμικῆς εἰκόνας ἐνὸς λαοῦ, ἀποδειχθέντος κόρακος ἀντὶ ἀετοῦ καὶ παρασχόντος θέμα γενικῆς ἰλαρότητος καὶ θυμηδίας εἰς τὴν οἰκουμένην.

Παρὰ ταῦτα οἱ ρουμανίζοντες ἔμειναν κατὰ τὸ πλεῖστον πιστοὶ εἰς τὴν ἰδεολογίαν των, μὴ θελήσαντες νὰ παίξωσι τὸ διπλοῦν παιγνίδιον, ὅπερ οἱ Βούλγαροι ἔπραξαν δι' ἑαυτοῦς. Γενικῶς παρὰ πᾶσαν ἀντίθεσιν πρόπει νὰ

ὁμολογηθῆ ὅτι οἱ ρουμανίζοντες ἀπεδείχθησαν εὐθεῖς καὶ σταθεροὶ εἰς τὰ φρονήματά των καὶ τὰς κατευθύνσεις των. Ἡ ἐξέλιξις ὁμως τῆς καταστάσεως καὶ τῶν πολεμικῶν γεγονότων ἐπηρέασε τὴν ἔναντι τῆς Ἑλλάδος συμπεριφορὰν καὶ τῶν μετὰ φανατισμοῦ ἔτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκδηλωσάντων ἀνθελληνικῆν δρᾶσιν καὶ αἱ πάλαι ποτὲ μεγαλεπήβολοι ἐπιδιώξεις ἄλλων μὲν τούτων περὶ αὐτονομίσεως, ἄλλων δὲ περὶ προνομιούχου θέσεως, ὑπέστησαν ριζικὴν ἀναπροσαρμογὴν. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πάντες παρεδέχθησαν τὴν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πλαισίῳ διαβίωσίν των, ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπισιτιστικῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα παρείχοντο αὐτοῖς ἐκ Ρουμανίας, καὶ ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὴν διατήρησιν τῶν κεκτημένων προνομίων.

Οὕτως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα παρουσιάσθη συμπαγῶς ἀκολουθοῦσα τὴν συντηρητικωτέραν μορφήν, τὴν ὁποίαν ἡ ὁμάς τοῦ Χατζηγόγα ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν ἡμῶν εἶχε παραδεχθῆ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος τοῦ ἔτους 1941-1942 ὡς ἐπιβεβλημένην καὶ εἶχε καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν ἐν γένει κίνησιν καὶ ἐμφάνισιν τῶν Ρουμανοβλάχων.

Πρὸς τιμὴν των τέλος δεόν νὰ σημειωθῆ ὅτι οἱ ρουμανίζοντες οὐ μόνον ἠρνήθησαν σταθερῶς πᾶσαν συνεργασίαν μὲ τοὺς Βουλγάρους, ἀλλὰ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἔλαβον καὶ ἐνεργὸν θέσιν ἐναντίον αὐτῶν. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἀδιάλλακτα στοιχεῖα, ἅτινα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ δικηγόρου Πισπιρίκου εἶχον θέσει τὸ σύνθημα «πᾶς ἄλλος πλὴν τῆς Ἑλλάδος», παρουσιάζοντο ἤδη μετανοημένα καὶ ἀκολουθοῦντα τὸ γενικὸν ρεῦμα τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ πλαισίῳ προσαρμογῆς. Ὡμολόγουν ἤδη ὅτι τὰ κύρια ἐλατήρια τῆς ἐνεργοῦ αὐτῶν δράσεως ἀπέρρεον ἐκ τῆς ἐπιδιώξεως συμφοροντολογικῶν πλεονεκτημάτων.

ΕΠΙΔΙΩΞΙΣ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν εἶχεν ἐκδηλωθῆ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπιμόνως ἡ ἀξιώσις τῆς ἰταλιζούσης προπαγάνδας ἐπὶ τῶν Βλάχων, ὅπως ἀνατεθῶσι σημαντικαὶ διοικητικαὶ θέσεις εἰς ρουμανίζοντας, προσκειμένους εἰς τοὺς κύκλους τῶν δρώντων μελῶν ταύτης.

Ἦδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους κατόπιν ἀσκηθείσης πιέσεως ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς ἀντιπροσωπείας ἀνετέθησαν τὰ καθήκοντα τοῦ νομάρχου Λαρίσσης εἰς τὸν κορυφαῖον διαμαντικὸν Βλάχον Στέφανον Κώτσιον, ἀπόστρατον ταγματάρχην τῆς χωροφυλακῆς, δικηγόρον, διατελέσαντα ἄλλοτε νομάρχην, ἀλλ' ὅτε ἀκόμη παρίστανε τὸν Ἕλληνα ἐθνικόφρονα. Ὁ Κώτσιος ἐν τῇ διοικήσει του ἀνεδείχθη τυφλὸν ὄργανον τῆς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας, ἀλλ' ἡ δημιουργηθεῖσα ἐν τῷ μεταξύ κατάστασις δὲν ἐπέτρεψε τὴν ἀποτελεσματικὴν

ἀπόδοσιν τῆς ἀνθελληνικῆς του διαθέσεως. Διευθετήθη ὅμως ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ νομαρχίᾳ καὶ μετὰ τὴν ἰταλικὴν κατάρρευσιν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἰταλικῆς κατοχῆς διὰ γερμανικῆς τοιαύτης.

Καθ' ὅς ἔχομεν πληροφορίας, διατυμπανιζομένης κυρίως ὑπὸ τῶν κύκλων τῆς ἐπὶ τῶν Βλάχων ἰταλοφίλου προπαγάνδας, ἢ κυβέρνησις ὑπέστη ἐπανειλημμένας πιέσεις ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως διορίσῃ νομάρχην εἰς Τριτσάλα καὶ ἔπαρχον εἰς Γρεβενὰ ἰταλοφίλων φρονημάτων Βλάχους, κατορθώσασα ὅμως ν' ἀποφύγῃ τὸν σκόπελον διὰ τοῦ διορισμοῦ εἰς τὸν νομὸν Τριτσάλων ὡς νομάρχου τοῦ βλαχικῆς ἐκ Περιβολίου καταγωγῆς, ἀλλ' ἀκραιφνῶν ἑλληνικῶν αἰσθημάτων λοχαγοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Θεοδ. Σαράντη καὶ διὰ τῆς μὴ συμπληρώσεως τῆς θέσεως τοῦ ἐπαρχοῦ Γρεβενῶν. Ἐπίσης ἰταλικῆ ἀξιώσει διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ Ταμείου Λαρίσσης ὁ ἐπαίσχυντος ταμίης Γρεβενῶν Πέμματος, καίτοι ὁ μικρὸς βαθμὸς του ἐν τῇ ὑπαλληλικῇ ἱεραρχίᾳ δὲν ἐπέτρεπε τὸν διορισμὸν τοῦτον. Ἐσωτερικαὶ ἐπεμβάσεις διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν διαμαντικῶν ἀπαιτήσεων ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν ἐγένοντο ἐπανειλημμένως καὶ ἐν τῇ ἰταλοκρατουμένῃ Μακεδονίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους, ἀλλ' ἢ ὑπεισελθοῦσα ἀνταρτοκομμουνιστικῆ δρᾶσις, ἣτις ἀπησχόλησε πρὸς τὴν νέαν ταύτην κατεύθυνσιν τὰς ἀρχὰς κατοχῆς, ἐματαιώσε τὴν ἐκδήλωσίν των.

Ἐν τῇ γερμανοκρατουμένῃ περιοχῇ ἡ ξενικὴ ἐπέμβασις ἐξεδηλώθη εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου τοῦ Σκοῦ καὶ κυρίως εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης. Ὡς ἐμνημονεύθη εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἡ Ρουμανικὴ κοινότης συνεκροτήθη καὶ ἐνεφανίσθη παρανόμως, ἐπεκτείνας αἶμα κατὰ τρόπον ἐντελῶς ἀπαράδεκτον τὴν σιωπηρὰν καὶ ἄτονον προπολεμικὴν δρᾶσίν της. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, πρὸς ἣν ὑπεβλήθη σχετικὸν ἐρώτημα, ἐκοινοποίησε τὴν 11^{ην} Ἰανουαρίου τὴν ἀπὸ 7^{ης} Δεκεμβρίου 1942 γνωμάτευσιν τοῦ εἰδικοῦ νομικοῦ συμβούλου τοῦ ὑπουργείου ἐξωτερικῶν Κ. Γ. Τενεκίδου, ἔχουσιν οὕτω :

«Ι. Ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος μοι ἐρωτήματος «ἐὰν δύναται νὰ θεωρηθῇ νομικῶς ὕφισταμένη ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ρουμανικὴ κοινότης, ποῖαι αἱ προϋποθέσεις τῆς νομίμου αὐτῆς λειτουργίας καὶ εἰδικώτερον ἂν διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν της ἀπαιτῆται ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 281 περὶ Σωματείων» ἔχω ν' ἀπαντήσω τὰ ἑξῆς :

Ὁ ὄρισμός τῆς κοινότητος ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Δικαστηρίου Διεθνoῦς Δικαιοσύνης ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 17 συμβουλευτικῇ γνωματεύσει τῆς 31-7-1930 περὶ Ἑλληνορουμανικῶν κοινοτήτων. (Ἀνάλυσις τῆς γνωματεύσεως ὑπὸ Κ. Τενεκίδου).

Ἡ κοινότης κατὰ τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον καὶ συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν χωρῶν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀμάδα προσώπων, διαβιούντων ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἢ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἐχόντων ἰδίαν φυλήν,

θηρησκείαν καὶ γλῶσσαν καὶ συνδεομένων διὰ τῆς ταυτότητος τῶν ἐν λόγῳ πολιτικῶν στοιχείων ἐν πνεύματι ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοηθείας, πρὸς διατήρησιν τῶν παραδόσεων καὶ τῆς λατρείας αὐτῶν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς μορφώσεως καὶ διαπαιδαγωγήσεως τῶν τέκνων των κατὰ τὰ πάτρια (Γνωμάτευσις 6.33).

Ἡ κοινότης ἐμφανίζεται οὕτω ὡς «ὁμὰς φυλετικῆς μειονότητος» (Γνωμάτευσις 6.35). Δύναται δὲ νὰ ἔχη περιουσίαν δυνάμει τῆς ὑποστάσεως αὐτῆς, οὐχὶ ὁμως καὶ νομικὴν προσωπικότητα κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔννοιαν τοῦ ὄρου, ἢ ὅποια συνήθως δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς ἐγγωρίου νομοθεσίας (Γνωμάτευσις 6.22). Ἡ ὑπαρξίς τῆς κοινότητος ἀποτελεῖ τέλος πραγματικὸν γεγονός ἐκτιμώμενον ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε συνθηκῶν τῆς περιπτώσεως (Γνωμάτευσις 6.22).

II. Δοθείσης τῆς φύσεως τῆς κοινότητος, ἥς τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ ἰδιότης αὐτῆς ὡς μειονότητος, δὲν δύναται, φρονῶ, νὰ θεωρηθῆ Σωματεῖον, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Νόμου 281 περὶ Σωματείων, καίτοι ὁ διδόμενος ὁρισμὸς τοῦ Σωματείου ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 δύναται εὐρέως ἐρμηνευόμενος νὰ γεννήσῃ ποιὰν τινα ἀμφιβολίαν περὶ τούτου.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει οὐδὲν κωλύει τὴν ἐνδιαφερομένην κοινότητα νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, τηροῦσα τὰς διατυπώσεις τῶν ἄρθρων 26 καὶ ἐπ. τοῦ εἰρημένου νόμου.

III. Ἡ κυβέρνησις οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχει νὰ θεωρήσῃ νομικῶς ὑφισταμένην τὴν ἐνδιαφερομένην κοινότητα. Οὐδόλως ὑποχρεοῦται πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ συμφωνιῶν καὶ συνθηκῶν μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας, συγκεκριμένως:

1) Οὔτε ὑπὸ τῶν ἀνταλλαγεῖσῶν ἐπιστολῶν τῆς 23 Ἰουλίου / 5 Αὐγούστου 1913 μεταξύ τῶν Πρωθυπουργῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας κ. κ. Βενιζέλου καὶ Μαϊορέσκου μετὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου, δι' ὧν παρείχετο αὐτονομία εἰς τὰς Σχολάς, Ἐκκλησίας τῶν Κουτσοβλάχων.

2) Οὔτε ὑπὸ τῆς Ἑλληνορουμανικῆς συμβάσεως Ἐμπορίου καὶ Ναυτιλίας τῆς 11 Αὐγούστου 1931 (κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου 5211 Ἐφημ. Κυβερνήσεως τῆς 29-2-932 Τ. Α. ἀριθ. 56).

3) Οὔτε ὑπὸ τῆς Ἑλληνορουμανικῆς συμβάσεως ἐγκαταστάσεως τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας (κυρωθείσης διὰ τοῦ αὐτοῦ Νόμου εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως). Διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως ἀναγνωρίζονται αὐτοδικαίως ὡς κανονικῶς ὑφιστάμενα «μόνον αἱ ἀστικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι, καθὼς καὶ πᾶσα ἐπιχείρησις, ἐφ' ὅσον εἶναι χαρακτῆρος ἀποκλειστικῶς οἰκονομικοῦ».

4) Οὔτε τέλος ὑπὸ τῆς περὶ μειονοτήτων Συνθήκης τῶν Σεβρῶν τῆς 10 Αὐγούστου 1920 (κυρωθείσης διὰ τοῦ 14^{ου} πρωτοκόλλου τῆς Λωζάνης).

IV. Ἡ γνωμάτευσις τοῦ Διεθνοῦς Δικαστηρίου δὲν εἶναι δεσμευτικὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα, δοθέντος ὅτι τὸ ἄρθρον 5 τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ θεσπίζει ὅτι «ἡ ἀπόφασις τοῦ Δικαστηρίου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἢ διὰ τοὺς διαδίκους καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπόθεσιν». Ὁ κανὼν ἐφαρμόζεται κατὰ μείζονα λόγον προκειμένου περὶ Συμβουλευτικῶν Γνωματεύσεων.

Ἐν συμπεράσματι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι οὐδαμῶς ὑποχρεοῦται ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐὰν δὲν τὸ κρίνη συμφέρον καὶ σκόπιμον, νὰ θεωρήσῃ ὡς νομικῶς ὑφισταμένην τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης».

Ἐκ τῆς γνωματεύσεως ταύτης συνήγετο ὅτι ἡ συγκρότησις καὶ ἡ ἐμφάνισις τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος εἰς οὐδεμίαν συμφωνίαν διεθνοῦς δικαίου ἐστηρίζετο, καθὼς καὶ εἰς οὐδεμίαν πρᾶξιν ἐσωτερικοῦ δικαίου. Τοῦτο ἄλλωστε ἐγνώρισεν εἰς τὴν Γενικὴν διοίκησιν Μακεδονίας καὶ τὸ γραφεῖον πρωθυπουργοῦ, ὅπερ κοινοποιοῦν τὴν ἄνω γνωμάτευσιν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν Ε.Π. 608/1/5/11-1-43 ἐγγράφου του, ἵνα αὕτη ἔχη ταύτην ὑπ' ὄψιν κατὰ τὰς μετὰ τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος σχέσεις, προσέθετεν εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦτο τὰ ἑξῆς :

«Τὸ ἑλληνικὸν κράτος δὲν ὑποχρεοῦται ἐξ οὐδεμιᾶς διεθνοῦς συμφωνίας νὰ θεωρήσῃ νομικῶς ὑφισταμένην τὴν εἰρημένην κοινότητα οὔτε πρᾶξις τις ἐσωτερικοῦ δικαίου ἀνεγνώρισε ρητῶς νομικὴν προσωπικότητα εἰς αὐτήν. Ἄν σιωπηρῶς ἀνεγνωρίσθῃ ἢ ἐγένετο ἀνεκτὴ ἐν τῷ παρελθόντι ὑπὸ τῆς Γενικῆς διοικήσεως Μακεδονίας ἢ ὑπαρξίς «ντὲ φάκτο» τοιαύτης κοινότητος, θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ καθ' ὑμᾶς Γενικὴ διοίκησις τηροῦσα ἀπέναντι ταύτης τὴν αὐτὴν στάσιν οἷαν καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. Παρακαλοῦμεν ὅμως ὅπως ἐξακριβώσῃτε καταλλήλως καὶ γνωρίσῃτε ἡμῖν ἂν τ' ἀποτελοῦνται τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος κοινότητα μέλη εἶναι ἑλληνικῆς ὑπηκοότητος ἢ ρουμανικῆς τοιαύτης ἢ ἐξ ἀμφοτέρων, ἂν συνεπῶς πρόκειται περὶ μειονοτικῆς ὁμάδος ἢ ξένης ἢ μικτῆς τοιαύτης».

Ἡ ἀδιάλλακτος ὁμάς τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας ἐπεζήτησεν ἅμα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους νὰ διαφημίσῃ ὅτι ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις πρόκειται νὰ προβάλλῃ κατόπιν ἀτονίας 30 ἐτῶν ἀξιώσεις συστάσεως ρουμανικῆς ἐπισκοπῆς, στηριζομένη εἰς τὴν διπλωματικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς 5ης Αὐγούστου 1913 τοῦ τότε ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου πρωθυπουργοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην ὄντως ἀναγράφεται : «Ἡ Ἑλλὰς συγκατατίθεται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν σύστασιν ἐπισκοπῆς διὰ τοὺς Βλάχους τούτους». Ἡ συμφωνία ὅμως σῦτῃ ἀσταθοῦσα, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ εἶχεν ἀτονίσει τῇ συγκαταθέσει τῆς Ρουμανίας. Ἐν τούτοις εἴτε λόγῳ τῆς καταστάσεως εἴτε λόγῳ ἐπεμβάσεων

τῶν συντηρητικῶν στοιχείων οὐδεμία τοιαύτη ἐκδήλωσις ἐσημειώθη, ἀπὸ δὲ τοῦ θέρους οἱ Βλάχοι πάσης ἀποχρώσεως διεβίουν φιλονόμως, προσαρμοσθέντες πλήρως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν νόμων καὶ τὰς ἐπιταγὰς τῶν ἀρχῶν.

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ ΜΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΛΑΧΩΝ

Ἐμνημονεύθη ἤδη ὅτι οἱ ἐν τῇ ἰταλοκρατουμένη Μακεδονίᾳ ρουμανίζοντες ἐξεδηλώθησαν ἐξ ἀρχῆς ἀντίθετοι πρὸς τὸν ἐμφανισθέντα ἀνταρτικὸν ἀγῶνα. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰ κάτωθι αἷτια:

α') Εἰς τὴν ἀντιαξονικὴν ὀπωσδήποτε μορφήν, ὑφ' ἣν ἀρχικῶς ἐνεφανίσθη ὁ ἀγὼν οὗτος, ἐνῶ οἱ Ἑλληνες Βλάχοι, ἰταλίζοντες καὶ ρουμανίζοντες, εἶχον ἐκδηλωθῆ ὡς φιλοαξονικῶν αἰσθημάτων.

β') Εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ὑπὸ τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος τοῦ Ε.Α.Μ., προϊόντος τοῦ χρόνου, τάσεων καθαρῶς κομμουνιστικῶν, ἐνῶ τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον γενικῶς ἐνεπένετο κατ' ἀρχὴν ὑπὸ συντηρητικῶν φρονημάτων,

γ') Εἰς τὴν χρησιμοποίησιν ὡς ἀρχικῶν πυρήνων τῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων τῶν ἀγρίως διωχθέντων ὑπὸ τῶν λεγεωναρίων Ἑλληνοβλάχων. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἄλλωστε τῶν Ἑλληνοβλάχων τούτων ἔλαβον ἀρχικῶς χώραν καὶ πράξεις ἐκδικήσεως κατὰ κορυφαίων διαμαντικῶν πρακτόρων κυρίως ἐπὶ τοῦ περιουσιακοῦ πεδίου. Οὕτω διηρπάγη ἅπαν τὸ ποίμνιον καὶ ἐκάη ἡ οἰκία τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιανταρτικῆς ὁμάδος Γρεβενῶν Γεωργίου Μητσιομπούνα.

δ') Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν ἰδιαιτέραν προσπάθειαν τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως νὰ φέρῃ ἀντιμετώπους τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος τοὺς μὴ Ἑλληνας Βλάχους, ἧτις παρέσυρεν ἀρχικῶς τοὺς λεγεωναρίους καὶ ἐπεζήτηε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ παρασύρῃ καὶ τοὺς λοιπούς, ἐξ οὗ, ὡς ἦτο φυσικόν, ἐδημιουργήθη νέα σειρὰ ἐκδικητικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀνταρτῶν, ἧτις ἐπηύξησε τὸ δημιουργηθὲν χάσμα.

Ὅτε ὅμως μετ' ὀλίγον τὸ Ε.Α.Μ. ἐξεδήλωσε διεθνιστικὴν κατεύθυνσιν μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς κομμουνιστικῆς του κατευθύνσεως, οἱ ἠγέται αὐτοῦ κατέβαλον μεγάλην προσπάθειαν προσηλυτίσεως τῆς μὴ ἑλληνικῆς βλαχικῆς μειονότητος. Ἡ προσπάθεια αὕτη, ἀμβλύνασα ἐν μέρει τὰς ἀντιθέσεις, κατέστησε δυνατὴν τὴν προσχώρησιν εἰς τὸ Ε.Α.Μ. ρουμανιζόντων τινῶν, ἐνῶ γενικῶς οἱ ἐν τῇ περιοχῇ ἐπικρατήσεως τοῦ Ε.Α.Μ. ἰταλόφιλοι ἠνέχθησαν τὴν κατάστασιν, μὴ παρουσιάσαντες πλέον ἀντίδρασιν. Κυρίως προσεχώρησαν εἰς τὸ Ε.Α.Μ. οἱ πλέον δυσμενῶς πρὸς τὴν Ἑλλάδα διακειμένοι, συγκεκριμένως δὲ εἶχομεν στοιχεῖα, ὅτι μέχρι τέλους τοῦ ἔτους εἶχον προσχωρήσει εἰς τοῦτο ἐκ Βεροῖας 40 ἐν ὄλῳ ρουμανίζοντες τῆς ἀδιαλλάκτου κατευθύνσεως. Γενικῶς ὅμως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς βουλγαρίζοντας, οἵτινες ἀπετέλεσαν τοὺς

πλέον ἐνθουσιώδεις κήρυκας τῶν διεθνιστικῶν ἀρχῶν τοῦ Ε.Α.Μ., οἱ ρουμανίζοντες ἐν τῇ μεγάλῃ πλειοψηφίᾳ ἐστάθησαν ψυχικῶς μακρὰν τοῦ Ε.Α.Μ.

Ἐκ τῆς ἰστορίας ὅμως μετὰ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἄφιξιν τοῦ Ρουμάνου ὑπουργοῦ Μανίου ἐδόθη σταθερὰ ἡ κατεύθυνσις τῆς ἀπολύτου ἀποχῆς τῶν ρουμανιζόντων ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς ἐσωτερικὰς διαμάχας. Ὁ Μανίου δούς τὸ σύνθημα τοῦτο διέταξεν ἅμα τὴν διάλυσιν ὄλων τῶν ἀντιανταρτικῶν ὁμάδων. Τὸ σύνθημα τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἠκολουθήθη ὑπὸ τῶν ρουμανιζόντων, μολοντί οὗτοι ὡς ἄτομα δὲν ἔπυσαν, ὁσάκις ἠδύνατο, νὰ ἐκδηλώνωσι θεωρητικῶς τὰ ἀντικομμουνιστικὰ καὶ συνεπῶς τὰ ἀντιστασιακὰ φρονήματά των. Εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην ἄλλωστε περιοχὴν κατὰ τὰ μικρὰ χρονικὰ διαστήματα, καθ' ἃ ἐπεκράτησαν εἰς τινὰς περιοχὰς τῆς Μακεδονίας ἐθνικαὶ ἀνταρτικαὶ ὁμάδες, οἱ ρουμανίζοντες, ἐξαιρέσει τῶν ρουμανιζόντων τοῦ χωρίου Κάρπης τῆς Παιονίας, ἔδειξαν τὴν προτίμησίν των πρὸς αὐτάς. Ἰδιαιτέρως οἱ Ἕλληνες Βλάχοι, ἀπανταχοῦ συνταχθέντες εἰς τὰς ἐθνικὰς ὁμάδας, προσέφεραν μεγίστας ὑπηρεσίας καὶ ὑπέστησαν μεγίστας θυσίας, ἵνα ὑποστηρίξωσι τὰς ἀρχὰς τῶν ἐθνικῶν ὀργανώσεων.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν ρουμανιζόντων εἰς τὸν ἀντιανταρτικὸν ἀγῶνα εἶχε τὴν ἑξῆς ἐξέλιξιν :

α) Ἀρχικῶς ἐσυνεχίσθη ἡ προσπάθεια τοῦ προηγουμένου ἔτους πρὸς στρατολογίαν ρουμανιζόντων διὰ τὸ σῶμα τῶν καραμπινιέρων ὑπὸ τοὺς ἐκτεθέντας ὄρους καὶ συνθήκας. Ἴταλοι ἀξιωματικοὶ περιώδευον πρὸς προσηλυτισμὸν ὑποψηφίων καραμπινιέρων, ἐνῶ εἰς τὴν Λάριссαν ἐλειτούργει ἡ ὑπὸ τὸν Ραποντίκαν σχολῇ ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἀποστράτου ταγματάρχου χωροφυλακῆς καὶ βραδύτερον νομάρχου Λαρίσσης Στ. Κώτσιου. Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην εἶχον συγκεντρωθῆ περὶ τοὺς 150 μὴ Ἕλληνες Βλάχοι, νέοι κατὰ τὸ πλεῖστον κατωτέρας ὑποστάθμης, προσελκυσθέντες ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ Ἴταλοῦ καραμπινιέρου θὰ ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιησῶσι τὰς ἀρπακτικὰς καὶ ληστρικὰς διαθέσεις των.

Εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν τὴν προπαγάνδαν πρὸς προσηλυτισμὸν εἰς τὸ σῶμα τῶν καραμπινιέρων εἶχεν ἀναλάβει ὁ Ρουμάνος ἱερεὺς Χρ. Φρασσερίτης ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ δικηγόρου Πισπιρίκου. Ὁ Πισπιρίκος μάλιστα εἶχε προτείνει εἰς Ἴταλὸν συνταγματάρχην τῶν καραμπινιέρων, ἔλθόντα εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπως ὀργανωθῶσι δύο πλήρη συντάγματα καραμπινιέρων ἐκ Βλάχων τῆς Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, ἅτινα ν' ἀνελάμβανον ὀλοκληρωτικῶς τὴν ἀστυνομίαν τῆς Θεσσαλίας. Παρὰ πάσας ὅμως τὰς προσπάθειάς των Ἴταλῶν, τοῦ Φρασσερίτη καὶ τοῦ Πισπιρίκου οὐδὲν ἐπετεύχθη.

Ἐκ τῆς γερμανοκρατουμένης Μακεδονίας προσελκυσθήσαν ἐπὶ πλέον τῶν μνημονευθέντων 26 τοῦ προηγουμένου ἔτους ἄλλοι 16 νέοι ἐκ Βεροίας, ἀναχωρήσαντες εἰς Λάριссαν ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ ἐξ Ἐδέσσης Ἰωάννου Στολίγκα. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ διαβίωσις τούτων ἐν τῇ ἀστυνομικῇ σχολῇ

τῆς Λαρίσσης δὲν ἦτο οἷα ἀνεμένετο ὑπ' αὐτῶν, οἱ δὲ Ἴταλοὶ ἐξηκολούθουν νὰ θεωρῶσι τοὺς ὑποψηφίους καρραμπινιέρους ὡς Ἑλληνας, εἰς οὓς δὲν ἐδέχοντο ν' ἀναθέσωσιν ἐν λευκῷ τὴν ἐκτέλεσιν ἀστυνομικῶν καθηκόντων. Ἐξ ἄλλου αἱ ἀπολαυαὶ δὲν ἠκολούθησαν τὴν ὁσημέραι ἐπὶ τὰ χεῖρω μεταβαλλομένην οἰκονομικὴν κατάστασιν, ἀλλὰ παρέμειναν ὡς ἀρχικῶς εἶχον καθορισθῆ. Ἐδημιουργήθη οὕτω ρεῦμα γενικῆς ἀπογοητεύσεως, ἐκδηλωθὲν δι' ἐμφανοῦς ἀπροθυμίας, καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν Ἰταλῶν ἐναυάγησαν. Ἀνεφέρετο μάλιστα χαρακτηριστικῶς ἡ περίπτωσις τῆς ἐγγραφῆς 100 περίπου νέων ἐκ τῶν ρουμανιζόντων τοῦ Τιρνάβου καὶ τῶν πέριξ χωρίων πρὸς κατάταξιν των ὡς καρραμπινιέρων, οἵτινες, ὅταν ἐστάλησαν αὐτοκίνητα ὅπως τοὺς παραλάβωσιν, ἐξηφανίσθησαν, οὐδενὸς ἀποδεχθέντος νὰ καταταγῆ.

Εἰς μάτην ὁ ἱερεὺς Φρασσερίτης ἐκινήθη εἰς τὴν ὑπαιθρον τῆς Θεσσαλίας, ἵνα ἀλλάξῃ τὴν κατάστασιν· ἐν τέλει ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βέροιαν καὶ Ἐδεσσαν πρὸς ἐκδήλωσιν ἐκεῖ τῆς προπαγάνδας του. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας οὐ μόνον οὐδένα προσεῖλκυσε, ἀλλὰ καὶ οἱ 16 μεταβάντες ἠρνήθησαν νὰ καταταγῶσιν ἰσχυρίζομενοι ὅτι ἐξηπατήθησαν. Πρὸ τῆς ἀρνήσεως ταύτης ἀπεστάλη ὁ Στολίγκας εἰς Ἡπειρον, ἵνα ἐξετάσῃ μήπως οἱ ὄροι λειτουργίας ἐν Ἰωαννίνοις τῆς ἀστυνομικῆς σχολῆς ἦσαν καλύτεροι. Φαίνεται ὅμως ὅτι οὔτε οἱ ἐκεῖ ὄροι ἐκρίθησαν ὅτι ἦσαν τῆς ἀρεσκείας τῶν προσηλύτων, δι' ὃ οὗτοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰς ἐστίας των, ἀκολουθηθέντες μετ' ὀλίγον διαδοχικῶς καὶ ὑπὸ τῶν προηγηθέντων αὐτῶν ἄλλων 26. Οὕτω διελύθη ἡ σχολὴ καὶ οἱ τελικῶς παραμείναντες 150 συνεχωνεύθησαν μετὰ τῆς ὁμάδος Μητσιομπούνα, περὶ ἧς κατωτέρω.

β') Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἡ ἰταλικὴ διοίκησις ἐστράφη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ὁργανώσεως εἰδικοῦ σώματος διώξεως τῶν ἀνταρτῶν. Ὁ πυρὴν τοῦ σώματος τούτου ἀπετελέσθη ἀπὸ τοὺς διαμαντικούς τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν, οἵτινες εἶχον ἐξοπλισθῆ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γεωργίου Μητσιομπούνα, ὅστις, ἐξάδελφος ὢν τοῦ ἱατροῦ Νικολάου Μητσιομπούνα καὶ ἀδελφὸς καθηγητοῦ τοῦ ρουμανικοῦ λυκείου Θεσσαλονίκης, ἐθεωρεῖτο ἀρχικῶς ἀντίπαλος τοῦ Διαμάντη, καθ' ὃ μετριοπαθῆς ρουμανίζων. Καταδιωχθεὶς ὅμως ἀπηνῶς ὑπὸ τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Ε.Α.Μ., οἵτινες κατέστρεψαν ἐντελῶς τὴν σημαντικὴν εἰς ἀκίνητα, ἀγροὺς καὶ ποίμνια περιουσίαν του, ἐστράφη πρὸς τοὺς Ἴταλοὺς καὶ τοὺς διαμαντικούς καὶ ἐδημιούργησε τὴν πρώτην ἐκ 30 διαμαντικῶν τῆς περιφερείας Γρεβενῶν ἀντιανταρτικὴν ὁμάδα. Μὴ δυνάμενος ὅμως λόγῳ τῆς μικρᾶς δυνάμεως, ἦν διέθετε, νὰ ἐκδηλώσῃ δρασὶν ἐν τῇ ἀνταρτοκρατουμένῃ περιοχῇ τῶν Γρεβενῶν, μετέβη εἰς Λάρισσαν, ὅπου προσεπάθησε νὰ προσηλυτίσῃ ὁπαδοὺς ἐκ τῆς περιοχῆς Τιρνάβου. Ἡ προσπάθειά του ὅμως αὕτη ἀπέτυχε, καθ' ὃν τρόπον εἶχεν ἀποτύχει προηγουμένως καὶ ἡ τοῦ Ραποντίκα, δηλαδὴ προσεφέρθησαν μὲν ἀρκετοὶ νὰ καταταγῶσι, τελικῶς ὅμως οὐδεὶς παρῴυσθη.

Κατόπιν τούτου ὁ Μητσιομπούνας ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του πρὸς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν καὶ τὴν 3ην Φεβρουαρίου ἀφίκετο μετὰ τοῦ σώματός του εἰς Βέροιαν, συνοδευόμενος ὑπὸ 5 Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἔφερε βαθμὸν συνταγματάρχου. Μετὰ τὴν ἀφίξιν τούτων ἐπηκολούθησε σύσκεψις εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον, καθ' ἣν ἔλαβον μέρος ἅπαντες οἱ σημαίνοντες ρουμανίζοντες καὶ συγκεκριμένως οἱ Καπρίνης, Παπαστεργίου, Τσούκας, Χρυσοχόου, Νουλίκας, καθὼς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι. Κατὰ ταύτην ὁ Μητσιομπούνας προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς συγκληθέντας ὅτι τὸ ρουμανίζον στοιχεῖον ἔδει νὰ λάβῃ σαφῆ στάσιν ἔναντι τῶν ἀνταρτῶν, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἦσαν ὄργανα τοῦ ἀντιαξονικοῦ συνασπισμοῦ, καθ' οὗ ἠγωνίζετο τόσον σφοδρῶς ἡ Ρουμανία.

Ὁ Ἰταλὸς συνταγματάρχης, λαβὼν τὸν λόγον, ἐζήτησεν ὅπως ἡ Ρουμανικὴ κοινότης καὶ ἅπαντες οἱ σημαίνοντες ρουμανίζοντες διακηρύξωσι φανερὰ τὴν ἀντίθεσίν των πρὸς τὸν ἀνταρτικὸν ἀγῶνα καὶ διεγείρωσι τὸ ρουμανίζον στοιχεῖον εἰς ἀγῶνα ἐξοντώσεως κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, διότι, ὅπως εἶπεν, «ὁ στρατὸς εἶναι ἀνίκανος νὰ ἐξουδετερώσῃ τοὺς μὴ ὑποχρεουμένους εἰς μάχην ἀτάκτους, ἐνῶ μόνον ἡ συνεχὴς παρακολούθησις καὶ κατάδοσις τῶν μονίμως ἐγκατεστημένων ἐν τῇ ὑπαίθρῳ ἀγροτῶν καὶ ποιμένων δύναται νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς δυσχερῆ θέσιν».

Ἄν καὶ οὐδεμία ἐπίσημος διακήρυξις περὶ συναγεροῦ τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου ἐγένετο, κατετάγησαν ἀμέσως καὶ ἀνεχώρησαν ἐκ Βεροίας τὴν ἐπομένην μετὰ τοῦ Μητσιομπούνα καὶ τῶν Ἰταλῶν 13 νέοι, οἱ ἐξῆς: Βίκτωρ Καπρίνης, ἐτῶν 18, ράπτης, Γεώργιος Καπρίνης, ἐτῶν 18, ἔμπορος ἐρίων, Ἰωάννης Τσαμητήρος, ἐτῶν 35, κτηνοτρόφος, Νικόλαος Τσαμητήρος, ἐτῶν 45, κτηνοτρόφος, Παναγιώτης Σύρμος, ἐτῶν 20, ζαχαροπλάστης, Ἰωάννης Ἀξᾶς, ἐτῶν 25, μάγειρος, Ἀντώνιος Μέσκας, ἐτῶν 22, * καρραγωγεὺς, Ἰωάννης Βρούσας, ἐτῶν 35, γεωργός, Νικόλαος Καραμήτρου, ἐτῶν 33, ράπτης, Ἀντώνιος Καραμήτρου, ἐτῶν 37, ἐργάτης, Γεώργιος Παπαγιαννούλης, ἐτῶν 22, ζαχαροπλάστης, καὶ Χαρ. Πασαβούρας, ἐτῶν 17, κρεοπώλης. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν 13 τούτων ἐτέθησαν οἱ Παν. Σύρμος καὶ Ἰωάννης Βρούσας, ταῖς ἐνεργείαις τῶν ὁποίων καὶ προσηλυτίσθησαν οὗτοι. Ἀμφότεροι ἦσαν γνωστοὶ ἰταλόφιλοι, ὁπαδοὶ τῆς ἐν Βεροίᾳ διαμαντικῆς μερίδος τοῦ διδασκάλου Παπαθανασίου.

Τὴν 5ην Φεβρουαρίου ὁ Μητσιομπούνας μετὰ τῆς συνοδείας του ἀφίκετο εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου καὶ προυκάλεσεν ἀμέσως δύο συσκέψεις, τὴν μὲν μετὰ τῶν ἠγουμένων τῆς ρουμανικῆς κινήσεως καὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς κοινότητος, τὴν δ' ἄλλην μετὰ τῶν καθηγητῶν τοῦ ρουμανι-

*. Ὁ βράδύτερον προσχωρήσας εἰς τὸ Ε.Α.Μ.—Ε.Λ.Α.Σ. καὶ δράσας ὡς ἐκτελεστής τῆς ΟΠΛΑ, καπετάνιος τῆς σλαβοκομμουνιστικῆς ἀνταρσίας 1946-1947.

κοῦ σχολείου. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς συσκέψεις ταύτας ὠμίλησαν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἐν Βεροίᾳ πνεῦμα καὶ ὁ Μητσιομπούνας καὶ ὁ Ἴταλὸς συνταγματάρχης.

Ὡς ἐγνώσθη ὁμως, ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν συνελθόντων ἐτάχθη κατὰ τῶν ἀπόψεων τοῦ Μητσιομπούνα, ἰδίᾳ δὲ οἱ καθηγηταί, εἰς οὓς ἐπροτάθη ἡ ἀθρόα συμμετοχὴ τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων εἰς τὰς ἀντιανταρτικὰς ταύτας ομάδας.

Θερμὸς θιασώτης τῶν ἀπόψεων τοῦ Μητσιομπούνα ἐτάχθη κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ γραμματεὺς τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης δικηγόρος Σωτήριος Πίσκος ἐκ Βεροίας, ὅστις, ἔφεδρος ὢν ὑπαξιωματικὸς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, καίπερ ρουμανίζων, οὐδέποτε εἶχεν ἐκδηλώσει ἀνθελληνικὰ αἰσθήματα, μᾶλλον δὲ ἡ ὑποστήριξις τῶν ἀπόψεων τοῦ Μητσιομπούνα ὠφείλετο εἰς ἐπηρεασμὸν του ἐκ μέρους τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένου ἀδελφοῦ του, ὅστις εἰς σειρὰν ἐπιστολῶν του διεξετραγῶδει τὴν ἐν Βεσσαραβίᾳ δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν κατάστασιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ρωσικῆς κατοχῆς, καὶ συνεπῶς δύναται νὰ συναχθῇ ὅτι αἱ κατευθύνσεις αὐτοῦ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δέον ν' ἀποδοθῶσιν εἰς ἀντικομμουνιστικὰ μᾶλλον παρὰ ἀνθελληνικὰ φρονήματα τούτου.

Παρὰ τὴν ἀντίδρασιν ὁμως τῶν ρουμανιζόντων ἡγετικῶν στοιχείων, καὶ ἰδίᾳ τῶν καθηγητῶν, εἰς τὰς ἐπικλήσεις τοῦ Μητσιομπούνα ἀνταπεκρίθησαν πολλοὶ τῶν μαθητῶν τῆς τελευταίας τάξεως τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς, ἐξ ὧν 12, οἱ Ἄλεξ. Ἀλεξανδροῦς, Ἀντώνιος Μπιζέτας, Βασίλ. Μπιζέτας, Γ. Ζαρίπολης, ἅπαντες ἐκ Βεροίας, Στέργιος Δήμας, Κ. Μπόζας, Στέργιος Λέκας, Ἰωάννης Καρδούλας, Ἀργύριος Μπελίτσας ἐκ Νυμφαίου, Μπελαλογιάννης ἐξ Ἐδέσσης, Χρ. Λάμπας καὶ Παπαστέργιος ἐξ Ἄργουος Ὀρεστικοῦ, ἀνεχώρησαν ἀμέσως, ἀκολουθοῦντες τὸν Μητσιομπούναν. Ἐπίσης ἄλλοι τινὲς ἐδήλωσαν ὅτι θ' ἀνεχώρουν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, εὐθὺς ὡς θὰ ἐλάμβανον πληροφορίας παρὰ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν πρώτην ἀποστολὴν περὶ τῶν ὄρων διαβίωσης καὶ τῆς χρησιμοποίησεως αὐτῶν. Ὁ καθηγητικὸς ὁμως σύλλογος τῆς σχολῆς κατόπιν τῆς ἀπειθαρχίας ταύτης, συνελθὼν, ἀπέβαλε τοὺς ἀναχωρήσαντας μαθητάς, ἐνῶ ἅμα ἡ Ρουμανικὴ κοινότης διέκοψε πᾶσαν οἰκονομικὴν ἢ ἐπισιτιστικὴν ἐπιχορήγησιν εἰς τὰς οἰκογενείας αὐτῶν.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μητσιομπούνα ἀνεχώρησε τὴν 19^{ην} Φεβρουαρίου καὶ ἄλλη ἀποστολὴ ἐκ Βεροίας, περιλαμβάνουσα τοὺς Ἀντώνιον Τσαμητρον, ἐτῶν 30, ἐργάτην, Στέργιον Τσαμητρον, ἐτῶν 20, κτηνοτρόφον, Ζήσην Κοτρώτην, ἐτῶν 30, ἐργάτην, Δημήτριον Μητρούλαν, ἐτῶν 25, ἐργάτην, Γεώργιον Ζάνναν, ἐτῶν 27, κτηνοτρόφον, Στέργιον Τζιμουγιάννην, ἐτῶν 28, κρεοπώλην, Γεώργιον Ζυγολάκην, ἐτῶν 40, κρεοπώλην, Λουκᾶν Λύκαν, ἐτῶν 35, μόλις ἀπολυθέντα τῶν φυλακῶν, Γεώργ. Κακατίγκον, ἐτῶν 27, ἐργάτην, Δημήτριον Κακατίγκον, ἐτῶν 25, ἐργάτην, Νικό-

λαον Δημούλαν, ἐτῶν 21, ἐργάτην, Γεώργιον Τσαμίραν, ἐτῶν 21, ἐργάτην, Ζήσην Μπανάρην, ἐτῶν 28, κτηνοτρόφον, Γεώργιον Κατσάνον, ἐτῶν 24, κτηνοτρόφον, Γεώργιον Γάκην, ἐτῶν 26, ἐργάτην, Γεώργιον Γκούμαν, ἐτῶν 24, Γεώργιον Πάντον, ἐτῶν 30, ἐργάτην, Κωνσταντῖνον Μπουσμπούκην, ἐτῶν 25, ἐργάτην, Λύκαν Βαρντούκαν, ἐτῶν 23, ἐργάτην, καὶ Στέργιον Παγάλην, ἐτῶν 23, ἐργάτην.

Ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης καὶ κυρίως τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον ἐξεδήλωσαν σοβαρὰν ἀντίδρασιν εἰς τὴν ἀναχώρησιν τούτων καὶ ἐδήλωσαν κατηγορηματικῶς ὅτι πᾶσα ἀνυπακοὴ θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν παῦσιν πάσης διανομῆς τροφίμων εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ἀπειθαρχούντων.

Κατὰ τὰς πληροφορίας μας ὅλαι αἱ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι ἐπέφεραν τὴν συγκέντρωσιν ἐν Λαρίσση πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ νεοσύστατον σῶμα πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀνταρτῶν τὸν κάτωθι ἀριθμὸν ρουμανιζόντων :

12 μαθητῶν τοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν, μεταβάλλοντες ἐκεῖ ἀπ' εὐθείας πρὸς κατάταξιν ἅμα τῇ ἐκκένωσει τῶν Γρεβενῶν ὑπὸ τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ καὶ τῇ ἀναχωρήσει τῶν ρουμανιζόντων ἐκ Γρεβενῶν.

40 μελῶν τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Γρεβενῶν, προκρινάντων τὴν κατάταξιν ταύτην ἀντὶ τῆς μεταφορᾶς των εἰς Θεσσαλονίκην.

150 ἀτόμων τῆς ομάδος Ραποντίκα, οἵτινες προωρῶντο, ὡς ἐξετέθη, διὰ τὴν ἰταλικὴν χωροφυλακίαν.

200 ἄλλων ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Θεσσαλίας, Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας.

Αἱ πληροφορίες ἡμῶν ἔφερον ὅτι ἡ πρόθεσις τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως ἦτο νὰ δημιουργήσῃ σῶμα δυνάμεως 5000 ἀνδρῶν ὁρσειβίων, δυναμένων ν' ἀναλάβωσιν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν εἰς τὰ ὄρη καὶ μακρὰν τῶν συγκοινωνιῶν ἐγκατεστημένων ἀνταρτῶν, ἀνθ' ὧν ἐπέτυχεν νὰ προσελκύσῃ μόνον τετρακοσίους. Ἡ πενιχρότης αὕτη τῆς ἀποδόσεως παρὰ τὰς πλουσιοπαρόχους ὑποσχέσεις ἀπεγοήτευσε τόσον τὴν ἰταλικὴν διοίκησιν, ὅσον καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τὰ μέλη τῆς κινήσεως ταύτης. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀντίδρασις τῶν ρουμανιζόντων παραγόντων καὶ τῶν ρουμανικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν ἐσυνεχίσθη ἀμείωτος. Εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν ρουμανικῶν σχολείων ἐδηλώθη ρητῶς ὅτι πᾶσα μίμησις τῶν ἀναχωρησάντων 12 συναδέλφων των θὰ ἐσημαινεν τὴν ὀριστικὴν διακοπὴν τόσον τῶν σπουδῶν των, ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν εὐεργετημάτων, τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως. Συνάμα ἐγένετο ἐπιτυχὴς ἐπίσημος ἐνέργεια διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν 12 ἀναχωρησάντων, διότι ἅπαντες οὗτοι ἐπέστρεψαν μετὰ δεκαήμερον, μὴ γενόμενοι δεκτοὶ πρὸς κατάταξιν προσχηματικῶς διὰ λόγους υγείας. Ὁ καθηγητικὸς σύλλογος ἀπεφάσισε κατόπιν τῆς ἐπανόδου των νὰ συγχωρήσῃ τούτους διὰ τὴν ἀπειθαρχίαν των καὶ νὰ τοὺς δεχθῇ πρὸς συνέχισιν τῶν σπουδῶν των, ἀφοῦ ὅμως ἐπέβαλεν εἰς τοὺς, καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς πρωταιτίους, διοικητικὰς τινας ποινὰς.

Τὸ σῶμα Μητσιομπούνα, εὐθὺς ἀπὸ τῆς συγκροτήσεώς του φυλλορροοῦν, λίαν συντόμως ἔλαβε τὴν τύχην τοῦ σώματος Ραποντίκα. Ἡ ἐπίσημος ὅμως διάλυσίς του ἔλαβε χώραν μόλις τὸν Ἰούλιον κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως παρὰ τῇ ἰταλικῇ. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ ὑπουργὸς καὶ μέλος τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως Μανίου, διελθὼν ἐκ Θεσσαλονίκης, ἐδήλωσεν ὅτι οἱ ρουμανίζοντες δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ἀνάμειν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἑλληνικὰς διαμάχας, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἦτο δυνατόν νὰ παρεξηγηθῶσιν ὡς ἀνθελληνικαί.

Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ διαλυθέντος σώματος Μητσιομπούνα 40 ἐζήτησαν ν' ἀναχωρήσωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των εἰς Ρουμανίαν, ὡς δ' ἐξηκριβώθη, ἀνεχώρησαν ὄντως τὸν Σεπτέμβριον οἱ 20. Εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ σώματος Μητσιομπούναν ἐδόθη παρὰ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ὡς ἀποζημίωσις τὸ δικαίωμα τῆς μονοπωλιακῆς συγκεντρώσεως τοῦ τυροῦ εἰς τινὰς περιοχὰς τῆς Μακεδονίας.

Εἰς τὸ σῶμα Μητσιομπούνα εἶχον καταταγῆ ἐκτὸς τῶν ρουμανιζόντων καὶ οἱ ἐξῆς μὴ Βλάχοι : Φίλιππος Σπυριδάκης ἐκ Κρήτης, Κωνσταντῖνος Φατώρας, Σωτήριος Διαμαντῆς, Ἀναστάσιος Κουτσοῆς, Νικόλαος Σταύρου, Ἀλέξανδρος Τσουνης, ἅπαντες ἐκ τῆς περιοχῆς Λαρίσσης, Ἀθανάσιος Χατζηχαλκιᾶς ἐκ Λαμίας, Γεώργιος Μπακαλούδης ἐξ Ἀλμυροῦ, Ἀθανάσιος Κατράκης καὶ Βασίλειος Φλώρος ἐκ Καρδίτσης, Δημήτριος Στάμκος ἐκ Τρικάλων καὶ οἱ Σαρακατσαναῖοι Χρήστος καὶ Κωνσταντῖνος Φιλοκκέτας. Ἐκ τούτων οἱ 11 πρῶτοι κατετάγησαν μετὰ τὴν ἀπόλυσίν των εἰς τὸν γερμανικὸν στρατόν, ὁ πρῶτος μάλιστα Σπυριδάκης μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχίου.

Οὕτως ἔληξε καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἀπόπειρα τῶν Ἰταλῶν, ὅπως χρησιμοποιήσωσιν αὐτοτελῶς τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον δι' ἰδίους σκοποὺς καὶ ἐκθέσωσι τοῦτο ἔναντι τῶν Ἑλλήνων. Βεβαίως ἡ δευτέρα κατεύθυνσις τῆς κατὰ τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Ε.Α.Μ. ἀντιτάξεως δὲν ἤρχετο εἰς σύγκρουσιν μὲ τὴν ἑλληνικὴν δλότητα, δεδομένου ὅτι μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς κομμουνιστικῆς κατευθύνσεως τοῦ Ε.Α.Μ. καὶ πλεῖσται ἄλλαι ἀμιγεῖς ἑλληνικαὶ ομάδες ἦλθον εἰς σύγκρουσιν μὲ τὰς ομάδας τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. Ἐν τούτοις ἦτο προφανὲς ὅτι ἡ ἰταλικὴ πρόθεσις ἦτο δολία καὶ ὑποκριτικὴ. Ἀπώτερος σκοπὸς αὐτῆς ἦτο πάντοτε ἡ αὐτοτελὴς ὀργάνωσις τοῦ μὴ ἑλληνικῶν αἰσθημάτων βλαχικοῦ στοιχείου κατὰ τρόπον, ὥστε οἱ προσηλυτιζόμενοι νὰ εὐρεθῶσιν αὐτομάτως περιπελεγμένοι εἰς τὰ δίκτυα τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς, ἥτις προσεπάθει νὰ ἐκμεταλλεθῇ τὰς ἐλαχίστας εἰς δύναμιν ἐν Ἑλλάδι μειονότητας πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἱμπεριαλιστικῶν βλέψεών της. Ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο ἡ ἐνέργεια τῶν ρουμανιζόντων ἢ ἰταλιζόντων Βλάχων, ὅπως καταταγῶσιν εἰς ἰδιαίτερα ἔνοπλα σώματα ὑπὸ ἰταλικὴν καθοδήγησιν, ἀπεδοκιμάσθη ὁμοφώνως τόσον ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν ἐθνικοφρόνων Ἑλλήνων, ὅσον καὶ κυρίως ὑπὸ τῶν Ἑλληνοβλάχων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Ἑλληνοβλάχοι, καίπερ ἀντικομμουν-

νιστικῶν φρονημάτων, ἤρνηθησαν νὰ συμμετάσχωσιν εἰς τὸ σῶμα Μητσιομπούνα καὶ παρέμειναν μακρὰν πάσης συνεργασίας μετὰ τῶν Ἴταλῶν. Τὴν πρόθεσιν ταύτην τῶν Ἴταλῶν διαβλέπουσα καὶ ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις καὶ οἱ ρουμανίζοντες παράγοντες, ἀντέδρασαν ἐπίσης σθεναρῶς καὶ ἐπέτυχον τελικῶς τὸ ναυάγιον τῶν ἰταλικῶν προσπαθειῶν.

Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ἐκδηλωθεῖσα καὶ τὸν Σεπτέμβριον συντελεσθεῖσα ἰταλικὴ κατάρρευσις ἔδωσε τέρμα εἰς τὰς πολιτικὰς δολοπλοκίας καὶ ἔθεσε σύσσωμον τὸ μὴ ἑλληνόφρον βλαχικὸν στοιχεῖον ὑπὸ τὴν ἐνιαίαν ὁδηγίαν τῆς ρουμανικῆς κατευθύνσεως, ὡς αὕτη ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Ρουμάνου ὑπουργοῦ Μανίου. Οἱ ρουμανίζοντες πάντως, καθὼς καὶ ὁ μέγιστος ὄγκος τῶν Ἑλληνοβλάχων, ἐξηκολούθησαν διεπόμενοι ὑπὸ ἀντικομμουνιστικῶν φρονημάτων κατὰ τὴν μεγάλην ἀναλογίαν των, ἐρρῶθιμιζον δὲ τὴν τοιαύτην αἰσθηματολογίαν των κατὰ τρόπον ὅμοιον μὲ τὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν ἐθνικοφρόνων Ἑλλήνων.

Ἡ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΜΑΝΤΙΚΩΝ ΕΚ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ ἀνταρτικοῦ κινήματος εἰς τὴν περιοχὴν Γρεβενῶν καὶ αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ἀνταρτῶν εἰς τὴν περιοχὴν Σιατίστης εἰς τὰς κατὰ ἰταλικῶν τμημάτων ἐπιχειρήσεις αὐτῶν κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Μαρτίου καὶ τὸ γεγονός τῆς ἀνακαταλήψεως ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς πόλεως Σιατίστης ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐπέφεραν ἀπροσδοκῆτως τὴν ἀπόφασιν τῶν τελευταίων νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν τῶν Γρεβενῶν καὶ νὰ παραδώσωσιν ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀνταρτῶν τοῦ Ε.Α.Μ., ἂν καὶ αἱ διατιθέμεναι δυνάμεις των ἦσαν σημαντικαὶ εἰς ἀριθμὸν καὶ ἀπέριως ἀνώτεροι τῶν ἀνταρτικῶν, ἰδίᾳ εἰς ἐξοπλισμὸν.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν Ἰταλῶν, ληφθεῖσα τὴν πρωΐαν τῆς 23ης Μαρτίου ὅλως ἀπροόπτως ὑπὸ μεταβάντος εἰς Γρεβενὰ ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλης δυνάμεως πεζικοῦ, πυροβολικοῦ καὶ ἵπτικοῦ Ἰταλοῦ στρατηγοῦ μὲ ἄμεσον ἐντὸς τῆς πρωΐας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκτέλεσιν, προουκάλεσεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, μεγίστην ἀνησυχίαν μεταξὺ τῶν ἐκτεθέντων διὰ τὴν φιλοῖταλικὴν των γενικῶς στάσιν κορυφαίων μὴ Ἑλλήνων Βλάχων ὁπαδῶν τῆς διαμαντικῆς πολιτικῆς. Δεδομένου δ' ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν εἶχεν ἐκδηλωθῆ ἡ διεθνιστικὴ κατεύθυνσις τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος τοῦ Ε.Α.Μ., οἱ δὲ προσελκυσθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβ. Διαμάντη εἰς τὴν ἰταλόφιλον πολιτικὴν μὴ Ἑλληνες Βλάχοι εἶχον ἐκτεθῆ ὡς συνεργάται τῶν Ἰταλῶν καὶ ὡς ἀποδεχθέντες νὰ χρησιμοποιοθῶσι παρ' αὐτῶν εἰς τὴν ρωμαϊκὴν λεγεῶνα, ἡ ἀποχώρησις τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ ἐκ Γρεβενῶν ἐπέβαλλε καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ὡς ἄμέσως κινδυνεόντων νὰ ὑποστῶσιν ἀντίποινα ἐκ μέρους τῶν ἀνταρτῶν.

Ὁ διοικητὴς τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων, εἰς ὃν ἐτέθη τὸ προκῆψαν ἐκ τῆς ἐκκενώσεως ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν τῆς περιοχῆς ζήτημα ἀσφαλείας τῶν ἐκτεθέντων ἰταλοφίλων Βλάχων, ἐδέχθη νὰ διευκολύνη τὴν μετανάστευσιν τούτων, διαθέσας διὰ τὴν μεταφορὰν των μέχρι Κοζάνης μεταφορικὰ μέσα τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ, ἀποφασισθείσης τελικῶς τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἡ συντελουμένη ἐκδίωξις τῶν Ἑβραίων παρείχεν εὐχέριαν ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς τὰ ἐκκενούμενα ἰσραηλιτικὰ οἰκήματα. Κατόπιν τούτου ἀπεφασίσθη τελικῶς ν' ἀναχωρήσωσι διὰ Θεσσαλονίκην ἐκ τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν οἱ κάτωθι :

α') Οἱ κορυφαῖοι διαμαντικοὶ παράγοντες, οἱ πλέον ἐκτεθειμένοι διὰ φιλοῖταλικὴν στάσιν.

β') Αἱ οἰκογένειαι τῶν προσχωρησάντων εἰς τὴν ἀντιαναρτικὴν ομάδα τοῦ Γεωργ. Μητισιομπούνα.

γ') Ὁρισμένοι ἄποροι οἰκογένειαι ἐργατῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν.

δ') Οἱ μαθηταὶ καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν.

Δεδομένου δὲ ὅτι οἱ Ἰταλοὶ εἶχον ἀποφασίσει ἀποσυρόμενοι νὰ πυρπολήσωσι τὰ Γρεβενὰ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀποστερήσεως τῶν ἀναρτῶν τῶν πόρων καὶ εὐκολιῶν τῆς πόλεως, κυρίως ὅμως ἵνα ἐκδικηθῶσι τὸν πληθυσμὸν, οἱ διαμαντικοὶ ἀντιέδρασαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ δι' ἴδιον βεβαίως συμφέρον, διότι καὶ ἡ ἀτομικὴ των περιουσία θὰ ἐθίγητο, ἀλλὰ μᾶλλον διότι προφανῶς ὅ' ἀπεδίδοτο καὶ εἰς αὐτοὺς εὐθύνη διὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην, ἐνῶ διὰ τῆς ἐκδηλωθείσης χειρονομίας των ἐξιλεώθησαν ἐν μέρει ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν προγενεστέρως κατ' αὐτοῦ ἀνάρμοστον διαγωγὴν. Ἄλλωστε ὑποχρεωτικῶς μέρος τῶν διαμαντικῶν θὰ παρήμενεν ἐν τῇ περιοχῇ, τὸ ἀδυνατοῦν ὅπωςδῆποτε νὰ μετακινήθῃ καὶ μὴ ὄν ἐκτεθειμένον ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ λόγῳ προγενεστέρως δράσεως.

Ἐξηκριβώθη ὅτι οἱ Ἰταλοὶ ἀρχικῶς ἐδείχθησαν ἀνένδοτοι ἐμμένοντες εἰς τὴν ἀπόφασίν των νὰ πυρπολήσωσι τὰ Γρεβενὰ, ἀλλὰ τελικῶς μετεπέσθησαν κατόπιν τῆς ἐπιμονῆς τοῦ ρουμανοβλαχικοῦ στοιχείου καὶ τῆς δραστηκῆς ἐπεμβάσεως τοῦ συνταξιούχου καθηγητοῦ Ζήκου Ἀραΐα, εἰς τὸν ὅποιον οἱ κάτοικοι τῶν Γρεβενῶν ἀπέστειλαν εὐχαριστήριον διὰ τὴν διάσωσιν τῶν Γρεβενῶν τηλεγράφημα, παραδοθὲν αὐτῷ εὐθὺς ἅμα τῇ εἰς Θεσσαλονίκην ἀφίξει του.

Ἡ ἐκ Γρεβενῶν ἀναχώρησις τῶν διαμαντικῶν ἐγένετο τὴν μεσημβρίαν τῆς 23ης Μαρτίου ἐπιβάντων αὐτοκινήτων τῆς ἰταλικῆς φάλαγγος, ἥτις μετέφερον αὐτοὺς μέχρι Κοζάνης, ἐκεῖ δ' οὗτοι ἐπεβιβάσθησαν γερμανικῶν αὐτοκινήτων, ἅτινα μετέφεραν αὐτοὺς εἴτε ἀπ' εὐθείας εἰς Θεσσαλονίκην εἴτε εἰς Φλώριναν ἢ Ἀμύνταιον καὶ ἐκεῖθεν σιδηροδρομικῶς εἰς Θεσσαλονίκην. Πάντες οὗτοι ἐγκατεστάθησαν ἀρχικῶς εἰς τὰς ἰσραηλιτικὰς οἰκίας τῶν συνοι-

κιῶν Λεμπέτ καὶ Νεαπόλεως, ὁπόθεν εἶχον ἀναχωρήσει ἤδη οἱ ἔνοικοί των Ἰσραηλιῖται. Κατόπιν ὅμως σὺν τῇ προοίῳσῃ ἀναχωρήσει τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς καλύτερα οἰκήματα. Κυρίως κατέλαβον τὰς οἰκίας τῶν ὁδῶν Μιαούλη καὶ Ἰταλίας, ἀποτελέσαντες ἓνα ἡμικύκλιον περίξ τῶν ρουμανικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τοῦ σχολείου καὶ τοῦ οἰκοτροφείου.

Ἐκτὸς τῆς διαθέσεως αὐτοῖς οἰκημάτων ἔδειξαν οὗτοι ἀμέσως ἀφ' ἐνὸς μὲν προθέσεις ἐκδικήσεως διὰ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς κατὰ τῆς ἀντιδρασάσης εἰς τὴν προπαγάνδαν τῶν Γενικῆς ἐπιθεωρήσεως νομαρχιῶν, ἣν ἐθεώρουν ὑπαίτιον τῆς κατ' αὐτῶν μῆνιος τῶν ἀνταρτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἀξιώσεις παραχωρήσεως αὐτοῖς Ἰσραηλιτικῶν καταστημάτων. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης κατευθύνσεως εὗρον ἀντίθετον ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν ρουμανίζοντα πληθυσμὸν τῆς Θεσσαλονίκης, διαφωτίσαντα ἅμα αὐτοὺς περὶ τοῦ ρόλου τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ὑπεστήριξαν αὐτοὺς μετὰ δραστηριότητος ὅλοι οἱ ρουμανικοὶ παράγοντες Θεσσαλονίκης, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι, οἵτινες καὶ ἐπέτυχον διὰ τῶν συνεχῶν αὐτῶν πιέσεων πρὸς τὰς γερμανικὰς ἀρχὰς ν' ἀποσπάσωσι παρὰ τούτων τὴν παραχώρησιν διὰ τοὺς ἐκ Γρεβενῶν πρόσφυγας σημαντικοῦ ἀριθμοῦ καταστημάτων. Φαίνεται ὅμως ὅτι αἱ γενόμεναι παραχωρήσεις ὑπελείποντο κατὰ πολὺ τῶν προσδοκωμένων, διότι ἤλπιζον πολλὰ ἐκ τῆς φιλαξονικῆς στάσεώς των καὶ τῆς συμμαχίας μετὰ τὴν Γερμανίαν τῶν κρατῶν, ἐξ ὧν ἀπέρρεεν ἡ προπαγανδιστικὴ ἐπ' αὐτῶν κατεύθυνσις. Ὅθεν γενικὴ ἀπογοήτευσίς κατέλαβε τοὺς μετανάστας, εὐθὺς ὡς δὲν ἱκανοποιήθησαν ὀλοσχερῶς αἱ ἀπαιτήσεις των, ἐξ οὗ καὶ πλείστοι ἤρξαντο ζητοῦντες ἐπιμόνας νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς Ρουμανίαν.

Ἡ ὁμαδικὴ ὅμως μετανάστευσίς αὐτῶν εὔρεν ἀντίθετον τὸ Ρουμανικὸν προξενεῖον, ὅπερ προφανῶς δὲν ἔκρινε συμφέρον ν' ἀποστραφῆται τοῦ ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ μὴ Ἑλλήνων Βλάχων, οἵτινες ὑποχρεωτικῶς ἤδη προσεικλύσθησαν εἰς τὴν ρουμανικὴν κατεύθυνσιν, προκύψαντος πλεονεκτήματος διὰ τὰς ρουμανικὰς διεκδικήσεις, καθ' ὅσον ἡ δημιουργία μιᾶς ἰσχυρᾶς καὶ συμπαγοῦς Ρουμανικῆς κοινότητος ἐν τῇ μακεδονικῇ πρωτευούσῃ, ἣτις θὰ κατηύθυνε καὶ θὰ ἐρρῦθμιζε τὴν ρουμανικὴν κίνησιν τῆς ὑπαίθρου, ἀπετέλει ἐπιτυχίαν, ἐξυπηρετοῦσαν τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ.

Πρὸς τόνωσιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν μεταναστῶν τούτων ἐλήφθησαν μέτρα ριζικῆς ἐπιλύσεως τοῦ ἐπισιτιστικοῦ αὐτῶν προβλήματος. Πράγματι, ὡς θὰ ἐκτεθῆ κατωτέρω, αἱ διανομαὶ τροφίμων εἰς τὰς μεταναστευσάσας οἰκογενείας ὑπῆρξαν πλουσιοπάρχοι ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς. Εἶδη πολυτελείας, ὡς μαρμελάδα, τυρὸς γραβιέρα, σαλάμι κ.λ.π., διενέμοντο τακτικῶς. Ἐκ παραλλήλου καὶ σημαντικαὶ ποσότητες εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, ὡς σίτου, ἀραβοσίτου, κριθῆς, ζαχαρέως κ.λ.π., διετέθησαν αὐτοῖς. Ἐπίσης ἐλήφθη πρόνοια, ὥστε νὰ διατεθῶσιν εἰς τοὺς ἀναποκαταστάτους ἐκ τούτων ἐργάτας καὶ ἀγρότας ζῶα,

δι' ὧν κατώρθωσαν ἐνεργοῦντες μεταφορᾶς νὰ κερδίζωσιν ἀνέτως τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεώς των.

Ἴνα δὲ γίνῃ συμπαγεστέρα ἡ νεοσχηματισθεῖσα ἐν Θεσσαλονίκῃ ρουμανικὴ συνοικία, ἐκτὸς τῶν ἐκ Γρεβενῶν μεταναστῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτὴν καὶ τινες τῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἢ ἐξ ἄλλων περιοχῶν τῆς Μακεδονίας ρουμανιζόντων, εἰς οὓς ἐπίσης ἐδόθησαν στεγαστήρια εἰς Ἰσραηλιτικὰς οἰκίας τῆς περιοχῆς ταύτης. Ὑπὸ τὸ δέλεαρ μάλιστα τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν οικονομικῶν παροχῶν ἐγένετο προσπάθεια προσηλυτισμοῦ καὶ τινων ἐξ Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Δυτικῆς Θράκης προσφύγων, πεισθέντων ὅτι ἦσαν βλαχικῆς καταγωγῆς καὶ ἀποδεχθέντων νὰ κάμωσι χρῆσιν τῶν εὐεργετημάτων, ἅτινα παρείχεν αὐτοῖς ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις. Οὕτω προσεικύσθησαν 4-5 οικογένειαι, αἵτινες ἐγκατεστάθησαν ἐπίσης εἰς τὴν νεοσύστατον συνοικίαν τῶν ὁδῶν Μιαούλη - Ἰταλίας, τινὲς δὲ καὶ ἀπέστειλαν τὰ τέκνα των εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα.

Τὰ μέλη τῆς ρουμανικῆς ταύτης συνοικίας ἀρχικῶς καὶ μέχρι τοῦ Ἰουλίου ἐπεζήτουν νὰ καταστήσωσιν ἐμφανῆ τὴν διάκρισίν των ἀπὸ τοὺς περιοίκοις Ἑλληνας. Συνανεστρέφοντο ἀποκλειστικῶς μεταξὺ των ἀποφεύγοντες τὰς μετὰ τῶν ἑλληνικῶν οικογενειῶν ἐπαφάς, ὠμίλουν πάντοτε τὴν βλαχικὴν, ἀνήρωτων ρουμανικὰς σημαίας καὶ κυρίως ἔκαμνον χρῆσιν ἐμφανῆ τῶν εἰδικῶν προνομίων τῶν ἀρχῶν κατοχῆς πρὸς τοὺς ἀνήκοντας εἰς συμμαχικὰς μειονότητες, ὅσον ἀφορᾷ π.χ. εἰς τὰς ὥρας κυκλοφορίας. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουλίου ὁμως καὶ ἐφεξῆς μετεστράφησαν ἐντελῶς καὶ προσεπάθουν διὰ παντὸς μέσου νὰ ἐκλείψῃ πᾶσα διάκρισις αὐτῶν, τὴν δὲ 10ῃν Ἰουλίου συμμετέσχον εἰς τὴν πάνδημον ἑλληνικὴν διαμαρτυρίαν διὰ τὴν εἴσοδον βουλγαρικῆς στρατοῦ εἰς τὴν μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος περιοχῆν, καὶ ἀπέκρουσαν τὰς προτάσεις τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας νὰ ἐμφανισθῶσιν ἀντίθετοι πρὸς τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν. Πράγματι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδεὶς ρουμανίζων ἦνοιξε τὸ κατάστημά του ἢ ἐκυκλαφόρησεν εἰς τὰς ὁδοὺς μέχρι τῆς 16ῆς ὥρας, ὡς εἶχε καθορισθῆ καὶ διὰ τοὺς Ἑλληνας. Ἐπίσης ἔπαυσεν ἡ ἀνάρτησις πλέον ρουμανικῶν σημαῶν εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἀπεφεύγετο ἐπιμελῶς ἡ χρῆσις τῆς κουτσοβλαχικῆς διαλέκτου, τοῦλάχιστον ἐμφανῶς καὶ προκλητικῶς, ὡς ἐγένετο πρότερον, τοῦναντίον δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προέκρινον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ ἐκ τούτων τραυματῆται καὶ ἀνάπηροι τῶν ἑλληνικῶν πολέμων ἀνήρτησαν τὸ εἰδικὸν σῆμα. Χαρακτηριστικῶς μάλιστα ὁ ἱατρὸς Ν. Μητσιομπούνας, ὅστις εἶχεν ἀναρτήσει ἀρχικῶς εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰταλίας οἰκίαν του πινακίδα μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ιδιότητά του (ἱατρὸς παθολόγος) εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ρουμανικὴν, ἀφήρσεν ἀπὸ τοῦ θέρους τὴν ρουμανικὴν ἐπιγραφὴν καὶ ἀφῆκε μόνον τὴν ἑλληνικὴν.

Ὅθεν γενικῶς τόσον ἢ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καλλιεργηθεῖσα ὑπὸ τῆς Γενικῆς ἐπιθεωρήσεως νομαρχιῶν προσπάθεια διὰ τῶν μετριοπαθῶν

ρουμανιζόντων, ὅσον καὶ ἡ νέα κατεύθυνσις, ἢ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Μανίου, ἔσχον ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς τελικῆς στάσεως καὶ συμπεριφορᾶς τῶν ρουμανιζόντων μεταναστῶν τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν. Ἡ Ρουμανικὴ ἄμα κοινότης Θεσσαλονίκης ἀπέστειλεν ἀντιπροσωπεῖαν εἰς τὴν Γενικὴν ἐπιθεώρησιν νομαρχιῶν, ἣτις ἐζήτησεν ὅπως οἱ ρουμανίζοντες Γρεβενῶν ἔξομοιωθῶσι μὲ τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας πρόσφυγας τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, παραδοῦσα αὐτῇ κατάστασιν τούτων, ἔχουσιν οὕτω: Ζῆκος Ἰωάννης ἄτομα 4, Γεώργιος Βασιλάκης ἄτομα 6, Βασίλειος Βαρδούλης ἄτομα 8, Β. Βαρλάμης ἄτομα 5, Γ. Γαρδικιώτης ἄτομα 3, Σωτηρία Γεωργιάννη ἄτομα 2, Ἰωάννης Ἀπόστολος Γιάτσος ἄτομα 5, Κωνστ. Γίτσης ἄτομα 4, Νικόλ. Γίτσης ἄτομα 1, Εὐθύμ. Γκαρέλλας ἄτομον 1, Δημοσθ. Δημαρέλης ἄτομα 6, Εὐάγγελος Δημαρέλης ἄτομα 7, Χρυσούλα ἄτομα 7, Ἰωάννης Δημητρώσκου ἄτομα 2, Δ. Εὐαγγελόπουλος ἄτομα 4, Γεώργιος Καλόγηρος ἄτομα 5, Δημήτριος Καλόγηρος ἄτομα 4, Ζήσης Καλόγηρος ἄτομα 3, Νικόλ. Καλόγηρος ἄτομα 6, Νικόλαος Κιάκος ἄτομα 2, Ἰωάννης Κυριατσούλης ἄτομον 1, Εὐγ. Ἰωάννης Καραγιάννης ἄτομα 6, Ν. Κόπανος ἄτομον 1, Ζήσης Μάρκος ἄτομα 2, Κωνστ. Μάρκος ἄτομα 2, Γ. Μητσιομπούνας ἄτομα 3, Ν. Μητσιομπούνας ἄτομα 4, Ἰωάννης Μητσιομπούνας ἄτομα 2, Μ. Μιχουλίτσης ἄτομα 3, Βιργίλ. Μιχατάσης ἄτομα 2, Νικόλ. Μιχάδας ἄτομον 6, Ἰωάννης Αργύριος Μπάσδης ἄτομα 5, Γεώργιος Μπέης ἄτομα 3, Γεώργιος Μούτης ἄτομα 7, Μαρία Μπέλλα ἄτομα 2, Ἀθ. Μπαμπᾶκος ἄτομον 1, Χρ. Μποῦστος ἄτομον 1, Σύμου Μούχα ἄτομα 5, Γεώργ. Μπασιαρδάνης ἄτομα 5, Ἰωάννης Μάρκος ἄτομα 5, Πηνελόπη Νάσκου ἄτομον 1, Μιχαὴλ Νίτας ἄτομα 5, Ἀλέξανδρος Νταούκας ἄτομα 5, Ἰωάν. Ντίτσος ἄτομα 4, Νικόλ. Ντίτσος ἄτομα 6, Ἰωάννης Νουλίκας ἄτομα 7, Φανὴ Λιάπη ἄτομα 3, Ἰωάννης Ἀπόστολος Πάπας ἄτομα 7, Ἀθ. Παπαθανασίου ἄτομα 3, Γ. Γιακοῦ Παπαθανασίου ἄτομα 3, Ἀθαν. Γιακ. Παπαθανασίου ἄτομα 6, Ἀθ. Παπαθανασίου ἄτομα 6, Νικ. Παπαθανασίου ἄτομα 4, Στέργιος Παπαθανασίου ἄτομα 4, Λεωνίδας Πάκας ἄτομα 7, Πίβουλος ἄτομα 2, ἱερεὺς Γ. Πολυωραῖος ἄτομον 1, Δημήτριος Πολυωραῖος ἄτομα 2, Λουῖζα Παπαχατζῆ ἄτομα 4, Ἰωάννης Πατσαούρας ἄτομα 3, Ἀριστ. Πατσαούρας ἄτομα 3, Κωνσταντ. Πέμματος ἄτομα 5, Γεώργιος Πήχας ἄτομα 5, Φερδιν. Πήχας ἄτομα 2, Γεώργιος Περγίκης ἄτομα 3, Ἰωάννης Ἀπόστολος Περγίκης ἄτομα 4, Γεώργιος Προφέντζας ἄτομα 3, Ἀπόστ. Ντόκος ἄτομα 5, Λεωνίδας Πήτος ἄτομον 1, Βιργίλιος Πούπης ἄτομα 2, Ζήσης Ρίζος ἄτομα 2, Μιχαὴλ Ρίζος ἄτομον 1, Νικόλαος Ρίζος ἄτομα 5, Δημήτριος Ρόσιος ἄτομα 6, Ἀνδρέας Ρόσιος ἄτομα 5, Χρῆστος Ρόσιος ἄτομα 4, Δέσπα Ρόφτια ἄτομα 4, Σπύρος Σδροῦλας ἄτομον 1, Γεώργιος Σκρίμας ἄτομα 4, Μιχαὴλ Σκρίμας ἄτομα 3, Βασίλ. Σακελλαρίου ἄτομα 7, Νικόλαος Σπανός ἄτομα 3, Μιχ. Τεγογιάννης ἄτομα 4, Δ. Τεγογιάννης ἄτομα 4, Δέσπα Τομέσκου ἄτομα 3, Ἀθανάσιος Τσάτσος ἄτομα 8, Χρῆστος Τσάτσος ἄτομα 6, Ἀντων. Τσά-

τσος άτομα 5, Δημ. Τσιουμπουκλής άτομα 4, Στεργιανή Τσιουμπέκου άτομα 3, Ν. Τσιουραλτσής άτομον 1, Σοφία Φώλη άτομα 2, Μιχ. Φαρσιαρῶτος άτομα 5, Μαρία Ι. Φαρσιαρῶτου άτομα 5, Ζήσης Χατζημιλῆρος άτομα 2, Φώτιος Χαντζιάρας άτομα 5, Ἀθ. Χαντζιάρας άτομα 3, Δ. Κατσαβάκης άτομα 3, Νικόλαος Χότος άτομα 5, Περικλῆς Χότος άτομα 4, Δημ. Κακατίγκος άτομα 5, Ὀκτάβιος Χατζημιπῆρος άτομα 3, Πόπη χήρα Κοπάνου άτομα 3, Χρῆστος Ἀναγνώστου άτομα 7.

Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην δὲν περιλαμβάνοντο οἱ μαθηταὶ καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν. Ἐκ τῶν μεταναστευσάντων καὶ περιλαμβανομένων εἰς τὴν ὡς ἄνω κατάστασιν σπουδαιότεροι ἦσαν οἱ κάτωθι τόσον ἀπὸ ἀπόψεως κύρους, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως προπαγανδιστικῆς δράσεως :

1) Ζῆκος Ἀράϊας, ἑτῶν 65, συνταξιούχος καθηγητῆς τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν. Οὗτος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν φανατικὸς πράκτωρ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1941 προσειλύθη εἰς τὴν διαμαντικὴν κατεύθυνσιν τῆς ἰταλοφίλου τοιαύτης. Κατὰ τὸ 1917 ἠγεῖτο καὶ οὗτος τῆς κινήσεως διὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς σημαίας τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Πίνδου ἐν Σαμαρίνῃ. Ἔνεκα τῆς προπαγανδιστικῆς του δράσεως καὶ τῶν ἀνθελληνικῶν φρονημάτων του ἐξετοπίσθη κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον. Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἔξορας μετὰ τὴν ἑλληνικὴν κατάρρευσιν, ἐσημείωσε ζωηροτάτην ἀνθελληνικὴν δρᾶσιν, ἐγκολπωθεὶς τὴν διαμαντικὴν θέσιν καὶ ἀποτελέσας ἕνα τῶν σπουδαιοτέρων ὀπαδῶν τοῦ Διαμάντη. Εἰς τὸ εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἐφημερίδας δημοσίευμα τοῦ Διαμάντη τῆς 28ης Μαρτίου 1942 ἐφέρετο ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Βλάχων τῆς Σερβίας, δεχθεὶς ἀδιαμαρτυρητῶς τὸν τίτλον τοῦτον, ἐνῶ, ὡς ἔλεγε χαριεντιζόμενος, οὐδέποτε εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν χώραν ταύτην οὔτε καὶ δεσμόν τινα εἶχε μετ' αὐτῆς. Ἰταλικὴ ἐπεμβάσει ἐδέχθη τὸν διορισμόν του ὡς ἀντιπροέδρου τῆς κοινότητος Γρεβενῶν παρὰ τὴν ἄρνησιν ἡμῶν νὰ προτείνωμεν τοῦτον καὶ συνεπῶς τὴν μὴ ἔγκρισιν τοῦ διορισμοῦ του ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Ἦτο πατὴρ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν Σωτηρίου Ἀράϊα.

2) Ἀθαν. Παπαθανασίου, ἑτῶν 65, διευθυντῆς τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Γρεβενῶν. Ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν ὁ κύριος ρυθμιστῆς τῆς προπαγανδιστικῆς κινήσεως ἐν τῇ περιοχῇ Γρεβενῶν. Τυχάνων φανατικὸς μισέλλη, ἠρνήθη νὰ ἀναρτήσῃ τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν παραπλεύρως τῆς ρουμανικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον Γρεβενῶν, ὡς εἶχε διαταχθῆ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς Γρεβενά.

3) Ἀπόστολος Πάπας, ἑτῶν 37, διευθυντῆς τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν. Κουψίνους ὢν, δὲν ἀνεμιγνύετο εἰς ἐμφανεῖς ἐκδηλώσεις, ἢ γνώμη του ὅμως εἶχε βαρύτητα μεταξὺ τῶν μὴ Ἑλλήνων Βλάχων λόγῳ τοῦ κύρους του. Κυρίως τὰς γνώμας του μετέδιδε μέσῳ τρίτων προσώπων, ἵνα

ὁ ἴδιος ἀπομένη μακρὰν τῶν ἀντιδράσεων καὶ τῶν ἐπικρίσεων. Ὡς μεσάζοντα πρόσωπα ἐχρησιμοποιοῦν τὸν Κων. Πέμμα, Ἰωάννην Πατσαούραν καὶ Γ. Μπαζούκην. Ὑπέγραψε τὸ εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἐφημερίδας δημοσίευμα τοῦ Διαμάντη ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Βλάχων τῆς Ἑλλάδος. Ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν ἐν Ἀβδέλλῃ, χωρὶς τῆς καταγωγῆς του, ὀργάνωσιν θεατρικῆς παραστάσεως, καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς παρεστάθη ὡς ὄφει.

4) Γεώργιος Βασιλάκης, δικηγόρος, μέλος τῆς διοικήσεως ἐπιτροπῆς τῆς ἰταλοφίλου ὀργανώσεως τῶν διαμαντικῶν Βλάχων Γρεβενῶν. Συμμετέσχε τῆς κατὰ τὸ 1917 αὐτονομιστικῆς κινήσεως καὶ ἔκτοτε ἔδρα προπαγανδιστικῶς. Ἐξετοπίσθη κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον. Ὑπέγραψε τὸ εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἐφημερίδας δημοσίευμα τοῦ Διαμάντη.

5) Νικόλαος Μητσιομπούνας, ἰατρός. Καίπερ ρουμανίζων, δὲν εἶχε σημειώσει κατὰ τὸ παρελθὸν ἀνθελληνικὴν δρασίαν. Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Διαμάντη ἐγένετο ἐνθερμος ὀπαδὸς τούτου, προχειρισθεὶς εἰς ὑπαρχηγόν του. Βραδύτερον ὅμως ἦλθεν εἰς προσωπικὰς προστριβὰς μετὰ τοῦ Διαμάντη λόγῳ τῶν τυχοδιωκτικῶν ἐπιδιώξεων τούτου. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἰταλοφίλου μερίδος συνεχίσας τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Διαμάντη ὑπὸ τὰ αὐτὰ συνθήματα. Ὑπέγραψε τὸ γνωστὸν δημοσίευμα. Ἦτο διωρισμένος ἰατρός τῶν ρουμανικῶν σχολείων Γρεβενῶν, καθὼς καὶ τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος. Ἀσκῶν μέγα κῦρος ἐπὶ τῶν ρουμανιζόντων τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν, ἐθεωρεῖτο παρὰ πάντων ὡς ὁ φυσικὸς ἀρχηγὸς τῶν μεταναστευσάντων εἰς Θεσσαλονίκην.

6) Κωνσταντῖνος Πέμμας, Ἕλλην δημόσιος ὑπάλληλος, διευθυντὴς ταμείου Β' τάξεως, καταγόμενος ἐκ Μοναστηρίου. Ἐξεδηλώθη μετὰ τὴν ἑλληνικὴν κατάρρευσιν ὡς φανατικὸς μισέλλην καὶ ἰταλόφιλος διαμαντικός. Ἐνέγραψε τὰ τέκνα του εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα καὶ ἐξεφράζετο προπετῶς κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὑποστηρίζων ἔτι καὶ τὰς βουλγαρικὰς ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος διεκδικήσεις. Μετατεθεὶς ἐκ Γρεβενῶν κατόπιν προτάσεως ἡμῶν, ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου του ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν, ὅπερ ἀνεγνώριζε μόνον διὰ τὴν λήψιν ἀποδοχῶν, καὶ ἐπέτυχεν νὰ παραμείνῃ ἰταλικῆ ἀπαιτήσῃ εἰπὼν: «Ἄρνούμαι νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς διαταγὰς ἐνὸς ψοφίμοιο, ὡς εἶναι ἡ Ἑλλάς». Συμμετέσχε ἐνεργῶς εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐχρησίμωσεν ὡς ὀδηγὸς καὶ καταδότης εἰς τὰ ἰταλικά τάγματα ἐρεύνης, τὰ ἐνεργοῦντα τὸν ἀφοπλισμὸν τῆς περιοχῆς. Βραδύτερον μετετέθη πάλιν ἰταλικῆ ἐνεργείᾳ εἰς Λάρισσαν, ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκεῖ ταμείου, ἐνῶ ὁ βαθμὸς του δὲν ἐπέτρεπε τοῦτο. Ἡ ἀφίξις του εἰς Θεσσαλονικὴν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν εἶχε τὴν ἐγκατάστασιν τῆς οἰκογενείας του καὶ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὴν κάρπωσιν ἰσραηλιτικῆς περιουσίας, διότι, ἐπιτυχὸν τοῦτο, ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς Λάρισσαν, ἐξακολουθῶν νὰ ὑβρίζῃ παντοῦ τὴν Ἑλλάδα καὶ πᾶν τὸ ἑλληνικόν. Γενικῶς ἐξεδηλώθη ὡς εἷς τῶν πλέον

φανατικῶν μισελλήνων, οὐδόλως λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἑλληνικὴν ὑπαλληλικὴν αὐτοῦ ιδιότητα.

7) Ἰωάννης Πατσαούρας. Ἐκ τῶν φανατικωτέρων ἐκτελεστικῶν ὀργάνων τῆς διαμαντικῆς κινήσεως, ἀνείχθη ἐπανελημμένος εἰς πράξεις ἐξευτελίσεως τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν καὶ καταπίεσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἐξεμεταλλεύθη πολλάκις τὴν παρὰ ταῖς ἰταλικαῖς ἀρχαῖς ἐπιρροήν του, ἵνα ἀποκομίση οἰκονομικὰ ὀφέλη, ἐπιτυχῶν ἅμα νὰ διορισθῇ ἐπόπτης τῆς διαθέσεως σφαγίων, καθὼς καὶ τῆς συγκεντρώσεως τοῦ παρακρατήματος. Ὑπέγραψε τὸ γνωστὸν δημοσίευμα τοῦ Διαμάντη εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἐφημερίδας καὶ ὕβριζε παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν Ἑλλάδα καὶ πᾶν τὸ ἑλληνικόν.

8) Ἀπόστολος Ντόκος. Μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν διαμαντικῶν, ἐξελιχθὲς βραδύτερον εἰς δεύτερον ὑπαρχηγόν, ὡς πρώτου ἀναδειχθέντος τοῦ ἱατροῦ Ν. Μητσιομπούνα. Ἀνέλαβε δικτατορικῶς τὸ ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ τῶν μὴ Ἑλλήνων Βλάχων, μεταβάς πρὸς τοῦτο καὶ εἰς Ρουμανίαν. Περιώδευσεν ἐπανελημμένως διὰ λόγους προπαγάνδας τὴν Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον, ἄλλοτε συνοδεύων τὸν Διαμάντην καὶ ἄλλοτε μόνος. Κατὰ τὰς περιοδείας του ἔφερε στολὴν Ἰταλοῦ λοχίου. Ἐπωφελεῖτο πάσης εὐκαιρίας, ἵνα ἀρυσθῇ οἰκονομικὰ ὀφέλη καὶ δημιουργήσῃ περιουσίαν, ἐξ οὗ καὶ ἐπισήμως ἀκόμη καὶ εἰς τὰ κοστολόγια τῶν τροφίμων καὶ τῶν φαρμάκων ἐχρέωνε τὴν ἰδικὴν του προμήθειαν. Γενικῶς ἐπρόκειτο περὶ ἐξέχοντος συμφεροντολόγου, ἐκμεταλλευθέντος τὴν περίστασιν πρὸς πλουτισμόν.

Η ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΗΣ

Ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης, καίπερ παρανόμως ὑφισταμένη, διὰ λόγους σκοπιμότητος καὶ μᾶλλον ἐξ ἀνάγκης λόγῳ τῆς ξενικῆς κατοχῆς ὑποχρεωτικῶς ἐξηκολούθησεν ἀπολαύουσα τῆς ἀνοχῆς τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Ἡ σύνθεσις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς, ὡς ἐτροποποιήθη κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον, παρέμεινεν ἡ αὐτὴ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Δεκεμβρίου μὲ πρόεδρον τὸν Ἰωάννην Καραμούζην, ἀντιπρόεδρον τὸν Γεώργιον Ζυμάνην, γραμματέα τὸν Ἀναστάσιον Τζουφέταν, ταμίαν τὸν Στέργιον Λειμῶναν, συμβούλους τοὺς Κωνσταντῖνον Γκουντιῆν καὶ Εὐάγγελον Ἀναστασιάδην καὶ νομικὸν σύμβουλον τὸν Θωμᾶν Πισπιρῖκον. Ἦτοι ἀντικατεστάθησαν ὁ ἀντιπρόεδρος Ἀθανασέσκου καὶ οἱ σύμβουλοι Στέφας καὶ Μουστάκας. Αἱ φωτογραφίαι τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου ἀνηρτήθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν συνεδριάσεων τῆς κοινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν ἀνηρτημένα καὶ αἱ φωτογραφίαι τοῦ βασιλέως Μιχαήλ, τῆς βασιλομήτορος Ἐλένης, τοῦ πρώτου δημιουργήσαντος τὴν ρουμανικὴν κίνησιν ἐν Ἑλλάδι Μαργαρίτη καὶ τοῦ Ρουμάνου γενικοῦ προξένου Θεσσαλονίκης Ποπέσκου.

Ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης διατελοῦσα ἐν στενωπότη συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ρουμάνου γενικοῦ προξένου Θεσσαλονίκης ἀρχικῶς καὶ μετὰ τὴν ὥς ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ προξενείου ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς κατὰ τὸ θέρος ἀναχώρησιν τούτου μετὰ τοῦ παραμείναντος ὑπαλλήλου τοῦ προξενείου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου, καθὼς καὶ τῶν ἀφικνουμένων ἐκάστοτε ἐξ Ἀθηνῶν ὑπαλλήλων τῆς Ρουμανικῆς πρεσβείας, ἡσχολήθη μὲ ὅλα τὰ προκείμενα ζητήματα τῆς ρουμανικῆς μειονότητος, καὶ δὴ τὰ τῶν ἐπισιτιστικῶν παροχῶν εἰς τοὺς ρουμανίζοντας, καθὼς καὶ μὲ τὸ ζήτημα τῆς προπαγάνδας, καὶ προσεπάθεισε πρωταρχικῶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν ὁμόνοιαν μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων, αἵτινες εἶχον κλονισθῆ ἐκ τῆς ἰταλοφίλου κατευθύνσεως καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Διαμάντη, εἰς ἃς παρεσύρθη ἱκανὸς ἀριθμὸς ρουμανιζόντων τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν.

Ἡ ἀπουσία ἐξ Ἑλλάδος τοῦ Διαμάντη ἀναμφισβητήτως ὑπεβोधήθησεν τὴν προσπάθειαν ταύτην τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος, ἀλλ' αἱ σημειούμεναι συνεχῶς ἐπεμβάσεις τῶν Ἰταλῶν, ὅπως παρασύρωσι τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ὡς ἰταλόφιλον μειονότητα εἰς ἀνθελληνικὰς κατευθύνσεις καὶ ἐκδηλώσεις, ἐπέφερον πάντοτε διαταραχὴν καὶ κλονισμὸν εἰς τὴν ἐπιζητουμένην ἐνότητα καὶ προυκάλουν σάλον.

Ἡ Ρουμανικὴ κοινότης παρὰ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ προέδρου αὐτῆς Καραμούζη καὶ τοῦ ἀνισορροποῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Πισπιρίκου ἀπεδέχετο τελικῶς τὰς προτάσεις τῶν Ρουμάνων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων, συμφωνούντων μὲ τὰς διαθέσεις τῆς πλειονότητος τῶν ρουμανιζόντων, οἵτινες εἶχον εἰλημμένην ἀπόφασιν, ὅτι ἔδει νὰ παύσῃ ἐκδηλουμένη πᾶσα ἀνθελληνικὴ θέσις. Ἡ κατάρρευσις τῆς Ἰταλίας ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα, ὅπως ἡ κατεύθυνσις τῆς κοινότητος ἐπιβληθῆ, καὶ ἔκτοτε αὕτη παρουσιάζετο πλέον συμπαγῆς, ἀφοῦ αἱ ἰταλικαὶ δολοπλοκίαι ἔπαυσαν ὑφιστάμεναι. Ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους τούτου ἡσχολήθη μὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα :

α') Μὲ τὴν κατεύθυνσιν τῆς στάσεως τῶν ρουμανιζόντων ἔναντι τῆς ὑποκινουμένης ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἀντιανταρτικῆς κινήσεως, καθ' ἣν, ὡς ἐμνημονεύθη ἤδη, ἡ κοινότης ἐτάχθη τελικῶς εὐθαρσῶς κατὰ πάσης τοιαύτης κινήσεως, συντελέσασα σημαντικῶς εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν ἰταλικῶν προσπαθειῶν διὰ τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως, ὅπως παύσῃ ἡ οἰκονομικὴ καὶ ἐπισιτιστικὴ βοήθεια εἰς τοὺς προσχωροῦντας εἰς τὰς ἀντιανταρτικὰς ομάδας.

β') Μὲ τὴν ὑποδοχὴν, ἐγκατάστασιν καὶ περίθαλψιν τῶν μεταναστευσάντων εἰς Θεσσαλονικὴν ρουμανιζόντων τῆς περιοχῆς Γρεβενῶν. Ἡ προσπάθεια τῆς κοινότητος ἐστράφη κυρίως πρὸς τὴν δημιουργίαν συμπαγοῦς ρουμανικῆς κοινότητος τῇ συμμετοχῇ τῶν μεταναστῶν. Ἐγκατέστησε τούτους εἰς ἰσραηλιτικὰς οἰκίας πλησίον καὶ πέριξ τῶν ρουμανικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ περιέθαλψε πλουσιοπαρόχως τοὺς ἀποίκους τούτους. Ὅταν ἡ προσπά-

θεια αὐτῆς διὰ τὴν διάθεσιν ἰσραηλιτικῶν καταστημάτων καὶ ἐπιχειρήσεων δὲν ἀπέδωκε τὴν ἀναμενομένην ὑπὸ τῶν μεταναστῶν ἀπόδοσιν καὶ πολλοὶ τούτων ἐξήτησαν ν' ἀναχωρήσωσι διὰ Ρουμανίαν, ἢ κοινότης ἀντέδρασε σοβαρῶς καὶ ἐπιμόνως εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην. Παρὰ ταῦτα ὅμως κατόπιν τῆς ἐπιμόνου ἀπαιτήσεως τούτων ὑπεχρεώθη νὰ ὑποχωρήσῃ, συντελεσθείσης τελικῶς τῆς ἀναχωρήσεως 20 οἰκογενειῶν, καὶ δὴ τῶν περισσότερον ἐκτεθεισῶν ἔναντι τῶν ἀνταρτῶν. Διὰ τὴν ἀναχώρησιν τούτων ἐνεκρίθη παρὰ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως πίστωσις 50 ἑκατομμυρίων λέι κατόπιν προσωπικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πισπιρίκου, εἰς ὃν καὶ ἀνετέθη ἡ σύνταξις τῆς καταστάσεως τῶν μελλόντων νὰ μεταναστεύσωσι.

γ') Μὲ τὴν διὰ νέων στοιχείων ἐνίσχυσιν τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος. Πρὸς τοῦτο ἐστράφη πρὸς τοὺς βλαχικῆς καταγωγῆς πρόσφυγας ἐκ τῶν βουλγαροκρατουμένων περιοχῶν, καθὼς καὶ πρὸς τινὰς σκηνίτας Βλάχους ἐκ τῶν διαχειμαζόντων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλονίκης. Κατὰ τὰς πληροφορίας ἡμῶν ἐλάχισται οἰκογένειαι προσφύγων ἐδέχθησαν νὰ ἐγγραφῶσιν ἔναντι τῶν γνωστῶν οικονομικῶν ἀνταλλαγμάτων εἰς τὴν κοινότητα. Ἐπίσης δὲ καὶ ἐλάχιστοι σκηνίται Βλάχοι ἐκ τῶν παραχειμαζόντων εἰς τὴν ὑπαιθρον προσεχώρησαν εἰς τὸν Ρουμανισμόν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνεφέρθησαν τὰ ὀνόματα τῶν Κωνσταντ. Τσακτάνη, Νικολ. Μπάρμπα, Πέτρ. Μπάρμπα, Γεωργ. Τζώτζου, Δημ. Γούδου, Δημ. Κόκλα, Ἄναστ. Χρυσοχόου, Κωνσταντ. Ρούμπου, Νικ. Πάλλα, Κωνστ. Μπουγιουκλή, Ἰωάν. Μπίκου, Ἄναστ. Περοντάκη καὶ Γεωργ. Περοντάκη. Ἐπίσης ἀνεφέρθησαν ἡμῖν ὅτι προσεχώρησαν, ἐγγραφέντες εἰς τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα, μὲ ἀντάλλαγμα τὴν παραχώρησιν ἰσραηλιτικῶν καταστημάτων ὁ βλαχικῆς καταγωγῆς Στέφανος Παναγιώτου ἐκ Τρικκάλων, εἰς ὃν παρεχωρήθη τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου 44β κατάστημα, καὶ οἱ Δημ. Παπαβασιλείου καὶ Γεώργ. Παϊδούσης, ἀμφοτέρω ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Λαρίσης, εἰς οὓς παρεχωρήθη συνεταιρικῶς ἰσραηλιτικόν τι κατάστημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἐγνατίας.

δ') Μὲ διάφορα ἄλλα ζητήματα τῆς προπαγάνδας, ὡς ἡ προπαγάνδα διὰ τῶν σχολείων, τῶν ἐντύπων κλπ., περὶ ὧν κατωτέρω.

ε') Μὲ τὴν προπαγάνδαν διὰ τῆς ἐξυμνήσεως τῆς ἐν Ρουμανίᾳ καταστάσεως καὶ τῶν ἄθλων τοῦ ρουμανικοῦ στρατοῦ, μὲ τὴν τόνωσιν τοῦ ἠθικοῦ καὶ τὴν ἐνιαίαν ἐμφάνισιν τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου. Ἡ προπαγάνδα αὕτη, ἥτις ἔλαβε μορφήν νομιμότητος καὶ κατανοήσεως τῆς διαβιώσεως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ περιβάλλοντος, θὰ ἐξετασθῇ ἐπίσης εἰς ἰδιαιτέρον κεφάλαιον.

ς') Τέλος τὴν μεγίστην δραστηριότητα καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐνεργειῶν τῆς κοινότητος κατηνάλωσεν ἡ προσπάθεια διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν οικονομικῶν καὶ ἐπισιτιστικῶν κυρίως ἀναγκῶν τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου, ἥτις καὶ αὕτη ἐξετασθήσεται εἰς ἰδιαιτέρον κεφάλαιον.

Διὰ τὴν εὐδόωσιν τοῦ πολυσχιδοῦς ἔργου, ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἀνέλαβεν ἡ Ρουμανικὴ κοινότης, παρέστη ἀνάγκη ἐπανειλημμένων ταξειδίων ὠρισμένων μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς εἰς Ρουμανίαν. Ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου Καραμούζης ἀνεχώρησεν ἐξηκριβωμένως τρεῖς φορές κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους εἰς Ρουμανίαν, ἦτοι τὸν Ἀπρίλιον, τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Ὀκτώβριον. Ἐπίσης ὁ νομικὸς σύμβουλος Πισπιρῆκος ἀνεχώρησεν ἐξηκριβωμένως δὶς, ἀπαξ δὲ ὁ σύμβουλος Γκουντής. Ἐπὶ πλέον οἱ Καραμούζης καὶ Πισπιρῆκος ἀνεχώρησαν ἐπανειλημμένως δι' Ἀθήνας καὶ Λάρισσαν. Ἐκ παραλλήλου ἔσημειώθησαν πολλὰ ἀφίξεις Ρουμάνων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Βουκουρεστίου, κυρίως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γενικοῦ προξένου Ποπέσκου. Οὕτως ἀφίχθησαν ὁ ὑπάλληλος τῆς Πρεσβείας Ἀθηνῶν Ἀναστ. Καρατάσου τὸν Ἰούνιον, ὁ ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου προπαγάνδας Παπαρέσκο ἐκ Βουκουρεστίου τὸν Ἰούνιον, ὁ γραμματεὺς τῆς διαχειρίσεως τῶν ρουμανικῶν σχολῶν ἐξωτερικοῦ Δημ. Νάτσης ἐκ Βουκουρεστίου τὸν Σεπτέμβριον, ὁ ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου ἐξωτερικῶν Ἀθαν. Νόλας ἐκ Βουκουρεστίου τὸν Ὀκτώβριον. Τέλος ἐπεσκέφθησαν τὴν Θεσσαλονίκην καὶ δύο ὑπουργοί, ὁ ὑφυπουργὸς τῆς προπαγάνδας Μανίου τὸν Ἰούλιον καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν τὸν Νοέμβριον. Ἐξ Ἀθηνῶν ἦλθεν ἐπίσης τὸ πρῶτον τὸν Ἀπρίλιον καὶ παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν, ἐπανερχόμενος εἶτα κατὰ περιόδους, ὁ ἐμπορικὸς ἀκόλουθος τῆς Πρεσβείας Ἀθηνῶν Πέτρος Πραζιβούλας, ὅστις ἐχειρίσθη τὸ ὄλον ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἐπισιτιστικῆς ἐνισχύσεως τῶν ρουμανιζόντων ἐκ μέρους τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως.

Ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω ἐπισκέψεων ἐπισήμων προσώπων τῆς Ρουμανίας, αἵτινα δὲν εἶχον ὀπωσδήποτε ἰδιαιτέρους λόγους καὶ σχέσεις μὲ τὴν Θεσσαλονίκην, ἀφίχθησαν ἐπίσης καὶ παρέμειναν ἐπὶ μακρὸν καὶ ὑπάλληλοι τοῦ ρουμανικοῦ κράτους, ἔχοντες ὑπηρεσιακοὺς τινὰς δεσμοὺς μετὰ τῶν ρουμανικῶν ἰδρυμάτων Θεσσαλονίκης, μετὰ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται ὁ γενικὸς διαχειριστὴς τῶν ρουμανικῶν σχολείων Παπαγεώργη καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν ρουμανικῶν σχολείων Πριντάριο. Ἐπίσης οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ρουμάνοι καθηγηταὶ ἐταξίδευσαν ἐπανειλημμένως εἰς Ρουμανίαν. Ὅθεν γενικῶς ἡ Θεσσαλονίκη παρουσίασε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐντελῶς ἐξαιρετικὴν κίνησιν ἐπισήμων Ρουμάνων καὶ ρουμανιζόντων παραγόντων καὶ ὑπαλλήλων. Ἡ κίνησις αὕτη δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὰ ἐξῆς δύο γεγονότα :

α') Εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους ἐπιβληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς ἀναχώρησιν τοῦ Ρουμάνου γενικοῦ προξένου καὶ τὴν οὐσιαστικὴν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἀποφάσει τῶν αὐτῶν ἀρχῶν νέκρωσιν τοῦ Ρουμανικοῦ γενικοῦ προξενείου, ὅπερ ἕως τότε ἀντεπροσώπευεν ἐπισήμως πάσας τὰς τάσεις καὶ ἐπιδιώξεις τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως.

β') Εἰς τὸν δημιουργηθέντα σάλον ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν προστριβῶν μεταξὺ τῶν ἐδῶ παραγόντων. Πράγματι, ὡς ἐξετέθη ἤδη, οἱ ἐν Θεσσαλονίκη παράγοντες τῆς ρουμανικῆς κινήσεως ἠκολούθουν διαφόρους κατευθύνσεις ἐν τῷ χειρισμῷ τοῦ ζητήματος τῆς προπαγάνδας καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἔναντι τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὁμως τοῦ Διαμάντη καὶ τὴν κατάρρευσιν τῆς Ἰταλίας ἢ ἰταλόφιλος κατεύθυνσις παρέλυσε, ἀλλὰ παρέμειναν ἐν ἰσχύι αἱ λοιπαὶ ροπαὶ καὶ κατευθύνσεις, ἐκπροσωπούμεναι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ δρᾷσει τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναφερομένων παραγόντων.

Αἱ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1942 ἐκδηλωθεῖσαι ροπαὶ ἔφεραν ἀντιμετώπους κυρίως δύο μερίδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξεδηλοῦτο ἡ μεγαλύτερα ὀξύτης, τὴν μερίδα τῆς ἀνθελληνικῆς καθαρῶς κινήσεως τοῦ προέδρου τῆς κοινότητος Καραμουζῆ καὶ τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς κοινότητος Πισπιρικου, ἐπιδιωκόντων κατ' ἀρχὴν ἀνθελληνικὰς τάσεις, καὶ τὴν μεγάλην μερίδα τῶν διαλλακτικῶν καὶ συντηρητικῶν στοιχείων ὑπὸ τὸν Βεροῖέα παράγοντα Δημοσθένη Χατζηγώγα, ὅστις ἀπέκλειε σταθερῶς καὶ ἀπεριφράστως πᾶσαν ἀνθελληνικὴν κίνησιν. Ἡ διάστασις τῶν δύο τούτων μερίδων, διατελοῦσα ἐν ὑφέσει κατὰ μακρὰς ἐνίοτε περιόδους, ἐξεδηλοῦτο ἀμέσως εἰς ὀξεῖαν μορφήν, εὐθὺς ὡς ἀντεμετωπίζοντο ζητήματα, ἐφ' ὧν θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ συγκεκριμένη ἀπόφασις.

Ἡ ἀφίξις τοῦ ὑπουργοῦ Μανίου κατὰ τὸν Ἰούλιον ἐμετρίασε προσωρινῶς τὰς ἀντιθέσεις ταύτας διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς βασικῆς κατευθύνσεως, ἣν ἔδωκεν οὗτος, ὅτι οἱ ρουμανίζοντες ἔπρεπε νὰ πολιτεύωνται ἐν τῷ ἑλληνικῷ πλαισίῳ καὶ νὰ διάγωσιν ὡς νομοταγεῖς Ἑλληνες πολῖται. Συμφώνως πρὸς ταύτην οἱ συντηρητικοὶ τῆς μερίδος Χατζηγώγα ἠξίωσαν ὅπως καθορισθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς τὸ πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ διενηργεῖτο ἡ προπαγάνδα καὶ θὰ ἐρρυθμίζοντο αἱ σχέσεις ἔναντι τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν, ὥστε νὰ ἀρθῇ πᾶσα ὑφισταμένη δυσπιστία ἢ παρεξήγησις. Οὗτοι ἐζήτησαν συγκεκριμένως τὰ ἑξῆς :

α') Ὅπως παύσῃ καταβαλλομένη οἰαδῆποτε προσπάθεια προσηλυτίσεως νέων ὁπαδῶν κατὰ τὴν περίοδον τοῦλάχιστον τῆς δυσχεροῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐκ τῆς ξενικῆς κατοχῆς, ὁπότε αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιδράσῃ. Ἡ κυρία προσπάθεια τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος κατ' αὐτοὺς ἔδει νὰ στραφῇ πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς ὑπαρχούσης πρὸ τοῦ πολέμου μειονότητος καὶ τὴν ἔμμοнын εἰς τὴν ἀνεγνωρισμένην καθεστηκυῖαν τάξιν καὶ νὰ περιορισθῇ ἡ μέριμα κυρίως εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ ἐπισιτιστικὴν ἐνίσχυσιν τῶν μελῶν τῆς μειονότητος.

β') Ὅπως λάβωσιν ἐνεργὸν θέσιν οἱ ρουμανίζοντες ἔναντι τῶν ἀνθελληνικῶν προπαγανδῶν, ταυτίζοντες τὴν τύχην των καὶ ἐνοῦντες τὰς προσπάθειάς των μὲ τὰς ἑλληνικὰς ἔναντι τοῦ βουλγαρικοῦ κινδύνου.

Ὁ Χατζηγώγας καὶ οἱ ὄπαδοί του κατήγγειλαν ἅμα ὡς καταστρεπτικὰς διὰ τὴν ρουμανικὴν μειονότητα τὰς ἐπαφὰς καὶ ἐπιδιώξεις τοῦ Καραμουζῆ καὶ τῶν ὄπαδῶν του, ἐκαυτηρίασαν τὰς συναντήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν βουλγαριζόντων καὶ ἐμυκτήριζον καὶ κατεδίκαζον τὰς εἰς τὴν Βουλγαρικὴν λέσχην φοιτήσεις ἐνίων ρουμανιζόντων. Φαίνεται δ' ὅτι ἐπὶ πλέον κατήγγειλαν τόσον τὸν Καραμουζῆν, ὅσον καὶ τὸν ἐμπορικὸν ἀκόλουθον τῆς Πρεσβείας Πραξιβούλαν, διὰ δολίαν καὶ ἰδιοτελεῆ χρησιμοποίησιν τῶν τροφίμων. Αἱ μομφαὶ τῶν συντηρητικῶν εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μεγάλης ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ Καραμουζῆ, ὅστις διὰ τῶν ἐνεργειῶν του ἀπεκαλύπτετο ὅτι ἐξηκολούθει καθιστῶν ὑπόπτους τοὺς ρουμανίζοντας ἐναντι τῶν Ἑλλήνων.

Ἀποτέλεσμα τῶν κατηγοριῶν τούτων καὶ τῶν ἐκδηλωθειῶν διαφωνιῶν ὑπῆρξεν ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπεστάλη ἰδιαιτέρος ὑπάλληλος διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως τῶν τροφίμων, ἀφ' ἑτέρου δ' ἀπεστάλη εἰς Θεσσαλονικίην νέον μέλος τῆς κυβερνήσεως, ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως. Ἐπὶ πλέον ὁ Καραμουζῆς ἐκλήθη εἰς Βουκουρέστιον, ἵνα δώσῃ ἐξηγήσεις. Τὴν 7ην Δεκεμβρίου ὁ Καραμουζῆς, ἐπανελθὼν ἐκ Βουκουρεστίου, ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν του, ἣτις ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεκτή, καὶ οὕτως ἡ ἀνθελληνικὴ κατεύθυνσις ἔχασε πλέον πᾶσαν τὴν ἐπιρροήν της καὶ ἡ ὁμὰς τῶν συντηρητικῶν ἐπεβλήθη καὶ ἐδικαιώθη ἀπολύτως. Τὸ περιεργον δὲ ἦτο ὅτι ἐν προκειμένῳ ὁ Πισπιρῆκος δὲν ἠκολούθησε τὸν Καραμουζῆν, ἀλλὰ ποιήσας μεταβολὴν ἐγκατέλειπεν αὐτὸν καὶ προσεχώρησε πλησίον εἰς τὰς κατευθύνσεις τῶν συντηρητικῶν. Συγκεκριμένως μάλιστα οὗτος ὑπεσχέθη εἰς ἐμέ, ὅτε παρουσιάσῃ μετ' ἐπιτροπῆς ρουμανιζόντων, ἵνα μοὶ ἀναγγείλῃ τὴν τελικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος διὰ τῆς νίκης τῶν συντηρητικῶν, ὅτι ἠγγυᾶτο ὅτι ἐφεξῆς δὲν θὰ παρουσιάζοντο ζητήματα, ἅτινα θὰ ἔφερον ἀντιμετώπους τοὺς ρουμανίζοντας πρὸς τοὺς Ἑλληνας, μὲ τοὺς ὁποίους ἀπὸ μακρῶν χρόνων διῆγον οὗτοι ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ, καὶ ὅτι, ἀποσκορακισθέντων τῶν ἀνοήτων διασπαστῶν, οἱ ρουμανίζοντες θὰ διάγῃσι καὶ θὰ πολιτεύωνται ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πλαισίου. Τὸν Καραμουζῆν ἀντικατέστησε προσωρινῶς εἰς τὴν προεδρίαν ὁ σύμβουλος Ἀναστασιάδης.

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ

Ἐμνημονεύσαμεν ἤδη ὅτι οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν ρουμανικὴν κίνησιν ἐν Μακεδονίᾳ προέβησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ εἰς ἐνεργείας τινὰς, αἵτινες, ἂν καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς κρινόμεναι δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προπαγανδιστικαὶ τῆς ρουμανικῆς ἰδεολογίας, ἐν τούτοις ἐμφανῶς καὶ εἰλικρινῶς ἔφερον τὴν σφραγίδα τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως, εἰς τινὰς δὲ περιπτώσεις καὶ τῆς περιποιήσεως καὶ κολακείας τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθήματος. Ἐκ τούτων μνημονεύομεν τὰς ἐξῆς:

α') Τὴν 17ην Ἀπριλίου εἰς τὸ ἐν Θεσσαλονίκη κινηματοθέατρον «Τιτάνια» ἐγένετο προβολὴ ρουμανικῆς κινηματογραφικῆς ταινίας, περιλαμβανούσης διάφορα τοπεῖα τῆς Ρουμανίας, κυρίως δὲ διαφόρους σκηνὰς ἐκ τῆς δράσεως τοῦ ρουμανικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέτωπον. Κατὰ τὴν προβολὴν τῆς ταινίας ταύτης ἐκλήθησαν νὰ παραστῶσι δι' ἀποστολῆς εἰδικῶν προσκλήσεων ὑπὸ τῆς ἐν Θεσσαλονίκη διαχειρίσεως ρουμανικῶν σχολείων ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων ρουμανιζόντων καὶ Γερμανοὶ καὶ Ἰταλοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

β') Τὴν 10ην Ἰουλίου, καθ' ἣν εἶχε καθορισθῆ τὸ γενικὸν κλείσιμον τῶν Ἑλλήνων ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας διὰ τὴν μετάκλησιν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Μακεδονίαν βουλγαρικοῦ στρατοῦ, οἱ ρουμανιζόντες οὐ μόνον ἀπέκρουσαν τὴν βουλγαρικὴν πρότασιν ἀντιδράσεως, ἀλλὰ καὶ διεφώτισαν τοὺς ὁμοϊδεάτας των, ἐπιτυχόντες νὰ ἐκδηλωθῶσι πάντες ὡς ἀκολουθοῦντες ἄνευ ἐξαιρέσεως τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐμφανισθέντες οὕτως ἐμπράκτως ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς τεταγμένοι παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς συμμετέχοντες εἰς τὴν διαμαρτυρίαν καὶ ἐκδηλοῦντες τὴν ἀποστροφὴν των πρὸς τοὺς Βουλγάρους. Ἡ ἐνέργειά των αὕτη, δεόντως ἐκτιμηθεῖσα, συνεζητήθη εὐρέως καὶ προκάλεσε λίαν εὐμενῆ σχόλια ἐκ μέρους τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης.

γ') Κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν ἐν Θεσσαλονίκη κηδείαν τοῦ μοιράρχου Γεωργίου καὶ τοῦ χωροφύλακος Χλαπουτάκη, δολοφονηθέντων εἰς τὴν περιοχὴν Γιαννιτσῶν ὑπὸ ἑαμβουλγαροκομμουνιστικῶν στοιχείων, ἀναμφισβητήτως ὑποκινήθέντων καὶ ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἡ Ρουμανικὴ κοινότης οὐ μόνον κατέθεσε στέφανον, ἀλλὰ καὶ δι' ἀντιπροσώπων αὐτῆς παρηκολούθησε τὴν κηδείαν.

δ') Τὴν 10ην Μαΐου ἐπὶ τῇ ἔθνικῇ ἑορτῇ τῆς Ρουμανίας ἐτελέσθη ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας πρωτοβουλία τῆς γενικῆς διαχειρίσεως ρουμανικῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν δοξολογία τὴν 10ην ὥραν, χοροστατοῦντος τοῦ παναγιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γενναδίου καὶ ἱερουγοῦντος τοῦ Ρουμάνου πρωθιερέως Ντούκου Ἰερεμίου τῇ συμμετοχῇ χορωδίας ἐκ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου, τελοῦσης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς μουσικῆς τῆς ρουμανικῆς σχολῆς Πέτρου Ποπέσκου. Εἰς τὴν δοξολογίαν ταύτην παρέστησαν οἱ γενικοὶ πρόξενοι Γερμανίας καὶ Ἰταλίας, ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου, ἐκπρόσωπος τοῦ ὑπουργοῦ γενικοῦ διοικητοῦ Μακεδονίας, οἱ ἐπιθεωρηταὶ μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, ἐκπρόσωποι τῆς ἰταλικῆς παροικίας, τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Ρουμανικῆς σχολῆς μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ὁ πρόεδρος τῆς ρουμανικῆς κοινότητος μετὰ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς καὶ πλείστοι ρουμανόφρονες τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης καὶ τῆς περιφερείας Γρεβενῶν. Ἐκ τῶν

ἐν Θεσσαλονίκη στρατιωτικῶν παρέστησαν ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του, ὁ Βούλγαρος στρατηγὸς μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του καὶ ἀντιπροσωπεῖα ἐξ Ἰταλῶν ἀξιωματικῶν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς δοξολογίας ἄπαντες οἱ ἀνωτέρω καθηθύνθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κινηματοθεάτρου «Τιτάνια», ἔνθα περὶ ὥραν 11^{ην} ἔλαβε χώραν μουσικοκινηματογραφικὴ τελετὴ, καθ' ἣν ἡ ἐκ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου χορωδία ἔψαλε διάφορα ἐθνικὰ ρουμανικὰ ᾄσματα, προσέτι δὲ προεβλήθη κινηματογραφικὴ ταινία, περιλαμβάνουσα διάφορα τοπεῖα τῆς Ρουμανίας, ἐθνικοὺς χοροὺς καὶ στρατιωτικὰ τμήματα ἐν παρελάσει.

ε') Τὴν 3^{ην} Ἰουνίου καὶ ὥραν 10^{ην}, ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως, κατετέθησαν στεφάνοι εἰς τὰ παρὰ τὸν συνοικισμόν Νεαπόλεως ρουμανικὰ νεκροταφεῖα εἰς μνήμην τῶν πεσόντων Ρουμάνων στρατιωτικῶν ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλονίκη ρουμανικῶν σχολείων, ἐμπορικῆς σχολῆς καὶ γυμνασίου. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην παρέστησαν ἐκτὸς τῶν μαθητῶν τῶν ὡς ἀνωτέρω σχολῶν οἱ καθηγηταὶ αὐτῶν, ὁ ἱερεὺς Δημήτριος Μπρῖντος, ὁ διευθυντὴς τῆς διαχειρίσεως ρουμανικῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ μέλη τινὰ τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος. Μετὰ τὴν κατάθεσιν τῶν στεφάνων οἱ συμμετασχόντες τῆς τελετῆς μαθηταί, συντεταγμένοι εἰς φάλαγγα, παρήλασαν διὰ τῶν ὁδῶν Λαγκαδᾶ - Ἐγνατίας - Βασιλίσσης Σοφίας μέχρι τῆς ὁδοῦ Μιαοῦλη, ἔνθα αἱ σχολαὶ τῶν, ἄδοντες ἐθνικὰ ρουμανικὰ ᾄσματα. Κατὰ τὰς πληροφορίας ἡμῶν κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως καθ' ἅπασαν τὴν Ρουμανίαν ἐγίνοντο καταθέσεις στεφάνων ὑπὲρ τῶν πεσόντων ἡρώων τοῦ ρουμανικοῦ στρατοῦ, τὸ δ' ἔθιμον τοῦτο ἡ διαχειρίσις ρουμανικῶν σχολείων ἐπεζήτησε νὰ ἐπιβάλλῃ καὶ εἰς τοὺς ρουμανίζοντας τῆς περιοχῆς.

ς') Τὴν 8^{ην} Νοεμβρίου καὶ ὥραν 10^{ην} ἐτελέσθη εἰς τὴν ἐν Θεσσαλονίκη ρουμανικὴν σχολὴν ἐκ μέρους τῶν ρουμανικῶν σχολείων δοξολογία ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τοῦ βασιλέως τῆς Ρουμανίας Μιχαήλ. Τὴν δοξολογίαν ταύτην ἐτέλεσεν ὁ Ρουμάνος ἱερεὺς Δημήτριος Μπρῖντος, ἦτο δὲ αὕτη ὅπως τυπικὴ καὶ τελειῶς πτωχὴ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν παραστάντων κατ' αὐτὴν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἐκδηλωθέντα ὑπὸ τούτων ἐνθουσιασμόν. Παρέστησαν μόνον οἱ καθηγηταί, αἱ καθηγήτριαι καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν ρουμανικῶν σχολείων.

ζ') Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἐπισήμου ἢ καὶ ἰδιωτικῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετουργικῆς πράξεως οἱ ρουμανίζοντες ἐξήτουν κανονικῶς καὶ νομιμοφρόνως τὴν διάθεσιν αὐτοῖς διὰ ταύτην τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τὴν κατ' αὐτὴν ἱερουργίαν τοῦ Ἑλληνοσ μνητροπολίτου Θεσσαλονίκης κυρίου Γενναδίου. Οὕτω κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ρουμάνου πρωθυερέως Δημητρίου Μπρῖντος, κατὰ τὴν κηδεῖαν τῆς συζύγου τοῦ κορυφαίου ρουμανίζοντος ἱατροῦ Δάν, κατὰ τὴν δοξολογίαν τῆς ἐθνικῆς ρουμανικῆς ἑορτῆς, ὡς προελέχθη, καὶ εἰς ἄλλας εἰσέτι περιπτώσεις οἱ ρουμανίζοντες ἐχρησιμοποίησαν τὴν ἑλληνικὴν

ταύτην ἐκκλησίαν καὶ ἐκάλεσαν νὰ προστῆ τῶν τελετῶν τὸν Ἑλληνα μητροπολίτην, βοηθούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ρουμάνων κληρικῶν.

Γενικῶς οἱ ρουμανίζοντες, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ παράγοντες τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου κυρίως καὶ ἐφεξῆς, ἐξεδηλοῦντο ἄκρως νομιμόφρονες, εἰς συνομιλίας δ' αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἀπέκρυπτον ὅτι εἶχον λάβει σαφεῖς ἐντολὰς τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, ὅπως συνεργάζωνται στενωῶς μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν καὶ διαβιῶσι φιλικῶς μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἐπερχομένου κινδύνου ἐκ τοῦ Πανσλαυισμοῦ. Ἐτόνιζον ἅμα ὅτι τὸν κίνδυνον τοῦτον κυρίως ἔβλεπον προκύπτοντα ἐκ τῆς ἑξαπλώσεως τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐναντίον τῆς ὁποίας θὰ ἀντέδρων καὶ οὗτοι διὰ τῆς ἀντιπροπαγάνδας καὶ διὰ τῆς παροχῆς τροφίμων, τὰ ὁποῖα θ' ἀπεστέλλοντο ἐν ἀφθονίᾳ ἐκ Ρουμανίας.

Ἐπίσης οἱ παράγοντες οὗτοι ἐπιζητοῦντες διὰ παντὸς τρόπον νὰ ἐπανακτήσωσι τὴν φιλίαν τῶν Ἑλλήνων ἐτόνιζον αὐτοῖς ἰδιαιτέρως ὅτι οὔτε ἡ Ρουμανία εἶχεν ἑδαφικὰς διεκδικήσεις ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος οὔτε ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τῆς Ρουμανίας, καυτηριάζοντες δὲ τὰς ἐνεργείας τοῦ διαβοήτου Ἀλκιβιάδου Διαμάντη, τοῦ αὐταποκληθέντος Πρίγκηπος τῆς Πίνδου, ἀπεκάλουν τοῦτον ἀπατεῶνα καὶ τυχοδιώκτην, γενικῶς δὲ ἐδικαιολογοῦν τὰς ἐνεργείας καὶ τὴν συμμετοχὴν ἐνίων ρουμανοφρόνων διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν δίωξιν τῶν ἀνταρτῶν, ὡς γενομένην, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι οὗτοι εἶχον πεισθῆ ἀπολύτως ὅτι οἱ ἀντάρται τοῦ Ε.Α.Μ. ἦσαν κομμουνισταί, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι εἶχον ἑξαναγκασθῆ εἰς τοῦτο ἐκ λόγων ἀμύνης καὶ ἐκδικήσεως, διότι καὶ προσωπικῶς ἐκινδύνευον καὶ αἱ περιουσίαι των διηρπάγησαν ἢ ἐδηρώθησαν ὑπὸ τῶν ἀνταρτοκομμουνιστῶν.

Η ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΙΣΤΙΚΗ ΕΝ Τῆ ΥΠΑΙΘΡῶ ΔΡΑΣΙΣ

Ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους ἐπέκτασις τῆς ἀνταρτικῆς δράσεως τοῦ Ε.Α.Μ. εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, ἐξουδετερώσασα πᾶσαν ἰταλικὴν ἐπέμβασιν καὶ ἐπιβολὴν εἰς τὴν ὑπαίθρον καὶ δὴ εἰς τὰς περιοχὰς ἀκριβῶς ἐκείνας, ἔνθα ἔδρα ἡ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς ἰταλόφιλος ἐπὶ τῶν Βλάχων προπαγάνδα, κατέστησεν αὐτὴν ἀδύνατον. Ἐκ τούτου ἡ προπαγανδιστικὴ δρᾶσις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, μὴ διαστελλομένη εἰς ἰταλόφιλον καὶ ρουμανόφιλον, περιγράφεται ἐνιαίως κατὰ περιοχὰς, μνημονευομένων ἅμα τῶν ἐπεμβάσεων τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως, αἵτινες ἐξεδηλώθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἄνευ ὅμως σοβαρῶν ἀποτελεσμάτων.

α') Περιοχὴ νομοῦ Κοζάνης. Ἡ περιοχὴ τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, εἰς ἣν κατὰ τὸ παρελθὸν εἶχε σημειωθῆ ἡ ἐντονωτέρα ἀνθελληνικὴ δρᾶσις, λόγῳ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος μόνον κατὰ τοὺς πρώ-

τους τρεῖς μῆνας παρουσίασε σημεῖα τινὰ δράσεως, καθ' ὅσον ἀκολούθως πᾶσα κίνησις παρέλυεν, οἱ δὲ πράκτορες τῆς περιοχῆς προσέφυγον εἰς Θεσσαλονικίην. Ἡ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐμφάνισις ἀνταρτικῶν ομάδων ὑπὸ τὸ ἐθνικὸν προσωπεῖον, καὶ δὴ ὑπὸ μορφὴν, ἐκπροσωποῦσαν τὴν ἑλληνικὴν Νέμεσιν, ἐπέφερε τὴν συνένωσιν ἰταλιζόντων καὶ ρουμανιζόντων, οἷτινες ἀφήσαντες τὰς ἐσωτερικὰς τῶν διαιρέσεις συνησπίσθησαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ κινδύνου.

Πάντες οὗτοι ἐξεδήλωσαν τότε στενὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν περιφήμων ἰταλικῶν ταγμάτων ἐρεύνης καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν κατατυράννησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου. Εἰς τὰς συκοφαντικὰς ἐνεργείας αὐτῶν ὠφείλετο ἡ σύλληψις τοῦ ἐπάρχου Γρεβενῶν καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ ἀρχικῶς εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως καὶ κατόπιν εἰς Ἰταλίαν. Ἐπίσης χάρις εἰς τὰς διαβολὰς αὐτῶν ὁ μητροπολίτης Γρεβενῶν ἠπειλήθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν μὲ τὴν κατηγορίαν, ὅτι συνεπάθει τοὺς ἀντάρτας καὶ δὲν συνέτρεχε τὸ ἔργον τοῦ ἀφοπλισμοῦ τῶν κατοίκων. Ἀπτόητος ὁ ἱεράρχης οὗτος ἀντεμετώπισε τὰς ἀπειλὰς καὶ τὴν δίωξιν, ὅταν δυστυχῶς ἡ αἰωνία ἑλληνικὴ διαίρεσις παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐξουδετερώσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ εἰσαγγελέως Γρεβενῶν, ὅστις ἐμήνυσεν αὐτὸν διὰ δῆθεν ἀγορανομικὰς παραβάσεις καὶ ἐξουθένωσεν ἠθικῶς τοῦτον. Ἡ εἰς Γρεβενὰ λέσχη τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἐκλείσθη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἐντευκτήριον πολιτικῶν συζητήσεων, οἱ δὲ μαχητικώτεροι καὶ ὀλιγώτερον ὑποκείμενοι εἰς ἐκφοβισμόν Ἕλληνας δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ διανοούμενοι ἐσυκοφαντήθησαν ὡς ὑποπτοί, συνελήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως καὶ γενικῶς ἐπεβλήθη εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τρομοκρατία ἄνευ προηγουμένου.

Ἐξ ἄλλου οἱ ἀνθελληνικῶς δρῶντες συνησπίσθησαν ὑπὸ τὸν νέον αὐτῶν ἀρχηγόν, τὸν ἱατρὸν Νικ. Μητσιομπούναν, μὲ ὑπαρχηγὸν τὸν Ἄπ. Ντόκον, ἐνῶ ὁ Γεώργ. Μητσιομπούνας, συντηρητικὸς καὶ ἀντιδιαμαντικὸς ἕως τότε, ἀνέλαβε νὰ ὀργανώσῃ ἀντιανταρτικὴν ομάδα. Ἡ προσπάθειά του ὅμως αὕτη ἀπέτυχεν, ὅθεν, ὅταν οἱ Ἰταλοὶ κατὰ τὸ τέλος Μαρτίου ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποσυρθῶσιν ἀμαχητὶ ἐκ Γρεβενῶν, ἠκολούθησαν τούτους ὅλοι οἱ κορυφαῖοι ἀνθελληνικοὶ παράγοντες. Τοῦτο ἐσημείωσε τὸ τέλος τῆς ἰταλοφίλου προπαγάνδας ἐν τῇ περιοχῇ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βοΐου, ἔνθα ἔδρων οὐχὶ μετ' ἐπιτυχίας ὠρισμένοι ἀνθελληνικοὶ παράγοντες, ἐσημειώθη ἡ αὐτὴ ἐξέλιξις, ἥτοι ἔντασις τῶν ἀνθελληνικῶν ἐνεργειῶν ἀρχικῶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ὑποθάλψεως τῶν ἀνταρτικῶν ομάδων καὶ ἀκολούθως τελεία ἀπονέκρωσις πάσης ἐκδηλώσεως μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἐκδηλωθέντες πράκτορες τῆς προπαγάνδας παρέμειναν ἐν τῇ περιοχῇ, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἀνταρτικὸς ἀγὼν περιήλθεν εἰς χειρὰς

τῶν διεθνιστῶν, οἵτινες οὐ μόνον οὐδεμίαν ἀνθελληνικὴν δρᾶσιν τοῦ παρελθόντος ἦσαν διατεθειμένοι νὰ τιμωρήσωσιν, ἀλλ' ἀπεναντίας ἔσπευσαν νὰ διακηρύξωσιν ὅτι ἀνεγνώριζον ὡς δίκαιον καὶ λογικὸν τὸν ἀγῶνα τῶν δῆθεν μειονοτήτων.

β') Περιοχὴ νομοῦ Φλωρίνης. Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον τρία κυρίως ὑπῆρξαν τὰ κέντρα, ἅτινα συνεκέντρωσαν τὴν προσοχὴν τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, τὰ χωρία Δροσοπηγή, Νυμφαῖον καὶ Κλεισούρα. Κύριοι εἰς ταῦτα πράκτορες τῆς προπαγάνδας καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξαν οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι καὶ ἰδίᾳ ὁ διευθυντὴς τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Κλεισούρας Βληβάσης. Ἐπειδὴ ἡ Κλεισούρα ἐγειτόνευε μὲ τὴν ἰταλοκρατομένην περιοχὴν, αἱ ἐνέργειαι τοῦ Βληβάση ἐξηκολούθουν ἐνισχυόμεναι ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἐπεμβαίνουσαι αὐθαιρέτως καὶ ὑπὸ διάφορα προσχήματα καὶ παραβιάζουσαι τὴν γραμμὴν διαχωρίσεως ἐπίεζον συνεχῶς τοὺς κορυφαίους τῶν ἑλληνοφρόνων Βλάχων ἢ ὑπαλλήλων, πολλοὺς τῶν ὁποίων καὶ ἐπανελημμένως συνέλαβον.

Κυρίως ὅμως ἡ ἐπὶ τῶν Βλάχων προπαγάνδα ἐν Κλεισούρα ἐσυνεχίσθη διὰ τῶν πλουσιοπαρόχων οἰκονομικῶν παροχῶν πρὸς τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα νέους καὶ τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ὅπως μέχρι τέλους Ἰανουαρίου ἐγγραφῶσιν εἰς τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα 40 οἰκογένειαι Ἑλλήνων καὶ μετεγγραφῶσιν 52 μαθηταὶ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν Κλεισουριέων ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου σθεναρά. Τόσον οἱ ἐν Κλεισούρα διαμένοντες, ὅσον καὶ οἱ ἐν Θεσσαλονικῇ Κλεισουριεῖς, οἵτινες εἶναι συγκεντρωμένοι εἰς τὸν σύλλογον «Ἅγιος Μᾶρκος», διὰ παντὸς μέσου προσεπάθησαν νὰ συγκρατήσωσι τὴν διαρροήν. Ἀντιλαμβάνομενοι τὸν κίνδυνον καὶ ὑπέικοντες εἰς τὴν ἔκκλησιν τῶν ἀπόρων, ἐπέτυχον τῇ συνδρομῇ ἡμῶν νὰ δημιουργήσωσι συσσίτιον, ἀσυγκρίτως βέβαια κατώτερον τοῦ τῶν ρουμανιζόντων, πάντως ὅμως ἀρκετὸν νὰ καταδείξῃ εἰς τοὺς ἐγκαταλελειμμένους ἀπόρους Κλεισουριεῖς ὅτι, ἂν καὶ αἱ περιστάσεις ἦσαν δυσχερεῖς, ἐν τούτοις ἡ ἑλληνικὴ πατρις καὶ ἡ ἑλληνικὴ δλότης εἶχεν ἐστραμμένα τὰ βλέμματά της πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας καὶ ὑποφέροντας. Κατόπιν τούτου ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Φεβρουαρίου οὐ μόνον ἡ διαρροὴ ἔπαυσεν, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετον ρεῦμα ἐπανόδου εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς κόλπους ἤρρισε σχηματιζόμενον. Ἐντὸς ἐλαχίστων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ συσσιτίου αἱ οἰκογένειαι τῶν Μάρκου Γκόγκου, Ἰωάννου Γκόγκου, Βασιλείου Μαντήλη, Στ. Νταμπιζίου καὶ Νικολάου Κογκότα, αἵτινες λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἀθλιότητος εἶχον προσχωρήσει εἰς τὴν προπαγάνδα, ἀπεσπάσθησαν ταύτης καὶ ἀπέσυρον καὶ τὰ τέκνα τῶν ἐκ τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου, ἐπανεγγράψασαι ταῦτα εἰς τὸ ἑλληνικόν, μέχρι δὲ τοῦ τέλους Φεβρουαρίου 30 οἰκογένειαι καὶ

40 μαθηταὶ εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὴν ἑλληνικὴν τῶν ὑπόστασιν. Μέχρι τοῦ τέλους Μαρτίου, ὅποτε ἔπαυσε καὶ ἡ ἰταλικὴ ἐπιρροή, τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἀποσκορηθέντων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὁλότητα.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ἕκ Κλεισούρας καὶ ὁ ρουμανοδιδάσκαλος Βληβάσης, κατηγορηθεὶς ἐπὶ καταχρῆσει τῶν ὑλικῶν τοῦ συσσιτίου. Ὁ ἀντικαταστάτης τούτου, καθὼς καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖ ρουμανοδιδάσκαλος, ἐτήρησαν συντηρητικὴν τακτικὴν συμφώνως μὲ τὰς δοθείσας κατευθύνσεις τοῦ Ρουμανικοῦ γενικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης, εἰς τρόπον ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου καὶ ἐφεξῆς οὐδεμία δρᾶσις πρὸς ἐπέκτασιν τῆς προπαγάνδας ἐσημειώθη. Ἀπεναντίας μάλιστα αἱ ρουμανίζουσαι οἰκογένειαι συνεταύτισαν τὴν τύχην τῶν μετὰ τῶν ἑλληνοφρόνων καὶ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἡ κοινότης Κλεισούρας ἀπέδειξεν ἐνιαίαν κατεύθυνσιν συμφώνως πάντοτε μὲ τὰ αἰσθήματα τοῦ μεγίστου ὄγκου τῶν ἑλληνικωτάτων κατοίκων τῆς.

Ἡ αὐτὴ περίπου ἐξέλιξις παρετηρήθη καὶ εἰς τὰ δύο ἄλλα κέντρα τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας. Εἰς τὸ Νυμφαῖον εἶχον παρασυσρῆθῃ 26 οἰκογένειαι, προστεθεῖσαι εἰς προὔπαρχούσας ἀρχικῶς 26 τοιαύτας, καὶ εἰς τὴν Δροσοπηγὴν 86 οἰκογένειαι, προστεθεῖσαι εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἀρχικῶς 10. Τελικῶς ὅμως καὶ ἐκεῖ ἡ μεγίστη ἀναλογία, περίπου τὰ 3/4 τῶν ρουμανισάντων, ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἑλληνικῆς ὁλότητος, ὁ δὲ συμπαγὴς ἑλληνικὸς ὄγκος ἐπεβλήθη εἰς ὅλας τὰς ἐνεργείας τῶν χωρίων τούτων, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἀπετέλεσαν τὸ προπύργιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν εὐπαθεῖ λόγῳ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας περιοχὴν ταύτην.

γ') Π ε ρ ι ο χ ῆ ν ο μ ο ὦ Κ α σ τ ο ρ ί α ς. Κύριον κέντρον δράσεως τῆς προπαγάνδας ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ἦτο ἡ κωμόπολις Ἄργος Ὁρεστικόν, εἰς ἣν οἰκοῦσιν ἀρκεταὶ βλαχικαὶ οἰκογένειαι. Εἰς τὰς 35 ρουμανίζούσας οἰκογενείας τῆς κωμοπόλεως ταύτης εἶχον προστεθῆ, προσελκυσθεῖσαι ὑπὸ τῆς προπαγάνδας δι' ἐπιμόνου ἐργασίας, ἄλλαι 20 τοιαῦται. Ἡ ἐξέλιξις ὅμως τῆς καταστάσεως συνετέλεσεν, ὥστε νὰ δημιουργηθῆ καὶ ἐκεῖ μεταστροφή, ἀκριβῶς ὁμοία μὲ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἀνωτέρω διὰ τὰ τρία χωρία τοῦ νομοῦ Φλωρίνης. Οἱ πλείστοι τῶν ρουμανισάντων ἐπανῆλθον εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ καὶ οἱ παραμείναντες ρουμανίζοντες ἠκολούθησαν τὰς κατευθύνσεις τῆς ἑλληνικῆς ὁλότητος. Γενικῶς, ὅπως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ νομοῦ Φλωρίνης, οὕτω καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ νομοῦ Καστορίας, τὸ ρουμανίζον στοιχεῖον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν συνέπραξε μετὰ τῶν βουλγαριζόντων καὶ τῶν κομιτατζήδων, ἀλλὰ παρέμεινεν ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τοῦ σλαυικοῦ κινδύνου συνηνωμένον ἀδιασπάστως μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ, ἐνῶ οἱ Ἑλληνες Βλάχοι ἀπετέλεσαν τὴν πρωτοπορείαν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιδράσεως.

δ') Π ε ρ ι ο χ ῆ ν ο μ ο ὦ Π ἑ λ λ η ς. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐδέσσης ἡ προπαγάνδα ἐξεδηλώθη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς διὰ τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐπισι-

τιστικῶν παροχῶν πρὸς τὰς παλαιὰς ρουμανικὰς κοινότητες Ἐδέσσης, Πατώματος, Κεδρωῶνος καὶ Ἄνω Γραμματικοῦ, πρὸς ἃς αἱ παροχαὶ ὑπῆρξαν ὄντως σημαντικά. Οἱ ρουμανίζοντες ὅμως τῆς περιοχῆς ταύτης ἐτήρησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν παλαιὰν τακτικὴν τῆς νομοταγίας. Μοναδικὴν ἐξαίρεσιν ἀπετέλεσε καὶ πάλιν ὁ ταραχοποιὸς ἱερεὺς Χρ. Φρασσερίτης, ὅστις, ἐπανελθὼν δις εἰς τὴν περιοχὴν, ἐξ ἧς σχεδὸν εἶχεν ἐκδιωχθῆ ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του, ἐπεχείρησε νὰ φέρῃ σάλον καὶ ἀναταραχὴν, ἄλλοτε μὲν διὰ τῆς προπαγάνδας ὑπὲρ τῆς κατατάξεως εἰς τὰς ἀντιναρτορικὰς ομάδας, ἄλλοτε δὲ διὰ τῆς ἐπιδιώξεως διαφόρων προνομίων. Διὰ τὰς προσπαθείας του ταύτας οὗτος ἐπεκοινώνησε δις μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης, ἐνῶ οὐδεμίαν ἐπαφὴν ἢ συνάφειαν ἔσχε μετὰ τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου. Ἐν τούτοις ἀπέτυχε καὶ πάλιν εἰς τὰς προσπαθείας του ἀναγκασθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐκ νέου τὴν περιοχὴν ἐν μέσῳ καταφανεστάτης δυσαρρεσκείας τῶν ρουμανιζόντων.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλωπίας μετὰ τὴν νέαν διοικητικὴν διαίρεσιν παρέμεινε μόνον τὸ χωρίον Ἀρχάγγελος ὡς κέντρον δράσεως τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας. Ἡ ἀναπτυχθεῖσα ἐν αὐτῷ δρᾶσις κατὰ τὸ πρῶτον ἑξάμηνον τοῦ ἔτους ὑπῆρξε σημαντικὴ. Ἐκτὸς τῶν πλουσιῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐπισιτιστικῶν παροχῶν ἐξεδηλώθησαν πλεῖσται ἀπαιτήσεις ἐντελῶς παράλογοι, αἵτινες ἐνεθύμιζον τὴν περίοδον τῶν ὀξυτήτων τοῦ 1941. Οὕτως ἐζητήθη ἡ παραχώρησις εἰς τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα τῆς ἐκκλησίας τῆς μονῆς Ἀρχαγγέλου, εὐρισκομένης ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τοῦ χωρίου, ἣτις εἶναι τόπος προσκυνήματος ὀλοκλήρου σχεδὸν τῆς ἐπαρχίας καὶ εἰς ἣν διεξάγεται κατ' ἔτος μεγάλη πανήγυρις. Ἐπίσης ἐπιδιώχθη ἡ ρουμανοποίησις τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου διὰ τῆς τοποθετήσεως Ρουμάνων ψαλτῶν καὶ ἱερέως καὶ πρὸς τοῦτο οἱ ἰθύνοντες τὴν προπαγάνδα ἦλθον εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ ρουμανίζοντος ψάλτου, κατοίκου Ἐδέσσης, καὶ μετὰ δύο ἱερέων, Βλάχων μὲν τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ μὴ ἐκδηλωθέντων ὡς ρουμανιζόντων. Ἐκ τούτων ὁ εἰς ἱερουργεῖ εἰς τὸ χωρίον Βορεινόν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὸ χωρίον Ἀετοχώριον, ἀμφοτέρω δ' ἦσαν Ἕλληνες ἱερεῖς, ὁ δὲ δεύτερος μάλιστα ὠμίλει μὲν τὴν βλαχικὴν, ἠγνῶει ὅμως παντελῶς τὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ρουμανικῆς. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ προσπάθειαι αὗται παρέμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος, οἱ πράκτορες τῆς προπαγάνδας ἀπεφάσισαν νὰ λύσωσι πραξικοπηματικῶς τὸ ζήτημα. Πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποιήθη τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον, οἱ μαθηταὶ τοῦ ὁποίου ἠσκήθησαν εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἐγκωμίων τῶν ἁγίων παθῶν εἰς τὴν ρουμανικὴν μὲ τὴν ἀπόφασιν, ὅπως κατὰ τὴν Μεγάλῃν Παρασκευὴν ἐπιβληθῆ ἢ ὑπ' αὐτῶν ψαλμωδία τοῦ ἐπιταφίου θρήνου ρουμανιστί. Ἡ σθεναρὰ ὅμως ἀντίδρασις τῶν ἑλληνοφρόνων καὶ τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως οὐδεμίαν τῶν ἐπιδιώξεων τούτων ἐπέτρεψε τελικῶς νὰ ἐκπληρωθῆ. Ἀπὸ τοῦ Μαΐου μάλιστα οἱ ρουμανίζοντες τοῦ χωρίου τούτου,

προφανῶς κατόπιν ὑποδείξεως ἐκ Θεσσαλονίκης, ἤλλαξαν τακτικὴν καὶ ἐφάρτησαν συνετώτεροι καὶ συντηρητικοί.

Κατὰ μῆνα Ἰούλιον, ὅτε εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἐνεφανίσθησαν ἀνταρτικαὶ ὁμάδες ἀμοτέρων τῶν ἀποχρώσεων, ἐθνικιστικαὶ καὶ κομμουνιστικαί, οἱ ρουμανίζοντες ἠκολούθησαν τὴν στάσιν τῶν ἑλληνοφρόνων, οἵτινες ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῶν ἐθνικοφρόνων. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου, ἐπικρατήσαντων τῶν διεθνιστῶν, ἡ περιοχὴ περιῆλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων τῆς ἀποχρώσεως ταύτης καὶ ἔκτοτε ἡ στάσις τῶν ρουμανιζόντων ἐρρυθμίσθη βάσει τῆς γενικῆς πολιτικῆς τῶν ρουμανιζόντων εἰς τὰς ἀνταρτοκρατουμένας περιοχάς.

ε') Περιοχὴ νομοῦ Κιλκίς. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κιλκίς ὁ ἀγρονόμος Κιλκίς Δημήτριος Σουτζούκης ἐδέχθη ἐπανειλημμένως τὸν ρουμανοδιδάσκαλον Κάρπης Στ. Παπατσάλαν, ὡς καὶ ἄλλους ρουμανίζοντας τῶν χωρίων Κάρπης, Σκοῦ καὶ Μεγάλων Λειβαδιῶν, καὶ ἐφιλοξένησε ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀδελφὴν του Στέλλαν Σουτζούκη, ἣτις ἀφίχθη ἐκ Ρουμανίας ὡς διορισθεῖσα διδασκάλισσα εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον Θεσσαλονίκης. Κατόπιν τῶν ἐνεργειῶν του τούτων ἠγέρθησαν ὑποψαίαι προπαγανδιστικῆς αὐτοῦ δράσεως, ἐκ τούτου δὲ ἐζητήθη καὶ ἐπετεύχθη ἡ μετάθεσις του εἰς Οἴτυλον Λακωνίας.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Παιονίας ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους ἠκολούθησε κατιοῦσαν κλίμακα. Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀπότομον ἄνοδον λόγῳ τῆς ἐξαιρέσεως ἀπὸ τῶν συλλήψεων τῶν ἐφωδιασμένων διὰ ρουμανικῶν ταυτοτήτων κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1942 ἤρξατο ἀμέσως ἡ ἑλληνικὴ ἀντίδρασις μὲ ἀμεσα καὶ σημαντικώτατα ἀποτελέσματα. Συγκεκριμένως κατὰ χωρία ἢ κατάστασις κατὰ τὸ τέλος Ἀπριλίου εἶχεν οὕτω :

Εἰς τὸ χωρίον Κούπαν, εἰς ὃ ἐπὶ συνόλου 149 οἰκογενειῶν καὶ 669 κατοίκων εἶχον προσχωρήσει προπολεμικῶς εἰς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν μόνον 9 οἰκογένειαι μὲ σύνολον 30 μελῶν, διὰ τῶν γενομένων κατὰ τὴν πολεμικὴν περιόδον προσχωρήσεων ὁ ἀριθμὸς τῶν ρουμανιζόντων εἶχεν ἀυξηθῆ κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1943 εἰς 50 οἰκογενείας, ἀριθμούσας 254 ἄτομα. Ὁ ἀριθμὸς τούτων ἐλαττωθεὶς μέχρι τῆς 10ης Φεβρουαρίου εἰς 28 οἰκογενείας, ἀριθμούσας σύνολον 124 ἀτόμων, περιορίσθη σὺν τῷ χρόνῳ ἔτι μᾶλλον, ὥστε τὸ μείζον μέρος ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἑλληνικῆς ὁλότητος. Διὰ λήψεως εἰδικῶν μέτρων ὑπὲρ τῶν μαθητῶν καὶ πλείστοι τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον ἐπανενεγράφησαν εἰς τὸ ἑλληνικόν, τελικῶς δὲ ἐπὶ 669 κατοίκων τοῦ χωρίου μόνον 50-60 παρέμειναν ρουμανίζοντες ἐκ τῶν 254 τοῦ Ἰανουαρίου 1943.

Εἰς τὸ χωρίον Σκοῦ λόγῳ ἀντιζηλιῶν μεταξὺ τῶν γηγενῶν κατοίκων καὶ τῶν μόνων ἐκπροσωποῦντων τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν ἐν τῷ χωρίῳ διδα-

σκάλων ή κατάστασις δέν παρουσιάζετο τοσοῦτον εὐχάριστος ἀπό ἑλληνικῆς ἀπόψεως. Ὁ κύριος μοχλὸς τῆς ἑλληνικῆς ἀντιδράσεως δημοδιδάσκαλος Ἰ. Νᾶκος, δραστηριώτατος καὶ ἐθνικωτάτων φρονημάτων, ἔχων ιδιόρρυθμον νοοτροπίαν, κατώρθωσε νὰ ἐπισύρῃ τὴν κατακραυγὴν τῶν ἐντοπίων, διότι περιέπεσεν εἰς τὸ σφάλμα νὰ θεωρῇ ὅλους τοὺς βλαχοφώνους ὡς ὑπόπτων φρονημάτων. Τὸ παράδειγμα τοῦ Νάκου ἠκολούθησε καὶ ὁ ἄλλος δημοδιδάσκαλος Παπαθυμόπουλος, ἐνῶ ἀμφοτέροι ἦλθον εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τὴν νηπιαγωγόν, γηγενῆ καὶ κόρην τοῦ ἱερέως τοῦ χωρίου, πρὸς ἣν ἐφέροντο ἄνευ λόγου μετ' ἐπιφυλάξεως. Ἡ τοιαύτη στάσις ἐδημιούργησε ρεῦμα ἀντιπαλαιοελλαδιτικόν, διότι ἀμφοτέροι οἱ διδάσκαλοι οὗτοι ἦσαν Παλαιοελλαδίται, μετ' ἀποτέλεσμα τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ρεύματος τούτου ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας. Οὕτω τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ προπολεμικῶς ἠρίθμει 4 ρουμανίζουσας οἰκογενείας μετ' ὅλον 23 ἀτόμων, ἀξήθεισας μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1942 εἰς 79 οἰκογενείας μετ' ὅλον ἀτόμων 343, ἔφθασε νὰ ἐπιδείξῃ τὸν Ἰανουάριον 1943 106 ρουμανίζουσας οἰκογενείας μετ' ὅλον 478 ἀτόμων ἐπὶ συνόλου πληθυσμοῦ 200 οἰκογενειῶν καὶ 892 ἀτόμων. Ἐπιτευχθεῖσας τῇ ἀρωγῇ ἡμῶν οἰκονομικῆς τινος ἐνισχύσεως τῆς κοινότητος, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου ἡ κατιοῦσα τῆς προπαγάνδας, ὥστε τὴν 10ῃν Φεβρουαρίου αἱ ρουμανίζουσαι οἰκογένειαι περιωρίσθησαν εἰς 100 μετ' ὅλον ἀτόμων 444. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Μαρτίου οἱ ἑλληνόφρονες ἀπεφάσισαν ν' ἀντιδράσωσιν ἀποτελεσματικώτερον κατὰ τῶν αἰτίων τῆς δυσσαρεσκείας, διακηρύξαντες ὅτι δέν ἦτο ὀρθὸν ἢ ἑλληνικὴ πατρις νὰ ταυτίζεται μετὰ τὸ πρόσωπον τοῦ διδασκάλου, ἐπέτυχον δὲ μέχρι τοῦ τέλους Ἀπριλίου τὸ ἡμισυ τῶν ρουμανιζόντων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, παραμεινάντων μόνον 250 περίπου ρουμανιζόντων ἐπὶ 892 κατοίκων.

Εἰς τὸ χωρίον Κάρπην ἡ κατάστασις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐνεφάνισε καὶ ἐκεῖ τὴν αὐτὴν στροφὴν, ἕξ ἧς τὸ πλεῖστον τῶν ρουμανισάντων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπόστασίν του, ὥστε ἐπὶ 1100 κατοίκων παρέμειναν ρουμανίζοντες οὐχὶ πλέον τῶν 50 - 60. Ἡ ἐπικράτησις ὅμως ἐν τῇ περιοχῇ Παϊκού τῶν ἀνταρτοκομμουνιστῶν ἐπέφερε καὶ αὐτὴς μεταστροφὴν μεγάλου μέρους τῶν κατοίκων, ἐκδηλωθέντων καὶ πάλιν ὡς ρουμανιζόντων, ἵνα μὴ δυσσαρεστήσωσι τοὺς ἀνταρτοκομμουνιστάς.

Εἰς τὸ χωρίον Μεγάλα Λειβάδια οἱ ἐμμένοντες εἰς τὸν Ρουμανισμόν περιωρίσθησαν εἰς οὐχὶ πλέον τῶν 10 οἰκογενειῶν, ἂν καὶ πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο ἐστράφη ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ τοῦ διαβολήτου ἱερέως Φρασσερίτη, ὅστις μάλιστα, εὐρισκόμενος ἐκεῖ κατὰ τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1942, ἐλειτούργησε ρουμανιστὶ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ χωρίου Ἅγιον Νικόλαον.

Περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου μετέβη εἰς Παιονίαν καὶ περιώδευσε τὰ βλαχοφώνων χωρία ταύτης ὁ ἐκ Κούπας καταγόμενος καὶ ἐν Ρουμανίᾳ ἐγκατεστημένος Τραϊανὸς Πρόντης, δικαστὴς καὶ ἔφεδρος ὑπολοχαγὸς τοῦ ρουμανι-

κοῦ στρατοῦ, ὅστις ὠμίλησε πρὸς τοὺς ρουμανίζοντας ὑπὸ πνεῦμα φιλελληνικὸν καὶ ἀντιαξονικόν, συστήσας εἰς αὐτοὺς ὅπως ἀποφύγωσι πᾶσαν ἀνθελληνικὴν ἐκδήλωσιν, διότι ὁ πόλεμος θ' ἀπέβαινεν ὑπὲρ τῆς παρατάξεως, μεθ' ἧς ἐπολέμησεν ἡ Ἑλλάς, καὶ συνεπῶς ἡ θέσις τῶν ρουμανιζόντων θὰ καθίστατο ἀπελπιστικὴ, ἐὰν ἐξηκολούθουν τὴν ἀνθελληνικὴν τῶν στάσιν. Ὁ Πρόντης κατέκρινε μάλιστα καὶ τὴν ρουμανικὴν κυβέρνησιν τοῦ Ἀντωνέσκου, διότι ἐθυσίασε τὸ ἄνθος τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ ὑπὲρ μιᾶς ὑποθέσεως χαμένης διὰ πάντα λογικῶς σκεπτόμενον, φαίνεται δὲ ὅτι αἱ διακηρύξεις του αὐταὶ περιῆλθον εἰς γνῶσιν τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν, αἵτινες προέβησαν εἰς σύλληψιν αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Ἰουλίου ἡ κατάστασις παρέμεινε στάσιμος, ἐνῶ ἡ κατὰ τὸν Ἰούλιον διεξαχθεῖσα ἐν τῇ περιοχῇ διαμάχη μεταξὺ ἐθνικιστικῶν καὶ διεθνιστικῶν ὁμάδων εὔρε σύσσωμον τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον, πλὴν τοῦ τῆς Κάρπης, ἠνωμένον μὲ τὴν παράταξιν τῶν ἐθνικιστῶν. Κατὰ τὴν διαμάχην ταύτην οἱ ἑλληνόφρονες Βλάχοι ὑπῆρξαν ὅπως πάντοτε ἐνθουσιώδεις πρωτοπόροι τοῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν καὶ σφοδροὶ πολέμιοι τῶν διεθνιστῶν. Διὰ τὰς ἰδέας τῶν ταύτας ὑπέστησαν πολλά, χωρὶς ἐν τούτοις οὐδὲν νὰ μειώσῃ τὸν ἐθνικὸν τῶν φανατισμόν. Οἱ ρουμανίζοντες ἠκολούθησαν τούτους ἔξ ἀποστάσεως, πάντως ὅμως ἐξεδήλωσαν ὁμοθυμῶς τὴν προτίμησίν των πρὸς τοὺς ἐθνικόφρονας. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου, ἐπικρατησάντων τῶν διεθνιστῶν, οἱ ρουμανίζοντες ἐρρῦθμισαν τὴν στάσιν τῶν βάσει τῆς γενικῆς τακτικῆς, ἣτις ἐξετέθη εἰς προηγούμενα κεφάλαια.

ς') Περιοχὴ νομοῦ Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐπαρχία Ἡμαθίας, ὡς ἐξετέθη ἤδη εἰς προηγούμενα κεφάλαια, ἀπετέλεσε καὶ πάλιν τὸ πεδῖον τῶν προσπαθειῶν τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας μὲ κέντρον τὴν Βέροιαν. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐξεδηλώθησαν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν αἱ προσπάθειαι προσηλυτισμοῦ εἰς τὰς ἀντιανταρτικὰς ομάδας καὶ εἰς αὐτὴν ἐγένοντο αἱ ζυμώσεις διὰ τὴν ἀκολουθητέαν τακτικὴν τῶν ρουμανιζόντων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου ἐγένοντο εἰς Βέροιαν ἐκ νέου ἀρχαιρεσθαί διὰ τὴν ἀνάδειξιν διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Βεροίας, καθ' ὧς ἀνεδείχθησαν οἱ Δημήτριος Καπρίνης, ἔμπορος ἐρίων, πρόεδρος, Ἰωάννης Σαμαράς, παντοπώλης, ἀντιπρόεδρος, Γεώργιος Τσαλέρας, τυρέμπορος, Δημοσθένης Καραγιάννης, γαλακτοπώλης, Ἀλέξανδρος Μπαδραλέξης, ἔμπορος ἐρίων, μέλη, ἅπαντες συντηρητικοὶ τῆς ὁμάδος Χατζηγώγα. Ὁ μοναδικὸς ἰταλόφιλος τοῦ προηγούμενου συμβουλίου Στέφ. Νουλίκας ἀπέτυχεν. Οὕτως ἐπετεύχθη ἡ πλήρης ἐπικράτησις τῶν συντηρητικῶν, τῶν ὁποίων ἄλλωστε αἱ ἀπόψεις ἐπεκράτησαν καὶ εἰς ἀπάσας τὰς προηγούμενας ἐνεργείας καὶ ἀποφάσεις τῆς κοινότητος.

Ἡ μοναδικὴ περίπτωσις ἀνθελληνικῆς ἐκδηλώσεως ἐκτὸς τῆς παρουσιασθείσης διὰ τῶν ἐλαχίστων καταταγέντων εἰς τὰς ἀντιανταρτικὰς ομάδας ὑπῆρξεν ἡ ἐπαναστατικὴ στάσις τῶν ρουμανιζόντων κατοίκων Ξηρολειβάδου, οἵτινες ἠρνήθησαν κατὰ τρόπον θρασύτατον νὰ παραδώσωσι τὸ ὀρισθὲν παρακράτημα εἰς κρόμμυα καὶ γεώμηλα. Πράγματι, ὅτε μετέβη ἐπὶ τόπου τὸ σχετικὸν συνεργεῖον διὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ παρακρατήματος, οἱ ρουμανίζοντες ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν μεγαλοκτηματιῶν καὶ ζαχαροπλαστῶν ἐν Βεροία ἀδελφῶν Πράπα ἀντέταξαν ἄρνησιν δηλώσαντες : « Ἡμεῖς εἴμεθα Ρουμάνοι καὶ δὲν ὑπαγόμεθα εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους ». Σημειωτέον ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Πράπα εἶχον συνταχθῆ πρὸ πολλοῦ πρὸς τὴν μερίδα τῶν ἰταλοφίλων ἐκδηλώσαντες ὅλον τὸ μῖσός των κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἦσαν οἱ μοναδικοὶ ὑπαίτιοι τῆς στασιαστικῆς στάσεως τῶν ὁμοχωρίων των.

Ἡ διαγωγή των ὅμως αὕτη ἀπεδοκιμάσθη ἀμέσως ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Βεροίας, ἣτις ἔσπευσε νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ νὰ παραδεχθῆ ὅπως τὸ παρακράτημα καταβλήθη, μειούμενον μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ. Χαρακτηριστικὸν ὅμως ἦτο ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν ἐγγὺς τοῦ Ξηρολειβάδου χωρίων Βερμίου καὶ Κουμαριᾶς, κατοικουμένων καὶ τούτων κατὰ πλειοψηφίαν ὑπὸ ρουμανιζόντων, ἐφάνησαν πειθαρχικώτατοι καὶ ἐξεπλήρωσαν πλήρως καὶ ἀνευ ἀντιλογίας τὰς ὑποχρεώσεις των. Γενικῶς δὲ τὸ κέντρον τῆς Βεροίας ἔδωκε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸν τόνον τῆς συντηρητικότητος καὶ τῆς νομιμοφροσύνης ἀντιδρᾶσαν ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν ἄκρων τάσεων ἐλαχίστων.

Εἰς τὴν πόλιν Νάουσαν ὁ παλαιὸς κομμουνιστὴς Ἰωάννης Τουμπάλης, ἀναλαβὼν ἔντονον προπαγανδιστικὴν δράσιν, ἐπέτυχε νὰ παρασύρῃ εἰς τὸ ἄρμα τῆς προπαγάνδας ἀρκετοὺς τῶν ἐκεῖ βιούντων ἕως τότε ἡσύχως Βλάχων καὶ νὰ ὀργανώσῃ ρουμανικὴν κοινότητα, ἣς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Ἰωάννου Ζουμπούλη ὡς προέδρου, Σίμου Καραφόλου ὡς ἀντιπροέδρου, Κωνστ. Γάτσου ὡς γραμματέως καὶ Κωνσταντ. Τραγιανοῦ ὡς ταμίου. Ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δικαιολογηθῆ ἡ ἴδρυσίς τῆς κοινότητος ταύτης ἐν Ναούσῃ, ὁ Ζουμπούλης ἐδικαιολόγησε τὸ προεδρεῖον αὐτῆς ὡς ἐπιτροπὴν οἰκονομικῶν ἀρωγῶν διὰ τοὺς ρουμανίζοντας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων μελῶν ἀνῆλθεν εἰς 104, ἦσαν δ' οὗτοι οἱ ἐξῆς : Ἰωάννης Ζουμπούλης, Κωνσταντῖνος Σαμαρᾶς, Γεώργιος Μόρης, Ἰωάννης Ζάχος, Λάζαρος Λαζαρίσκος, Ἰωάννης Μοντέρνας, Δημ. Μπιτέρνας, Χρῆστος Ἀγοραστός, Πέτρος Μπέλας, Κωνστ. Χρ. Μουστακάς, Ἄνδρ. Σουλτάνης, Κωνσταντῖνος Καβόκης, Ἀθανάσιος Τούσης, Ἰωάννης Λαζ. Λούκας, Σωτήριος Καραγκούνης, Κωνσταντῖνος Φουντάλας, Χρῆστος Κωνσταντῆς, Στέργιος Σουλτάνης, Δημήτριος Μίγκος, Στέργιος Λούκας, Μαρία Μπέκα, Βασίλειος Μπουμπουλέγκας, Δημήτριος Μπισέντης, Στέργιος Μῖνος, Στέφανος Μεστράκης, Νικόλαος Λούκας, Ἰωάννης Πράπας, Γεώργιος Τούσης, Δημήτριος Μήτρον, Κωνσταντῖνος Μῖνος, Ἀθανάσιος Μπουμπου-

λέγκας, Γεώργιος Κελεπούρας, Μιχαήλ Ρουτσούρης, Στέργιος Τουτσιάνης, Γεώργιος Τσιμπουκλής, Ἰωάννης Τραμπουτζής, Καλλιόπη Μπιτουτζή, Γεώργιος Γκουνάκης, Μαρίκα Καλουμπάτσα, Δημήτριος Τσιγκογιάννης, Στέργιος Ζησ. Μίνος, Στέργιος Τόσκας, Δημήτριος Μαχαιράς, Χρήστος Ν. Μίτσιος, Δημήτριος Γιούκος, Ἀλέκος Σέντρος, Φανή Ἀν. Μίχου, Φανή Νικ. Ντόνη, Δημήτριος Ζήσιμπος, Ἰωάννης Λαζ. Κότσης, Βασίλειος Δημ. Βασιλείου, Ἰωάννης Λιόλιος, Γεώργιος Μπουμπουλέγκας, Σίμος Καραφόλας, Γεώργ. Γιάννου, Δημήτριος Κίτσου, Σωτήριος Γοντίκας, Στέργιος Βακαρίσκος, Γεώργιος Ράφτος, Θανάσης Βλάχος, Παναγιώτης Κοντογιάννης, Ἰωάννης Μπόλας, Κωνσταντῖνος Λαζ. Λούκας, Βασίλειος Τσιβίκος, Γεώργιος Γουμένης, Ἰωάννης Καταγκούνης, Ἰωάννης Χατζηβρότσιος, Δημήτριος Κοντιμένος, Γεώργιος Τσιγαρίδας, Χρήστος Μᾶζος, Ἰωάννης Μέγκος, Νικόλαος Ντίγκος, Γεώργιος Ἀν. Μπιτέρνας, Ἐλένη Ζαρκάδα, Νικόλαος Κολέτσος, Βασίλειος Μπιτέρνας, Βασίλειος Μπενάγας, Δημήτριος Χασούλης, Θεόδωρος Τουτσούρης, Ζήσης Μπέσος, Δημήτριος Φουσέκης, Γεώργιος Μαυρογιώργος, Ἀναστάσης Ρότζιος, Αἰκατερίνη Μπιτέρνα, Ἀντώνιος Ροῦσος, Βασίλειος Ρουβίτας, Μαρία Καρανάσου, Ἐλένη Σέρμπου, Χρήστος Μπέτσου, Γεώργιος Λαπατσούρας, Χρήστος Γκουλέκας, Μιχαήλ Γουτζούρης, Δημήτριος Ἀναστ. Μίνος, Χρήστος Πέτρου, Μιχαήλ Τσίρης, Μαρία Σαλιάρου, Κωνσταντῖνος Α. Πόντας, Γεώργιος Ν. Φωτίου, Ἀναστάσιος Χρ. Σέρμπος, Ἰωάννης Γκουτέρνης, Νικόλαος Ζάγκος, Δέσποινα Μιχαλόγκα, Σωτήριος Ε. Ζήκος, Διονύσιος Ἀντ. Ζήκος καὶ Κωνσταντῖνος Τραγιανός.

Εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς ἀνταγωνισμοὺς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων, αἵτινες ἔδρασαν εἰς τὴν περιοχὴν, οἱ ρουμανίζοντες Ἡμαθίας ἐτήρησαν κατὰ τὸ πλεῖστον οὐδετερότητα. Οὐχ ἦτον ὅμως ὑπερτεσσαράκοντα ἔξ αὐτῶν, καὶ δὴ κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ συνταχθέντες μὲ τὴν μερίδα τῶν ἰταλοφίλων καὶ ἐκδηλώσαντες ἀνθελληνικὴν στάσιν, προσεχώρησαν ἐξηκριβωμένως εἰς τὸ ἀνταρτοκομμουνιστικὸν Ε.Α.Μ., ἐλπίζοντες νὰ πλήξωσι διὰ τούτου τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν.

Ἡ ἐπαρχία Πιερίας παρουσίασε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν πόλιν Κατερίνην ὡς σπουδαῖον κέντρον δράσεως τῆς προπαγάνδας, δεχθεῖσαν τὴν ἐπίσκεψιν πολλῶν σημανόντων παραγόντων, οἵτινες διέβλεπον εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην σπουδαίαν βᾶσιν προσηλυτισμοῦ, δεδομένου ὅτι παραχειμάζουσιν εἰς τὴν πεδιάδα αὐτῆς πολλαὶ οἰκογένειαι σκηνικῶν Βλάχων. Μεταξὺ ἄλλων ἐπεσκέφθησαν τὴν Κατερίνην ὁ Ἀναστάσιος Πάκας, καθηγητῆς τοῦ ρουμανικοῦ γυμνασίου Γρεβενῶν, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Νταγιάννης, καθηγητῆς τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς Θεσσαλονίκης. Σκοπὸς τῶν ἐπισκέψεων ἀμφοτέρων ὑπῆρξεν ἡ προπαρασκευὴ τοῦ ἐδάφους διὰ τὴν ἵδρυσιν ρουμανικῶν σχολείων στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπίσης μετέβησαν εἰς Κατερίνην ὁ Κωνσταντῖνος Παπαϊωάννου ἢ Ἀμπελιάνο κατὰ τὴν

ρουμανικήν μεταγλώττισιν, ὑποπρόξενος τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου Ἀθηνῶν, μὲ σκοπὸν ἐπίσης τὸν αὐτόν, τὴν ἴδρυσιν σχολείων.

Ἐπίσης τὴν Κατερίνην ἐπεσκέφθη καὶ ὁ διαβόητος Βασίλειος Ραποντίκας, καταγόμενος ἐκ τῆς περιοχῆς Λαρίσσης, ἀρχηγὸς τῶν λεγεωναρίων ἀρχικῶς καὶ κατόπιν τῆς ὑπὸ ὀργάνωσιν βλαχικῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως. Ὁ Ραποντίκας, ἄγνωστον πῶς, προσηταιρίσθη τοὺς Ἀλβανοὺς δερβίσας τοῦ εἰς τὴν περιοχὴν Κατερίνης ἄλβανικοῦ μουσουλμανικοῦ τεκέ, καθὼς καὶ τὸν διαμένοντα εἰς τὸν τεκὲν Ἀλβανὸν μοίραρχον Ὅρις Βαροφή, εἰς ὃν ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐμερίμνα διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς οἰκογενείας του ἐξ Ἀλβανίας. Διαμείνας εἰς τὸν τεκὲν, προεκάλεσεν ἐκεῖ ἐπανεπιλημμένας συσκέψεις τῶν ρουμανιζόντων παραγόντων, εἰς αἷς συμμετέσχε καὶ ὁ εὐρισκόμενος τότε ἐν Κατερίνῃ ὑποπρόξενος Ἀμπελιάνο, καθὼς καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Ναούσης Ζουμπούλης. Εἰς τῶν σκοπῶν τῶν συσκέψεων τούτων ὑπῆρξε καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς στάσεως τοῦ ρουμανίζοντος στοιχείου ἔναντι τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος τῆς κομμουνιστικῆς ὀργανώσεως Ε.Α.Μ., ἀποφασισθέντος ὅπως οἱ ρουμανίζοντες ἀντιδράσωσιν εἰς τὸ Ε.Α.Μ., ἐγγραφόμενοι εἰς τὸ ὑπὸ γερμανικὴν καθοδήγησιν ἐθνικοσοσιαλιστικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ συσταθεῖσα ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους τριμελὲς ἐπιτροπὴ, τιλοφορουμένη ὡς Ρουμανικὴ κοινότης Κατερίνης, παρέμεινεν ἡ αὐτὴ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, προστεθέντος μόνον ὡς ἀναπληρωματικοῦ μέλους τοῦ κτηματίου Βασιλείου Τσικαδέρη, ὅστις θ' ἀνεπλήρου τὸν κτηνοτρόφον Γεώργιον Τζέγκαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας του εἰς τὰς θερινὰς κατασκηνώσεις τῶν κτηνοτρόφων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἡσχολήθη κυρίως μὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα :

α') Τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπισιτισμοῦ τῶν ρουμανιζόντων.

β') Τὴν ἴδρυσιν ρουμανικῶν σχολείων, ὡς καὶ οἰκοτροφείου ἐν Κατερίνῃ.

γ') Τὸν καθορισμὸν τῆς στάσεως ἔναντι τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος αἱ ἐνέργειαι τῆς ἐπιτροπῆς ἐπέτυχον πλήρους. Ἐπανεπιλημμένως ἐγένοντο εἰς τοὺς ρουμανίζοντας διανομαὶ τροφίμων, παραλαμβανομένων ἐκ Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γ. Τζέγκα Λεων. Τζέγκα. Εἰς τὰς ἐνεργηθείσας διανομὰς τροφίμων, καὶ ἰδίᾳ ἀραβοσίτου, περιελήφθησαν οἱ κάτοικοι Κατερίνης Γεώργιος Καποράλης, Πέτρος Δερμίσης, Ἀθανάσιος Τούσιος, χήρα Νικολάου Μπάμπη, χήρα Κωνσταντίνου Ντίντσου, Νικόλαος Χελιδόνης, Δημήτριος Μπιλίνας, Ἰωάννης Γιάντσος, Μπούσιος Χαρολαμπούλης, Ἰωάννης Ζωγράφος, Νικόλαος Σιούκας, Γεώργιος Γρούσης, Γεώργιος Λάλας, Νικόλαος Γιαννούλης, Γεώργιος Τσάλης, Βασίλειος Τσάλης, Πολυξένη Παπαϊωάννου, Ζήσης Μπίλλας, Ἀθανάσιος Ψαράς, Ἀστέριος Φουρκιώτης, Ἀστέριος Παπατουλίκας, Ἰωάννης Λάλας, Γεώργιος Παπαγεωργίου, Ἀστέριος Μπλατούλας, Μπιτούλιος (γέρον), Χρηῆστος Τυροῦζος, Θωμᾶς Ζιοῦδρος, Κατίνα Ζιοῦδρου, Θωμᾶς Δερμίσης, Δημήτριος Γεωργίου, Νικόλαος

Σάλης, Νικόλαος Πάπης, Νικόλαος Χειμῶνας, Θ. Δασκαλόπουλος, Γεώργιος Μοραλιτικής, Μιχαήλ Ἀσημένιος, Γεώργιος Ἀσημένιος, Ἀθανάσιος Πάτσιος, Γεώργιος Πάτσιος, Ἀθανάσιος Κέντρον, Ἀδάμης Τσιάμης, Ἰωάννης Τσαμπέρης, Ἐλένη χήρα Ἀλμουση, Γίτσης Τουλίκας, Τασούλα Στεριάνου, Βασίλειος Ζωγράφος, Βασίλειος Ντόκος, Ἡλίας Καλιακούσης, Χρ. Ἀδάμου (Μαρίου), Μιχαήλ Πουπουλέντας, Ἀθανάσιος Πουπουλέντας, Ἀθανάσιος Μπίκος, Κωνσταντῖνος Ντόνας, Δημήτριος Θεοδώρου, Ἀστέριος Γιάντσιος, Ἀθανάσιος Τσιακάκης, Γεώργιος Πάρης, Θεόδωρος Ντάνος, Βασίλειος Μάρας, Ἀθανάσιος Ζωγράφος, Νικόλαος Ντόκος, Γεώργιος Τζιμαπίτης, Γεώργιος Μπουζίκης, Δημήτριος Μπάμπης, Γεώργιος Δεοβίσης.

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου ζητήματος, δηλαδή τῆς ἰδρύσεως ρουμανικῶν σχολείων καὶ οἰκοτροφείων, ὅλαι αἱ καταβληθεῖσαι προσπάθειαι παρὰ τὰς μεγάλας ζυμώσεις τελικῶς ἀπέβησαν ἄκαρποι.

Τέλος διὰ τὴν σιάσιν ἔναντι τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος ἐλήφθη, ὡς ἔξετέθη, ἀπόφασις ἀντιδράσεως κατὰ τῆς κομμουνιστικῆς ὀργανώσεως Ε.Α.Μ. διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ ἔθνικοσοσιαλιστικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος.

Παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα οἱ ρουμανίζοντες Κατερίνης ἔδωσαν σοβαρὰν ἀφορμὴν παρεξηγήσεων αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, διότι τὴν νύκτα τῆς 7ης πρὸς τὴν 8ην Φεβρουαρίου προέβησαν εἰς εὐρεῖαν διάδοσιν, ὅτι ἐπέκειτο ἡ ἄμεσος ἄφιξις εἰς τὴν περιοχὴν βουλγαρικῶν στρατευμάτων πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀνταρτῶν, ἅτινα θὰ προέβαινον εἰς ἀθρόας συλλήψεις τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ἀποτέλεσμα τῆς διαδόσεως ὑπῆρξεν ἡ ἔξοδος τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰ ὄρη, ἐνῶ οἱ ρουμανίζοντες δὲν ἐκινήθησαν. Ποῖος ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς διὰ τῆς κακοήθους ταύτης ἐνεργείας τῆς ψευδοῦς διαδόσεως δὲν ἐπετεύχθη νὰ γνωσθῆ. Γενικῶς ὅμως ἡ πόλις Κατερίνη ἀπετέλεσε καὶ πάλιν σπουδαιότατον κέντρον τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας μὲ ποικίλας ἐπιδιώξεις, αἵτινες ὅμως πλὴν τῶν οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων, αἵτινες παρεσχέθησαν εἰς τοὺς ἐλαχίστους ἐκ τῶν ἐκεῖ οἰκούντων Βλάχων, τῶν δεχθέντων νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν, δὲν ἐπετεύχθησαν.

Πάντως ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης ἐκτὸς τῶν προόδων, ἃς ἔσχεν ἐν τῇ πόλει τῆς Θεσσαλονίκης, εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς δυσχεροῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος λόγῳ τῆς ξενικῆς κατοχῆς οὐ μόνον σοβαρὰν αὔξησιν ὀπαδῶν, ὀφειλομένην κυρίως εἰς τὰς οἰκονομικὰς παροχάς, ἀλλὰ καὶ τὴν δημιουργίαν, ἔστω καὶ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ, τῶν ρουμανικῶν κοινότητων Ναούσης καὶ Κατερίνης κατὰ παράβασιν τῶν συνθηκῶν.

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ ΔΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

Ἡ παρακολούθησις τῆς προπαγάνδας ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου δὲν παρέσχεν ἡμῖν πλήρη στοιχεῖα. Εἰς τὴν γενικὴν ἐπιθεώρησιν ξένων καὶ μειονοτικῶν σχολείων ἐξ ἄλλου δὲν ὑπεβλήθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα στοιχεῖα, ὑπὸ μὲν τῶν σχολείων τῆς ὑπαίθρου λόγῳ τῆς ἐκρῦθιμου καταστάσεως καὶ τῆς ἀνταρτικῆς ἐπιρροῆς, ὑφ' ἣν διετέλουν αἱ περιοχαὶ λειτουργίαι τούτων, δεδομένου ὅτι τὸ Ε.Α.Μ. δὲν ἐπέτρεπε τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἐλληνικῶν ἀρχῶν, ὑπὸ δὲ τῶν σχολείων τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, διότι ταῦτα ἔπαυσαν ὑποβάλλοντα τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος, ἀγνοήσαντα τὴν ὑπαρξίν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐξ ἄλλων πηγῶν πληροφορία τῆς ὑπηρεσίας ἡμῶν ἦσαν ἔλλιπεις διὰ τὸν πρῶτον ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτιθεμένων λόγων, ὅστις ἐπέβαλλε τὴν ἀποχὴν παροχῆς ἡμῖν πληροφοριῶν λόγῳ τοῦ κινδύνου, ὃν διέτρεχον οἱ κρινόμενοι ὑπὸ τοῦ Ε.Α.Μ. ὡς συνεργάται ἡμῶν. Πάντως βάσει τῶν συγκεντρωθέντων στοιχείων ἢ ἐξέλιξις τῆς προπαγανδιστικῆς δράσεως ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου εἶχεν οὕτω :

Ἀπὸ τοῦ τέλους Μαρτίου τὸ ρουμανικὸν γυμνάσιον καὶ οἰκοτροφεῖον Γρεβενῶν μετεφέρθη εἰς Θεσσαλονίκην, ἐνῶ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῆς περιοχῆς παρέμειναν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐκλειψάσης τῆς οικονομικῆς παροχῆς, οὐδεμία προπαγανδιστικὴ δράσις ἠδύνατο νὰ ἐκδηλωθῇ δι' αὐτῶν. Τὰ σχολεῖα τῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων τῶν νομῶν Φλωρίνης καὶ Καστορίας ἐσημείωσαν ἐν τῇ δράσει τῶν τὴν ἐξέλιξιν, ἣτις ἐξετέθη, ἥτοι ἄνοδον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1942 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1943 μὲ συνεχῆ ἀκολούθως πῶσιν, τείνουσαν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κατάστασιν εἰς ἐπίπεδον, πλησιάζον πρὸς τὸ προπολεμικὸν καθεστῶς. Τὸ αὐτὸ ἐπίσης ἐσημειώθη καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κοινοτήτων τῶν ἐπαρχιῶν Ἀλμωπίας καὶ Παιονίας. Τὰ σχολεῖα τῶν ἐπαρχιῶν Ἐδέσσης καὶ Ἡμαθίας, μὴ ὑποστάντα μεγάλῃν αὔξησιν, ἐξηκολούθησαν μὲ τὸν αὐτὸν σχεδὸν προπολεμικὸν ρυθμὸν.

Τὰ σχολεῖα ὅμως τῆς Θεσσαλονίκης ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ κέντρον τῶν ζυμώσεων καὶ τὴν ἐπίμονον προσπάθειαν τῆς προπαγάνδας. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἦσαν τὸ ρουμανικὸν γυμνάσιον Γρεβενῶν, τὸ ρουμανικὸν λύκειον Θεσσαλονίκης, ἡ ρουμανικὴ ἐμπορικὴ σχολή, ἡ ρουμανικὴ οἰκοκυρικὴ σχολή καὶ τὸ ρουμανικὸν δημοτικὸν σχολεῖον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν σχολείων τούτων ἠβξήθη, κυρίως δ' ἠβξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκοτρόφων, διαδοχικῶς δ' ἐπετάσσοντο οἰκήματα εἰς τὴν ὁδὸν Μιαούλη διὰ τὴν στέγασιν τούτων. Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ ἡ οἰκοκυρικὴ σχολή ἠναγκάσθησαν νὰ δημιουργήσωσι καὶ παραρτήματα. Αἱ οἰκονομικαὶ παροχαὶ ἀπετέλεσαν βεβαίως δέλεαρ διὰ τὴν προσέλκυσιν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς Θεσσαλονίκην προσφυγὴ ἱκανοῦ ἀριθμοῦ κατοίκων τῆς ὑπαίθρου, φευγόντων τὴν

ἐλευθερίαν τοῦ E.A.M., ἐνδεχόμενον νὰ συνετέλει εἰς τὴν αὔξησιν ταύτην εἰς βάρος τῶν σχολείων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ καθηγηταὶ τῶν σχολείων ἀπετέλεσαν συμπαγῶς μίαν τῶν σπουδαιοτέρων βάσεων, ἐφ' ᾧ ἔστηρίχθη ἡ ὅλη δρᾶσις τῆς προπαγάνδας. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο προσωπικὸν ἐνισχύθη διὰ τῆς ἀφίξεως νέων ἐκπαιδευτῶν, ἀποσταλέντων ἐκ Ρουμανίας· δὲν ἀποκλείεται δὲ ἡ ἐνίσχυσις αὕτη νὰ ἦτο συνέπεια αἰτήσεων τοῦ ἐπανειλημμένως κινήθέντος εἰς Βουκουρέστιον προὔπηρε τοῦντος προσωπικοῦ.

Μεγάλην κίνησιν ἐσημείωσε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ προσωπικὸν τῆς διαχειρίσεως τῶν ρουμανικῶν σχολείων, ἥτις μετὰ τὴν νέκρωσιν τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου ἀνέλαβε τὸν ρόλον τῆς ἐπισήμου ἐκπροσωπήσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι ἐστέλλοντο αὐτῷ εἴτε ἐξ Ἀθηνῶν διὰ τῶν ἀφικνουμένων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων εἴτε ἐκ Βουκουρεστίου διὰ τῶν ἀφικνουμένων Ρουμάνων ἐπισήμων ἢ τῶν εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ταξειδευόντων εἰς Βουκουρέστιον ἐκπαιδευτικῶν.

Αἱ ἀπολαβαὶ καὶ ἡ θέσις τῶν λειτουργῶν τούτων τοῦ ρουμανικοῦ δημοσίου ἐξηκολούθησαν οὕσαι ἐπίζηλοι οὐ μόνον ἐν σχέσει πρὸς τοὺς πενομένους Ἑλληνας συναδέλφους των, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως. Τὰ μόνα σχεδὸν ἰδιωτικὰ αὐτοκίνητα, ἅτινα ἐκκυκλοφόρουν εἰς Θεσσαλονίκην, ἀνήκον εἰς τοὺς Ρουμάνους ἐκπαιδευτικοὺς καὶ τὴν ὑπηρεσίαν διαχειρίσεως τῶν ρουμανικῶν σχολείων, ἡ δὲ ὁδὸς Μιαούλη ἦτο ἡ μόνη ὁδὸς ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἔνθα συνήντα τις εἰς πᾶσαν ὥραν σταθμεύοντα ἢ κινούμενα ἰδιωτικὰ αὐτοκίνητα, ὑπενθυμίζοντα προπολεμικὴν ἐποχὴν. Ἡ κατεύθυνσις ἐξ ἄλλου, ἦν γενικῶς ἐτήρησαν οἱ Ρουμάνοι ἐκπαιδευτικοὶ ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς προπαγάνδας, ἀφίστατο πάντοτε τῆς κατευθύνσεως, ἣν ἐπεθύμουν νὰ τηρῆται οἱ συντηρητικοὶ ρουμανίζοντες. Οἱ καθηγηταί, ἔχοντες ἐξησφαλισμένην τὴν θέσιν των ἐν Ρουμανίᾳ, ἔθετον ὡς βάσιν τῶν ἐνεργειῶν των μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ρουμανικὴ κίνησις ἐν Ἑλλάδι ἐξησφάλιζεν αὐτοῖς τὴν εὐμάρειαν καὶ τὴν προνομιουχον θέσιν, ἣν δὲν ἠδύναντο ἄλλως νὰ καρπωθῶσιν οἱ μίσθαρνοὶ οὗτοι ἀκτήμονες. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο διέβλεπον ὅτι τὸ συμφέρον των ἐπέβαλλε τὴν ἐπέκτασιν τῆς κινήσεως διὰ τὴν δικαιολόγησιν περισσοτέρων θέσεων καὶ μεγαλυτέρων ἀπολαβῶν.

Κατόπιν τῆς θεείσης ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως βάσεως καὶ τῶν δοθεισῶν ὁδηγιῶν συνεμορφώθησαν μὲν καὶ οὗτοι μὲ τὴν γενικῶς θεθεῖσαν κατεύθυνσιν τῆς μὴ ἀνθελληνικῆς ἐμφανίσεως τῆς προπαγάνδας, προσεπάθουν ὅμως πάντοτε νὰ ἐκμεταλλευθῶσι πᾶσαν παρουσιαζομένην εὐνοϊκὴν περίστασιν διὰ τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν ρουμανιζόντων. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ των ὅμως αὕτη εὐρον ἀντιμέτωπους τοὺς συντηρητικοὺς ρουμανίζοντας, οἷτινες ἔθεσαν σαφῶς τὸ ζήτημα ἐπὶ τῆς βάσεως: «Οὐδεμία ἐκμετάλλευσις τῆς δυσχεροῦς θέσεως τῆς Ἑλλάδος, διότι ἄλλως δυσχεραίνομεν τὴν θέσιν τοῦ

ρουμανίζοντος στοιχείου, ὅπερ, ἔχον ἀρρήκτους δεσμούς μετ' τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς του, δὲν εἶναι λογικὸν νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐχθρότητα τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς γνώμης».

Ὁ ἀντιπροσωπεύων τὴν ἄποψιν ταύτην ἀρχηγὸς τῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων Μακεδονίας Δημοσθένης Χατζηγώγας ἐκ Βεροίας, ἐμμένων ἀστηρῶς εἰς τὴν τήρησιν τῆς δοθείσης ὑπ' αὐτοῦ πρὸς με ὑποσχέσεως, ἥτις ἐμνημονεύθη εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἦλθεν εἰς ὀξείαν προστριβὴν πρὸς τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὴν ἐκτεθεῖσαν ἄποψιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐπιθεωρητῶν Δαυὶδ Πλιατάριον καὶ τὸν γενικὸν διαχειριστὴν Παπαγεώργη, ὅτε οὗτοι ἐπεχείρησαν προπαγανδιστικὴν περιοδείαν εἰς τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου, τῇ ἐπεμβάσει δὲ τοῦ ὑφυπουργοῦ Μανίου ἢ διαφορὰ ἐλίθη ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τοῦ Χατζηγώγα.

Ἄφορμὴν ὀξύτητος τῶν σχέσεων ἐπίσης μεταξὺ συντηρητικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἀπετέλεσεν ἡ διανομὴ εἰς τοὺς μαθητὰς 400 βιβλίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡμερολόγιον Ρουμάνου ἐν Μακεδονίᾳ», ὅπερ ἐπραγματεύετο περὶ τῆς μειονότητος τῶν Βλάχων ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τρόπον, ὥστε εἰς πολλὰ σημεία νὰ θίγηται ἡ Ἑλλάς, ἀναμοχλευομένης τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως τῶν Φαναριωτῶν ἡγεμόνων καὶ κακιζομένων τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων ὅτι ἠθέλησαν νὰ ἐξελληνίσωσι τὴν Βαλκανικὴν. Κατόπιν ἐντόνων παραστάσεων τοῦ Χατζηγώγα αἱ σχετικαὶ σελίδες ἀπεκόπησαν ἐκ τῶν βιβλίων τούτων.

Πρὸς τὰς ἀπόψεις τῶν Ρουμάνων ἐκπαιδευτικῶν διεφώνησε καὶ ὁ ρουμανίζων ἱατρὸς Θεσσαλονίκης Κωνσταντῖνος Δάν, ὅστις καὶ παρητήθη τῆς διευθύνσεως τῆς ἐμπορικῆς σχολῆς, ἣν ἀπὸ ἐτῶν εἶχε. Τοῦτον διεδέχθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς ταύτης ὁ Ρουμάνος καθηγητὴς Στέφανος Κώστης.

Ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω, μεταξὺ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν Ρουμάνων ἐκπαιδευτικῶν περιλαμβάνετο καὶ ἡ ἴδρυσις ρουμανικοῦ σχολείου καὶ οἰκοτροφείου εἰς Κατερίνην. Μετὰ τὸ ναυάγιον ταύτης ἐγένετο σκέψις νὰ ἐγκατασταθῇ ἐκεῖ τὸ γυμνάσιον Γρεβενῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη ἐναυάγησεν.

Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ἐξηκολούθησαν παρὰ ταῦτα ἐκμεταλλεόμενοι πᾶσαν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐπιβάλωσι τὰς ἀπόψεις των καὶ ἐμφανίσωσιν ὅτι οἱ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας ἦσαν ρουμανικῆς καταγωγῆς καὶ συνεπῶς ὅτι ἡ διαφώτισις τούτων καὶ ἡ προσέλκυσις εἰς τὸν Ρουμανισμὸν ἀπετέλει ἔργον δικαιοσύνης. Τὴν ἄποψιν ταύτην ὑπεστήριξε καὶ ὁ καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Νικολέσκου κατὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐκφώνησιν ἐπικηδείου λόγου εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ἀποθανόντος πρωθιερέως Δημητρίου Μπρίντου.

Ἐπὶ τοὺς ὄρους τούτους ἡ διαμάχη μετὰ τῶν συντηρητικῶν ἐξηκολούθησε, μέχρις ὅτου διὰ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ πρὸς παραίτησιν τοῦ προέδρου τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης Καραμούζη, ὅστις συνεμερίζετο καὶ ἀντεπροσώπευε τὰς ἀπόψεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐν τῷ συμβουλίῳ, ἐδόθη νέα

δικαίωσις εἰς τὰς ἀπόψεις τοῦ Χατζηγάγα καὶ τῶν συντηρητικῶν, ἐκλιπούσης ἔκτοτε καὶ μὴ σημειωθείσης νέας περιπτώσεως ὑποστηρίξεως τῶν ἀπόψεων τῶν ἐκπαιδευτικῶν.

Ἐκτὸς τῆς πλουσιοπαρόχου ἀμοιβῆς τῶν καθηγητῶν καὶ τὰ ρουμανικὰ σχολεῖα ἐτύγγανον πάντοτε ὅλως ἰδιαίτερας μερίμνης ἐκ μέρους τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως. Τὸ συσσίτιον τῶν εἰς τὰ οἰκοτροφεῖα μαθητῶν ἦτο πάντοτε πλούσιον εἰς ποιότητα καὶ ποσότητα. Διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς ὑπαίθρου, οἵτινες δὲν ἦσαν οἰκότροφοι, ἐξηκολούθει ἡ παροχὴ τροφίμων εἰς ποσότητος μεγαλυτέρας τῶν λοιπῶν ρουμανιζόντων, ἀκόμη δὲ καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ μαθητοῦ ἐλάμβανον σημαντικῶς ἐπιυξημένην μερίδα. Ἡ γραφικὴ ἔγλη καὶ τὰ βιβλία ἤρχοντο ἐκ Ρουμανίας, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ πάσης ἄλλης φύσεως ὑλικά. Μεταξὺ τῶν ἄλλων μετεφέρθησαν 3 ποδήλατα, ὡς καὶ 5 ραπτομηχαναί, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ρουμανικῆς οἰκοκυρικῆς σχολῆς. Ἐπίσης μετεφέρθησαν διάφορα ὑλικά διὰ κατασκευὴν ὑποδημάτων καὶ ὁμοιομόρφων στολῶν τῶν μαθητριῶν τοῦ οἰκοτροφείου.

Γενικῶς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τῆς προπαγάνδας διὰ τῶν σχολείων ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις ἐξηκολούθει καταβάλλουσα ἰδιαίτερον μερίμναν, προσπαθοῦσα νὰ διατηρήσῃ μεταξὺ τόσον τῶν προσελκυθέντων πρὸς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν Βλάχων, ὅσον καὶ τῶν ὑπὸ προσέλκυσιν Ἑλληνοβλάχων, τὴν δημιουργηθεῖσαν ἐκ τῶν ἀφειδῶς παρεχομένων οἰκονομικῶν μέσων ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ ρουμανικὸν κράτος, πλούσιον ὄν, ἠδύνατο ἐν ἀνέσει νὰ περιθάλλῃ εἰς πᾶσαν περιπτώσιν τὰ ἐν τῇ ξένῃ τέκνα αὐτοῦ.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΛΟΙΠΑΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Ἄν καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ στοιχεῖα τῶν σχέσεων τῆς ἐπὶ τῶν Βλάχων τῆς Μακεδονίας προπαγάνδας μὲ τὰς λοιπὰς ἀνθελληνικὰς τοιαύτας ἐθίγησαν ἤδη εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια, ἐν τούτοις εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ σύνοψις τούτων μὲ βάσιν τὰς σχέσεις τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας πρὸς τὴν ἰταλικὴν, τὴν βουλγαρικὴν καὶ τὴν κομμουνιστικὴν.

Α') Σχέσεις πρὸς τὴν ἰταλικὴν προπαγάνδαν.

Ἡ ἰταλικὴ διοίκησις ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν ἱμπεριαλιστικῶν της βλέψεων ἐπεζήτησε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ συνεχίσῃ τὴν προσπάθειαν δημιουργίας καὶ ἐπιδείξεως λατινογενοῦς μειονότητος ἐν τῇ Ἑλλάδι διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν Βλάχων. Ἀποτυχοῦσα εἰς τὴν διὰ τοῦ Διαμάντη ἀναληφθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1941 προσπάθειαν, ἐπεζήτησεν ἀπὸ τοῦ τέλους 1942 νὰ ἐκμεταλλεθῇ τὰς ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς δημιουργηθείσας προστριβὰς καὶ τὴν

ἀντίθεσιν τῶν μὴ ἑλληνοφρόνων Βλάχων πρὸς τὰς ἀνταρτικὰς ομάδας, ἐλπίζουσα ὅτι οὕτως ἤθελεν ἐκθέσει τὸ σύνολον τούτων ἔναντι τοῦ ὑπὸ ἔθνικὸν προσωπεῖον ἐμφανιζομένου ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος καὶ ἤθελεν ἐπιτύχει νὰ ἐμφανίσῃ τὴν ὑπαρξίν ἐντὸς τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων ἰδίας ἐθνότητος, ἀκολουθούσης ἐνιαίαν κατεύθυνσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος, ἄκρως ἀντίθετον πρὸς τὴν ἑλληνικὴν.

Αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑπ' αὐτῆς δύο προσπάθειαι ὁργανώσεως τῶν Βλάχων εἰς ἀντιανταρτικὰ ἐξωπλισμένα τμήματα πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀνταρτῶν ἀρχικῶς διὰ τοῦ Ραπονίκα καὶ κατόπιν διὰ τοῦ Γ. Μητσιομπούνα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὸν σκοπὸν τούτου ἀπέβλεπον. Ἄλλωστε τὴν ἄποψιν ταύτην ὑπεστήριξε καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ὁμίλησε σαφῶς ὁ ἀκολουθῶν τὸν Μητσιομπούναν κατὰ τὴν περιοδείαν του εἰς Βέροιαν καὶ Θεσσαλονίκην Ἰταλὸς συνταγματάρχης τῶν καρραμπινιέρων, διακηρύξας ὅτι: «Οἱ Βλάχοι ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ τεθῶσιν ἐν συναγερωῶ ἔναντίον τῶν ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν ομάδων, ἀφοῦ αὐταὶ ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῶν ἀντιαξονικῶν δυνάμεων, ἐνῶ οἱ Βλάχοι ὅλοι πρέπει νὰ εἶναι φιλοαξονικοί».

Ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως ταύτης ἐξεδηλώθη σθεναρὰ ἡ ἀντίδρασις τῶν συντηρητικῶν ρουμανιζόντων ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως ἀφ' ἑτέρου, ἣτις διείδε τοὺς ὑποκρυπτομένους ὑπὸ τὰ ἀπατηλὰ συνθήματα τῶν Ἰταλῶν σκοπούς, ἐκ τούτου δὲ ἡ ἀναληφθεῖσα προσπάθεια αὕτη ἀπέτυχεν ὀλοτελῶς. Ἡ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἐπελθοῦσα ἀδυναμία τῆς ἰταλικῆς διοικήσεως νὰ ἀσκήσῃ περαιτέρω ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν βλαχοφόνων περιοχῶν, αἷτινες περιελήφθησαν εἰς τὴν ἀνταρτοκρατουμένην ζώνην, καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἐν τέλει κατάρρευσις τῆς Ἰταλίας, ἣτις ἐξεδηλώθη μὲν τὸν Ἰούλιον διὰ τῆς ἀνατροπῆς τῆς φασιστικῆς κυβερνήσεως, ὠλοκληρώθη δὲ τὸν Σεπτέμβριον διὰ τῆς ἀνακομῆς τῆς κυβερνήσεως Μπατόλιο, ἐξεμηδένισε τελείως τὴν ἰταλικὴν προπαγάνδαν, ὅχι μόνον διότι ὁ ἰταλικὸς στρατὸς ἔπαυσε πλέον νὰ παριστᾷ τὸν στρατὸν κατοχῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ κυρίως διότι τὸ ἰταλικὸν ὄνομα καὶ τὸ ἰταλικὸν γόητρον ὑπέστησαν τοιαύτην ἠθικὴν μείωσιν ἀπανταχοῦ, ὥστε οὐδεὶς τοῦλάχιστον τῶν ἐν Ἑλλάδι βιούντων καὶ ἐχόντων τὸν κοινὸν νοῦν ἐτόλμα πλέον νὰ παριστᾷ τὸν φίλον τῆς Ἰταλίας.

Οὐδεμία εἶναι ὑπερβολή, ἐὰν τονισθῇ ὅτι αἱ συνθῆκαι τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς καταστάσεως ἐν Ἰταλίᾳ προνκάλεσαν ἐν Ἑλλάδι τοιαύτην θυμηδίαν καὶ περιφρόνησιν διὰ τὴν γελοιότητα, τὴν οὐτιδανότητα καὶ τὴν ποταπότητα τοῦ λαοῦ τούτου, ὅστις ὠνειρεύθη νὰ παίξῃ τὸν ρόλον τοῦ κοσμοκράτορος, διατηρῶν τὴν ὑπόκρισιν τοῦ ρόλου τούτου καὶ μετὰ τὰ ἑλληνικὰ ραπίσματα τοῦ ἀλβανικοῦ μετώπου, ὥστε ἐπὶ γενεᾶς ὀλοκλήρους πᾶς κίνδυνος ἀναξωπυρῆσεως τοῦ ἰταλικῶ μένους καὶ γοήτρου θὰ ἐκλείψῃ, διότι, καὶ ἐὰν τυχὸν ἐπιχειρηθῇ νὰ ἐκδηλωθῇ, προώρισται νὰ κοροτοποιηθῇ ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς καρχαζούσης ἀνθρωπότητος.

Β') Σχέσεις πρὸς τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδαν.

Ρουμανίζοντές τινες παράγοντες τοῦ κύκλου τοῦ προέδρου τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης Καραμούζη, καθὼς καὶ Ρουμάνοι τινὲς ἐκπαιδευτικοί, διετήρησαν σχέσεις καὶ ἐπαφάς μετὰ παραγόντων τῆς Βουλγαρικῆς λέσχης, αἵτινες προκάλεσαν σφοδροτάτην ἀντίδρασιν τῶν συντηρητικῶν, οἵτινες ἐζήτησαν ὅπως παύσῃ πᾶσα σχέσις, ἀκόμη καὶ κοινωνική, μετὰ τῶν Βουλγάρων, ἵνα μὴ ἐκτίθεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τὸ ρουμανίζον βλαχικὸν στοιχεῖον. Ἡ ἀξίωσις αὕτη τῶν συντηρητικῶν, ἐπιβληθεῖσα, ἐγένετο ἀποδεκτή, δεδομένου ἄλλωστε ὅτι δὲν ἐπρόκειτο παρὰ περὶ μεμονωμένων τινῶν προσωπικῶν περιπτώσεων, ἀφοῦ κατὰ τὰ ἄλλα καὶ ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης ἐτήρει σταθερὰν ἀντιβουλγαρικὴν κατεύθυνσιν, ὡς ἀπέδειξε καὶ ἡ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν διαμαρτυρίαν τῆς 10ης Ἰουλίου στάσις αὐτῆς, ὁπότε αὕτη αὕτη ἡ κοινότης διέταξε τὴν αὐστηρὰν συμμόρφωσιν πρὸς τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι δὲ γεγονός ἀναμφισβήτητον ὅτι οὐδεμίαν περίπτωσιν ἐξόδου ρουμανίζοντος ἢ ἀνοιγματος ρουμανικοῦ καταστήματος ἐσημειώθη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Εἰς τὴν ὑπαιθρον ἐπίσης οὐδεμία οὐδαμοῦ οὐδέποτε ἐσημειώθη περίπτωσις συνεργασίας ρουμανιζόντων καὶ Βουλγάρων πρακτόρων. Ὁ κινούμενος ἄλλοτε ὑπὲρ τῆς ρουμανοβουλγαρικῆς προσεγγίσεως δικηγόρος Θεσσαλονίκης Πισπιρίκος ἀνέκρουσεν, ὡς ἐξετέθη ἀνωτέρω, πρῦμναν καὶ παρουσιασθεὶς εἰς ἐμὲ παρέσχε διαβεβαιώσεις πολιτείας ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πλαισίου καὶ ἀποχῆς ἀπὸ πάσης ἐνεργείας, ἀντιθέτου πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι τοῦτο ἐπέβαλλον τὰ κοινὰ συμφέροντα Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος.

Γ') Σχέσεις πρὸς τὸν κομμουνισμόν.

Αἱ σχέσεις τῶν ρουμανιζόντων καὶ τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρτικῆς ὀργανώσεως τοῦ Ε.Α.Μ. ἐξετέθησαν ἐν πλάτει εἰς τὰ προηγουμένα κεφάλαια, τονισθέντος ἅμα τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα δὲν ἠθέλησεν ἀ ἐκμεταλλεῦθαι τὴν παρουσιασθεῖσαν εὐκαιρίαν, ὅπως ὑπὸ τὴν κομμουνιστικὴν κάλυψιν ἐξυψηρετήσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς. Ἐὰν ρουμανίζοντές τινες, ὅπως εἰς τὴν Βέροϊαν, τὴν Κάρπην κ.λ.π., προσεχώρησαν εἰς τὸ Ε.Α.Μ., ἔπραξαν τοῦτο ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας καὶ οὐχὶ λόγῳ ἐπισήμου ἐκ τῶν ἄνωθεν κατευθύνσεως, ὡς συνέβη μὲ τοὺς βουλγαρίζοντας.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι οἱ διευθύνοντες τὴν προπαγάνδαν οὐδεμίαν ἐπαφὴν ἐδέχθησαν μετὰ τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρτικῆς ὀργανώσεως, ἐμμείναντες καὶ καθοδηγοῦντες τοὺς ρουμανίζοντας εἰς τὴν τήρησιν οὐδετερότητος, ἀναμονῆς καὶ ἀποφυγῆς ἀναμίξεως κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἐλ-

ληνικὰς ἔριδας καὶ ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ρουμανιζόντων Βλάχων ἐξηκολούθησεν ἐμφορομένη ὑπὸ ἀντικομμουνιστικῶν αἰσθημάτων, ἐμφανῶς ἐκδηλοῦσα τὴν ἐν προκειμένῳ θέσιν της.

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΙΣ ΒΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν βιοτικῶν καὶ ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν τῶν Βλάχων ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας ἠκολούθησε τὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἐφαρμοσθεῖσαν τακτικὴν καὶ κατὰ τρόπον οὐσιαστικόν, πλήρη καὶ ἀπολύτως ἀποδοτικόν, διαφέρουσαν κατὰ τοῦτο τῆς βουλγαρικῆς, ἣτις, ὑπισχυομένη πάντοτε πλουσίας παροχάς, ἐν τῇ πραγματικότητι διέθετεν ἐλάχιστα.

Ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις ἐπεμελήθη καὶ ἐπέλυσεν ὀριστικῶς τὸ ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα τῶν παλαιῶν καὶ νέων προσηλύτων τῆς προπαγάνδας της. Ἡ ποσότης τῶν διανεμηθέντων τροφίμων, ἡ ποιότης καὶ ἡ ποικιλία αὐτῶν, ὡς καὶ αἱ τιμαί, εἰς ἃς προσεφέρθησαν ταῦτα εἰς τοὺς λαμβάνοντας, ἦσαν πράγματι τοιαῦται, ὥστε οἱ ρουμανίζοντες νὰ ζῶσι μακρὰν τῆς ἐπισιτιστικῆς κρίσεως, ἣτις ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἔτους ἤρξατο μαστίζουσα ἐκ νέου τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν.

Μέχρι τῶν μέσων τοῦ ἔτους διὰ τῆς διαθέσεως τῶν τροφίμων ἐπεδιώκετο διπλοῦς σκοπός, ἦτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ συντήρησις τῶν δεδηλωμένων ρουμανιζόντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ δελεασμὸς καὶ ἄλλων Βλάχων διὰ τὸν προσηλυτισμὸν τῶν εἰς τὸν Ρουμανισμόν. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ὅμως καὶ ἐφεξῆς ἡ δευτέρα αὕτη κατεύθυνσις ἐγκατελείφθη κατόπιν τῆς τεθείσης ἀρχῆς, ὅτι «δὲν συμφέρει ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς δυσκόλου θέσεως τῆς Ἑλλάδος διὰ προπαγανδιστικοὺς σκοποὺς», ἐκ τούτου δὲ αἱ διανομαὶ περιορίσθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς δεδηλωμένους ρουμανίζοντας καὶ ἡ προπαγάνδα μὲ τὸ δέλεαρ τῶν ἐπισιτιστικῶν παροχῶν ἔπαυσεν.

Κατ' ἀρχὰς ὀλόκληρος ἡ ὑπηρεσία τῆς διαχειρίσεως τῶν κομιζομένων τροφίμων εἶχεν ἀναληφθῆ ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ ἐποπτείαν τοῦ εἰδικῶς ἀφιχθέντος πρὸς τοῦτο ἐξ Ἀθηνῶν ἐμπορικῶ ἀκολουθίου τῆς πρεσβείας Πραξιβούλα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Μαΐου ἤρχισεν ἡ κίνησις πρὸς ἴδρυσιν εἰδικῆς ἐταιρείας διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν εἰσαγομένων τροφίμων. Ἡ ἐταιρεία αὕτη ἀπεκλήθη «Γκραικορομάνια», διὰ δὲ τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν ὀργάνωσίν της ἐπεχείρησεν ἐπανελημμένα ταξίδια εἰς Ρουμανίαν ὁ πρόεδρος τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Ἰωάννης Καραμούζης καὶ ὁ νομικὸς σύμβουλος αὐτῆς Θωμᾶς Πισπιρῆκος.

Ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις διέθεσεν ὡς πρῶτον κεφάλαιον τῆς ἐταιρείας τὸ ποσὸν τῶν 50 ἑκατομμυρίων λέϊ, ὡς δ' ἀνεκοίνωσεν ὁ Πισπιρῆκος, ἀντιπρόσωπος τῆς ἐταιρείας ἐν Βουκουρεστίῳ ὠρίσθη ὁ Ἀλκιβιάδης Διαμάντης,

ὅστις καὶ ἀντεπροσώπευε τὴν ἑταιρείαν παρὰ τῇ ρουμανικῇ κυβερνήσει, πλὴν ὅμως ἡ πληροφορία αὕτη δὲν ἐπεβεβαιώθη ἄλλοθεν. Ὡς κεφάλαια τῆς ἑταιρείας ἐχρησιμοποιήθησαν αἱ ἐπιχορηγήσεις τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, τὰ ἔσοδα ἐκ τῆς ἐκάστοτε καθοριζομένης τιμῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων καὶ συνεισφοραί, ἐνεργούμεναι ἐν Ρουμανίᾳ εἴτε μεταξὺ τῶν ἐκεῖ ἐξ Ἑλλάδος Βλάχων εἴτε μεταξὺ τοῦ καθαρῶς ρουμανικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐκ τῶν πηγῶν τούτων χρηματοδοτήσεως σπουδαιότερα ἦτο ἡ ἐπιχορήγησις τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, διότι τὰ μὲν ἔσοδα ἐκ τῆς τιμῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων ὑπελογίσθησαν πολὺ μικρά, καὶ δὴ κατὰ ποσοστὸν, καλύπτον μέρος μόνον τῶν κομίστρων, οἱ δὲ πόροι ἐκ τῶν ἐράνων τῶν Βλάχων καὶ τῶν Ρουμάνων προεβλέποντο νὰ διατεθῶσι κυρίως διὰ τὴν ἀγορὰν ἐκλεκτῶν προϊόντων. Ὅθεν ὅλα τὰ βασικά εἶδη διατροφῆς ἐπεβάρουν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὴν ρουμανικὴν κρατικὴν ἐπιχορήγησιν.

Ἡ λειτουργία τῆς ἑταιρείας ταύτης ἤρξατο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Αὐγούστου, ἐπρόκειτο δ' αὕτη νὰ ὀρίσῃ ὑποκαταστήματα ἢ πρᾶτήρια εἰς διάφορα κέντρα, ἅτινα περιελάμβανον ἐν τῇ περιοχῇ των ρουμανίζοντα πληθυσμόν. Ἡ πρόθεσις ὅμως αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη, δι' ὃ καὶ ἡ παραλαβὴ τῶν τροφίμων ἐγένετο παρ' ἀντιπροσώπων τῶν ρουμανικῶν κοινοτήτων, ὡς τοιοῦτοι δ' ἐνεφανίζοντο κυρίως οἱ ρουμανοδιδάσκαλοι τῶν χωρίων, εἰς ἃ ἐλειτούργουν ρουμανικὰ σχολεῖα, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ χωρία οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ρουμανικῆς κινήσεως.

Ἡ κίνησις τῶν τροφίμων ἐγένετο νομίμως δι' ἐκδόσεως κανονικῶν ἀδειῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἑλληνικῶν ἀρχῶν, ἐφ' ᾧ καὶ παρηκολουθήθη βίασει τῶν τηρουμένων ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας ἐπισιτισμοῦ Μακεδονίας στοιχείων, προστεθέντων καὶ τῶν συγκεντρωθέντων ἐξ ἄλλων πηγῶν τοιούτων.

Οὕτως ἐξεδόθησαν αἱ ἐξῆς ἄδειαι ἀποστολῆς:

Α. ἀ.	Χρονολογία	Ποσότης εἰς κιλά	Εἶδος	Τόπος προορισμοῦ
1	24 Ἀπριλίου	7 000	γεώμηλα	Ἀθῆναι
2	24 >	—	6.000 τεμάχια ψῶν	Ἀθῆναι
3	21 Μαΐου	12.000	γεώμηλα	Λάρισα
4	21 >	8.000	>	Φλώρινα
5	21 >	6.000	>	Ἐδεσσα

Ἐντιστοιχῶς ἐξεδόθησαν ἄδειαι εἰσαγωγῆς ἐκ Ρουμανίας

Α. ἀ.	Χρονολογία	Ποσότης εἰς κιλά	Εἶδος	Τόπος προορισμοῦ
1	6 Ἀπριλίου	280.000	ἄραβόσιτος	Θεσσαλονίκη
2	8 Ἀπριλίου	8.200	χοίριον κρέας	Εἰς παραλαβὴν τῆς
	8 »	6.500	ζυμαρικά	διαχειρίσεως ρου-
	8 »	850	μπιζέλια	μανικῶν σχολείων
	8 »	474	ἔλαιον	Θεσσαλονίκης
3	Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰα-	420.000	κριθὴ	Θεσσαλονίκη
	νουαρίου μέχρις	219.000	ἄραβόσιτος	
	8ης Ἀπριλίου εἰ-	14 βαγόνια		
	σήχθησαν ἐπὶ	περίπου	σίτος	
	πλέον τούτων	180.000		

Ἐπίσης ἐξεδόθησαν ἄδειαι μεταφορᾶς

Α. ἀ.	Χρονολογία	Ποσότης εἰς κιλά	Εἶδος	Τόπος προορισμοῦ
1	6 Ἀπριλίου	15.000	κριθὴ	Βέροια
2	8 Ἀπριλίου	15.000	»	»
3	6 Μαρτίου	60.000	»	Λάρισα
4	6 »	5.000	σίτος	Ἀθήναι
5	6 »	25.000	ἄραβόσιτος	Ἰωάννινα
6	8 Ἀπριλίου	100.000	»	»
7	15 Μαΐου	15.000	κριθὴ	Βέροια
8	9 Ἰουνίου	30.000	ἄραβόσιτος	Ἔδεσσα
9	9 »	30.000	»	Ἀξιούπολις
10	26 Ἰουλίου	30.000	»	Εἰδομένη
11	12 »	45.000	»	Βέροια
12	12 »	45.000	»	Ἔδεσσα
13	12 »	15.000	»	Φλώρινα
14	26 »	15.000	»	Ἀμύνταιον
15	25 Σεπτεμβρίου	125.000	»	Ἡπειρος
16	25 »	100.000	κριθὴ	»
17	22 »	75.000	ἄραβόσιτος	Λάρισα
18	22 »	45.000	»	Βέροια
19	22 »	30.000	»	Ἔδεσσα
20	22 »	30.000	»	Εἰδομένη
21	28 »	20.000	»	Ἀμύνταιον & Φλώρινα
22	28 »	20.000	»	Κατερίνη

Τὰ εἰς Θεσσαλονίκην εἰσαχθέντα γεωργικὰ προϊόντα ἐναπεθηκεύθησαν εἰς τὸν ἀλευρόμυλον Γ. Χατζηγιαννάκη, ὁπόθεν διενέμοντο βάσει διατακτικῶν, ἐκδιδομένων ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ ἀκολούθου Πραξιβούλα. Τὰ ἀποθέματα σίτου ἐχρησιμοποιοῦντο κυρίως διὰ τὴν ἀρτοδοτήσιν τῶν ἐκ Γρεβενῶν προσφύγων, καθὼς καὶ τὴν διανομὴν, κατὰ μικρὰς μὲν ποσότητας εἰς τὰ μέλη τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος, κατὰ μεγαλυτέρας δὲ εἰς τὸ προσωπικὸν καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν ρουμανικῶν σχολείων Θεσσαλονίκης.

Ἄλλαι εἰσαγωγαὶ τροφίμων ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐβεβαιώθησαν αἱ ἑξῆς :

1) Τὴν 22αν Αὐγούστου μεταφέρθησαν 3 βαγόνια ἀραβοσίτου μερίμνη τῆς διεθνoῦς ἐταιρείας μεταφορῶν Σένκερ, εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς ὁποίας καὶ ἐναπεθηκεύθη προσωρινῶς, τεθεῖς εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἀπόρους δημότας του.

2) Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου ἀφίχθησαν ἐκ Ρουμανίας 2 βαγόνια τροφίμων, προοριζομένων διὰ τὴν ρουμανικὴν σκῆτην Ἁγίας Ἄννης τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Τὸ ἐν τούτων περιεῖχε 10.125 κιλά σίτου, τὸ δὲ ἕτερον 5 βαρέλια πετρελαίου, 10 σάκκους ὀσπρίων, 1 βαρέλιον τῶν 1000 κιλῶν ἐλαίου, 23 σάκκους φακῶν, 2 κιβώτια ζαχάρεως, 2 κιβώτια σάπωνος, 1 σάκκον μιζελίων, 2 δοχεῖα τυροῦ, 50 σάκκους ἄλατος, 1 δοχεῖον βουτύρου, 6 κιβώτια ζυμαρικῶν καὶ 2 κιβώτια κονσερβῶν.

3) Τὴν 12ην Ὀκτωβρίου ὁ Ρουμᾶνος καθηγητῆς Τσουμέκης μετέφερον ἐκ Ρουμανίας 9 κιβώτια συνολικοῦ βάρους 740 κιλῶν, περιέχοντα διάφορα τρόφιμα καὶ γλυκίσματα, προοριζόμενα διὰ τὴν Ρουμανικὴν κοινότητα Βεροίας καὶ προερχόμενα ἐκ συνεισφορῶν τῶν Βεροϊέων κατοίκων Βουκουρεστίου.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικώτερον εἰς τὸν τρόπον διανομῆς τῶν τροφίμων, συνεκεντρώθησαν αἱ ἑξῆς ἐξηκριβωμένα πληροφορίαι, αἵτινες ὅμως δὲν εἶναι πλήρεις.

Α') Διανομαὶ εἰς ἐκπαιδευτικούς, σχολεῖα καὶ ρουμανίζοντας Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου ἐχορηγήθη εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους καὶ τὸ προσωπικὸν ἐν γένει τῶν σχολείων ποσότης 15 ὀκάδων σίτου καὶ 30 ὀκάδων ἀραβοσίτου ἀντὶ 1000 δραχμῶν κατ' ὀκὰν ὁ σίτος καὶ 600 δραχμῶν ὁ ἀραβόσιτος.

Τὴν 4ην Ἀπριλίου διανεμήθησαν εἰς τὰ μέλη τῆς κοινότητος ἀνὰ 5 ὀκάδες σίτου, ἀραβοσίτου καὶ κριθῆς κατὰ μέλος οἰκογενείας, μὲ τιμὴν 800 δραχμῶν ὁ σίτος, 500 ὁ ἀραβόσιτος καὶ 270 ἢ κριθή. Ἡ διανομὴ ἐγένετο ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Μπουσουλέγκα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λιβανόβου 4. Οἱ λαβόντες τ' ἀνωτέρω εἶδη ἦσαν οἱ ἑξῆς :

Α. ά.	Όνοματεπώνυμον	Διεύθυνσις κατοικίας
1	Τσανάκας Κωνσταντίνος	Καπετάν *Άγρα 3
2	Σταμπουλής *Αναστάσιος	Σαρακλι Λαγκαδά
3	Φαρδέλας Στέφανος	Βαλαωρίτου 4
4	Γώτης Σταμάτης	*Ιπποδρομίου 2
5	Καραμύγος Μιχαήλ	Ρήγα Φερραίου οδός Β. 23
6	Τσίτσος *Αθανάσιος	Προμηθέως 12
7	Κέλας *Ιωάννης	Γεωργίου Σταύρου 12
8	Τσακιάνης Κωνσταντίνος	Καπετάν *Άγρα 3
9	Τσουκμαζίδης Κωνσταντίνος	26 *Οκτωβρίου 5
10	Λίτσος Κωνσταντίνος	Βενιζέλου 28 Συν/σμός Νεαπόλεως
11	Σώκης Γεώργιος	4η πάροδος Γιαννιτσών 14
12	Ζήτρος Βασίλειος	Πόρου 13
13	Κατοάνης *Ιωάννης	Καθαριστής *Έταιρ. Τροχιοδρομών
14	Κύργιας Γεώργιος	Πλατεία Διοικητηρίου Μέγ. Φόρογλου
15	Πολυχρόνη Μαριγώ	Πολωνίας 8
16	*Ιωαννίδης Γεώργιος	Δραγούμη 17
17	Κοκκινόπουλος Γεηγόριος	Διοικητηρίου 23
18	Πισιώτας *Αναστάσιος	*Άγαπηνού 4
19	*Αγτωνόπουλος Γεώργιος	Ειρήνης 31
20	*Οτόπουλος Θωμάς	*Αδριανουπόλεως 13 Συν. 40 *Εκκλησιών
21	Μάνος Νικόλαος	*Αρχιμήδους 17
22	Κυπαρίσση *Έλλη	Παπαρηγοπούλου 22
23	Σαμαράνα χήρα Σαράνου	Τριανδρίας 48 Συν/σμός Τριανδρίας
24	Τσιγαρίδας Σωτήριος	Συν/σμός Καλλιθέας οδός Κ. άρ. 22
25	Παυλής Κωνσταντίνος	Συν/σμός Ρήγα Φερραίου οδός Α. άρ. 28
26	Τότης Γεώργιος	Παλαιολόγου 68
27	Πάντζιος *Ιωάννης	Κων/νου Παλαιολόγου 42
28	Μπέλλας Γεώργιος	Παπαρηγοπούλου 29
29	Δημόπουλος Φώτιος	*Άγίου Δημητρίου 136
30	Κυριαζόγλου Κυριάκος	Συν/σμός 40 *Εκκλησιών
31	Μαργαρίτη *Άννα	*Αρριανού 48
32	Τσιτώτας Βασίλειος	Γεωργίου Σταύρου 8
33	Οικονόμου Νικόλ. (έκ Νυμφαίου)	Λιβανόβου 17
34	Κουφόπουλος Χρήστος	*Ήσαιου 7
35	*Ολυμπία χήρα *Άχ.Κατσαμπρόκου	Ναυσικᾶς 12 Συν/σμός Νεαπόλεως
36	Τότσης *Ιωάννης	Πημελούς 5
37	Τότσης Νικόλαος	Πημελούς 5
38	Μπέλλα Σουλτάνα	Παπαρηγοπούλου 55
39	Πολυχρονιάδης *Ιωάν.(έκ Δράμας)	Λιβανόβου 6
40	Μαρία σύζυγος Στεργίου	} *Άπαντες κάτοικοι Πολίχνης
41	Ζγουρός Στέργιος	
42	Μπάλλας Παρίσης	
43	Παρασκευή χήρα Ζήση Σιαπέρα	
44	Βαροδήμιος Γεώργιος (στιλβωτής)	Δουδουλάο
45	Καστανούλης Γεώργιος	Τσιμισκῆ
46	Κίρσης Χρήστος (ράπτης)	
47	Δραγούτης *Αναστάσιος (έκ Δοξά- ξάτου Δράμας)	
48	Τερζῆς *Ήλίας	Διοικητηρίου
49	Μένας *Αθανάσιος	Πτολεμαίων

Τὴν 15^{ην} Μαΐου διανεμήθησαν ἀνὰ 30 ὀκάδες ἀραβοσίτου εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ λοιπὸν προσωπικὸν τῶν σχολείων εἰς τὴν τιμὴν τῶν 1000 δραχμῶν κατ' ὀκάν.

Τὴν 20^{ην} Ἰουνίου ἐγένετο διανομὴ 5 χιλιάδων ὀκάδων σίτου καὶ 11 χιλιάδων ὀκάδων ἀραβοσίτου εἰς τὰ μέλη τῆς κοινότητος μετὰ τιμὴν 1000 δραχμῶν κατ' ὀκάν ὁ σίτος καὶ 800 ὁ ἀραβόσιτος.

Τὴν 9^{ην} Σεπτεμβρίου ἐγένετο διανομὴ ἀνὰ 8 ὀκάδων σίτου καὶ 15 ὀκάδων ἀραβοσίτου κατὰ μέλος οἰκογενείας μετὰ τιμὴν διὰ τὸν σίτον 1800 δραχμῶν κατ' ὀκάν καὶ διὰ τὸν ἀραβόσιτον 1000 δραχμῶν κατ' ὀκάν. Ἄπασαι αἱ διανομαὶ αὗται ἀφεώρων εἰς τοὺς μονίμως ἐγκατεστημένους ἐν Θεσσαλονίκῃ ρουμανίζοντας ἢ τοὺς ὀπωσδήποτε ἐγκατασταθέντας πρὸ τοῦ Μαρτίου 1943, ὁπότε ἀφίχθησαν οἱ ἐκ Γρεβενῶν πρόσφυγες. Διὰ τοὺς πρόσφυγας ὅμως ἐκ Γρεβενῶν, ὡς καὶ ἐλαχίστους τινὰς ἄλλους, ἀφιχθέντας διὰ τὸν φόβον τῶν ἀνταρτῶν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου καὶ ἐντεῦθεν, ἀντὶ διανομῆς εἰδῶν ἐγένετο ἀρχικῶς ἀρτοδότησις, δι' ἣν διετέθησαν μέχρις 28^{ης} Ἀπριλίου 101 τόννοι σίτου. Ἄπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι Σεπτεμβρίου ἐγένετο διανομὴ σίτου, ἀραβοσίτου καὶ κριθῆς καὶ εἰς τούτους καὶ δὴ ἀνέλλιπῶς καὶ εἰς ποσότητας πολὺν μεγαλυτέρας τῶν λοιπῶν ρουμανίζοντων. Ἄπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου εἰς μὲν τὴν διανομὴν τοῦ σίτου καὶ ἀραβοσίτου ἐτηρήθη διὰ τοὺς ἐκ Γρεβενῶν τὸ αὐτὸ μέτρον μετὰ τοὺς λοιποὺς ρουμανίζοντας, ἐγένετο ὅμως αὐτοῖς ἐπὶ πλέον διανομὴ κριθῆς διὰ τὰ ζῆα τῶν.

Ἐκτὸς τοῦ σίτου, ἀραβοσίτου καὶ κριθῆς ἐγίνοντο τακτικαὶ διανομαὶ ζαχαρέως, μαρμελάδας, τυροῦ, ἀλάντων, ψῶν, παστῶν ἰχθύων, συντηρημένων τροφῶν, κονσερβῶν λαχανικῶν κ.ἄ. Περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς ποσότητος, ἀναλογίας καὶ τιμῆς τούτων δὲν ἔσχομεν στοιχεῖα. Πάντως αἱ διανομαὶ ἦσαν συχναί, ὡς συνήγετο ἐκ τῆς κινήσεως τῆς ἀγορᾶς τοῦ τέρματος Χίως, εἰς ἣν πάντοτε μετ' ἐκάστην διανομὴν τὰ εἶδη ταῦτα ἐπωλοῦντο ὑπὸ τῶν ρουμανιζόντων μετὰ τιμὴν μικροτέραν τῆς τιμῆς τῆς μαύρης ἀγορᾶς.

Β') Ἀποστολαὶ εἰς τοὺς ρουμανίζοντας Ἡμαθίας.

I. Ἀφίξεις εἰς Βέροιαν.

1) Τὴν 7^{ην} Μαρτίου εἰς παραλαβὴν Κωνσταντ. Γιαγκούλη 15.000 κιλά κριθῆς.

2) Τὴν 10^{ην} Ἀπριλίου 30.000 κιλά κριθῆς εἰς παραλαβὴν ἐπίσης Κων. Γιαγκούλη.

3) Μεταξὺ 15^{ης} καὶ 20^{ης} Μαΐου 45.000 κιλά ἀραβοσίτου.

4) Τὴν 15^{ην} Ἰουλίου 45.000 κιλά ἀραβοσίτου.

5) Τὴν 25^{ην} Σεπτεμβρίου 45.000 κιλά ἀραβοσίτου.

Μετ' αὐτῶν παρελήφθησαν καὶ 9 κιβώτια διαφόρων τροφίμων.

II. Ἀφίξεις εἰς Νάουσαν.

1) Τὴν 8ην Ἰανουαρίου 5.000 κιλά ἀραβοσίτου καὶ 2.000 κιλά σίτου εἰς παραλαβὴν Κωνσταντ. Τραγιανοῦ.

2) Τὴν 15ην Μαρτίου 4.000 κιλά ἀραβοσίτου καὶ 2.000 σίτου εἰς παραλαβὴν τοῦ αὐτοῦ.

3) Τὴν 28ην Ἰουλίου 2.000 κιλά ἀραβοσίτου εἰς παραλαβὴν Ἰωάννου Ζουμπούλη.

Ἐπίσης πετρέλαιον καὶ 5 σάκκοι ὄσπριων.

Γ') Ἀποστολαὶ εἰς Κατερίνην.

1) Τὴν 15ην Μαρτίου παρελήφθησαν ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ ἀφικθείσης εἰς Θεσσαλονίκην ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Λεωνίδα Τζέγκα 30.000 κιλά ἀραβοσίτου καὶ 15.000 κιλά κριθῆς.

2) Τὴν 8ην Ἀπριλίου παρελήφθησαν 15.000 κιλά ἀραβοσίτου.

3) Τὴν 15ην Ἀπριλίου 15.000 κιλά ἀραβοσίτου, 5.000 κιλά σίτου καὶ μὴ ἔξακριβωθεῖσα ποσότης πετρελαίου, ὀρύζης, ζαχάρεως, μακαρονίων καὶ οἰκιακῶν παρασκευασμάτων.

Ἡ παραλαβὴ καὶ διανομὴ ἐγένετο ὀλίγον πρὸ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Ἀναστασίου Πάκα, καθηγητοῦ γυμνασίου, Χρήστου Ἀδάμ, Μαρίας Χρήστου Βασιλείου, Λεωνίδα Τζέγκα καὶ Βασιλείου Τσικαδέρη. Ἡ αὕτη ἐπιτροπὴ διένειμε καὶ χρηματικὰ βοηθήματα εἰς τοὺς ἀπόρους.

Διὰ τὸν Μάϊον καὶ Ἰούλιον εἶχεν ἀποφασισθῆ ἡ ἀποστολὴ ἀραβοσίτου, πετρελαίου καὶ ζαχάρεως, πλὴν ὅμως αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι ἐγένοντο καταγγελίαι ἐπὶ καταχρῆσει ἐναντίον τῆς ἐπιτροπῆς, ἧτις διεχειρίσθη τὰς προηγουμένας ἀποστολάς. Κατόπιν τούτου μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπως διαμαρτυρηθῆ, ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς Βασίλ. Τσικαδέρης. Εἰς τοῦτον ἐδόθη διαβεβαίωσις περὶ παραδόσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ τῶν καθορισθεισῶν ποσοτήτων, ἀλλ' ἂν καὶ ἀφίχθη οὗτος εἰς Θεσσαλονίκην μετὰ τοῦ Λεωνίδα Τζέγκα πρὸς παραλαβὴν, ἡ Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης ἠρνήθη τὴν παράδοσιν. Τέλος μετὰ νέας συζητήσεις καὶ παρεκλύσεις ἀπεστάλησαν τὰ εἶδη ταῦτα περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου, προστεθείσης καὶ νέας δόσεως ἀραβοσίτου.

Δ') Ἀποστολαὶ εἰς περιοχὴν Παιονίας.

1) Τὴν 26ην Φεβρουαρίου ἀπεστάλησαν ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς Εἰδομένην σιδηροδρομικῶς τὰ κάτωθι τρόφιμα, ἅτινα παρελήφθησαν παρὰ τῶν Προδρόμου Τσουνῆ, κατοίκου χωρίου Κούπας, Κωνσταντίνου Μπέση, κατοίκου χωρίου Μ. Λειβαδίων, καὶ Ἀδάμ Μποζίνη, διδασκάλου χωρίου Ἀρχαγγέ-

λου, πρὸς διανομὴν τούτων εἰς τοὺς ἐκδηλωθέντας ὑπὲρ τῆς Ρουμανίας κατοίκους τῶν χωρίων Σκρᾶ, Κούπας, Ἀρχαγγέλου καὶ Μ. Λειβαδίων. Τὰ τρόφιμα ταῦτα ἐχορηγήθησαν παρὰ τῶν γερμανικῶν ἐπισιτιστικῶν ἀρχῶν, κατόπιν φυσικᾶ συνεννοήσεως μετὰ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως.

1) Ἄρτος	τεμάχια	2642	9) Μαργαρίνη	ὀκάδες	137
2) Μακαρόνια	ὀκάδες	205	10) Καφφές	»	60
3) Δαμάσκηνα	»	182	11) Τοματοπελτές	»	50
4) Μπιζέλια	»	325	12) Κονσέρβαι	τεμάχια μεγάλα	182
5) Φασόλια	»	254	13) 16 κιβώτια	πλήρη μικρῶν κονσερβῶν.	
6) Ζάχαρις	»	176	14) Τυρὸς	16 κιβώτια μεγάλα	
7) Μπλιγούρι	»	95		πλήρη.	
8) Ἄλας	»	90			

2) Τὴν 28^{ην} Μαρτίου παρελήφθησαν ἐκ νέου αἱ αὐτὰ περιπου ποσότητες τροφίμων, εἰς αἷς ὅμως προσετέθη καὶ ποσότης 15.000 κιλῶν κριθῆς.

3) Τὴν 12^{ην} Ἰουνίου παρελήφθησαν 30.000 κιλὰ ἀραβοσίτου.

4) Τὴν 25^{ην} Σεπτεμβρίου παρελήφθησαν 30.000 κιλὰ ἀραβοσίτου.

Ε') Ἀποστολαὶ καὶ διανομαὶ εἰς περιοχὴν Ἑδέσσης.

1) Τὴν 27^{ην} Μαρτίου διανεμήθη εἰς 23 οἰκογενεῖας ρουμανιζόντων κατοίκων Ἑδέσσης ποσότης μὴ ἐξακριβωθείσα κριθῆς καὶ ἀραβοσίτου.

2) Τὴν 17^{ην} Μαρτίου ἐγένετο ἡ ἐκφόρτωσις ἐξ αὐτοκινήτου τῆς Σένκερ εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ ἐν Ἑδέσση ρουμανικοῦ σχολείου τροφίμων, ἀποσταλέντων παρὰ τοῦ Ρουμανικοῦ προξενείου Θεσσαλονίκης, ἅτινα παρέλαβεν ὁ ρουμανοῖσευδὲς Χρ. Φρασσερίτης. Τὰ τρόφιμα ταῦτα διανεμήθησαν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Ἑδέσσης καὶ τῶν χωρίων Πατήματος, Κεδρῶνος καὶ Ἄνω Γραμματικοῦ εἰς μερίδα, ἀναλογοῦσαν πρὸς τὴν μερίδα Γερμανοῦ στρατιώτου, ἥτοι διανεμήθησαν ἀραβόσιτος, ὄρυζα, βούτυρον, τυρὸς (κασέρι), φασόλια, μαρμελάδα καὶ ἀνὰ 5 ἄρτοι τῆς μιᾶς ὀκτῆς δι' ἓν δεκαπενθήμερον.

3) Τὴν 9^{ην} Ἀπριλίου παρελήφθησαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἐλευθερίου Ρώσσου 15.000 κιλὰ ἀραβοσίτου καὶ 15.000 κιλὰ κριθῆς.

4) Τὴν 29^{ην} Ἰουνίου παρελήφθη ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Βλάχων Λεωνίδα Κατσάρα, Νικολ. Ζούζια, Ἀποστ. Δημάκα ἢ Στεργίου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ρουμανικοῦ σχολείου Ἑδέσσης Δημ. Σούλα, ἐν βαγόνιον ἀραβοσίτου ρουμανικῆς προελεύσεως, προερχόμενον ἐκ Θεσσαλονίκης. Ὁ ἀραβόσιτος οὗτος διανεμήθη τὴν 3^{ην} καὶ 4^{ην} Ἰουλίου εἰς ἅπαντας τοὺς ρουμανίζοντας τῆς Ἑδέσσης εἰς ἀναλογίαν 20 ὀκάδων κατ' ἄτομον καὶ ἀντὶ 300 δραχμῶν κατ' ὀκάν, μέρος δὲ αὐτοῦ ἀπεστάλη εἰς τὰ χωρία τῆς περιφερείας Ἑδέσσης, εἰς ἃ διέμενον ρουμανίζοντες, διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν.

5) Τὴν 16ην Ἰουλίου παρελήφθη νέα ποσότης 30.000 κιλῶν ἀραβοσίτου ὑπὸ τοῦ ρουμανοδιδασκάλου Δημ. Σούλα.

6) Κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου διενεμήθησαν εἰς τοὺς ρουμανίζοντας βούτυρον, ἄρτος, φασόλια, ὄρυζα, κασέρι καὶ μαρμελάδα, παραληφθέντα παρὰ τῆς γερμανικῆς ἐπιμελητείας. Μετὰ τούτων διενεμήθη καὶ ὁ παραληφθεὶς ὡς ἄνω ἀραβόσιτος.

Εἰς τὴν διανομὴν ταύτην περιελήφθησαν οἱ κάτωθι κάτοικοι τῆς πόλεως Ἐδέσσης καὶ τῶν χωρίων Καλῆς καὶ Μεγάλων Λειβαδίων. Τὰ ὑπόλοιπα βλαχόφωνα χωρία τῆς ἐπαρχίας Ἀλμωπίας εἶχον ὑπαχθῆ ἤδη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Παιονίας, ἐνῶ διὰ τὰ χωρία Κεδρωῶνα, Ἄνω καὶ Κάτω Πάτημα καὶ Γραμματικὸν παραλήπται ἦσαν ἅπαντες οἱ γνωστοὶ παλαιοὶ ρουμανίζοντες κάτοικοί των.

Α. ἀ.	Ὄνοματεπώνυμον	Ἄτομα οἰκογενείας	Πόλις ἢ χωρίον
1	Ἰερεὺς Φρασσερίτης	4	*Ἐδεσσα
2	Στέργιος Ἀθ. Καρτσέλης	5	>
3	Μιχαὴλ Στεργίου Καρτσέλης	2	>
4	Ἰωάννης Νικολ. Σταλίκας	6	>
5	Νικόλαος Χρήστου Σταλίκας	3	>
6	Νικόλαος Μιχαὴλ Ζουζίας	6	>
7	Γεώργιος Δημ. Δασκαλίνας	9	>
8	Ἀδὰμ Ἰωάν. Δασκάλου	7	>
9	Δημήτριος Γεώργ. Κατσάρας	9	>
10	Ἀθανάσιος Χρ. Κατσάρας	8	>
11	Ἰωάννης Χρ. Κατσάρας	4	>
12	Δῆμος Νικολάου Σταλίκας	6	>
13	Νικόλαος Ἰωάν. Βασδέκης	4	>
14	Νικόλαος Μιχ. Σαμισάκου	8	>
15	Δῆμος Ἀποστ. Δημάκας	3	>
16	Χρῆστος Ἀποστ. Δημάκας	6	>
17	Στέργιος Δημ. Γεωργίτσας	10	>
18	Ἰωάννης Ἰωάν. Γεωργίτσας	8	>
19	Νικόλαος Κωνστ. Γεωργίτσας	5	>
20	Ζωὴ χήρα Ἀποστ. Δημάκα	2	>
21	Νικόλαος Κωνστ. Κατσάρας	9	>
22	Χρῆστος Δημ. Κατσάρας	5	>
23	Ἰωάννης Χρήστου Κατσάρας	8	>
24	Κωνσταντῖνος Νικολ. Κατσάρας	8	>
25	Νικόλαος Γεωργ. Κατσάρας	2	>
26	Γεώργιος Δημ. Κατσάρας	1	>
27	Ἰωάννης Ἀποστ. Ἀποστόλου	8	>
28	Νικόλαος Δημ. Δημάκας	4	>
29	Κωνσταντῖνος Δημ. Δημάκας	4	>
30	Ἰωάννης Βλάχου Δημάκας	3	>
31	Γεώργιος Δημ. Δημάκας	5	>
32	Λάξαρρος Χρ. Κίκος	4	>
33	Χρῆστος Τρυφῶνος Κίκος	8	>
34	Ἀναστασία χήρα Νικ. Δημάκα	2	>
35	Μαρία χήρα Χρ. Δημάκα	6	>

Α. ά.	Όνοματεπώνυμον	Άτομα οικογενείας	Πόλις ή χωρίον
36	Ίωάννης Ζάνας	4	Έδεσσα
37	Γεώργιος Πρέμισας		Καλή
38	Άντώνιος Μαγούκης		Μ. Λειβάδια
39	Νικόλαος Δίτσης ή Ράπτης		»
40	Κωνσταντίνος Χαντζής		»
41	Γεώργιος Σαούλης		»
42	Γεώργιος Φούγιας		»
43	Δούμας Νήγλου		»
44	Κωνσταντίνος Ράντζιος		»
45	Νικόλαος Άμπράλης		»
46	Κωνσταντίνος Ζαχίλας		»
47	Κωνσταντίνος Ρούμπας		»
48	Νικόλαος Ρούμπας		»
49	Ίωάννης Πάλλας		»
50	Νικόλαος Λεμόνας		»
51	Άστέριος Λεμόνας		»
52	Άναστάσιος Ναούμης		»

ζ') Άποστολαί εις περιοχήν Φλωρίνης.

I. Παραλαβαί Φλωρίνης.

1) Τήν 7ην Μαρτίου παρελήφθησαν διά τούς ρουμανίζοντας κατοίκους τών χωριών τής περιοχής 10 χιλιάδες κιλά άραβοσίτου και 10 χιλιάδες κιλά κριθής. Όλόκληρος ή ποσότης αύτη φαίνεται ότι διετέθη διά τò χωρίον Δροσοπηγήν.

2) Τήν 25ην Μαΐου παρελήφθη ποσότης 8 χιλιάδων κιλών γεωμηλών.

3) Τήν 20ην Ίουλίου παρελήφθη ποσότης 15 χιλιάδων κιλών άραβοσίτου.

4) Τήν 1ην Όκτωβρίου παρελήφθη ποσότης 10 χιλιάδων κιλών άραβοσίτου.

II. Παραλαβαί Άμυνταίου.

1) Τήν 15ην Μαρτίου παρελήφθη ποσότης 15 χιλιάδων κιλών κριθής και 15 χιλιάδων κιλών άραβοσίτου, προοριζομένη διά τούς ρουμανίζοντας τών χωριών Νυμφαίου και Κλεισούρας.

2) Τήν 20ήν Ίουλίου 15 χιλιάδες κιλά άραβοσίτου.

3) Τήν 12ην Αύγουστου 15 χιλιάδες κιλά άραβοσίτου.

4) Τήν 1ην Όκτωβρίου 10 χιλιάδες κιλά άραβοσίτου.

Τά χωρία Κλεισούρα και Νυμφαίον έφωδιάζοντο προηγουμένως και μέχρι τού Ίουλίου μερίμνη τών Ιταλικών άρχών Καστορίας. Περί τών διανεμηθέντων ειδών και ποσοτήτων δέν έσχομεν στοιχεία. Πάντως δύναται να θεωρηθῆ βέβαιον ότι αί διανομαί εις ποσότητα, ποικιλίαν και εκλεκτικότητα ειδών ήσαν πλουσιοπάροχοι.

Ζ') Ἀποστολαὶ εἰς περιοχὴν Καστορίας.

Ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης ἔσχομεν στοιχεῖα μόνον διὰ τὴν κωμόπολιν Ἄργος Ὀρεστικόν, ὃ ρουμανοδιδάσκαλος τῆς ὁποίας ἀφίχθη εἰς Θεσσαλονίκην κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου καὶ παρέλαβε διὰ τοὺς ἐκεῖ ρουμανίζοντας 10 χιλιάδας κιλὰ κριθῆς καὶ 10 χιλιάδας κιλὰ ἀραβοσίτου. Ὁ διδάσκαλος οὗτος, φοβούμενος, ὡς ἔλεγε, λεηλασίαν τῆς ποσότητος ταύτης καθ' ὁδὸν ἐκ μέρους τῶν ἀνταρτικῶν ομάδων, μετὰ ἔγκρισιν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀρμοδίων προσέβη εἰς τὴν πώλησιν τῶν παραληφθέντων εἰδῶν, ἵνα καταβάλῃ τὸ ἀντίτιμον τούτων εἰς χρῆμα εἰς τοὺς δικαιοῦχους.

Εἶναι βέβαιον ὅτι πλεῖσται ἄλλαι διανομαὶ ἐγένοντο, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ κίνησις δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ παρακολουθηθῇ ὡς ἐκ τῆς ὑπαρχούσης γενικῶς ἀρρυθμίας καὶ ἀνωμαλίας ἐν γένει τῆς λειτουργίας τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ κατόπιν τοῦ προελθόντος ἐκ τῶν ἀνταρτικῶν ομάδων σάλου.

Δ΄.

Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1944

ΝΟΜΙΜΟΦΡΟΣΥΝΗ

Τὸ ἔτος 1944 ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκδηλωθεῖσαν στερεὰν ἀπόφασιν τῶν συντηρητικῶν ρουμανιζόντων, ὅπως μὴ ἐπιτρέψωσιν ἐφεξῆς οἰανδήποτε προπαγανδιστικὴν δρᾶσιν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἀνενδοιάστως καὶ σταθερῶς ἐπεκράτησεν ὀριστικῶς μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων ἢ κατευθύνσεις τῆς πλήρους νομοταγίας καὶ τῆς συνδέσεως τῆς τύχης αὐτῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ τέως πρόεδρος τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης Ἰω. Καραμούζης μετὰ τοῦ δικηγόρου νομικοῦ συμβούλου τῆς κοινότητος Θωμᾶ Πισπιρίκου, οἵτινες, ἀποτελοῦντες τοὺς ἀργυρωνήτους πράκτορας τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας, δικαίως ἐπέσυραν τὴν κατ' αὐτῶν μῆνιν οὐ μόνον τῶν Ἑλληνοβλάχων, ἀλλὰ καὶ τῶν ρουμανιζόντων, ἐγκατέλειψαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ θέρους τοῦ 1944 τὴν Μακεδονίαν, ἀποδημήσαντες καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς Βουκουρέστιον Ρουμανίας, ἵνα μετὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀποκλεισθέντος ἐκεῖ Ἀλκιβιάδου Διαμάντη ἐπιδείξωσι τὸ ἐπιτελεσθὲν ἀνθελληνικὸν ἔργον των, συναποκομίσαντες τὰς ἀρὰς ὅλων τῶν Βλάχων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀναχώρησις τούτων ἐπέφερε τὴν πλήρη ἔκλειψιν πάσης ρουμανικῆς κινήσεως, διότι τὸ νέον διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Ρουμανικῆς κοινότητος ἔθεσεν ὡς βᾶσιν τῆς ἀποστολῆς του τὴν ἀποφυγὴν πάσης ἐνεργείας ἢ ἐμφανίσεως, δυναμένης νὰ προκαλέσῃ δυσπιστίαν ἢ παρεξήγησιν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ ρουμανιζόντων. Μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς κοινότητος ταύτης ἐπανειλημμένως παρουσιάσθησαν εἰς ἐμέ, ἵνα συντονίσωσι τὰς κατευθύνσεις των πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξήγησεως, ὑποσχεθέντα καὶ τὴν διάλυσιν τῆς κοινότητος Θεσσαλονίκης καὶ προτείναντα καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ρουμανικῶν σχολείων, ἐὰν ἡδύνατο νὰ ληφθῇ πρόνοια χρησιμοποίησεως ἀλλαχοῦ ὑπὸ τοῦ κράτους τοῦ ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως μισθοδοτουμένου ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ, ἀποτελουμένου κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ ρουμανιζόντων Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκυκλοφόρησεν, ἀποσταλὲν εἰς τὸ ρουμανικὸν σχολεῖον εἰς ἱκανὰ ἀντίτυπα, τὸ γερμανιστὶ γεγραμμένον ἔργον «Οἱ Μακεδονορουμάνοι» τοῦ Θ. Κάπινταν, μέλους τῆς Ρουμανικῆς ἀκαδημίας, ἐκδόσεως 1941, μὴ τυχὸν ὅμως καλῆς ὑποδοχῆς μεταξὺ τῶν ρουμανιζόντων καὶ διὰ τὴν προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως νὰ ἐμφανίσῃ ὅλους τοὺς Βλάχους ὡς Μακεδο-

νορουμάνους καὶ διὰ τὴν σύστασιν αὐτοῦ μετοικήσεως τούτων εἰς Ρουμανίαν καὶ ἐνσωματώσεως εἰς τὸ ρουμανικὸν κράτος.

Ὅθεν ἡ λῆξις τῆς ξενικῆς κατοχῆς τῆς Ἑλλάδος εὔρε τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνθελληνικὴν προπαγάνδαν διατελοῦντας ἐλαχίστους Βλάχους εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς προπολεμικῆς καταστάσεως καὶ εἰς τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἐμμονὴν αὐτῶν εἰς τὴν κατεύθυνσιν τῆς διατηρήσεως τῆς πρὸ τοῦ πολέμου καθεστηκυίας τάξεως μὲ ἐκδεδηλωμένην ἐπιθυμίαν τῶν ἡγητόρων παλαιῶν ρουμανιζόντων ἀποβολῆς τῆς ρουμανικῆς προστασίας καὶ ἐνσωματώσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς ὁμαίμους ἀδελφούς των Ἑλλήνας, ἐξ ὧν ἀπεσπάρθησαν ἐπὶ τουρκοκρατίας ὑπὸ τῆς προπαγάνδας οἱ πατέρες αὐτῶν.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Τὸ βλαχόφωνον στοιχείον τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ κυρίως τῆς ἰδιορρύθμου γλώσσης του, ἀπετέλεσεν ἐκμεταλλεύσιμον παράγοντα διὰ τοὺς ὄνειρευθέντας τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ ἰμπερίου. Ἴταλούς τοῦ Μουσσολίνι, ὁ δὲ φασισμὸς ἠθέλησεν ἐν προκειμένῳ νὰ ἀντιγράψῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ Ρώσου στρατηγοῦ καὶ διπλωμάτου Ἰγνάτιεφ, ὅστις ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Βουλγάρων ἀνεῦρε πρὸ 90 ἐτῶν τὴν δικαιολογίαν τῆς ἐπεκτάσεως τῶν πανσλαβιστικῶν σχεδίων ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Ὅθεν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοιούτων βλέψεων οἱ Ἴταλοὶ ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἐντελῶς παρ' ἀξίαν προνομιούχου θέσεώς των ὡς ἀρχῶν κατοχῆς καὶ ἐκμεταλλεῶμενοι τὴν δεινὴν θέσιν τῆς νικητορίας αὐτῶν Ἑλλάδος ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν των πρὸς τοὺς βλαχοφώνους Ἑλληνας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔρριψαν συνθήματα αὐτονομιστικὰ καὶ ἀνθελληνικά, συνδυαζόμενα μὲ παροχὰς καὶ ὑποσχέσεις.

Πρὸς μεγίστην ὅμως τιμὴν καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ του ὀνόματος, τὸ βλαχόφωνον στοιχείον ἐν τῇ μεγίστῃ ἀναλογίᾳ του ἐστάθη ἀνώτερον τῶν ταπεινῶν περιποιήσεων καὶ προσφορῶν τῶν Ἰταλῶν καὶ ἀψηφοῦν πάντα κίνδυνον καὶ πᾶσαν ἀπειλὴν διεκήρυξεν ἀπεριφρόστως διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τοὺς ἀρρήκτους δεσμοὺς τῆς ὑπερηφάνου ταύτης διακλαδώσεως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Παρὰ ταῦτα ὅμως εὐρέθησαν καὶ ἰδιοτελεῖς καὶ τυχοδιῶκται, οἵτινες ὡς μίσθαρανα ὄργανα ἀνέλαβον νὰ δημιουργήσωσιν ἐπιφανειακὸν σάλον. Ὁ σάλος οὗτος διήλθε διὰ φάσεως ἐντόνου δῆξυτητος κατὰ τὸ πρῶτον κυρίως ἔτος τῆς καταρρέσεως τῆς Ἑλλάδος, ἵνα λάβῃ ἀμέσως κατόπιν τὴν κατιοῦσαν. Ἡ ἀντίδρασις, προκληθεῖσα ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ τούτου τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου, ἀνέτρεψεν ἄρδην, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὅλους τοὺς χαρτίνους πύργους τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν τυχοδιωκτῶν πρακτόρων αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς λήξεως ἀκόμη τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς καταρρέσεως ἢ ἀνίερως κίνησις ἀπενεκρώθη. Τὸ τρίτον ἔτος ὑπῆρξεν ἔτος νεμέσεως καὶ ὀριστικῆς καθάρσεως ἀπὸ τοῦ ἰταλικοῦ καὶ διαμαντικοῦ ἄγους. Οὐδεὶς ἐτόλμα πλέον ν' ἀναφέρει τι ἐπ' αὐτοῦ, διότι ἐγνωρίζεν ὅτι, ἂν μὴ τι ἄλλο, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ γίνῃ καταγέλαστος.

Ἀλλὰ τὴν δεινὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἠθέλησε νὰ ἐκμεταλλεῖται, μὲ ἄλλους βέβαια σκοποὺς καὶ ἄλλα συνθήματα, καὶ ἡ καθαρῶς ρουμανικὴ προπαγάνδα. Οἱ διευθύνοντες ταύτην, ἄγνωστον ἔαν τῇ ἐπινεύσει ἢ ὅχι τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως, ἠθέλησαν νὰ δημιουργήσωσιν ἐπὶ τῇ παρουσιασθεῖσῃ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος ἰσχυρὰν προνομιούχον ρουμανικὴν μειονότητα, ἣτις θὰ ἐλάμβανεν ἔναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων οἷαν θέσιν εἶχον ἐπὶ τῆς σουλτανικῆς Τουρκίας οἱ ὑπῆκοοι τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν λόγῳ τῶν διομολογήσεων.

Καὶ ἡ κίνησις ὅμως αὕτη συνήντησε τὴν αὐτὴν σθεναρὰν ἀντίδρασιν τῶν Ἑλλήνων Βλάχων. Πρὸς τιμὴν ὅμως τῶν παλαιῶν ρουμανιζόντων πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἀναλογία τούτων ὑπὸ τὸν Βεροῖα ἀοχηγὸν Δημοσθένη Χατζηγῶγα ἀντέδρασεν ἐγκαίρως κατὰ πάσης ἐκμεταλλεύσεως τῆς δεινῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος. Πάντως αἱ ζυμώσεις καὶ αἱ κινήσεις διήλθον ἀπὸ διάφορα στάδια ἐξελίξεως, μέχρις ὅτου κατὰ τὸ 1943 ἐπεκράτησεν ὀριστικῶς ἡ κατεύθυνσις τῆς πλήρους νομοταγίας καὶ τῆς συνδέσεως τῆς τύχης τῶν ρουμανιζόντων Ἑλλήνων ὑπηκόων πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ προπαγάνδα πρὸς προσηλυτισμὸν νέων ὁπαδῶν ἐσταμάτησε καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῶν νέων προσηλύτων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὁλότητα. Ἡ ρουμανικὴ κυβέρνησις ἔλαβεν ἐξ ἄλλου σαφῆ πλεόν θέσιν ἀποκηρύξασα πᾶν ἀνθελληνικὸν σύνθημα. Ἀπὸ τοῦ θέρους πλεόν τοῦ 1943 οἱ ρουμανίζοντες ἐπὶ ὄλων τῶν κεφαλαιωδῶν ζητημάτων ἠκολούθουν τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὰς ροπὰς τῶν λοιπῶν ἐθνικοφρόνων Ἑλλήνων.

* * *

Ἡ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ξενικῆς κατοχῆς 1941 - 1944 ἀναληφθεῖσα ἐν τῇ ἐκμεταλλεύσει τῆς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος ἔντονος προπαγανδιστικῆς δρασίως ἐπὶ τῶν Βλάχων, ἐρεισθεῖσα κυρίως ἐπὶ τῶν πειστικῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων μέτρων τοῦ κατακτητοῦ καὶ τῆς ὑποθάλψεως ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν κατοχῆς καὶ ἐνισχύσεως ὑπ' αὐτῶν τῶν πρακτόρων τῶν προπαγανδῶν, ἀκολουθήσασα διάφορα στάδια ἐξελίξεως, δὲν ἐπέτυχεν ἐν τούτοις εἰμὴ ἐλάχιστα ἀποτελέσματα καὶ ταῦτα προσκαίρως.

Ἡ ἰταλικὴ προπαγάνδα, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχη οὐδὲν κέρδος, κατώρθωσε μόνον νὰ ἐμφανίσῃ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς Ἀλκιβιάδης Διαμάντης ὑπῆρξεν ἀπλῶς ἐκμεταλλευτῆς τῆς καταστάσεως πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ νὰ ἐπιδείξῃ περὶ τῶν ἑλληνικῶν ὄντοτα τῶν Βλάχων. Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα, ἐπιτυχοῦσα διὰ τῶν οἰκονομικῶν παροχῶν νὰ ἐμφανίσῃ ἀριθμὸν τινα προσηλύτων, ἐπέπρωτο καὶ αὕτη νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον τῆς διαλυόμενον ὡς χάριτον πύργον, χάρις κυρίως εἰς τὴν ἀντίδρασιν αὐτῶν τούτων τῶν Βλάχων καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συντηρητικῶν παλαιῶν ρουμανιζόντων.

Γενικῶς ὅμως ἡ ἐξ ὑστεροβουλίας παρασχεθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς προστασία τῆς προπαγάνδας, ἐὰν ἠδυνήθη νὰ ἐμφανίσῃ θόρυβον καὶ ἀσχημίας τινάς, ἀπέτυχεν ὅμως εἰς τὴν προσπάθειάν της νὰ ἐπηρεάσῃ τοὺς ἀγνοοὺς Ἑλληνας Βλάχους, ὧν ἡ προσέκλυσις εἴτε εἰς τὴν ἰταλόφιλον εἴτε εἰς τὴν ρουμανόφιλον κατεύθυνσιν, προσέκρουσεν εἰς τὸ ἀπόρητον τεῖχος τοῦ ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ αὐτῶν. Οἱ Ἑλληνας Βλάχοι ἀπέδειξαν οὕτω κατὰ τὴν δυσχερεστάτην ταύτην περίοδον, ἣν διῆλθεν ἡ πατρίς, ὅτι ἐξηκολούθουν ἀποτελοῦντες τὰ ἀπόρητα προπύργια τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Σελ. 5
Α'. 'Η δρᾶσις τοῦ ἔτους 1941	» 9
Εἰσαγωγή	» 11
'Η προπαγάνδα εὐθύς μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς 'Ελλάδος	» 16
'Ο προσανατολισμὸς πρὸς τὴν 'Ιταλίαν	» 17
'Η δρᾶσις τῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν ρουμανικὴν ἰδεολογίαν	» 31
Συνεργασία μετὰ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας	» 33
'Η ἔξοχος ἀντίδρασις τῶν Βλάχων.	» 35
Β'. 'Η δρᾶσις τοῦ ἔτους 1942	» 37
Γενικαὶ κατευθύνσεις τῆς προπαγάνδας κατὰ τὸ ἔτος 1942	» 39
'Η δρᾶσις τοῦ Διαμάντη εἰς τὰς ἰταλοκρατουμένας περιοχὰς	» 41
'Η δρᾶσις τῶν λοιπῶν πρακτόρων τῆς προπαγάνδας εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν	» 53
'Η μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διαμάντη δρᾶσις εἰς τὴν ἰταλοκρατουμένην περιοχὴν	» 56
Αἱ κατευθύνσεις τῆς προπαγάνδας ἐν τῇ γερμανοκρατουμένῃ Μακεδονίᾳ	» 58
Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης	» 65
'Η δρᾶσις τῆς προπαγάνδας εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν	» 68
Προπαγάνδα διὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν	» 75
Προπαγάνδα διὰ τοῦ σχολείου	» 83
Συνεργασία μετὰ τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδα	» 87
'Η ἑλληνικὴ ἀντίδρασις	» 88
Γ'. 'Η δρᾶσις τοῦ ἔτους 1943	» 91
Αἱ κατευθύνσεις τῆς προπαγάνδας κατὰ τὸ ἔτος 1943	» 93
'Επιδιώξεις προνομίων διοικητικῆς φύσεως	» 96
'Εθελοντικὴ στρατολογία μὴ 'Ελλήνων Βλάχων	» 100
'Η μετανάστευσις τῶν Διαμαντικῶν ἐκ Γρεβενῶν	» 107
'Η Ρουμανικὴ κοινότης Θεσσαλονίκης καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς	» 114

Ρουμανική εμφάνισις	Σελ.	119
Ἡ προπαγανδιστικὴ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ δραῖσις	»	122
Προπαγάνδα διὰ τῶν σχολείων καὶ ἐπὶ τοῦ μορφωτικοῦ πεδίου	»	134
Σχέσεις πρὸς λοιπὰς προπαγάνδας	»	137
Ἐκμετάλλευσις καὶ ἱκανοποιήσις βιοτικῶν καὶ ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν	»	140
Δ'. Ἡ δραῖσις τοῦ ἔτους 1944	»	151
Νομιμοφροσύνη	»	153
Ἐπίλογος	»	155

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ

ΣΕΙΡΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ

1. **Στίλπ. Π. Κυριακίδου**, Βυζαντινὰι μελέται VI. Οἱ Σλάβοι ἐν Πελοποννήσῳ. Θεσσαλονίκη 1947. 8ον σ. 108.
2. **Ἄ. Ευγγοπούλου**, Συμβολαὶ εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς Βυζαντινῆς Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 39.
3. **Στυλ. Γ. Καψωμένου**, Ἐπὶ τὸ λεξιλόγιον τῶν Ἑλλήνων τῆς Καλαβρίας. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 28.
4. **Ἄγ. Ἰ. Τσπανάκη**, Ἑρμηνευτικὰ στὸν Ὅμηρον. Θεσσαλονίκη 1950. 8ον σ. 34.
5. **Φ. Ἰ. Κουκουλέ**, Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου τὰ λαογραφικά. Τόμος Α'. Ἀθήναι 1950. 8ον σελ. 493.
6. **Φ. Ἰ. Κουκουλέ**, Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου τὰ λαογραφικά. Τόμος Β'. Ἀθήναι 1950. 8ον σελ. 435.
7. **Ἑλένης Βουραζέλη - Μαρινάκου**, Αἱ ἐν Θράκῃ συντεχνίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν. Θεσσαλονίκη 1950. 8ον σελ. 200.

ΣΕΙΡΑ ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

1. **Χαραλ. Φραγκίστα**, Ἄμοιβαὶ ἀπαιτήσεις ἐπὶ συμφητισμοῦ. Θεσσαλονίκη 1948. 8ον σ. 78.
2. **Δ. Δελιβάνη**, Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ ἰδιαιτέρως ἡ τῆς Βορείου Ἑλλάδος εἰς τὸ πλάσιον τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας. Θεσσαλονίκη 1948. 8ον σ. 11.
3. **Παναγ. Κ. Γυϊόκα**, Ἡ κοινωνία δικαίωματος κατὰ τὸν ἀστικὸν κώδικα. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 104.
4. **Χριστοφ. Ἄ. Νάλτσα**, Ἡ προστασία τοῦ ὀνόματος κατὰ τὸν ἀστικὸν κώδικα. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 107.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ. Σύγγραμμα περιοδικόν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη 1940. 8ον σ. ια + 656.

ΥΠΟ ΕΚΤΥΠΩΣΙΝ

Μακεδονικά, Τόμος Β'.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας 1796 - 1832. Βραβευθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Θεσσαλονίκη 1940. 8ον σ. ιε + 297.
2. Μ. Μαραβελάκη, Μακροσεισμικὴ σπουδὴ τῶν σεισμῶν Κατερίνης. Θεσσαλονίκη 1941. 8ον σ. 31.
3. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Βεροίας. Ἐκλογαί. Θεσσαλονίκη 1942. 8ον σ. ε + 129.
4. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἰωάννης Κωττούνης ὁ ἐκ Βεροίας σοφός. Θεσσαλονίκη 1943. 8ον σ. 32.
5. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἡ Θεσσαλονίκη κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 46.
6. Β. Φ. Παλιατσέα, Cimdex Quadrimaculata Muell. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 16.
7. Κωνσταντῖνου Δ. Μέρτζιου, Μνημεῖα μακεδονικῆς ἱστορίας. Θεσσαλονίκη 1947. 8ον σ. ιε + 576.
8. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Ἀρματολοὶ καὶ κλέφτες εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θεσσαλονίκη 1948. 8ον σ. η + 116.
9. Γ. Χ. Μόδη, Μακεδονικὸς ἀγὼν καὶ Μακεδόνες ἀρχηγοί. Θεσσαλονίκη 1950. 8ον σ. ζ + 323.
10. Ἴ. Κ. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας 1796 - 1832. Βραβευθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐκδοσις δευτέρα ἠύξημένη καὶ βελτιωμένη. Θεσσαλονίκη 1950. 8ον σ. ι + 345.
11. Ἀ. Ν. Λέτσα, Δημήτριος Βικέλας. Θεσσαλονίκη 1950. 8ον σ. 76.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1. Ἀθαν. Ἴ. Χρυσοχόου, Οἱ βόρειες ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ βουλγαρικὲς βλέψεις. Θεσσαλονίκη 1942. 8ον σ. δ + 38.
2. Ἀθαν. Ἴ. Χρυσοχόου, Οἱ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου. Θεσσαλονίκη 1942. 8ον σ. 18.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1. Β. Βογιατζή, Λαός χωρίς χώρο. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 104.
2. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Τά βόρεια έθνολογικά όρια τοό Έλληνισμοό. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 66.
3. Ί. Παπασταύρου, Ή συμβολή τής Βορείου Έλλάδος εις τόν άρχαίον έλληνικόν πολιτισμόν. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 27.
4. Χριστοφ. Ά. Νάλτσα, Τά έλληνοσλαυικά σύνορα. Αί πρόσ βορράν έθνικαί μας διεκδικήσεις. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 88.
5. Στίλπ. Π. Κυριακίδου, Βούλγαροι καί Σλάβοι εις τήν έλληνικήν ιστορίαν. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 50.
6. Ν. Κ. Λιούμπα, Ή άναγκαία στρατηγική διαρρύθμισις τών έλληνικών συνόρων. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 15.
7. Δ. Κακκάβου, Ή Μακεδονία κατá τήν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν καί τά έθνικά ήμών δίκαια. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 18.
8. Β. Ίωαννίδου, Ή άγωνία τής Βορείου Ήπείρου. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 64.
9. Ί. Βογιατζίδου, Τά πρόσ βορράν όρια τοό Έλληνισμοό. Θεσσαλονίκη 1946. 8ον σ. 18.
10. Φιλίππου Δραγούμη, Προσοχή στη Βόρειαν Έλλάδα 1945-1948. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 76.
11. Φιλίππου Δραγούμη, Τά έλληνικά δίκαια στη διάσκεψη τής ειρήνης. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 144.
12. Άθαν. Ί. Χρυσοχόου, Ή κατοχή έν Μακεδονία. Βιβλίον πρώτον. Ή όρσεις τοό Κ. Κ. Ε. Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σελ. 175.
13. Ά. Σ. Τούσα, Ή βουλγορική δολιότης καί οί άνθελληνικοί διωγμοί έν τή Άνατολική Ρωμυλία (1900-1906). Θεσσαλονίκη 1949. 8ον σ. 32.
14. Άθαν. Ί. Χρυσοχόου, Ή κατοχή έν Μακεδονία. Βιβλίον δεύτερον. Ή όρσεις τής βουλγαρικής προπαγάνδας. Θεσσαλονίκη 1950. Τεύχος Α΄. 8ον σ. 342.
15. Άθαν. Ί. Χρυσοχόου, Ή κατοχή έν Μακεδονία. Βιβλίον δεύτερον. Ή όρσεις τής βουλγαρικής προπαγάνδας. Θεσσαλονίκη 1950. Τεύχος Β΄. 8ον σ. 418.
16. Άθαν. Ί. Χρυσοχόου, Ή κατοχή έν Μακεδονία. Βιβλίον τρίτον. Ή όρσεις τής Ιταλορουμανικής προπαγάνδας. Θεσσαλονίκη 1951. 8ον σ. 156.